

Analys av svenskt deltagande i EU:s partnerskap

Utgivare: Vinnova – Sveriges innovationsmyndighet
Titel: Analys av svenskt deltagande i EU:s partnerskap
Författare: Daniel Johansson, Vinnova
Utgiven: 20 april 2026
Omslagsbild: Mikael Svensson/Johnér Bildbyrå
ISBN-nummer: 978-91-89905-48-1
Serienummer: VR:2026:09
Diarienummer: 2021-01625

Innehållsförteckning

Sammanfattande slutsatser.....	6
1 Inledning.....	13
1.1 Partnerskapens övergripande motiv och bakgrund	13
1.2 Tre huvudsakliga typer av partnerskap under Horisont Europa	15
1.3 Institutionaliserade partnerskap (joint undertakings)	17
1.4 Samprogrammerade partnerskap	20
1.5 Samfinansierade partnerskap.....	24
2 Analysens frågeställningar	29
2.1 Partnerskapens policystrategiska inriktningar och svenska aktörers förhållande till dessa	30
2.2 Svenska Fol-aktörers projektdeltagande och bakomliggande orsaker.....	32
3 Metodbeskrivning	37
3.1 Analysens avgränsningar.....	37
3.2 Insamling och analys av kvantitativa data.....	39
3.3 Insamling av kvalitativa data och dialog med sakkunniga.....	39
3.4 Resultatredovisning i denna rapport	41
4 Genomförande av institutionaliserade partnerskap och svenskt deltagande .	42
4.1 Chips JU.....	43
4.2 EuroHPC	52
4.3 Europe's Rail och SESAR	64
4.4 Övriga institutionaliserade partnerskap	70
5 Genomförande av samprogrammerade partnerskap och svenskt deltagande.	72
5.1 Översikt av samprogrammerade partnerskap och svenska Fol-aktörers projektdeltagande.....	72
5.2 Genomförande av samprogrammerade partnerskap och svenska erfarenheter ...	77
6 Genomförande av samfinansierade partnerskap och svenskt deltagande	87
6.1 Översikt av det svenska deltagandet i samfinansierade partnerskap	88
6.2 Genomförande av samfinansierade partnerskap i Sverige och observationer kring genomförande och utfall.....	98

7	Analys och slutsatser	123
7.1	Samlade observationer per partnerskapstyp	124
7.2	Analys och slutsatser kring partnerskapen i svensk och europeisk FoU-policy..	130
7.3	Avslutande reflektioner kring möjliga utvecklingsbehov.....	139
8	Referenser	141
	Bilaga 1: Deltagare i referensgrupp.....	147
	Bilaga 2: Call ID:s inom ramprogrammet använda för avgränsning av projektpopulationer inom institutionaliserade partnerskap	149
	Bilaga 3: Topic codes använda för avgränsning av projektpopulationer inom samprogrammerade partnerskap	152

Förord

Vinnova rapporterar årligen till Regeringskansliet om det svenska deltagandet i EU:s ramprogram för forskning och innovation (Fol). I linje med instruktion i regleringsbrev kompletteras årsrapporten vartannat år med en analys och uppföljning av det svenska deltagandet. Denna rapport redogör för resultatet av en sådan analys och är fokuserad på svenskt deltagande i de partnerskap som etablerats i anslutning till ramprogrammet. Rapporten utgör ett komplement till 2025 års Horisont Europa-årsbok.

Ramprogrammet är fundamentalt för den internationella uppkopplingen av svenska Fol-system. Partnerskapen erbjuder i sin tur en viktig möjlighet för såväl nationella myndigheter som andra Fol-aktörer att delta i utformningen av EU:s Fol-finansiering. Ämnesmässigt omfattar dessa en mycket stor del av de Fol-fält där svenska Fol-aktörer är aktiva. Flera av partnerskapen adresserar frågor av hög prioritet för Sverige. Rapportens slutsatser har därför bäring på en rad betydelsefulla samtidsfrågor och kommande policyinitiativ, inte minst förberedelserna inför EU:s nästa ramprogram för forskning och innovation, det tionde i ordningen. Även inför 2028 års forsknings- och innovationsproposition kommer Sveriges deltagande i olika former av EU-samverkan, inklusive det tionde ramprogrammet och dess partnerskap, att vara viktigt.

Vinnova är tacksamt för allt stöd som ett stort antal aktörer inom svenska forsknings- och innovationssystem lämnat i förberedelserna av rapporten. Utan detta sakkunniga och frikostiga stöd hade rapporten inte varit möjlig.

Darja Isaksson
Generaldirektör, Vinnova

Sammanfattande slutsatser

Partnerskapen fyller en mycket viktig funktion i instrumentportföljen för svensk och europeisk Fol-policy. En viktig förtjänst är att de möjliggör intressenters medverkan i utformningen av europeisk Fol-finansiering.

För att denna intressentmedverkan ska bli så effektiv som möjligt är det av stor betydelse att de organisationer som framför allt berörs av den Fol som finansieras inom partnerskapen, det vill säga behovsägarna, medverkar i såväl utformningen av partnerskapen som i tillämpningen av deras resultat.

Svenska Fol-finansiärer bör därför fortsätta, och stärka, sitt arbete med att främja behovsägares deltagande. Både genom det sätt på vilket de genomför partnerskapen och i utformningen av övrig nationell Fol-policy.

Nationella svenska aktörsdrivna program har vid flera tillfällen spelat viktiga roller för att stärka förutsättningarna för att partnerskap genererar mervärden för svenska Fol-system. Ändå kan denna typ av program ges tydligare ramar för EU-samverkan, både vad gäller att främja svenska Fol-aktörers projektdeltagande och andra svenska intressen. Tydligare ramar skulle kunna omfatta krav på ökad andel extern finansiering, exempelvis genom EU-instrument.

Analysen pekar på flera fall där svenska myndigheter utanför kretsen av Fol-finansiärer dragit nytta av att delta i partnerskap. Förutsättningarna för sådant värdeskapande behöver stärkas. För detta behövs effektivare myndighetsgemensamma processer för utveckling av policystrategier, där rollen för Fol förtydligas. Här skulle analyser av svenska policystrategier inom olika områden kunna spela en roll. Analysarbetet skulle också kunna omfatta en fördjupad internationell utblick kring hur denna typ av policykoordinering fungerar i andra länder.

Sverige deltar inte i de institutionaliserade och samprogrammerade partnerskapens projekt i samma omfattning som flera likartade länder. I jämförelseländerna spelar inhemsk koordinering av projekt en större roll än i Sverige. Fördelarna för svenska Fol-system om ett större antal projekt skulle koordineras av svenska Fol-aktörer borde belysas bättre än vad som varit möjligt inom ramen för denna rapport. En sådan analys borde också omfatta de finansiella förutsättningarna för svenska Fol-aktörers deltagande.

Genomförandet av partnerskap utgör en mycket viktig internationell kontaktyta för svenska Fol-finansiärers medarbetare. Samma gäller för övriga deltagande myndigheter. De insikter som därigenom skapas har värde långt bortom de partnerskap där de uppstod. Det är viktigt att dessa myndigheter är uppmärksamma på att en stor andel av denna kontaktyta uppstår inom de samfinansierade partnerskapen. ►

Analysen pekar på behov att effektivisera genomförandet av partnerskap, framför allt vad gäller de samfinansierade partnerskapen. Överlag skulle genomförandet kunna förenklas om alla dessa partnerskap i större utsträckning använde samma format för exempelvis ansökningar och rapportering. Dessa partnerskap är också i behov av bättre datasamordning för att ge överblick av deltagandet i deras projekt. Här bör Sverige driva på för att befintliga initiativ inom EU-kommissionen prioriteras, liksom för att utveckla nationella rutiner för att skapa bättre överblick av svenska Fol-aktörers deltagande.

Därutöver visar denna rapport på behov av ytterligare analysinsatser. Bland annat bör samtliga samprogrammerade och institutionaliserade partnerskap ges samma utförliga kvalitativa beskrivning och analys som här getts de samfinansierade partnerskapen. Vissa partnerskap har helt exkluderats i analysarbetet. Ett sådant är det samfinansierade partnerskapet Innovative SMEs. En rekommendation är därför att hela det internationellt organiserade stödet för Fol-intensiva små och medelstora företag (SMF/SME) görs till föremål för en samlad analysinsats.

Slutligen finns det behov av att förstärka det analysarbete av svenskt deltagande i ramprogrammet som utförs i enlighet med Vinnovas instruktion. Arbetsuppgifterna skulle kunna omfatta både uppföljningsarbete, exempelvis av projektportföljer inom de samfinansierade partnerskapen, och mer riktade analysinsatser inom ett brett spektrum av angelägna frågekomplex.

Sammanfattning

Som del av det europeiska forskningsområdet (*European Research Area, ERA*) har EU etablerat instrumentet "partnerskap" i anslutning till ramprogrammen för forskning och innovation (FoI). Sedan starten under det sjätte ramprogrammet (FP6) år 2002–2006 har partnerskapen genomgått flera utvecklingssteg och också antagit några olika former. En gemensam grundlogik har dock kännetecknat de flesta av dem och gör så fortfarande: EU-kommissionen vill utforma partnerskapen tillsammans med aktörer utanför sin egen organisation och de kommittéstrukturer som traditionellt utformat ramprogrammen. Som motprestation allokeras del av ramprogrammets budget till partnerskapen, samtidigt som intressenterna själva bidrar till finansieringen av de projekt som genomförs inom dem.

Under pågående Horisont Europa (2021–2027) är 39 partnerskap i drift¹ och ytterligare sju håller på att förberedas. Det finns idag tre huvudsakliga typer av partnerskap, nämligen de institutionaliserade, de samprogrammerade och de samfinansierade partnerskapen.

De institutionaliserade genomförs inom ramen för egna juridiska personer och har därför störst mandat av de tre partnerskapstyperna. I dessa finns relativt omfattande möjligheter till självständigt agerande. De flesta av de institutionaliserade partnerskapen finansieras till ungefär lika del ur EU-budgeten och från medverkande intressenter vilka huvudsakligen kommer från näringslivet. I två av partnerskapen ingår dock även EU:s medlemsländer som finansörer och dessa benämns institutionaliserade partnerskap av trepartsmodell.

Ett samprogrammerat partnerskap, däremot, baseras på en avsiktsförklaring mellan EU-kommissionen och ett europeiskt branschorgan om att utforma delar av själva ramprogrammet i linje med avsiktsförklaringarna. Detta sker i utbyte mot att det näringsliv som går in i en avsiktsförklaring bidrar med externfinansiering av de finansierade projekten samt genomför ytterligare FoI-investeringar.

Slutligen utgörs de samfinansierade partnerskapen av konsortier som huvudsakligen består av medlemsländer. Genom avtal med EU-kommissionen genomför de partnerskapen. Medlemsländernas arbetsinsats inom de samfinansierade partnerskapen bekostas till stor del ur EU-budgeten, medan projektfinansieringen huvudsakligen kommer från nationella FoI-budgetar.

Under Horisont Europa förväntas de institutionaliserade partnerskapen tillsammans förmedla cirka 30 miljarder euro, de samprogrammerade cirka 20 miljarder euro och de samfinansierade drygt nio miljarder euro.

Analysarbetet som utgör underlag för denna rapport pekar på att partnerskapen fyller sin primära funktion, det vill säga att vara plattformar för intressentmedverkan i utformning

¹ Oräknat tre partnerskap under Euratom-fördraget samt tio *Knowledge and Innovation Communities* (KIC) under *European Institute of Innovation and Technology* (EIT).

av ramprogrammets Fol-finansiering. I rapporten presenteras ett flertal konkreta exempel på mervärden som uppstår som en följd av detta engagemang. Karaktären på dessa mervärden varierar starkt mellan partnerskapstyper och partnerskap. De institutionaliserade och samprogrammerade partnerskapen utgår i stor utsträckning från tämligen tekniskt orienterade Fol-agendor, som regel med ett substantiellt deltagande från företag. Mervärdena omfattar i hög grad just tekniskt orienterad Fol och demonstration, i flera fall av stor betydelse för det europeiska näringslivet. De samfinansierade partnerskapen är mer forskningsorienterade. Ett flertal av dessa står i en tät dialog med policyförberedande myndigheter på framför allt europeisk, men också nationell nivå ("*science to policy*").

De institutionaliserade partnerskapen har som självständiga juridiska personer större möjligheter till självständigt agerande än övriga partnerskapstyper. Inom de två institutionaliserade partnerskapen av trepartstyp (Chips JU och EuroHPC JU), som också är de största bland dessa partnerskap, kommer merparten av Fol-finansieringen från deltagande medlemsländer, bredvid EU-budgeten och från företag som deltar. I övriga institutionaliserade partnerskap delas finansieringen i stort sett lika mellan EU-budgeten och det deltagande näringslivet. I analysarbetet har störst fokus lagts på de bägge trepartspartnerskapen samt på Europe's Rail och SESAR. De bägge förra lämnar viktiga bidrag till Europas digitala suveränitet, exempelvis genom pilotlinor för halvledarutveckling (Chips JU) och ett europeiskt nätverk av superdatorer (EuroHPC JU). Sverige har kunnat använda sig av EuroHPC-partnerskapet för att skaffa svenska Fol-system tillgång till kraftfull beräkningskapacitet. Svenska forskargrupper har varit framgångsrika i partnerskapets Fol-utlysningar. Inom Chips JU har intresset från svenska Fol-aktörer varit stort för Fol-utlysningarna, men den svenska budgeten för medfinansiering har endast möjliggjort svenskt deltagande på en jämförelsevis måttlig nivå. Inom partnerskapets infrastrukturella satsningar har svenska staten agerat återhållsamt. Europe's Rail och SESAR har båda till uppgift att främja Fol som bidrar till integrering av europeisk kommunikationsinfrastruktur. Europe's Rail har det gemensamma europeiska järnvägsområdet som motiv och SESAR ett integrerat europeiskt luftrum. I bägge finns exempel på framgångsrikt svenskt deltagande. Överlag är emellertid det svenska deltagandet i de institutionaliserade partnerskapen på samma måttliga nivå som generellt inom ramprogrammets pelare 2. Svenska Fol-finansiärer lägger en betydande personalinsats på de bägge trepartspartnerskapen där de har del av genomförandeansvaret. I övrigt lägger de ett begränsat antal persontimmar på dessa partnerskap. Inom SESAR och Europe's Rail utför Luftfartsverket och Trafikverket betydande arbetsinsatser.

De samprogrammerade partnerskapens utlysningar genomförs alltså inom ramprogrammets ordinarie arbetsprogram. Därigenom har EU-kommissionen samma rådgivning över deras slutliga utformning som för ramprogrammet i övrigt. Flera av de Fol-utförare som kontaktats under analysarbetet uppskattar dessa partnerskap som värdefulla plattformar för att främja deras Fol-strategiska prioriteringar på EU-nivå.

Samtidigt har ett flertal intervjuade personer också upplevt att möjligheten att påverka dessa partnerskap minskat. En viktig aspekt av dessa partnerskap är att flera av dem kan mobilisera finansiering och aktörskonsortier i en omfattning som är svår att uppnå nationellt. Inom dessa stora projekt kan det europeiska näringslivet utveckla och demonstrera nya lösningar på en nivå och med en komplexitet som sällan är genomförbar på nationell nivå. Storskaliga projekt genomförs förvisso även inom andra delar av ramprogrammet, men partnerskapens öppna dialogformat medger att dessa projekt på ett annat sätt kan utformas i linje med aktörers behov. Svenska Fol-aktörer deltar emellertid i mindre utsträckning i de samprogrammerade partnerskapens utlysningar än vad flera jämförbara länders Fol-aktörer gör. Analysen visar också att i flera av dessa länder sker en betydande del av det samlade nationella projektdeltagandet i projekt koordinerade av inhemsk aktör. Svenska Fol-aktörer koordinerar förhållandevis få projekt inom de samprogrammerade partnerskapen. Analysarbetet omfattade därför en uppföljning av de projekt inom denna partnerskapstyp som faktiskt har koordinerats av svensk aktör. Ur detta arbete framgick värdet av att genomförande Fol-aktörer systematiskt kompenserar de inom organisationerna som tar på sig koordinatorollen för att de får en lägre täckning av fasta kostnader i EU-finansieringen än vad de får från svenska finansieringsinstrument. Det tycks emellertid som att svenska forskningsinstitut kan ha snävare förutsättningar att göra denna kompensation än vad motsvarande organisationer i likartade länder har. Mer analys är nödvändig. Nationella myndigheter har som regel inte en framträdande roll i genomförandet av de samprogrammerade partnerskapen och svenska Fol-finansiärer lägger också tämligen begränsad personaltid på dem.

De samfinansierade partnerskapen upplevs mycket positivt bland svenska Fol-finansiärer och av andra myndigheter som deltar. Konsortierna som genomför dessa partnerskap består huvudsakligen av nationella myndigheter. När de väl blivit beviljade finansiering ur ramprogrammet har de stor rådighet över hur partnerskapen utformas.

Sveriges finansieringsåtaganden inom dessa konsortier är höga i europeisk jämförelse, men i paritet med flera jämförbara länder. I de flesta partnerskapen har svenska Fol-finansiärer tydligt uttryckt att de ser engagemanget i partnerskapen som viktiga plattformar för att främja nationella Fol-prioriteter, inklusive internationell uppkoppling av svenska Fol-aktörer. I flera fall står det svenska deltagandet i nära samspel med tematiskt likartade nationella forskningsprogram. Representanter för svenska lärosäten har i samtal uttryckt uppskattning för de samfinansierade partnerskapen. De såg i flera avseenden mer positivt på dessa än på ramprogrammet i övrigt. Man pekade på enklare ansökningsrutiner, bättre täckning av fasta kostnader samt mindre och mer hanterliga projekt. Output från samfinansierade partnerskap är huvudsakligen resultat från den finansierade forskningen samt olika former av policyrådgivning. Flera av partnerskapen har i sina Fol-agendor som mål att också bidra till mer handfasta leverabler, exempelvis datadelning inom sina Fol-områden. Flera intervjuade personer som var engagerade i dessa partnerskap frågat efter förenklingar så som mer harmoniserade processer och

format. Även denna analys har hämmats påtagligt av att det inte finns någon central datalagring för projektdeltagande i samfinansierade partnerskap. Det finns uppenbarligen ett behov av att förenkla och effektivisera genomförandet av samfinansierade partnerskap. Svenska Fol-finansiärer lägger mer tid på de samfinansierade partnerskapen än på de övriga bägge partnerskapstyperna. Detta är naturligt av i alla fall två skäl. De flesta av dem adresserar nationellt prioriterade Fol-områden och partnerskapsmodellen bygger på samverkan mellan nationella Fol-finansiärer.

Sammantaget konstaterar alltså analysen att svenska Fol-finansiärer fördelar sin medarbetartid ojämnt mellan de olika partnerskapstyperna och det av naturliga skäl. Den klart största arbetstiden läggs inom de samfinansierade partnerskapen där finansiärerna har en central operativ uppgift. Arbetstiden finansieras till största delen ur EU-budgeten just i syfte att genomföra dessa partnerskap. Utöver förmedling av Fol-medel innebär engagemanget en mycket viktig internationell kontaktyta för finansiärernas medarbetare. Här skapas erfarenhet och insikter som har värde för svensk och europeisk Fol-policy långt bortom de enskilda partnerskap där de uppstod. Det kan emellertid finnas skäl i att också vara vaksam på vad denna ojämnt fördelade arbetsinsats innebär för myndigheternas samlade bild av partnerskapsinstrumentet i stort. Det är analysens uppfattning att denna bild starkt präglas av finansiärernas operativa ansvar inom de samfinansierade partnerskapen. Åtgärdsbehovet är då inte att uppnå en jämn fördelning av arbetstiden, eftersom myndigheternas roll inom de olika partnerskapstyperna skiljer sig åt väsentligt. Däremot skulle någon form av förstärkning av det analysarbete som i enlighet med Vinnovas instruktion redan utförs i anslutning till ramprogrammet kunna bidra till en djupare strategisk förståelse av partnerskapsinstrumentet. Detta vore i så fall ett behov som i princip delas av samtliga deltagande svenska myndigheter.

Partnerskapsmodellen tycks i viktiga avseenden passa Sverige väl. Samtidigt klarlägger analysen också några tydliga utvecklingsbehov. Svenska myndigheter, liksom svenska Fol-aktörer överhuvudtaget, är vana vid tvärsektoriell samverkan och bedömer själva att de är bra på detta i europeisk jämförelse. Partnerskapsmodellen bygger i stor utsträckning på denna typ av samverkan, där de som har nytta av partnerskapens resultat (det vill säga behovsägare) och andra intressenter ges möjlighet att påverka ramprogrammets Fol-finansiering mot att de bidrar till finansieringen. I flera av de fall där analysen kan peka på att just partnerskapsmodellen ger ett särskilt mervärde så beror detta som regel på att behovsägare har ett aktivt deltagande i såväl partnerskapens utformning som i tillämpningen av deras resultat. Svenska Fol-finansiärer bör därför fortsätta att så långt som möjligt hjälpa fram svenska behovsägare så att de får möjlighet att delta i partnerskapen.

Det kan handla om att stimulera dem att själva delta i de format som partnerskapen erbjuder. Eller så kan finansiärerna förmedla deras perspektiv i exempelvis förhandlingarna inför etablering av nya partnerskap eller i de rådgivande organ som finns inom de samprogrammerade och institutionaliserade partnerskapen. Fol-finansiärer kan

också beakta i vilken utsträckning behovsägare är engagerade när man allokerar personalresurser och anslag till de samfinansierade partnerskapen.

På nationell nivå är behovsägarnas medverkan en grundbult i svensk Fol-policy. Svenska Fol-finansiärer främjar aktivt deltagande av behovsägare i utformning av nationell Fol-policy genom att förlägga en betydande del av den samlade anslagsbudgeten i aktörsdrivna program. Bland dessa program återfinns exempelvis SIP², FFI³ och Avancerad Digitalisering⁴. Rimligen borde detta främja svenska Fol-aktörers förmåga att aktivt bidra till att genomföra EU:s partnerskap. Mycket riktigt kan analysen också peka på flera goda exempel där svenska aktörsdrivna program på något sätt förmedlat svenska Fol-prioriteringar till partnerskapen, liksom förmedlat insikter från dem till tillämpning i Sverige. Här kan nämnas exempelvis SIP Viable Cities vägvinnande engagemang inom DUT-partnerskapet, eller samspelet mellan FFIs nationella demonstrationsprojekt och motsvarande europeiska inom partnerskapen CCAM och 2Zero. Emellertid är det också ett faktum att de svenska aktörsdrivna programmen som regel inte har getts uppdrag relaterade till EU:s finansieringsinstrument, eller EU-samverkan överhuvudtaget. När så sker, så tycks det inte ha skett specifikt med bäring på partnerskapen. Detta är olyckligt eftersom partnerskapen har en särställning bland EU:s finansieringsinstrument. För det enskilda medlemslandet ger de inte primärt en möjlighet att ”hämta hem pengar från EU-budgeten”. Det handlar istället om att tillsammans med övriga medlemsländer samskapa europeisk Fol-policy och att i samverkan generera konkreta Fol-resultat. När svenska Fol-finansiärer utlokaliserar viktiga delar av svensk policyformulering till aktörsdrivna program, utan att definiera vilken roll de har vis-a-vis partnerskapen, reducerar de samtidigt värdet för Sverige av partnerskapen som plattformar för svensk och europeisk Fol-policy. Det är därför uppmuntrande att den senaste generationen av aktörsdrivna program, *Impact Innovation*, har gett de beslutade programmen en tydligare uppgift i detta avseende.

En betydande del av svenska Fol-finansiärers anslagsbudgetar binds upp i fleråriga program. Åtminstone hos Vinnova påverkar detta myndighetens handlingsutrymme. I takt med denna utveckling har sannolikt behovet att utrusta de aktörsdrivna programmen med tydliga uppdrag kring EU-samverkan dessutom vuxit.

Fanns det tidigare exempelvis fritt budgetutrymme att fånga upp framgångsrikt svenskt deltagande i en partnerskapsutlysning där Sverige medfinansierar svenska konsortiedeltagare, så är idag det utrymme väsentligt mindre. Tydligare uppdrag skapar förvisso i sig inte större budgetutrymme, men ger i alla fall en tydlighet kring förutsättningarna för det utrymme som finns. Signalerna i förhandlingsarbetet inför det tionde ramprogrammet pekar på fler institutionaliserade partnerskap av trepartsmodell. Därmed kommer det också att finnas ett allt större behov av nationell medfinansiering. Behovet av såväl samlad överblick som klara rollfördelningar kommer inte att minska.

² SIP = Strategiska innovationsprogram, <https://www.vinnova.se/m/strategiska-innovationsprogram/>

³ FFI = Fordonsstrategisk forskning och innovation, <https://ffisweden.se/>

⁴ <https://www.avanceraddigitalisering.se/>

1 Inledning

Finansieringsinstrumentet ”partnerskap”, kopplat till EU:s ramprogram har sina rötter i etableringen år 2000 av ett europeiskt forskningsområde (*European Research Area – ERA*). I spåren av Lissabonstrategins ambition att stärka EU:s konkurrenskraft, blev ERA en plattform för att skapa en forskningens inre marknad. Dels var syftet att stärka koordineringen av medlemsländernas nationella forsknings- och innovationspolitik (Fol-politik) och få deras nationella Fol-finansiering att starkare bidra till europeiska Fol-ambitioner. Dels ville man stimulera ökad medfinansiering från näringslivet. Dessa partnerskap mellan EU-kommissionen och externa aktörer blev viktiga verktyg för att på olika sätt koppla EU:s Fol-finansiering till finansieringskällor utanför EU-budgeten.

Vinnova rapporterar varje år till Regeringskansliet om det svenska deltagandet i EU:s ramprogram. Vartannat år omfattar uppdraget också en bilaga med analys och uppföljning.⁵ Bilagan till 2025 års rapport adresserar svensk medverkan i EU:s partnerskap under Horisont Europa.⁶ Syftet med denna analys är huvudsakligen att ge underlag för beslut med bäring på hur Sverige medverkar i partnerskap. Målgruppen är därför huvudsakligen Regeringskansliet samt ansvariga statliga myndigheter och enskilda Fol-aktörer i Sverige.

I denna inledning ges en mycket översiktlig historik över partnerskapens utveckling sedan de första partnerskapen etablerades under ramprogrammet FP6 (år 2002–2006) och fram till idag. (För en djupare beskrivning hänvisas till andra källor.⁷).

1.1 Partnerskapens övergripande motiv och bakgrund

Partnerskapens grundlogik har från början varit kraftsamling kring gemensamma Fol-relaterade utmaningar. Två olika ansatser till partnerskapsbildning, kring två olika grupperingar av breda Fol-områden, har på skiftande vägar lett fram till dagens familj av partnerskap. Dels har partnerskap etablerats kring huvudsakligen tekniskt och/eller industriellt orienterad Fol, exempelvis fordonsteknik eller digital teknik. Dels har de inrättats kring Fol kopplad till breda samhällsutmaningar, exempelvis inom hälso- och sjukvård eller skydd av biologisk mångfald.

När det gäller teknisk/industriell Fol har avstampet som regel varit den samverkan som från år 2002 initierades genom de europeiska teknikplattformarna (*European Technology Platforms – ETP*)⁸. Deras syfte har från start varit att bidra till koordinering av prioriteringar inom ett givet Fol-område. ETP:erna fyller fortfarande denna roll⁹, men flera av dem har också på olika vägar givit upphov till institutionaliserade eller

⁵ Sveriges regering (2021a)

⁶ Se emellertid avsnitt 3.1 för vissa avgränsningar i analysens omfattning.

⁷ Se exempelvis Vinnova (2024a)

⁸ Inom energiområdet har dessa efter en omstrukturering år 2015 fått beteckningen European Technology and Innovation Platforms (ETIP). Dessas funktion är motsvarande.

⁹ European Parliamentary Research Service (2017a)

samprogrammerade partnerskap (se avsnitt 1.3 respektive 1.4). Idag finns cirka 40 teknikplattformar inom exempelvis energiproduktion, IKT och transport/logistik. I det andra fallet (Fol kring breda samhällsutmaningar) har avstamp och ambition för partnerskapen varit något annorlunda. Här har man samlat befintlig nationell Fol-finansiering kring europeiska strategiska Fol-agendor, med större eller mindre grundplåt från EU-budgeten. Dessa initiativ ligger till stor del bakom dagens samfinansierade partnerskap (avsnitt 1.5).

Partnerskapens grundläggande syfte är alltså att rikta ERA:s Fol-finansiering mot prioriterade samhällsutmaningar. EU-kommissionen själv formulerar idag motivet som:

“European Partnerships bring the European Commission and private and/or public partners together to address some of Europe’s most pressing challenges through concerted research and innovation initiatives. This strategic alignment and pooling of resources makes them a key implementation tool of Horizon Europe, and contribute significantly to achieving the EU’s political priorities, such as the green and digital transitions.”¹⁰

Det är därför naturligt att det absoluta flertalet av partnerskapen under det pågående Horisont Europa återfinns under ramprogrammets pelare 2, *Globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft*. Det enda undantaget utgörs av Innovative SMEs, ett samfinansierat partnerskap under tredje pelaren, *Innovativa Europa*. Pelare 2 är uppdelat på sex tematiskt orienterade kluster, Tabell 1. Partnerskap har införts, eller är på väg att införas, under alla förutom kluster 3. Som framgår i avsnitten nedan skiljer sig emellertid valet av partnerskapstyp påtagligt beroende på såväl karaktären av den Fol som finansieras under respektive kluster som deltagande aktörstyper.

Tabell 1. Klusterindelning under Horisont Europa, pelare 2 ”Globala utmaningar och europeisk industriell konkurrenskraft” inklusive budget baserat på inkluderade topics för programperioden 2021–2027. (Källa: EU-kommissionen, “Horizon Europe – The EU Research & Innovation Programme 2021-27”, februari 2026, samt “European Partnerships under Horizon Europe: Overview of commitments and indicative budgets”, maj 2025)

Kluster	Total budget (2021-2027) (milj. euro)	Varav för påbörjade partnerskap* (milj. euro)	Varav för ännu ej påbörjade partnerskap* (milj. euro)
1. Hälsa	8 200	2 812	150
2. Kultur, kreativitet och inkluderande samhälle	2 200	0	60
3. Civil säkerhet för samhället	1 500	0	0
4. Digitala frågor, industri och rymden	15 000	8 998	430
5. Klimat, energi & Rörlighet	14 800	7 297	240
6. Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och skogsbruk; miljö	8 800	2 117	70

* Denna rapport omfattar inte samtliga dessa partnerskap

¹⁰ EU-kommissionen (https://research-and-innovation.ec.europa.eu/funding/funding-opportunities/funding-programmes-and-open-calls/horizon-europe/european-partnerships-horizon-europe_en), läst 19 september 2025.

1.2 Tre huvudsakliga typer av partnerskap under Horisont Europa

Alla partnerskap delar några grundläggande syften. Dels är de avsedda att mobilisera finansiering från källor utanför EU-budgeten. Dels ska de engagera intressenter och sakkunniga verksamma utanför EU-kommissionens egen organisation och de programkommittéer som traditionellt varit tongivande i utformningen av ramprogrammets finansiering. Skillnader i Fol-inriktning, syfte, typ av deltagande finansiärer och ambitionsnivå har medfört att tre huvudsakliga partnerskapstyper vuxit fram. Under Horisont Europa har dessa samlats under begreppen institutionaliserade, samprogrammerade respektive samfinansierade partnerskap.

Ett flertal av de institutionaliserade och samprogrammerade partnerskapen har vuxit fram ur de europeiska teknikplattformarna. Om bedömningen då har varit att det finns behov av starkt integrerade och uthålliga åtgärder på EU-nivå, har valet ofta varit att etablera institutionaliserade partnerskap.¹¹ Partnerskapen har då givits en tydlig egen agens genom att de inrättats som självständiga juridiska personer. Institutionaliserade partnerskap etableras på basis av EU-fördraget, som regel dess artikel 187, i vissa fall 185 (se nedan). I princip har motivet varit att utmaningen varit av sådan karaktär att partnerskapet behöver en viss beständighet, en möjlighet att genomföra egna utlysningar och en organisation där viktiga intressentgrupper, inte sällan från näringslivet, ges ett definierat inflytande mot att de bidrar finansiellt till partnerskapets ofta substantiella budget.

Om inte samma integration krävts har valet blivit de mer lösligt organiserade samprogrammerade partnerskapen. Dessa bygger på en lägre grad av europeisk integrering och på ett något lägre finansiellt åtagande från det deltagande näringslivet. Fol-finansieringen har då skett inom ramen för ramprogrammets ordinarie arbetsprogram. Via en avsiktsförklaring (*Memorandum of Understanding* - MoU) mellan ett dedikerat europeiskt branschorgan och EU-kommissionen har det berörda näringslivet getts möjlighet att medverka till åtgärdernas och utlysningarnas utformning. I gengäld har de bland annat åtagit sig att medfinansiera Fol-verksamheten genom sitt deltagande i de finansierade projekten. Detta är vad som under Horisont Europa kallas samprogrammerade partnerskap.

I ytterligare andra fall har det främsta syftet alltså varit att koordinera befintlig Fol-finansiering på nationell nivå bland (huvudsakligen) EU:s medlemsländer. En tämligen bred palett av partnerskapsformer har då införts sedan starten under FP6. Hit hör det stora antalet ERA Net-partnerskap, de första initierade under FP6. Hit hör även European Joint Programme Cofund Actions (EJP Cofund) etablerade under Horisont 2020 samt Joint Programming Initiatives (JPI) utan finansiering från EU-budgeten. Samtliga dessa har idag övergått till att organiseras som samfinansierade partnerskap, eller står i omedelbart begrepp till att bli det.

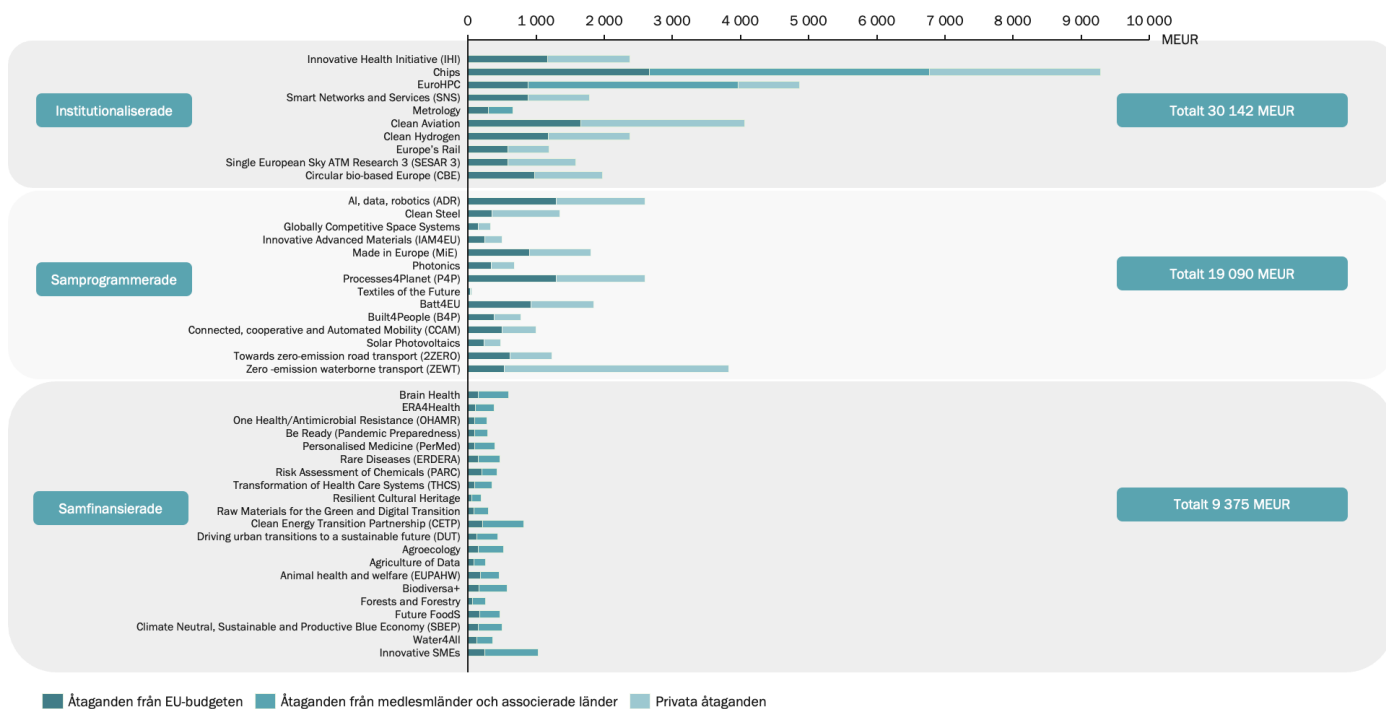
¹¹ European Parliamentary Research Service (2017b)

I detta sammanhang behöver också nämnas att samordning av nationell Fol-finansiering också gett upphov till ett litet antal institutionaliserade partnerskap under EU-fördragets artikel 185. Två av dessa är fortfarande i drift under Horisont Europa, nämligen *European and Developing Countries Clinical Trials Partnership* (EDCTP) samt metrologipartnerskapet¹² EMPIR. Det förstnämnda har helt lämnats utanför denna analys, avsnitt 3.1. Det andra redovisas kortfattat i detta avsnitt liksom i senare analys- och slutsatsavsnitt.

Den klart största volymen av Fol-medel förmedlas under Horisont Europa via de institutionaliserade partnerskapen, följt av först de samprogrammerade och sedan de samfinansierade partnerskapen,

Figur 1. Det vore dock alltför förenklat att betrakta partnerskapen endast i termer av volymen utlysta Fol-medel. I de olika former av europeisk samverkan som de alla representerar, uppstår värden som svårligen låter sig mätas i pengar. Här kan till exempel nämnas den europeiska samhällsbyggnadsförmåga som de institutionaliserade partnerskapen representerar. Eller de möjligheter till initierad samverkan kring långsiktiga utvecklingsagendor för det europeiska näringslivet, som de samprogrammerade partnerskapen erbjuder. Ytterligare ett mervärde är den direktsamverkan kring angelägna Fol-utmaningar som nationella Fol-finansiärer ges möjlighet till via de samfinansierade partnerskapen. Detta ger upphov till viktig horisontell integrationskraft inom EU. Denna rapport ger en viss belysning av dessa kvalitativa aspekter av EU-partnerskapen under resultat- och slutsatsavsnitten. I följande tre avsnitt ges en kort översikt av var och en av dagens partnerskapstyper.

¹² Metrologi = mätteknik

Figur 1: Fördelning av total Fol-finansiering per partnerskapstyp¹³. (Källa: EU-kommissionen, "European Partnerships under Horizon Europe: Overview of commitments and indicative budgets", maj 2025)

1.3 Institutionaliserade partnerskap (joint undertakings)

De institutionaliserade partnerskapen är alla självständiga juridiska personer vilket ger dem några möjligheter övriga partnerskapstyper inte har. Bärande tankar bakom institutionaliserade partnerskap är långsiktighet, en hög grad av integration på EU-nivå och viss egen agens i form av förmåga att genomföra egna utlysningar på basis av den strategiska forsknings- och innovationsagenda (*Strategic Research and Innovation Agenda*, SRIA) som tas fram inom partnerskapet.¹⁴

De institutionaliserade partnerskapen tidigaste föregångare etablerades under FP7 (2007–2013). Det handlade då dels om fem så kallade *Joint Technology Initiatives* (JTI), en utveckling av några av ETP-initiativen för att realisera deras Fol-agendor. Dels handlade det om lika många fall av utökad samverkan mellan medlemsländer under EU-fördragets dåvarande Artikel 169. Samtliga JTI har på något vis efterföljare bland dagens institutionaliserade partnerskap under Horisont Europa. Tre av Artikel 169-initiativen fortsätter i någon form idag. Inget av de nuvarande institutionaliserade

¹³ Omfattar ej de pågående partnerskapen EDCTP3, PRIMA och EOSC eller partnerskapen ännu utan åtaganden Virtual worlds och Social Transformations and Resilience.

¹⁴ Till de institutionaliserade partnerskapen räknas även de så kallade Knowledge and Innovation Communities (KIC) under European Institute of Innovation and Technology (EIT). Dessa har exkluderats från analysen, avsnitt 3.1.

partnerskapen nyetablerades under Horisont Europa, utan de hade samtliga en föregångare under Horisont 2020 eller redan under FP7 (se nedan).

Dagens elva institutionaliserade partnerskap grundar sig alltså på antingen artikel 185 eller 187, se Tabell 2 för en översikt. I det förra fallet sker etableringen genom beslut i EU:s Ministerråd och Europaparlamentet och partnerskapen kommer att genomföras av EU:s medlemsländer i samverkan med EU-kommissionen. Dessa partnerskap kallas även Artikel 185-partnerskap. I det senare fallet (Artikel 187-partnerskap) etablerades partnerskapen genom beslut i EU:s Ministerråd i form av den EU-förordning som skapar deras lagrum, förordningen om inrättande av gemensamma företag inom ramen för Horisont Europa (2021/2085). Denna förordning refereras vanligen till under dess engelska namn, *Single Basic Act* (SBA). Partnerskapen består av företag i samverkan med EU-kommissionen, eller i en variant där även EU:s medlemsländer är parter, den så kallade trepartsmodellen. I skrivande stund finns två partnerskap av trepartsmodellen, Chips och EuroHPC, se nedan.

Tabell 2: Institutionaliserade partnerskap under Horisont Europa pelare 2. (Källa: EU-kommissionen, "European Partnerships under Horizon Europe: Overview of commitments and indicative budgets", maj 2025.)

Kluster	Institutionaliserat partnerskap
1. Hälsa	Innovative Health Initiative (Art 187) European and Developing Countries Clinical Trials Partnership – EDCTP (Art 185)
2. Kultur, kreativitet och inkluderande samhälle /	/
3. Civil säkerhet för samhället	/
4. Digitala frågor, industri och rymden	Chips JU (Art 187 - treparts) EuroHPC (Art 187 - treparts) Smart Networks and Services – SNS (Art 187) EMPIR (Art 185)
5. Klimat, energi & mobilitet	Clean Aviation (Art 187) Clean Hydrogen (Art 187) Europe's Rail (Art 187) SESAR (Art 187)
6. Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och skogsbruk; miljö	Circular Bio-based Europe – CBE (Art 187)

De institutionaliserade partnerskapen av Artikel 187-typ styrs av en *Governing Board*, med representanter för deltagande näringsliv och EU-kommissionen. Alla har en verkställande direktör (*Executive Director*), ansvarig för att leda det löpande arbetet. Bredvid dessa styrande organ finns rådgivande sådana i form av vetenskapliga kommittéer (vars namn skiftar mellan partnerskapen), en gruppering med representanter för EU:s medlemsländer (*States Representatives Group*) och i vissa fall intressentgrupper. Inom trepartsmodellen behöver deltagande medlemsländer inkorporeras i styrningsmodellen och de båda aktuella partnerskapen har valt två olika modeller. I bägge sitter medlemsländerna med i *Governing Board*. I Chips JU finns dessutom två undergrupperingar, *Public Authorities Board* och *Private Members Board*,

vars uppgift centreras kring utvecklingen av SRIA med tillhörande arbetsprogram. Därutöver har alla partnerskap naturligtvis operativa grupper för att bland annat utveckla SRIA, ta fram och genomföra utlysningar och kommunicera med intressenter.

1.3.1 Institutionaliserade partnerskap under kluster 1 (Hälsa)

Under kluster 1 finns idag två institutionaliserade partnerskap i drift, bägge med en upprinnelse under FP7. Artikel 185-partnerskapet European and Developing Countries Clinical Trials Partnership (EDCTP) är inte del av denna analys (avsnitt 3.1).

Innovative Health Initiative (IHI) föregicks av två generationer av Innovative Medicines Initiative (IMI) under FP7 och Horisont 2020. Vid övergången till Horisont Europa, och partnerskapets tredje generation, initierade EU-kommissionen en breddning. Från att ha varit ett partnerskap mellan EU-kommissionen och den europeiska läkemedelsindustrin, adresserar partnerskapet idag också bredare systemiska frågor inom exempelvis hälsodata och medicinsk teknik.¹⁵ Medlemskapet har utökats i motsvarande omfattning.

1.3.2 Institutionaliserade partnerskap under kluster 4 (Digitala frågor, industri och rymden)

De fyra institutionaliserade partnerskapen under kluster 4 omfattar tre inom IKT-området samt Artikel 185-partnerskapet inom mätvetenskap (metrologi), EMPIR. EMPIR är inte del av denna analys (avsnitt 3.1).

Dagens Chips JU har sina föregångare i de två ursprungliga JTI:erna ARTEMIS och ENIAC, vars fokus var på inbäddade datorsystem respektive nanoelektronik. Under Horisont 2020 slogs de bägge samman till partnerskapet ECSEL, med fokus på hela elektronikvärdekedjan från komponenter till system. Fokus förblev detsamma när ECSEL först blev KDT (*Key Digital Technologies*) vid starten av Horisont Europa. År 2023 ombildades emellertid KDT till Chips JU, som en direkt följd av EU:s halvledarförordning och som ett led i att stärka europeisk förmåga på halvledarområdet. Chips JU är ett så kallat trepartspartnerskap (se ovan).

EuroHPC, även det ett trepartspartnerskap, har som syfte att utveckla en europeisk infrastruktur för superdatorer och stimulera FoU i anslutning till denna. Partnerskapet initierades 2018, det vill säga under pågående Horisont 2020.

Partnerskapet för mobil telekomteknik, Smart Networks and Services (SNS), initierades först under Horisont 2020 och hette då 5G-PPP. Det huvudsakliga skiftet mellan de bägge generationerna omfattade steget från femte till sjätte generationens mobilnät.

1.3.3 Institutionaliserade partnerskap under kluster 5 (Klimat, energi & rörlighet)

Partnerskapen Clean Aviation och Clean Hydrogen har bägge funnits sedan JTI-starten under FP7, då under beteckningarna Clean Sky respektive Fuel Cells and Hydrogen. De tematiser de har omfattat har huvudsakligen varit desamma, det vill säga flygteknik

¹⁵ <https://www.ihl.europa.eu/about-ihl/imi-ihl> (Läst 21 november, 2025.)

respektive vätgasens värdekedja, också om fokus flyttats en del inom värdekedjor och sektorer.

Europe's Rail och SESAR (*Single European Sky ATM Research*) tillkom bägge under Horisont 2020, den förstnämnda då under namnet Shift to Rail. De har bägge det gemensamt att de syftar till att skapa EU-övergripande transportsystem i någon bemärkelse. Europe's Rail är del av ambitionen att skapa ett gemensamt europeiskt järnvägsområde (*Single European Railway Area* - SERA), även om fokus framför allt ligger på Fol-finansiering. SESARs huvudsakliga målsättning är ett gemensamt europeiskt flygledningssystem. I bägge partnerskapen spelar ansvariga nationella myndigheter en central roll.

1.3.4 Institutionaliserade partnerskap under kluster 6 (Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och skogsbruk; miljö)

Ett institutionaliserat partnerskap, Circular Bio-based Europe (CBE), återfinns under kluster 6. Partnerskapet initierades under Horisont 2020 under namnet Bio-based Industries (BBI). Centralt för bägge generationerna av partnerskap har varit nyttjande av biomassa som industriell råvara.

1.4 Samprogrammerade partnerskap

Ett samprogrammerat partnerskap baseras i grunden på en överenskommelse mellan ett europeiskt branschorgan och EU-kommissionen, vilket formaliseras genom en icke-bindande avsiktsförklaring (*Memorandum of Understanding* – MoU). Branschorganet är som regel upprättat specifikt i syfte att ingå denna avsiktsförklaring. I avsiktsförklaringen åtar sig EU-kommissionen att avsätta viss finansiering under ramprogrammet för det aktuella Fol-området. Som regel rör det sig som om några hundra miljoner euro, Figur 2. Huvudinriktningen för finansieringen definieras av en strategisk forsknings- och innovationsagenda, SRIA (*Strategic Research and Innovation Agenda*), som tas fram inom partnerskapet. Fol-medlen som avsätts för partnerskapet ska emellertid lysas ut under ramprogrammets ordinarie utlysningens verksamhet, under *topics* specifika för respektive partnerskap. Rådigheten över den slutliga utlysningstexten ligger därför hos EU-kommissionen.

Som motprestation till Fol-finansieringen ur EU-budgeten åtar sig industrierna som deltar, via det undertecknande branschorganet, att bidra med extern finansiering till genomförandet av de projekt som finansieras. Därutöver åtar man sig att genomföra aktiviteter kopplade till Fol-området, exempelvis Fol-verksamhet eller investeringar i relevanta anläggningar. Dessa kommer i varierande grad att räknas in under de åtaganden som gjorts i avsiktsförklaringen. Samtliga åtaganden är föremål för uppföljning. Dels genom ramprogrammets ordinarie uppföljning vad gäller de utlysta Fol-medlen, dels specifikt för de aktiviteter som genomförts kopplat till respektive partnerskap.

Innan ett samprogrammerat partnerskap etableras sker intressentsamverkan för att ta fram en SRIA. Med ett tillräckligt stöd från såväl näringsliv som EU-kommissionen kan ett branschorgan bildas och ett MoU förberedas och slutligen skrivas under. Därefter kommer topics kopplade till det aktuella partnerskapet att inkluderas i relevant arbetsprogram under ramprogrammet. I ett flertal fall fanns inför Horisont Europa emellertid redan etablerade partnerskap inom det aktuella tekniska/industriella området, inklusive ett redan aktivt branschorgan. I dessa fall fanns det rimligen ett samförstånd kring övergripande målsättningar, liksom en upparbetad erfarenhet, varför det blev mer självklart och enklare att bilda en ny generation partnerskap.

De samprogrammerade partnerskapen styrs av en partnerskapsstyrelse (*Partnership Board*) bestående av representanter för branschorganet och EU-kommissionen. I tillägg finns ofta ett Member States Representative Group. Branschorganets högsta beslutande organ är dess *General Assembly*, där samtliga medlemmar är representerade. Därutöver finns som regel en verkställande funktion (*Executive Board*) och arbetsgrupper vars huvuduppgifter ofta består av att vidareutveckla SRIA och dess underlag, samt bidra till att definiera ramprogrammets utlysningar. Medlemskapet omfattar alltid kategorierna "industri" och "Fol-utförare och därutöver inte sällan någon typ av associerat medlemskap.

Figur 2: Skiss över ett samprogrammerats partnerskaps konstruktion. (Källa: ERA-Learn <https://www.era-learn.eu/partnerships-in-a-nutshell/type-of-networks/co-programmed-european-partnerships> samt *Memorandum of Understanding* för ett flertal av de samprogrammerade partnerskapen.)

I september 2025 fanns det tio samprogrammerade partnerskap under Horisont Europa som genomfört minst en utlysning av Fol-medel var. Ytterligare två (*Global Competitive Space Systems* samt *Solar Photovoltaics*) hade var och en ett undertecknat MoU, utan att ännu ha genomfört någon utlysning. Två partnerskap under utveckling hade tagit fram var sin SRIA utan att ännu ha undertecknat ett MoU. Dessa var *Innovative Advanced Materials for Europe* (IAM4EU) och *Textiles of the Future*. För ytterligare ett, *Virtual Worlds*, återstod både etablering av branschorgan och att färdigställa en SRIA. Av dessa femton partnerskap återfinns nio under kluster 4 och sex under kluster 5, Tabell 3.

Den kvantitativa analysen i denna rapport omfattar de tio partnerskap som i september 2025 hade genomfört utlysningar. I vissa fall har kvalitativa observationer hämtats från de övriga.

Tabell 3: Samprogrammerade partnerskap under Horisont Europa pelare 2. (Källa: EU-kommissionen, "European Partnerships under Horizon Europe: Overview of commitments and indicative budgets", maj 2025.)

Kluster	Samprogrammerat partnerskap
1. Hälsa	/
2. Kultur, kreativitet och inkluderande samhälle	/
3. Civil säkerhet för samhället	/
4. Digitala frågor, industri och rymden	AI, Data and Robotics (ADR) Photonics Clean Steel Made in Europe (MiE) Processes for Planet (P4P) <i>Under uppstart:</i> Virtual Worlds Globally Competitive Space Systems Innovative Advanced Materials (IAM4EU) Textiles of the Future
5. Klimat, energi & mobilitet	Connected, cooperative and Automated Mobility (CCAM) Towards zero-emission road transport (2Zero) Batteries for EU (BATT4EU) Zero-emission waterborne transport (ZEWT) Built4People <i>Under uppstart:</i> Solar Photovoltaics
6. Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och skogsbruk; miljö	/

1.4.1 Samprogrammerade partnerskap under kluster 4 (Digitala frågor, industri och rymden)

Inom digital teknik fanns det redan under Horisont 2020 flera föregångare till dagens två samprogrammerade partnerskap ADR och Photonics. Det förra utgör en

sammanslagning av tre tidigare partnerskap inom Big Data, cybersäkerhet och robotik, medan det senare är en direkt fortsättning på partnerskapet under Horisont 2020. Samtliga är fokuserade på att utveckla teknik inom sina respektive ansvarsområden.

Clean Steel är en nyetablering under Horisont Europa med huvudsakligt fokus på att minska stålframställningens koldioxidutsläpp. Partnerskapet är speciellt såtillvida att det är det enda samprogrammerade partnerskap som har en finansieringskälla bredvid ramprogrammet. Denna är RFCS (*Research Fund for Coal and Steel*), vars anslag baseras på kapital som fonderades efter att EU:s föregångare, den Europeiska kol- och stålgemenskapen, avvecklades år 2002.

Partnerskapen för tillverkningsindustri (Made in Europe) och processindustri (P4P) är bägge fortsättningar på partnerskap som ursprungligen etablerades under FP7 respektive Horisont 2020. Bägge har starkt klimatfokus och syftar bland annat till att främja cirkulära materialflöden och resurseffektivitet. Made in Europe har också en tyngdpunkt inom framtidens industriella tillverkning, exempelvis vad gäller FoU inom dataflöden och adaptiv teknologi.

Ytterligare fyra samprogrammerade partnerskap förbereds under kluster 4, Tabell 3. Av dessa har i synnerhet partnerskapet för innovativa material ett starkt engagemang från svenska aktörer.

1.4.2 Samprogrammerade partnerskap under kluster 5 (Klimat, energi & rörlighet)

Ett fordonsorienterat partnerskap, Green Car, etablerades redan under ramprogrammet FP7 (år 2007–2013) och har under Horisont Europa fått sin fortsättning i 2Zero. Partnerskapet fokuserar på utsläppsfri fordonsdrift med batterier eller bränsleceller samt tillhörande systemfrågor. Under Horisont Europa har CCAM tillkommit på fordonsidan. Detta partnerskap har fokus på att förbättra transportsystem med hjälp av så kallade CCAM-lösningar¹⁶, exempelvis självkörande fordon.

Även två andra partnerskap under kluster 5, bägge nyetablerade under Horisont Europa, har tydlig koppling till fordonssektorn: BATT4EU och ZEWT. BATT4EU är del av ett komplext europeiskt främjandesystem kring batteriteknik. Teknikplattformen (ETIP) *Batteries Europe* har varit avstamp för partnerskapet. Men här ingår även bland annat initiativen *Battery 2030+* (ett CSA-projekt med syfte att ta fram en europeisk batteriforskningsagenda) och industrialliansen *European Battery Alliance* för europeisk samverkan kring batteritillverkningens värdekedjor.

Partnerskapet B4P (*Built 4 People*), vars fokus är hållbara byggda miljöer, etablerades under Horisont Europa. Det har inga direkta föregångare, även om byggnation var föremål för tidiga ERA-NET-partnerskap under åren 2004–2012.

¹⁶ CCAM = Cooperative, Connected and Automated Mobility

Ett samprogrammerat partnerskap med inriktning på fotovoltaiska solceller etablerades i och med 2026-27 års arbetsprogram för kluster 5.

1.5 Samfinansierade partnerskap

De samfinansierade partnerskapen har, som beskrevs ovan, sina rötter i den ursprungliga ambitionen att integrera det europeiska forskningsområdet (ERA) genom att samordna nationella Fol-finansiärers programverksamhet med varandra. I den ursprungliga ERA Net-versionen, som lanserades år 2002, fick nationella finansiärer EU-finansiering för sitt arbete med att koordinera ERA Net-partnerskapen. Under FP7 infördes möjligheten att "toppa upp" partnerskapens gemensamma utlysningar från EU-budgeten inom ramen för så kallade ERA Net Plus-partnerskap. Via Horisont 2020:s ERA Net Cofund-partnerskap och Joint Programming Initiatives (JPI) har utvecklingen lett fram till dagens samfinansierade partnerskap¹⁷.

Ett samfinansierat partnerskap utgörs av ett konsortium av medlemsländer som finansieras ur EU-budgeten under en COFUND-utlysning. (I vissa fall ingår också icke EU-länder.) Formellt åtar sig konsortiet att genomföra ett projekt som syftar till att succesivt utveckla en SRIA och verkställa gemensamma utlysningar inom det aktuella Fol-området. Konsortiets åtagande gentemot EU-kommissionen formaliseras i ett *Grant Agreement*, baserat på ett allmänt Horisont Europa *Model Grant Agreement*.

Dessa COFUND-utlysningar är öppna, och ansökningar är föremål för gängse utvärderingsprocedurer. I praktiken finns emellertid alltid endast ett (1) sökande konsortium. Utlysningsförfarandet har nämligen föregåtts av långvarigt förberedelsearbete och politiska förhandlingar mellan medlemsländer och EU-kommissionen. Inte sällan bygger ett samfinansierat partnerskap vidare på tidigare samverkansformer inom det aktuella Fol-området. Därför finns ofta såväl tematiskt fokus som involverade nyckelaktörer redan etablerade.

För att kunna genomföra ett samfinansierat partnerskap behöver det omfatta ett antal kärnuppgifter som är gemensamma för samtliga partnerskap. Dessa är¹⁸:

- Strategisk planering och beslutsfattande
- Koordinering och ledning av konsortiet
- Hantering av utlysningar
- Samverkan (*co-operation*) med EU-kommissionen och ansvarig byrå
- Samspel (*alignment*) med nationella aktiviteter
- Effektoppföljning
- Intressentrådgivning
- Efterlevnad (*compliance*)

¹⁷ European Parliamentary Research Service (2017b)

¹⁸ ERA-Learn (2026)

Dessa arbetsuppgifter organiseras i arbetspaket, så kallade *Work packages* (WP) med underliggande deluppgifter, *Tasks*. Organiseringen skiljer sig något mellan partnerskapen. Som regel ingår emellertid ett första *Work package* (WP1) som ofta omfattar ungefär de första två strategiskt orienterade punkterna. Regelbundet läggs också vidareutveckling av den strategiska forsknings- och innovationsagendan (*Strategic Research and Innovation Agenda*, SRIA) i ett eget WP. Hantering av utlysningar utgör som regel ett eget WP. Arbetet med att utföra dessa gemensamma arbetsuppgifter finansieras ur EU-budgeten. Däremot är det de deltagande ländernas egna förvaltningsbudgetar som finansierar arbetet med att organisera sig för att landets egna Fol-aktörer ska kunna delta i utlysningar under partnerskapet.

Ett samfinansierat partnerskap innebär en påtagligt annorlunda roll för nationella Fol-finansiärer jämfört med de andra bägge partnerskapstyperna¹⁹. Till att börja med krävs för varje partnerskap ett beslut om ifall finansiären vill vara delaktig i förberedelsearbetet, ofta utfört inom ramen för ett så kallat CSA-projekt (*Coordination and Support Action*). När sedan ett samfinansierat partnerskap är på väg att etableras behöver landets finansiärer ta ställning till ifall man vill vara med som genomförande part i koordineringen för något av arbetspaketet. Annars finns möjligheten att delta endast i utlysningarna för att öppna upp för landets Fol-aktörer att ansöka om de Fol-medel som lyses ut. Det går också att helt avstå från att medverka.

¹⁹ Med ett visst undantag för institutionaliserade partnerskap av trepartsmodell (avsnitt 1.3).

1.5.1 Samfinansierade partnerskap under Horisont Europas andra pelare

Liksom för övriga partnerskapstyper återfinns flertalet samfinansierade partnerskap under Horisont Europas andra pelare. Det enda undantaget utgörs av partnerskapet Innovative SMEs under tredje pelaren. Detta ingår inte i analysen, avsnitt 3.1.

Tabell 4: Samfinansierade partnerskap under Horisont Europa pelare 2. (Källa: EU-kommissionen, "European Partnerships under Horizon Europe: Overview of commitments and indicative budgets", maj 2025.)

Kluster	Samfinansierat partnerskap
1. Hälsa	Rare Diseases (ERDERA) Personalised Medicine (PerMed) Transforming Health and Care Systems (THCS) Antimicrobial resistance (OH AMR) BE READY ERA4Health Assessment of Risks from Chemicals (PARC) <i>Under uppstart:</i> Brain Health
2. Kultur, kreativitet och inkluderande samhälle	<i>Under uppstart:</i> Resilient Cultural Heritage Social Transformations and Resilience
3. Civil säkerhet för samhället	/
4. Digitala frågor, industri och rymden	Raw Materials for the Green and Digital Transition (RAMP)
5. Klimat, energi & mobilitet	Driving Urban Transitions (DUT) Clean Energy Transition (CETPartnership)
6. Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och skogsbruk; miljö	Biodiversa+ Blue economy (SBEP) Water security (Water4All) Animal health and Welfare (EUPAHW) Farming systems transition (AGROECOLOGY) FutureFoodS Agriculture of data <i>Under uppstart:</i> Forests and forestry

1.5.1.1 Samfinansierade partnerskap under kluster 1 (Hälsa)

Fem samfinansierade partnerskap under kluster 1 hade i november 2025 genomfört utlysningar, med ytterligare ett, OH AMR (*One-health Antimicrobial Resistance*) initierat sedan 1 juni 2025. Det sistnämnda är en fortsättning på JPI Antimicrobial Resistance från Horisont 2020, ett partnerskap med starkt svenskt engagemang från start, se avsnitt 6.2.1.4.

PARC (*Assessment of Risks from Chemicals*) bygger delvis vidare på EJP Cofund-initiativet HBM4EU (*European Human Biomonitoring Initiative*) från Horisont 2020, men är i mångt och mycket en nyetablering. Samma gäller ERA4Health och Transforming Health and Care Systems (THCS), även om bägge har partiella föregångare i en handfull tidigare initiativ.

Partnerskapen Personalised Medicine (EP PerMed), med fokus på precisionsmedicin, och ERDERA, med fokus på sällsynta sjukdomar, har däremot bägge mer direkta föregångare under Horisont 2020. I det förra fallet ERA-NET Cofund-partnerskapet PerMed och i det senare fallen EJP Cofund-partnerskapet Rare Diseases.

De bägge partnerskapen som ännu befinner sig i ett initialske, BE READY och Brain Health, har ingetdera någon direkt föregångare.

1.5.1.2 Samfinansierade partnerskap under kluster 2 (Kultur, kreativitet och inkluderande samhälle)

Två samfinansierade partnerskap under kluster 2 förbereds för närvarande. Dels gäller det *Resilient Cultural Heritage*, en fortsättning på JPI Cultural Heritage som löper fram till 2027. Dels *Social Transformations and Resilience*, som är en fortsättning på ERA-NET Cofund CHANSE (*Collaboration of Humanities And Social Sciences in Europe*) som sträcker sig fram till 2026.

1.5.1.3 Samfinansierade partnerskap under kluster 4 (Digitala frågor, industri och rymden)

Ett samfinansierat partnerskap fokuserat på försörjning av råmaterial (RAMP - *Raw Materials for the Green and Digital Transition*) har nyligen etablerats under kluster 4. Partnerskapet blir en fortsättning på de tre generationer av ERA-NET-partnerskap inom gruvbrytningsområdet, ERA-MIN 1–3, som genomförts sedan 2011. En ansökan, med Sverige som koordinator, lämnades in till EU-kommissionen i oktober 2025 och beviljades av EU-kommissionen i januari 2026.

1.5.1.4 Samfinansierade partnerskap under kluster 5 (Klimat, energi & rörlighet)

Två samfinansierade partnerskap har etablerats under kluster 5. Dels ett inriktat mot hållbar urban omställning, *Driving Urban Transitions* (DUT). Dels ett syftar till att stödja och påskynda energiomställningen, *Clean Energy Transition Partnership* (CETPartnership).

DUT bygger vidare på tidigare EU-samverkan under ett så kallat JPI-initiativ, JPI Urban Europe²⁰. Arbetet bedrivs längs tre huvudlinjer, *transition pathways*, nämligen *15-minute City* (15minC), *Circular Urban Economics* (CUE) och *Positive Energy Districts* (PED). Partnerskapet koordineras av Österrike, med Sverige som biträdande koordinator.

Även CETPartnership bygger vidare på tidigare samverkan i form av ett tiotal ERA Net och ERA Net Cofund-initiativ inom exempelvis förnyelsebar energiproduktion och smarta elnät. Därmed innebär CETPartnership att ett antal tidigare initiativ förts samman till ett enda samfinansierat partnerskap. Nya områden som inkluderats handlar om bebyggd miljö och integrerade industriella energisystem. Arbetet är organiserat längs sju *Transition Initiatives* (TRI), exempelvis *Enhanced Zero Emission Power Technologies* och

²⁰ Att samverkan var organiserad under JPI-format innebar bland annat att ingen finansiering utgick från EU-budgeten, utan byggde snarare på bilateral samordning av nationella program.

Integrated Industrial Energy Systems. Partnerskapet koordineras av Österrike, med Sverige som biträdande koordinator.

1.5.1.5 Samfinansierade partnerskap under kluster 6 (Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och skogsbruk; miljö)

Kluster 6 har det största antalet samfinansierade partnerskap "i drift", det vill säga de har i skrivande stund genomfört minst en utlysning.

Partnerskapet Biodiversa+ går tillbaka på en lång rad av partnerskap med inriktning på skydd och återställande av biologisk mångfald, med start i ERA NET-partnerskapet BIODIVERSA under ramprogrammet FP6 (2002–2006.)

Nyetablerade är partnerskapen SBEP (den blå ekonomin), Water4All (vattenförsörjning och vattenmiljö), EUPAHW (djurvälstånd och djurhälsa), AGROECOLOGY (jordbrukets förutsättningar och livsmedelsförsörjning) och FutureFoodS (hållbara matsystem). Samtliga utgör sammanläggningar av tematiker och nätverk från tidigare generationer partnerskap. Så består exempelvis föregångarna till SBEP av ett Artikel 169-partnerskap (BONUS), ett JPI (Oceans) och två ERA NET Cofund (BlueBio och MarTERA).

Partnerskapen *Agriculture of data* och *Forests and Forestry* har ännu inte genomfört någon utlysning. Det förra är godkänt, arbetet i konsortiet är igång och ett lanseringsarrangemang hölls i Bryssel i oktober 2025. Konsortiet bakom det senare, *Forests and Forestry*, väntar ännu på att få sin ansökan godkänd, vilken skickades in i september 2025. Bägge bygger vidare på tidigare partnerskap.

2 Analysens frågeställningar

Motivet till att följa upp och analysera deltagandet i partnerskap i denna rapport är mångbottnat. Grundsytet med partnerskap är att med hjälp av intressenters deltagande och medfinansiering fokusera europeisk Fol-finansiering kring gemensamma prioriterade Fol-relaterade utmaningar. Ett övergripande syfte med analysen skulle därför kunna vara att bidra till förståelsen av om partnerskapsmodellen är att föredra som policyinstrument framför andra alternativ, samt i så fall under vilka förutsättningar. Detta är naturligtvis en mycket bred frågeställning och den svenska synvinkeln endast ett i mängden av perspektiv. Denna analys har kunnat lämna begränsade bidrag.

Just det svenska perspektivet på denna övergripande fråga om partnerskapsmodellens relevans och funktion, är emellertid analysens mest överordnade frågeställning. I vilken utsträckning har svenska Fol-aktörer, såväl Fol-utförare som Fol-finansiärer, förmått göra det svenska engagemanget i partnerskapen till en integrerad del av svensk Fol-policy? Vad en sådan bred analysfråga konkret innebär är inte självklart. Svensk Fol-policy omfattar nämligen såväl strategiskt orienterade prioriteringar som en strävan att mer förutsättningslöst främja de underliggande drivkrafterna i den fria forskningen och näringslivets utvecklingskraft. Bägge ambitionerna kan utgöra motiv för svenskt engagemang i partnerskap och gör så också i praktiken. Bägge kan även analyseras och följas upp, vilket är fallet i denna rapport.

Om det funnits en utförligt formulerad svensk policy (eller strategi) vis-a-vis partnerskapen, skulle den i princip ha kunnat ge en ledstång till hur analysen skulle utformas. En sådan policy skulle då exempelvis ha kunnat adressera vilka partnerskap som särskilt prioriteras från svensk sida, liksom vilka partnerskap som möjligen bör väljas bort. En policy skulle också kunna visa i vilken utsträckning en "prioritering" då innebär mesta möjliga myndighetsfokus på ett visst partnerskap, exempelvis i termer av påverkansarbete, kunskapsspridning med mera. Eller om fokus istället bör vara på mesta möjliga deltagande från svenska Fol-aktörer. Någon skriftlig sådan policy föreligger emellertid inte och är kanske heller inte rimlig. Området är tematiskt synnerligen brett och tämligen komplext. Därför är det heller inte möjligt att strikt utvärdera huruvida det svenska deltagandet ligger på "rätt nivå" eller är "korrekt genomfört".

Likväl finns intresse av att positionera partnerskapen och det svenska engagemanget i förhållande till de hållpunkter som ändå finns. Kortfattat innebär detta att relatera partnerskaps funktion till uttalade målsättningar och till varandra (hur fungerar olika partnerskap och varför). I någon mån innebär det också att förstå partnerskapen i förhållande till alternativa instrument. Det innebär också att se svenskt engagemang (inklusive projektdeltagande) i jämförelse med dels andra motsvarande länder, dels i relation till något mått på behov och/eller efterfrågan inom svenska Fol-system. Ur detta analytiska arbete kan sedan induktiva slutsatser dras om förutsättningar för väl fungerande partnerskap, liksom kring hur dessa kan bli till väl integrerade verktyg inom

svensk Fol-policy. Dessutom framträder mönster i svenska Fol-aktörers deltagande som kan behöva förklaras i en fortsatt undersökning. Med andra ord har analysarbetet omfattat att förstå partnerskapen ur både de *top down*- och *bottom up*-perspektiv som så gott som alltid kännetecknar Fol-policy.

Slutligen finns det anledning att förstå svenska myndighetsbeslut i förhållande till dessa bägge övergripande *top down*- och *bottom up*-perspektiv. Det handlar då framför allt om hur interaktionen mellan Fol-policy och bredare policydomäner fungerar, liksom att få förståelse för förutsättningarna för det svenska deltagandet i europeisk Fol-finansiering överhuvudtaget. Det handlar också om allokering av Fol-medel och medarbetartid. På så sätt bidrar analysen också i någon utsträckning till förståelsen för hur svensk Fol-policy fungerar överlag.

Tillsammans ger dessa perspektiv och analysansatser insikter som är viktiga för ansvarsfördelning och genomförande av framtidens såväl svenska som europeiska Fol-finansiering. De behov som denna finansiering ska möta, den funktionalitet som skapas och de incitamentsstrukturer den kommer bygga på, har generisk relevans oavsett vilka partnerskapsstrukturer som kommer att gälla när FP10 ersätter nuvarande ramprogram.

I följande två avsnitt specificeras frågeställningar under respektive perspektiv, policystrategiskt (*top-down*) och projektdeltagande (*bottom-up*). En översiktlig sammanställning av frågeställningarna återfinns i

Tabell 5.

2.1 Partnerskapens policystrategiska inriktningar och svenska aktörers förhållande till dessa

Partnerskap etableras alltså med syfte att fokusera Fol-policy och Fol-finansiering på prioriterade samhällsutmaningar. Dessutom finns intentionen att stödja transnationellt samarbete och mobilisera engagemang från relevanta Fol-aktörer såväl inom EU som utanför, se avsnitt 1.1. Dessa samhällsutmaningars karaktär varierar mellan partnerskap och partnerskapstyper. Likaså varierar sättet på vilket partnerskapen förväntas ta sig an utmaningarna. Några övergripande skiljelinjer föreligger. En skiljelinje går mellan de partnerskap som har målsättningar som är mer eller mindre tydligt kopplade till övergripande samhällsutmaningar (samfinansierade partnerskapen liksom merparten av de institutionaliserade) och de som snarare har som syfte att utveckla framför allt industriell förmåga inom ett visst Fol-område. Till de senare hör de samprogrammerade partnerskapen och några av de institutionaliserade.

En övergripande analysfråga när partnerskap införs är därför i vilken utsträckning samfinansierade och institutionaliserade partnerskap har **väldefinierade målsättningar för att adressera samhällsutmaningar**, inklusive i vilken utsträckning de förhåller sig till specifika lagrum och/eller policystrategier. I förlängningen av denna frågeställning finns i princip frågan om hur väl partnerskapen har kunnat bidra till att **faktiskt hantera**

utmaningarna. Sådant skulle exempelvis kunna manifesteras av konkreta åtgärder. Andra bidrag kan vara sammanställning av projektresultat som kunskapsunderlag inom ett aktuellt policyområde eller någon form av policydialoger. Att göra en heltäckande sådan uppföljning har av resursskäl inte varit analysens målsättning, men i flera fall har det gått att dokumentera anekdotisk evidens.

Det är upp till enskilda svenska myndigheter om de väljer att delta eller inte i samfinansierade partnerskap. Samma valfrihet gäller för institutionaliserade partnerskap av trepartsmodell och i de institutionaliserade partnerskap där offentliga aktörer har en viktig roll för partnerskapens målsättningar, avsnitt 1.3. Myndigheterna väljer också nivå och inriktning på sitt deltagande. Detta även om det slutliga deltagandet inte sällan är resultatet av diskussioner och ömsesidiga kompromisser inom ett partnerskapskonsortium då det var på väg att etableras, åtminstone vad gäller de samfinansierade partnerskapen. I de intervjuer som har genomförts inom ramen för analysen har därför deltagande **myndigheters motiv för sitt deltagande** varit en viktig analysfråga för rapportarbetet. Intervjuerna har också adresserat i vilken utsträckning processer etablerats för att underlätta att underlag ges för policyprocesser i bredare bemärkelse. Analysarbetet har också omfattat en sammanställning av myndigheters allokering av arbetstid till de olika partnerskapsformerna. Bredvid finansiella åtaganden för att möjliggöra för svenska Fol-aktörer att delta i projekt är detta ett uttryck för relativ ambitionsnivå mellan de olika partnerskapen²¹.

De **samprogrammerade partnerskapen**, liksom flera av de **institutionaliserade**, är inte föremål för myndighetsbeslut och kan därför inte karakteriseras enligt ovanstående. En ursprunglig målsättning för analysarbetet var att kartlägga svenska aktörers engagemang i dessa partnerskaps lednings- och expertfunktioner. Detta var möjligt endast i begränsad omfattning.

Betydelsen av **nationella Fol-policyinitiativ** har också adresserats i såväl intervjuer som i det övriga analysarbetet. Finns det exempelvis för ett givet partnerskap nationella forskningsprogram, Fol-agendor, strategiska innovationsprogram (SIP) eller andra initiativ med strategisk bäring? Det har antagits att sådana både kan fungera som strategiska ledstänger för engagemanget i partnerskap och som förmågehöjare för Fol-aktörer.

Slutligen finns det anledning att förstå hur partnerskapen förmår interagera med det kringliggande system som det förväntas påverkas av och själva påverka. Hur detta i praktiken ter sig varierar kraftigt mellan partnerskap och partnerskapstyper. En fullständig uppföljning har inte varit möjlig på vare sig europeisk eller svensk nivå, men det har varit viktigt att samla in anekdotiska exempel för att förstå **i vilken utsträckning denna interaktion uppstår**. Vad gäller det svenska deltagandet har det varit möjligt att

²¹ Däremot är det för Fol-finansiärernas del viktigt att vara uppmärksam på att dessa har ett operativt ansvar inom de samfinansierade partnerskapen samt inom de bägge institutionaliserade partnerskapen av trepartsmodell, avsnitt 1.3. Det är därför naturligt att de lägger avsevärt med arbetstid på dessa partnerskap i jämförelse med övriga.

komma närmare konkreta **mervärden** i samtal med sakkunniga. Sådana mervärden har då omfattat både främjande av svenska Fol-aktörers deltagande och/eller någon form av bredare systempåverkan. I bägge fallen har det varit viktigt att förstå vilka förutsättningar som funnits för att dessa värden har kunnat uppstå. Ett specifikt fall av systempåverkan är frågan huruvida **svensk policy**, både inom och utanför Fol-domänen, **påverkas** av det svenska engagemanget i partnerskap. Här finns åtminstone två viktiga delfrågeställningar. Dels gäller det i vilken utsträckning svensk policy utformas i samklang med partnerskapen. Dels vilka förutsättningar som partnerskapen ges att påverka svenska policybeslut inom sina respektive ansvarsområden.

Det vore i princip relevant för samtliga ovan listade analysfrågor och mätetal att **relatera svenska förhållanden** till de som finns i de aktuella **jämförelseländerna**. Annat än för de rent kvantitativa mätetalen har detta emellertid varit möjligt endast i mycket begränsad omfattning.

2.2 Svenska Fol-aktörers projektdeltagande och bakomliggande orsaker

Den huvudsakliga verksamheten inom partnerskap sker naturligtvis inom ramen för de projekt som finansieras under dem. Analysen har inte till syfte att slå fast om det observerade deltagandet i dessa projekt då borde vara högre eller lägre i varje enskilt fall, eller sammantaget. Däremot är detta rimlig frågor för många av analysens mottagare. Ett viktigt spörsmål för analysen utgörs därför av orsakerna till att det svenska deltagandet ser ut som det gör. På ett övergripande plan kan de bakomliggande orsakerna rimligen finnas i antingen underliggande finansieringsbehov och/eller i incitamenten att söka sig till just partnerskapen. Analysarbetet har därför inkluderat försök att hitta uttryck för dessa behov, liksom att förstå olika aktörstypers incitament inom olika partnerskapstyper, se nedan.

På ett grundläggande plan har det därför funnits ett analytiskt behov att **kartlägga svenska aktörers projektdeltagande**. Detta har varit en omfattande arbetsuppgift när rapporten tagits fram. Ett särskilt intresse har ägnats **koordineringen av projekt** under partnerskap. Att koordinera projekt kräver såväl individuella som organisatoriska förmågor. Det är också arbetskrävande och därför dyrt²², se avsnitt 5.2.2. Rollen som projektkoordinator medför emellertid också möjligheter att påverka det enskilda projektets mål, innehåll och konsortiets sammansättning av aktörer. Som projektkoordinator har man också en särskild tillgång till externa nyckelaktörer. Rollen medför dessutom ofta positiv exponering inom europeiska Fol-system. Sammantaget finns därför skäl att betrakta projektkoordinatorskap som något av en individuell, organisatorisk och nationell strategisk investering.

I ovanstående kartläggning har ingått **jämförelser av det svenska deltagandet**. Det finns som sagt inga absoluta sanningar för hur högt deltagandet bör vara för det enskilda

²² Med en god upparbetad organisatorisk förmåga finns det även skäl att anta att Fol-aktörer gör koordinering av enskilda projekt till en direkt inkomstkälla.

partnerskapet, eller ens för partnerskapen sammantaget. Ett riktmärke finns förvisso i det generella mål som den svenska regeringen fastslagit för hela Horisont Europa, att 3,7 procent av nettobeviljade EU-medel under hela programperioden ska tilldelas svenska aktörer²³. Sverige har haft utmaningar med att nå detta mål²⁴, men har under det senaste året sett en mer positiv utveckling²⁵. Om det går att förstå varför deltagandet i partnerskapen ser ut som det gör, kan det också vara ett viktigt bidrag till den övergripande förståelsen om vad som orsakar att Sverige haft dessa utmaningar.

En viktig jämförelse som behövs är att relatera det svenska deltagandet till det i andra jämförbara länder. I denna analys har jämförelser gjorts med Finland, Norge, Danmark, Österrike och Nederländerna²⁶. En jämförande granskning kan ge insikter som bidrar till förståelsen av vad man kan förvänta sig från länder av likartad storlek och styrka i Fol-system. Naturligtvis skiljer sig dessa länder emellertid åt i fråga om forskningsstyrka inom olika discipliner och på storleken i näringslivets olika sektorer och värdekedjor. Detta påverkar efterfrågan på Fol-finansiering. Förekomst av relevanta aktörer är i sig ett trubbigt mått på behov, men ett av få som står till buds. I fråga om forskningsstyrka hade en bibliometrisk analys kunnat ge förståelsen ytterligare några hållpunkter. En sådan har emellertid inte ingått i arbetet.

Den kvantitativa analysen av projektdeltagande har också tjänat som **avstamp för intervjuer och samtal** med sakkunniga i syfte att förstå incitament och strategier. Så har exempelvis data om privata företags projektkoordinering i form av dessas branschtillhörighet, företagsstorlek, utveckling över tid, med mera varit viktiga ingångsvärden för samtal med näringslivsföreträdare.

I analysarbetet har ingått att i möjligaste mån **förklara de mönster i deltagande** som observeras. En viktig skiljelinje för att förstå deltagande går också mellan de samfinansierade partnerskapen och de övriga bägge typerna. I samfinansierade sker utlysningarna till stor del inom ramen för nationella finansieringssystem och är föremål för respektive lands regler och procedurer, se avsnitt 1.5. I samprogrammerade och institutionaliserade däremot sker utlysningarna centralt på EU-nivå och är därför föremål för de bestämmelser och förfaranden som ramprogrammets bygger på. Denna typ av förutsättningar bidrar sammantaget till förståelsen av **varför deltagandet ser ut som det gör**.

Orsakerna bakom mönster i projektdeltagande är naturligtvis inte helt okända för svenska Fol-finansiärer, varför några **hypoteser** varit möjliga att ställa upp redan under arbetets gång. Dessa har framför allt underlättat vid intervjuer med sakkunniga då man tämligen effektivt har kunnat fokusera på väsentliga drivkrafter och barriärer. Här återfinns dels huvudsakligen kvalitativa aspekter, inte minst hur väl en viss Fol-finansiering matchar

²³ Sveriges regering (2021b)

²⁴ Vinnova (2025)

²⁵ Vinnova (2026)

²⁶ Jämförelseländerna i denna typ av Vinnova-analys omfattar som regel även Schweiz. Då Schweiz hittills emellertid inte har haft tillträde till Horisont Europa har landet lämnats utanför jämförelsen denna gång.

egna Fol-strategiska ambitioner. Dels finns barriärer av finansiell och administrativ karaktär. Till hindren hör nivåer på kostnadstäckning av Fol-aktörers overheadkostnader, utlysningars förväntade beviljandegrad och administrativ börda kopplad till ansökan och återrapportering. I avvägningen mellan dessa för- och nackdelar är naturligtvis tillgången till alternativa finansieringskällor av betydelse, liksom utformningen av dessa.

Fol-aktörers upplevelse av hur väl partnerskapen och deras utlysningar matchar egna Fol-ambitioner hänger rimligen ihop med hur mycket de själva är engagerade i att utforma och driva partnerskapen. Det är naturligt eftersom intressenters engagemang är en bärande idé bakom partnerskapsmodellen. På så sätt kan en något mindre relevant utlysning fortfarande vara intressant för en aktör vars engagemang är långsiktigt och som bedömer möjligheterna att påverka partnerskapet som fortsatt goda. På motsvarande sätt får förhoppningsvis aktörer som deltar i projekt och etablerar sig inom ett partnerskap, intresse av att framgent bidra till partnerskapets fortsatta utveckling. I synnerhet gäller detta projektkoordinatorer.

Tabell 5: Analysens frågeställningar. (Förkortningar använda av utrymmesskäl: Institutionaliserade partnerskap = Inst, samprogrammerade partnerskap = SamProg och samfinansierade partnerskap = SamFin. Anges endast "partnerskap" så avses samtliga tre typer av partnerskap.)

Övergripande ansats	Förståelsebehov	Analysfråga	Mätetal / metod
Policystrategiska och organisationsstrategiska perspektiv	Partnerskapens relation till policykontexter på EU-nivå	Vilken typ av målsättningar har partnerskap (fr.a. Inst och SamFin) vad gäller resp. partnerskaps bidrag till bredare samhällsutmaningar?	Textanalys samt intervjuer med ansvariga myndighetshandläggare.
		På vilket sätt har Inst och SamFin lämnat (alt. avser att lämna) bidrag till hantering av dessa utmaningar?	
	Interaktion mellan partnerskapen och svensk Fol-policy	Vilka motiv, och ev. konkreta målsättningar, har svenska Fol-finansiärer för att engagera sig i Inst och SamFin?	Intervjuer med ansvariga myndighetshandläggare.
		I vilken utsträckning utformas svenska Fol-policyinsatser för interaktion med partnerskap?	
	Interaktion mellan partnerskapen och bredare svenska policydomäner	Vilka motiv, och ev. konkreta målsättningar, har svenska myndigheter för att engagera sig i Inst och SamFin?	Intervjuer med ansvariga myndighetshandläggare.
		Förmår deltagande myndigheter bortom Fol-finansiärerna att skapa konkreta nyttor med sitt deltagande?	
		I vilken utsträckning finns det interaktion med ansvariga myndigheter bortom de som själva deltar?	
	Interaktion mellan partnerskapen och svenska näringslivsaktörer resp. Fol-organisationer (Detta har varit ett mindre utpräglat fokus för analysen jämfört med ovanstående behov.)	Vilka motiv och ev. konkreta målsättningar har svenska näringslivsaktörer och Fol-organisationer vis-a-vis fr.a. Inst och SamProg?	Intervjuer med representanter för dessa organisationer.
		Vilka mervärden för de enskilda organisationerna och/eller näringslivsgrenarna skapas genom engagemang i partnerskaps utveckling och styrning?	

Övergripande ansats	Förståelsebehov	Analysfråga	Mätetal / metod
Svenska Fol-aktörers projektdeltagande och dess förutsättningar	Svenska Fol-aktörers deltagande i projekt i internationell jämförelse	I vilken utsträckning medverkar svenska Fol-aktörer i projekt finansierade inom partnerskap i internationell jämförelse?	Analys av projektdata från EU-kommissionens "data dashboards" för Horisont Europa och Digital Europe Programme. (Gäller institutionaliserade och samprogrammerade partnerskap.)
	Drivkrafter bakom mönster i deltagande	Är partnerskapens innehåll relevant? Är partnerskapens processer adekvata? Är partnerskapen finansiellt attraktiva?	Anekdotisk empiri från intervjuer och samtal.
	Svenska Fol-aktörers koordinering av projekt inom partnerskap.	I vilken utsträckning medverkar svenska Fol-aktörer i projekt finansierade inom partnerskap i internationell jämförelse?	Analys av projektdata från EU-kommissionens "data dashboards" för Horisont Europa och Digital Europe Programme. (Gäller institutionaliserade och samprogrammerade partnerskap.) Analys av data från samfinansierade partnerskaps hemsidor.
Förståelsebehov som omfattar både policystrategi och projektdeltagande	Svenska Fol-aktörers incitament att koordinera projekt under partnerskapen.	Vilka värden uppstår av att koordinera projekt under partnerskap och hur skiljer det sig ifrån andra finansieringsformer nationellt och på EU-nivå? Vilka är de finansiella förutsättningarna för att ta på sig en projektkoordinatorroll inom de olika partnerskapstyperna?	Intervjuer med representanter för aktuella organisationer.
	Interaktion mellan partnerskapen och svensk Fol-policy.	I vilken utsträckning baseras svenska aktörers projektdeltagande på förmågor utvecklade inom identifierbara svenska Fol-policyinsatser?	
	Partnerskapens påverkan på deltagande organisationers förmågor.	Hur kan deltagande organisationer utveckla förmågor mha. deltagande i projekt finansierade under partnerskap?	

3 Metodbeskrivning

Analysarbetet har sökt svara på frågeställningar med hjälp av både kvantitativa och kvalitativa analysansatser. För de bottom-up-relaterade frågeställningarna (avsnitt 2.2) finns det i samtliga fall tillgång till någon form av data om projektdeltagande, det vill säga kvantitativa data. För de top-down-relaterade frågeställningarna (avsnitt 2.1) har datainsamlingen huvudsakligen fokuserats på kvalitativa data. En viss mängd av denna data har gått att transformera till semikvantitativa data.

Insamlade data har tolkats, både för direkt användning i det fortsatta analysarbetet och för att användas i de dialoger som varit en huvudkälla till kvalitativa data.

Detta kapitel inleds med beskrivning av analysens avgränsningar. Därpå följer en redogörelse för arbets- och analysmetodik.

3.1 Analysens avgränsningar

Rapporten fokuserar på partnerskap som var i drift när det huvudsakliga analysarbetet genomfördes år 2025. Partnerskap som under år 2025 varit under förberedelse eller mycket initial fas omfattas endast delvis av analysen. Detta berör ett antal samprogrammerade och samfinansierade partnerskap. Kvantitativ beskrivning av dessa partnerskap har av förklarliga varit möjlig endast i begränsad omfattning. Däremot har det varit viktigt att förstå deras roll inom exempelvis myndighetsuppdrag eller som instrument för företagsstrategiska FoU-ambitioner.

Därutöver har av det av resursskäl inte varit möjligt att uppnå samma nivå av genomlysning av samtliga partnerskap, vilket framgår i kapitel 4-6.

Några partnerskap har av olika orsaker helt exkluderats, se avsnitt 3.1.1.

Flertalet av de analyserade partnerskapen etablerades vid inledningen av nuvarande ramprogram, Horisont Europa, år 2021. Tidigare partnerskap under FP6, FP7 och Horisont 2020 figurerar i rapporten endast i den utsträckning de var föregångare till befintliga partnerskap.

Ett antal samfinansierade partnerskap som etablerats under Horisont Europa har i praktiken inneburit en fortsättning på tidigare partnerskap. Hanteringen av dessas projektportföljer i jämförelser med andra partnerskap beskrivs i avsnitt 3.1.2.

3.1.1 Exkluderade partnerskap

Några partnerskap har lämnats utanför analysen.

Så exkluderar den alla *Knowledge and Innovation Communities* (KIC) under *European Institute of Innovation and Technology* (EIT). Anledningen är att dessa fyller en

fundamentalt annan roll i europeiska FoU-system än de partnerskap som rapporten omfattar.

De institutionaliserade partnerskapen av Artikel 185-typ, EDCTP (*European and Developing Countries Clinical Trials Partnership*) och EMPIR, har utelämnats. Även det samprogrammerade partnerskapet EOSC (*European Open Science Cloud*) har lämnats utanför. Detta har ett starkt specialiserat fokus på lagring av forskningsdata och har därför ett deltagande som påtagligt skiljer det från övriga samprogrammerade partnerskap.

Vidare ingår inte partnerskapen under Euratom-fördraget, nämligen CONNECT-NM, PIANOFORTE och EURAD 2.

3.1.2 Samfinansierade partnerskap etablerade efter starten av Horisont Europa

De institutionaliserade och samprogrammerade partnerskapen går samtliga att tydligt knyta till det pågående Horisont Europas programperiod. Flera av dem etablerades först under detta ramprogram. I de fall det har funnits föregångare så är dessa del av tidigare ramprogramms arbetsprogram och deras utlysningar är kodade därefter. Även om de flesta av de institutionaliserade och samprogrammerade partnerskapen har en löptid som sträcker sig bortom Horisont Europas slutpunkt 2027, så kommer ramprogrammets avslutning att i allt väsentligt innebära en tydlig slutpunkt. För analysarbetet innebär detta att för de institutionaliserade och samprogrammerade partnerskapen så fungerar år 2021 utmärkt som startpunkt för en analysperiod, så länge man är medveten om att JU KDT kraftigt kom att ändra karaktär vid ombildningen till JU Chips. Att de alla i olika bemärkelser löper vidare bortom Horisont Europa gör ingen skillnad för denna analys vars datainsamling stoppar i mars 2026, avsnitt 3.2.

Det är annorlunda för de samfinansierade partnerskapen. Inom flera av dessa, vars bas alltså är ett tilldelningsbeslut från EU-kommissionen, har det förekommit att budget från föregående programperiod (dvs. Horisont 2020) fortsatt att generera utlysningar under Horisont Europa i avvaktan på att en ny generation av partnerskap etableras. Sedan inledningen av Horisont Europa har det därför succesivt tillkommit samfinansierade partnerskap och ytterligare några kommer att etableras innan ramprogrammet är till ända. Analyser av de samfinansierade partnerskapen behöver därför hantera att flera av dem inte varit aktiva under hela Horisont Europas programperiod. I praktiken har detta lösts genom att i de fall samfinansierade partnerskap under Horisont Europa föregåtts av motsvarande Horisont 2020-initiativ så har utlysningar genomförda från 2021 och framåt tagits med i analysen, också när dessas finansiering ur EU-budgeten härrör från budgetperioden 2014–2020. För den sökande FoU-aktören har detta rimligen ingen betydelse. Detta indikeras då i aktuella grafer.

3.2 Insamling och analys av kvantitativa data

Kvantitativa data har använts för att beskriva mönster i svenska FoU-aktörers deltagande i partnerskap i jämförelse med ett urval av länder, se avsnitt 2.2. Succesiva datauttag gjordes under arbetets gång. Det slutliga datauttaget för rapportens grafer gjordes i mars 2026.

3.2.1 Data om projektdeltagande

Data över projektdeltagande i institutionaliserade och samprogrammerade partnerskap har huvudsakligen hämtats från R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard²⁷. För de institutionaliserade partnerskapen Chips JU och EuroHPC JU har data för finansiering ur Digital Europe Programme hämtats från Projects profile-applikationen i EU-kommissionens Digital Europe Programme Dashboard²⁸. Data har analyserats med avseende på svenskt deltagande i de aktuella projektportföljerna, inklusive svenska aktörers projektkoordinering.

För de samprogrammerade partnerskapen har det i flera fall funnits en diskrepans mellan vilka topics som i ramprogrammets arbetsprogram anges som viktiga för partnerskapet och vad partnerskapet redovisar på sin hemsida. Vilka topics som ingår i denna analys redovisas i bilaga 3.

Data för de samfinansierade partnerskapen har hämtats från respektive partnerskaps hemsida. Generellt är projektdata mindre detaljerad för dessa, även om det finns vissa skillnader mellan partnerskapen. Det har därför inte varit möjligt att analysera projektdeltagande med samma upplösning för de samfinansierade partnerskapen. Däremot har det gått att manuellt extrahera information om projektkoordinering, varför en översikt av denna varit möjlig motsvarande den som gjorts för de andra bägge partnerskapstyperna.

3.2.2 Identifiering och analys av företagspopulationer

I ett fall (avsnitt 4.1) har en översiktlig jämförelse av företags deltagande genomförts. För detta har relevanta företag per jämförelseland identifierats i företagsdatabasen Pitchbook²⁹.

3.3 Insamling av kvalitativa data och dialog med sakkunniga

En stor mängd information relevant för förståelsen av svenskt engagemang i partnerskap ger inte avtryck i data om projektdeltagande och/eller ansökningar om finansiering. I flera fall finns information tillgänglig i olika typer av publikationer, men den är som regel av tämligen översiktlig och deskriptiv karaktär. Initierad förståelse av förutsättningarna

²⁷ https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/d58f3864-d519-4f9f-855e-c34f9860acdd/sheet/QCdc/state/analysis

²⁸ https://dashboard.tech.ec.europa.eu/qs_digit_dashboard_mt/public/sense/app/3186bea7-d9b9-4d80-b76a-2a4c30eaf5f3/sheet/KVdtQ/state/analysis

²⁹ PitchBook Data, Inc. (www.pitchbook.com)

för svenskt engagemang uppstår framför allt i dialog med sakkunniga, varför detta varit en helt central komponent i analysmetoden.

3.3.1 Dokumentanalys

Samtliga partnerskap har en egen hemsida med dokumentation om partnerskapets syfte, målsättningar, arbetssätt, genomförda utlysningar och finansierade projekt. Dessa har varit värdefulla källor för både beskrivning av partnerskapen, dokumentation av svenskt engagemang i olika former samt för avgränsning och dokumentation av finansierade projekt.

En viktig källa till kunskap om partnerskapen, deras historia och inbördes förhållanden har varit ERA-LEARN-portalen³⁰. Denna är finansierad under ramprogrammen genom en serie av CSA-projekt (*Co-ordination and Support Action*) och syftar till att stödja förståelsen av EU:s partnerskap.

Rapporter som utgjort underlag i analysarbetet redovisas i referenslistan, avsnitt 8, och indikeras med fotnoter i löptexten.

3.3.2 Intervjuer med sakkunniga

Analysarbetet har inneburit ett större antal intervjuer med sakkunniga, som regel 30–60 minuter långa. Dessa har gjort det möjligt att få fram kvalitativ information av en typ som sällan eller aldrig finns i skriftliga källor. Intervjuerna har också gett tillfälle till diskussioner kring mer specifika frågeställningar. I stort grupperar sig intervjupersonerna i följande kategorier:

- Ansvariga myndighetshandläggare.
- Representanter för FoU-utförare inom akademi, forskningsinstitut och näringsliv. Ett visst fokus har varit på personer kopplade till något av de 14 projekt som svenska aktörer fram till augusti 2025 hade koordinerat under något av de samprogrammerade partnerskapen.
- Sakkunniga inom framför allt näringslivsorganisationer.

I den utsträckt information från dessa intervjuer bildat grund för analysens observationer framgår detta i fotnoter samt i rapportens referenslista.

Viktiga frågeställningar vid dessa intervjuer har varit någon eller flera av följande:

- Partnerskaps syfte och bakgrund.
- Svenska myndigheters, eller andra organisationers, ambitioner med deltagandet.
- Erfarenheter av aktivt deltagande i partnerskaps utveckling.
- Förklaringar till mönster i projektdeltagande.
- Mervärden genererade inom ramen för partnerskapen.

³⁰ <https://www.era-learn.eu/>

3.3.3 Etablering av referensgrupp

En referensgrupp har etablerats som stöd för analysarbetet. Denna har bestått av två delar. Dels en där deltagarna kom från statliga Fol-finansiärer och andra myndigheter, dels en med deltagare från Fol-aktörer, det vill säga lärosäten, forskningsinstitut och Fol-intensiva företag.

Syftet med referensgruppen har varit att möjliggöra gruppdiskussion, på basis av deltagarnas skiftande perspektiv och erfarenheter. Diskussionerna har framför allt utgått från hypoteser, analysresultat och preliminära slutsatser. På så sätt möjliggjorde referensgruppen en mycket värdefull kalibrering av analysarbetet och gav uppslag till nya prioriterade analysfrågor inom arbetet.

Respektive delgrupp möttes först enskilt och sedan tillsammans. Ett första möte hölls i juni 2025 för gruppen som bestod av statliga Fol-finansiärer och myndigheter. Ett andra ägde rum i september 2025 för gruppen med Fol-aktörer. Ett avslutande gemensamt möte hölls den 13 februari 2026.

Deltagarna i referensgruppen redovisas i bilaga 1.

3.4 Resultatredovisning i denna rapport

I de följande kapitlen redovisas observationer från analysarbetet för de tre partnerskapstyperna i kapitel 4–6. Därefter följer ett sjunde kapitel med samlad analys samt slutsatser för rapporten i sin helhet.

4 Genomförande av institutionaliserade partnerskap och svenskt deltagande

Svenska aktörer deltar på något sätt i samtliga institutionaliserade partnerskap. Alla utlysningar inom partnerskapen organiseras centralt på EU-nivå och data görs tillgänglig via EU-kommissionens datagränssnitt (se avsnitt 3.2). Partnerskapen kan därför beskrivas utifrån i vilken utsträckning svenska aktörer deltar i dem jämfört med andra länder. Denna data redovisas i detta kapitel för samtliga av de nio institutionaliserade partnerskap som analysen omfattar.

På basis av partnerskapens respektive syfte eller målsättning, deras konstruktion och typer av aktörer som deltar kan de emellertid också betraktas i några grupperingar:

- Institutionaliserade partnerskap av trepartstyp: Chips JU och EuroHPC. Analysarbetet inför denna rapport har framför allt inneburit att förstå Sveriges positionering vis-a-vis deras syfte och ansats i att finansiera utbyggnad av olika former av digital infrastruktur inom EU. Analysen har också fokuserat på finansiering av FoU och företagsutveckling i anslutning till detta. För att göra mesta möjliga rättvisa åt dessa komplexa policyinstrument omfattar beskrivningen också vissa finansieringsinstrument utanför ramprogrammet.
- Institutionaliserade partnerskap där det svenska deltagandet till stor del formas av ansvariga svenska sektorsmyndigheter: Europe's Rail och SESAR. Även dessa partnerskap har som syfte att upprätta någon form av europeisk samhällsfunktion (gemensamt järnvägsområde respektive gemensamt flygledningsområde), varför visst fokus lagts på policykontexter även här.
- Övriga institutionaliserade partnerskap: Innovative Health Initiative (IHI), Smart Networks and Services (SNS), Clean Hydrogen, Clean Aviation och Circular Bio-based Europe (CBE).

För de fyra partnerskapen under punkt ett och två ovan har alltså analysen försökt redogöra för och illustrera den ofta komplexa policykontext som partnerskapen uppstått och verkar i. Hur det svenska deltagandet ser ut i dessa program redovisas därefter i förhållande till beskrivningarna av respektive partnerskap. För de övriga fem partnerskapen är ansatsen i stället att först redovisa det svenska deltagandet och därefter kommentera detta.

Analysen har också omfattat en översiktlig sammanställning av antalet arbetstimmar som svenska myndigheter använder för att genomföra institutionaliserade partnerskap i

Sverige, Tabell 6. I analysdelen (kapitel 7) kommenteras denna data i jämförelse med övriga partnerskapstyper.

Tabell 6: Översikt av arbetstimmar (uttryckt i procent av heltidstjänst) per myndighet samt övriga organisationer i genomförandet av samfinansierade partnerskap i Sverige. VR = Vetenskapsrådet, VI = Vinnova, EM = Energimyndigheten, TV = Trafikverket, LfV = Luftfartsverket, ÖM = Övriga myndigheter. (Källa: Personlig kommunikation med ansvariga myndighetshandläggare.)

Partnerskap	VR	VI	EM	TV	LFV	ÖM	TOTAL*
IHI	/	20%	/	/	/	/	20%
Chips	/	100%	/	/	/	/	100%
EuroHPC	50%	10%	/	/	/	<5%*	60–65%
SNS	/	<5%	/	/	/	/	<5%
							/
Clean Hydrogen	/	/	<5%	/	/	/	<5%
SESAR	/	/	/	/	120%	/	120%
Europe's Rail	/	/	/	300%	/	/	300%
Clean Aviation	/	<5%	/	/	/	/	<5%
CBE	/	<5%	5%	/	/	/	5–10%
TOTAL	50%	140–150%	5-10%	300%	120%	<5%	605–630%

* Post- och telestyrelsen, Myndigheten för digital förvaltning samt Sunet.

4.1 Chips JU

Chips JU etablerades i slutet av 2023 då JU KDT blev Chips JU. Förändringen var en del av införandet av EU:s halvledarförordning³¹. Redan JU KDT:s föregångare under Horisont 2020, ECSEL, hade en särställning bland de institutionaliserade partnerskapen. (Dessa gick då ännu under beteckningen *Joint Undertakings*.) ECSEL hade gjorts till ett trepartspartnerskap (se avsnitt 1.3) och fått rejält ökad budget jämfört med sina föregångare. Orsaken bakom detta var elektroniksektorns strategiska betydelse för den europeiska industrin. Med omvandlingen till Chips JU togs ytterligare steg i denna riktning. Budgeten ökade från cirka 1 800 till 4 175 miljoner euro och partnerskapet gjordes till del av ett omfattande europeiskt policy- och finansieringsramverk med bäring på stora delar av värdekedjan för halvledare. Bakgrunden låg i den politiska sprängkraft halvledarförsörjningen fått på grund av dess industriella betydelse och beroendet av utländska leverantörer.

³¹ Förordning 2023/1781, engelska: EU Chips Act.

4.1.1 Governance av Chips JU och Sveriges deltagande

Halvledarförordningen etablerade en trepelarstruktur där den första pelaren utgörs av ”*Chips for Europe*” Initiative (C4EI), Figur 3. C4EI är ett paket av finansieringsinitiativ vars övergripande syfte är att stärka den europeiska förmågan att utveckla och tillverka halvledare och halvledarsystem. Chips JU är (delvis) en av beståndsdelarna av C4EI. (Viss Fol-finansiering under Chips JU räknas inte in under C4EI.) Övrig finansiering för C4EI kommer från Digitalprogrammet (*Digital Europe Programme*, DEP). Se avsnitt 4.1.2 för svenskt deltagande i den Fol som finansieras under Chips JU.

Därutöver omfattar halvledarförordningen ytterligare två pelare. Under pelare 2 (*Security of Supply and Resilience*) har ett regelverk införts för att förenkla undantag från statsstödsreglerna för etablering av nydanande halvledartillverkning i Europa (*”first of a kind”*). Den tredje pelaren (*Monitoring and crisis response*) utgörs av ett samordningsinstrument för övervakning och krishantering inom försörjning av halvledare. EU-kommissionen har under pelare 2 hittills beviljat elva undantag från statsstödsreglerna. Dessa elva omfattar 51,5 miljarder euro av privata och offentliga investeringar. Av dessa härrör fyra från Tyskland och fyra från Italien. Övriga tre är från Frankrike, Österrike och Tjeckien³². I samband med att halvledarförordningen infördes samverkade Vinnova och Tillväxtverket för att stötta etablering av svenska miljöer som skulle kunna komma i fråga för undantag från statsstödsreglerna. Initiativet bar emellertid inte frukt då Vinnova inte har mandat att finansiera initiativ som innebär statsstöd och Tillväxtverket å sin sida inte har möjlighet att göra det i storstadsregionerna (NUTS 1–2). Minst en ansökan från svenska aktörer har skickats in under pelare 2. Men eftersom utfästelser om stöd från svenska staten har saknats har det inte varit möjligt för EU-kommissionen att prioritera ansökan.³³

Den verkställande direktören (*Executive Director*) för Chips JU är sedan starten i oktober 2023 professor Jari Kinaret, med ett mångårigt förflutet på Chalmers tekniska högskola samt som direktör för EU Graphene Flagship. Partnerskapets högsta beslutande organ är dess *Governing Board*. Här deltar medlemmarna i de bägge fora som samlar partnerskapets offentliga respektive privata intressenter. Dessa är Public Authority Board (PAB) respektive Private Members Board (PMB). I den förra sitter för svensk räkning Vinnova-medarbetare. Med den nationella representationen begränsad till endast en nationell Fol-finansiär befinner sig Sverige i en minoritet av sju länder³⁴ bland de 33 partnerskapsmedlemmarna. Övriga 26 länder har alla någon form av regeringskansliemedverkan.

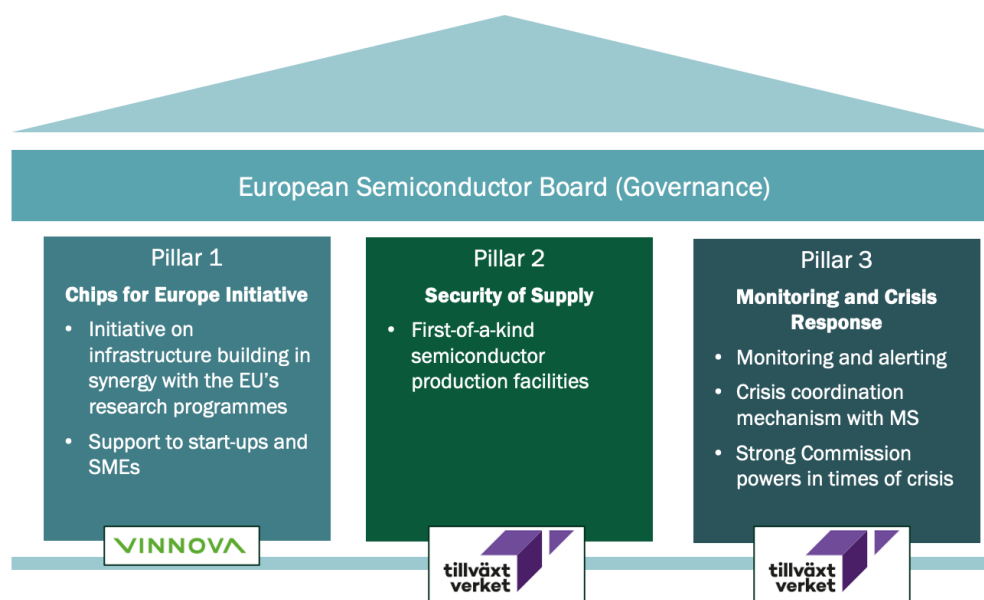
Vinnova har regelbundet informationsmöten om utlysningar i Chips JU och publicerar information om nya initiativ inom partnerskapet på myndighetens externa hemsida. Befintliga aktörer i det svenska Fol-systemet för elektronik engageras också. Exempelvis

³² <https://digital-strategy.ec.europa.eu/en/policies/european-chips-act>

³³ Adela Saavedra Granholm och Lars Gustafsson, personlig kommunikation.

³⁴ Övriga länder är Finland, Irland, Portugal, Grekland, Turkiet och Israel.

har det strategiska innovationsprogrammet (SIP) Smartare Elektroniksystem bland annat årligen samlat svenska aktörer för ett samlat deltagande på den europeiska programkonferensen EF ECS³⁵. Dialog och interaktion med svenska Fol-aktörer sker också via samverkansinitiativet Semicon Sweden³⁶, som initierats av Tillväxtverket³⁷.

Figur 3: Halvledarförordningens tre pelare där Chips JU är del av den första pelaren. (Källa: Vinnova.)

4.1.2 Fol-finansiering under Chips JU och svenskt deltagande

Chips JU är en del av C4EI och finansierar då så kallade pilotlinor för utveckling av halvledar- och kvantkretsar, se avsnitt 4.1.2.1. Partnerskapet finansierar också fristående Fol-aktiviteter under beteckningen ECS R&I (*Electronics Components and Systems Research & Innovation*), se avsnitt **Fel! Hittar inte referenskölla..**

C4EI omfattar även DEP-finansiering (Figur 4). Denna utgörs av kompletterande finansiering för pilotlinorna, kompetenscentra inom halvledarområdet samt en designplattform. Den senare är en virtuell miljö för att stärka förmågan att designa halvledarkretsar i Europa. Därutöver ska DEP finansiera utveckling av specifika förmågor inom avgränsade områden, så kallade "skills".

Fol-medlen under både Chips JU och DEP lyses ut under respektive programs ordinarie regler. I utlysningarna är det därför alltid enskilda Fol-aktörer som ansöker om finansiering inom konsortier av Fol-aktörer. De nationella finansiärerna (i Sveriges fall Vinnova) har emellertid en särskild roll inom det trepartspartnerskap som Chips JU utgör. Dessa medfinansierar nämligen projekt beviljade under pelare 1 i Chips Act. Ytterst är detta dels ett sätt att växla upp Fol-finansieringen ur EU-budgeten, dels ett

³⁵ <https://efecs.eu/>

³⁶ <https://semiconsweden.com/>

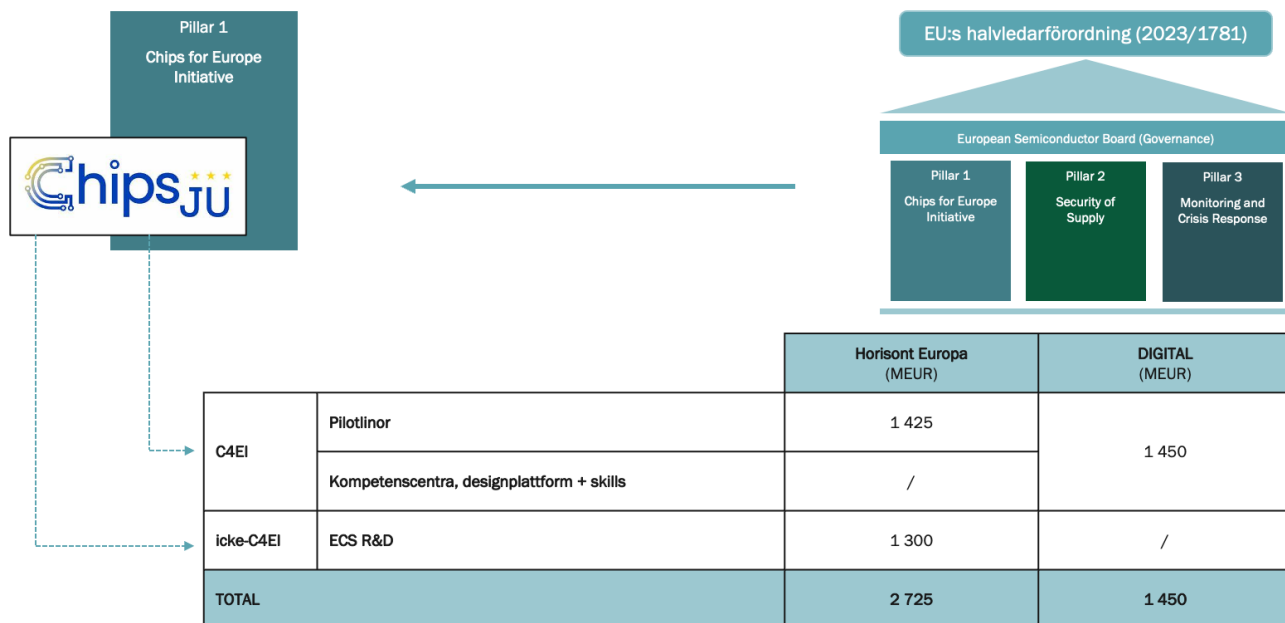
³⁷ Adela Saavedra Granholm och Lars Gustafsson, personlig kommunikation

sätt att säkra nationellt stöd för de initiativ som finansieras. Denna nationella roll har getts några olika former:

- För pilotlinorna lämnar de nationella finansiärerna stödbrev där man åtar sig nationell medfinansiering.
- Medfinansieringen inom ECS R&I-instrumentet hanteras på tämligen olika sätt bland deltagarländerna. För samtliga gäller emellertid att varje nationell finansiär finansierar så många projekt man anser sig kunna prioritera. Som exempel genomför Frankrike därför nationella steg 1-utlysningar för att välja ut de konsortier som ges rätt att söka ECS-finansiering. Finland använder en motsvarande modell, men genomför ingen formell nationell utlysning³⁸. I bägge fallen försöker de nationella myndigheterna alltså att sälla fram de bästa nationella kandidaterna. Vinnova har en tydligt lägre budget och personalinsats för Chips JU än vad Frankrike och Finland har. Därför har Vinnova istället valt att prioritera budgeten för medfinansiering mellan *topics* i de aktuella utlysningarna. Konsortier med svensk medverkan som sedan blir beviljade i den aktuella utlysningen blir sedan finansierade så långt budgeten räcker per *topic*.
- För kompetenscentren finansierade under DEP (se avsnitt 4.1.2.3) genomfördes en förberedande omgång av nationella utlysningar i samtliga deltagarländer för att först välja ut de konsortier som i ett andra steg tilläts ansöka om DEP-finansiering.

Den nationella medfinansieringen betalas sedan ut genom att de svenska deltagarna i ett projekt finansierat inom Chips JU skickar in en formell ansökan till Vinnova om nationell medfinansiering. Under projektets genomförande finns ett bidragsärende hos Vinnova som betalar ut svensk medfinansiering parallellt med kontoret för Chips JU. De nationella finansiärerna sammanställer på årsbasis hur mycket medfinansiering som betalats ut per projekt och rapporterar detta till Chips JU.

³⁸ Adela Saavedra Granholm och Lars Gustafsson, personlig kommunikation

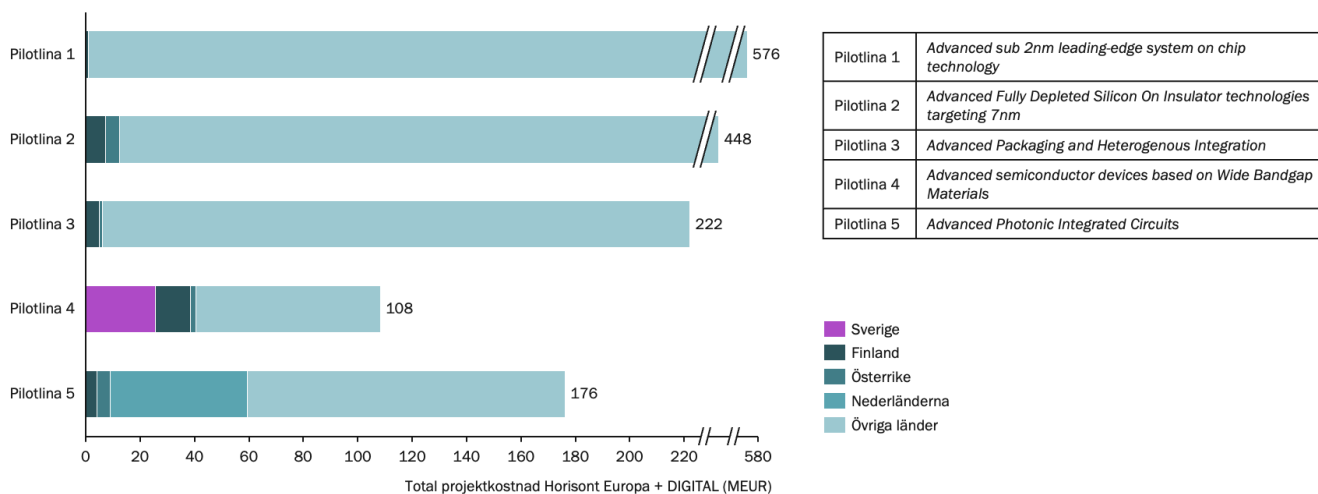
Figur 4: Finansieringskomponenterna under Chips for Europe Initiative (C4EI). (Källa: <https://www.chips-ju.europa.eu/>, R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard, Projects profile-applikationen i Digital Europe Programme Dashboard samt egen bearbetning.)

4.1.2.1 Pilotlinor för halvledar- och kvantkretsar

Fem pilotlinor för halvledarkretsar har etablerats genom utlysningar under Chips JU, med viss kompletterande finansiering från DEP. Dessa pilotlinor ska bidra till utökad europeisk kapacitet att producera halvledarkretsar. De fem pilotlinorna har alla gjort ganska olika avvägningar mellan forskning och industriell tillämpning i sina respektive verksamhetsportföljer.

Sammantaget finansieras de fem pilotlinorna med knappt 1,5 miljarder euro ur EU-budgeten och deltagarnas medfinansiering. Drygt 90% av EU-finansieringen härrör ur ramprogrammet, i övrigt ur DEP, Figur 5. Finansieringen via ramprogrammet syftar i princip till FoU och processutveckling och DEP-finansieringen till investeringar i fysiskt kapital. Medlen lysas alltid ut med dessa åtskilda syften. I praktiken är det emellertid många gånger inte självklart vilka aktiviteter som kan finansieras under vilket instrument³⁹.

³⁹ Adela Saavedra Granholm och Lars Gustafsson, personlig kommunikation.

Figur 5: Finansieringen av de fem etablerade pilotlinorna för halvledarkretsar. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard, Projects profile-applikationen i Digital Europe Programme Dashboard samt egen bearbetning.)

Svenska aktörer⁴⁰ deltar i pilotlinan för *Advanced semiconductor devices based on wide bandgap materials*. I övriga fyra pilotlinor deltar inga svenska aktörer, Figur 5. Bland jämförelseländerna är finländska aktörer med i samtliga fem, österrikiska i fyra och nederländska i en. Norge och Danmark medverkar inte i någon pilotlina. Från Sverige deltar lärosäten, från jämförelseländerna huvudsakligen forskningsinstitut. Den pilotlina som Sverige deltar i är överlag tämligen forskningsinriktad. Den svenska medfinansieringen för pilotlina 4 härrör helt från de deltagande lärosätena själva.

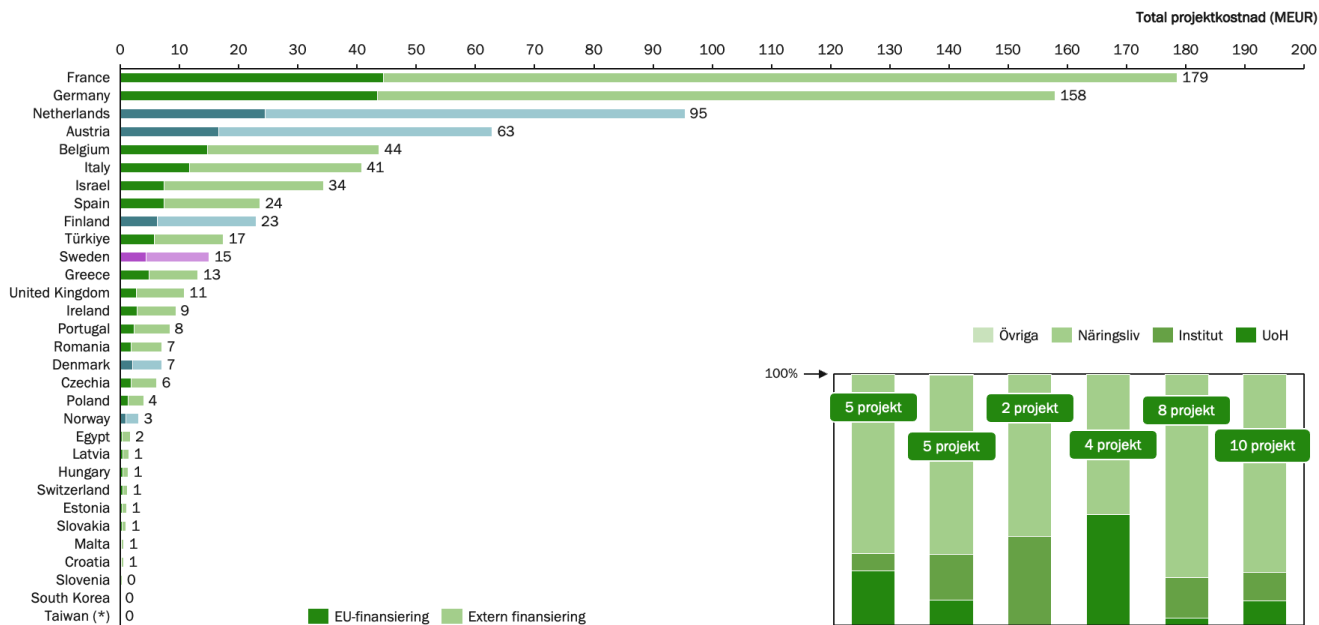
Utöver de fem pilotlinorna för etablerad halvledarteknik genomfördes under 2024 en utlysning för pilotlinor för kvantkretsar. Under 2025 har sex utvalda konsortier haft möjlighet att färdigställa *grant agreements* baserade på ansökningarnas åtgärdsplaner.⁴¹ Arbetet med detta är ännu inte avslutat när denna rapport publiceras. Projektdata är därför inte tillgängliga.

4.1.2.2 Fol-finansiering för samverkansprojekt inom *Electronic Components and Systems*

Chips JU har avsatt en budget på 1,3 miljarder euro för finansiering av halvledarrelaterad Fol utanför C4EI. Finansieringsvolymen är alltså nästan i nivå med den som avser pilotlinor. Vid tidpunkten för detta analysarbete har en (1) utlysning genomförts, med en sammanlagd finansiering på cirka 211 miljoner euro, Figur 6. Svenska aktörer deltar på en nivå som per capita placerar Sverige före Danmark och Norge, men efter Nederländerna, Finland och Österrike.

⁴⁰ Lunds universitet, KTH, Chalmers och Linköpings universitet

⁴¹ <https://www.chips-ju.europa.eu/News-detail/?id=e86a6412-0f24-f011-8c4d-000d3ab0a56e> (läst i februari 2026)

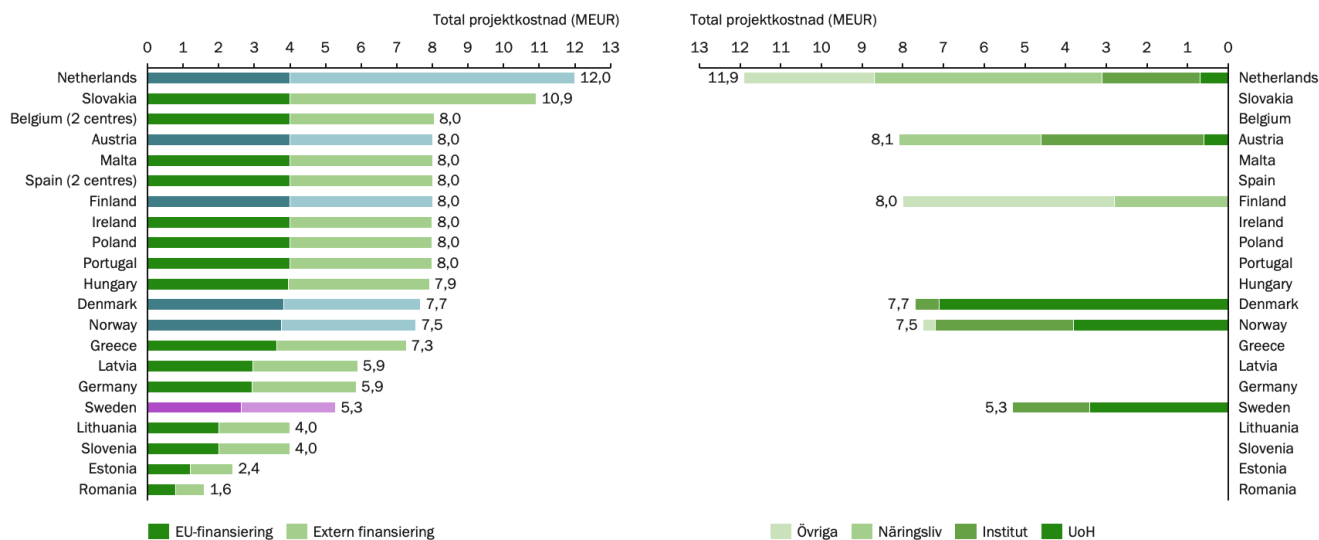

Figur 6: Nationell fördelning av den hittills enda genomförda utlysningen av Fol-medel utanför C4EI. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

4.1.2.3 C4EI-finansiering under Digital Europe Programme (exkl. pilotlinor)

C4EI-finansieringen via DEP är finansiering utanför ramprogrammet och ligger därför egentligen utanför fokus för denna rapport. Dess stora betydelse för Chips JU innebär dock att rapporten ändå inkluderar en översiktlig redogörelse.

Utöver delfinansiering av pilotlinor, omfattar DEP-finansieringen kompetenscentra och "skills". Uppgiften för kompetenscentren är att vara kompetensförmedlare mellan forskning och näringsliv samt överhuvudtaget vara en mötesplats för forskning, innovation och näringsliv. De flesta deltagarländer har valt att etablera ett (1) nationellt kompetenscentrum, medan Belgien och Spanien vardera har två. Sverige har för sitt centrum valt en finansieringsnivå lägre än flertalet andra länder, Figur 7.

Figur 7: Nationell finansiering av kompetenscentra i jämförelse. (Källa: Projects profile-applikationen i Digital Europe Programme Dashboard samt egen bearbetning.)

4.1.2.4 Översiktliga observationer om uppnådda resultat inom Chips JU

Chips JU har vid denna rapportens färdigställande funnits i cirka två år, men bygger vidare på partnerskap inom elektronik som varit i drift sedan det sjunde ramprogrammet (FP7) 2007–2013. Fol inom elektronikområdet har finansierats under samtliga generationer av partnerskap sedan starten under FP7. Under Chips JU har några nyskapande komponenter tillkommit, framför allt pilotlinorna, designplattformen, kompetensinitiativen finansierade under DEP ("skills") liksom nätverket av kompetenscentra. För de första bägge är det alltför tidigt att dra några slutsatser om resultat och effekter⁴². För de två senare pekar emellertid anekdotisk evidens på att resultat har uppnåtts. Ansvariga handläggare bedömer också att ett europeiskt nätverk av kompetenscentra inte hade kunnat åstadkommas utan en så kraftfull paneuropeisk insats som Chips JU. Detta nätverk har också gjort skillnad⁴³.

Som representanter för ett litet land med modest budget för sitt deltagande har de svenska representanterna i Chips JU:s styrelse vinnlagt sig om att i möjligaste mån samverka med länder med likartade behov och målsättningar för sitt deltagande. Hit hör exempelvis Finland, Norge, Tjeckien och Belgien. Framtagningen av det årliga arbetsprogrammet är ett viktigt område där sådan samverkan har betydelse för att få mesta möjliga utväxling på de medel som Sverige har för medfinansiering⁴⁴.

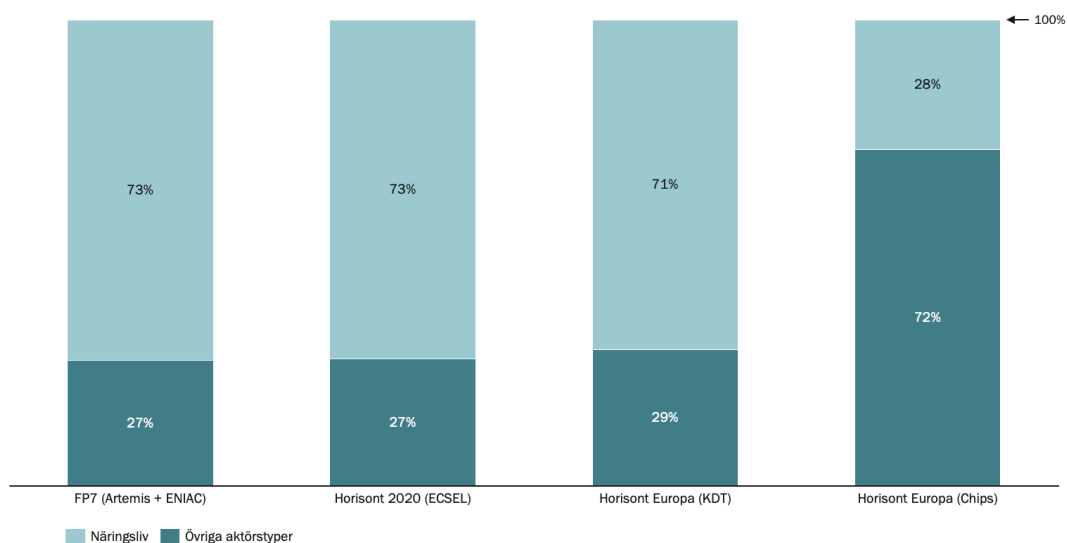
⁴² Lars Gustafsson och Adela Saavedra Granholm, personlig kommunikation

⁴³ ibid

⁴⁴ ibid

Genom alla generationer av partnerskap inom elektronikområdet har deltagande från (det huvudsakligen europeiska) näringslivet varit framträdande,

Figur 8. En översiktlig jämförelse av näringslivets deltagande i Chips JU och dess föregångare i de sex jämförelseländerna har därför genomförts. Syftet är att ge en bild av hur väl respektive land kunnat mobilisera sitt näringsliv att delta i partnerskapet. Det använda måttet har då varit om halvledarföretag med huvudkontor i något av de sex länderna deltagit i Chips JU, eller något av dess föregångare sedan FP7.

Figur 8: Andel näringslivsdeltagande i elektronikpartnerskapen sedan sjunde ramprogrammet, FP7. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

I samtliga sex länder finns företag aktiva någonstans i halvledarvärdekedjan. Omfattningen på detta näringsliv skiljer sig påtagligt mellan länderna. Halvledarindustrin i Nederländerna intar en särställning, såväl i termer av antal företag som dessas storlek. Här finns flera globala branschjättar som exempelvis ASML, NXP och Nexperia. Även Österrike har en internationellt framstående halvledarindustri. Här finns exempelvis tyska Infineons dotterbolag, Infineon Technologies Austria, men också inhemska bolag som AT&S.

I företagsdatabasen Pitchbook⁴⁵ framgår att antalet halvledarföretag med huvudkontor i respektive jämförelseland är klart störst i Nederländerna, med övriga fem länder på antalsmässigt tämligen likartade nivåer, Tabell 7. En jämförelse av de tio största sådana företagen per land (vars storlek dock skiljer sig åtskilligt inom och mellan länderna) visar att andelen som deltagit i Chips JU, eller någon av dess föregångare, är större i Nederländerna, Österrike och Finland än i Sverige, Norge och Danmark.

⁴⁵ PitchBook Data, Inc. (www.pitchbook.com)

Tabell 7: Jämförelse av deltagande av de tio största halvledarföretagen i Chips JU och dess föregångare med huvudkontor i Sverige (SE), Finland (FI), Norge (NO), Danmark (DK), Österrike (AT) respektive Nederländerna (NL). Halvledarföretag är här definierade såsom tillhörande industrisektor ”Semiconductors” hos dataleverantören Pitchbook. Läs hänvisning: [Andel 1](#) visar hur många av de 10 största företagen som deltagit projekt finansierade i Fol-utlysning inom Chips JU eller någon av dess föregångare. [Andel 2](#) visar hur många av de 10 största företagen som deltagit i projekt finansierat inom annan del av ramprogrammet. [Andel 3](#) visar hur många av de 10 största företagen som inte deltagit i någotdera. (Källa: PitchBook, a Morningstar company, www.pitchbook.com)

	SE	FI	NO	DK	AT	NL
Totalt antal halvledarföretag	106	60	53	60	61	351
Varav med fler än 10 medarb.	34	34	22	31	34	144
Andel 1	2	6	2	2	5	5
Andel 2	2	3	0	5	2	2
Andel 3	6	1	8	3	3	3

4.2 EuroHPC

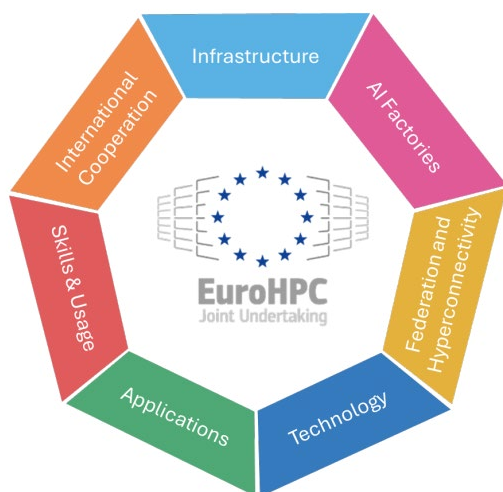
EuroHPC etablerades i januari 2018, cirka halvvägs in i föregående ramprogram Horisont 2020. Tillgången till kraftfull beräkningskapacitet (”superdatorer”, engelska *High Performance Computing*, HPC) hade då uppmärksammats som kritisk i EU:s strategi för en inre digital marknad. Det fanns sedan tidigare en europeisk samverkan för att hantera forskares tillgång till europeiska superdatorer via PRACE-nätverket⁴⁶. Målsättningen med partnerskapet blev att skynda på etableringen av ett paneuropeiskt nätverk av superdatorer. Liksom att främja nyttjandet av dessa anläggningar bortom akademien till att också inkludera näringslivet och inte minst små och medelstora företag (SMF). Såväl EU-kommissionen som EU:s medlemsländer bedömde att nationella initiativ skulle riskera att bli både underkritiska och splittrade. Den övergripande målsättningen har varit att möjliggöra europeiska alternativ till motsvarande anläggningar och Fol-ekosystem i framför allt Nordamerika och Asien.

Tre olika finansieringsinstrument under EU-budgeten har tagits i bruk för EuroHPC JU. Den största posten (1,9 miljarder euro) utgörs av *Digital Europe Programme* (DEP) för att dels handla upp och driftsätta själva datorerna, dels finansiera olika former av kompetensutveckling relaterade till dem. Den minsta posten (200 miljoner euro) står instrumentet *Connecting Europe Facility* (CEF) för, med syfte att finansiera länkar mellan superdatoranläggningarna. Därutöver finansierar Horisont Europa Fol-verksamhet i anslutning till anläggningarna. Syftet med det senare är att skapa ett världsledande europeiskt Fol-system baserat på kraftfull beräkningskapacitet. Cirka 900 miljoner euro är avsatta under ramprogrammet för EuroHPC.

⁴⁶ <https://prace-ri.eu/>

Denna rapports fokus är ramprogrammet och det är därför viktigt att hålla i minnet att EuroHPC JU i stor utsträckning finansieras via instrument utanför Horisont Europa. Eftersom superdatorer ursprungligen framför allt tjänade som forskningsinfrastruktur, vilket de i stor utsträckning fortfarande gör, så är emellertid kopplingen till ramprogrammet stark. Här ligger också orsaken till att det i Sverige är Vetenskapsrådet som är ansvarig nationell myndighet. Finansiering under DEP och CEF beskrivs översiktligt i avsnitt 4.2.2 för helhetsbildens skull.

EuroHPC JU har, trots att finansieringslösningen är komplex, en integrerad organisation som baseras på sju pelare, **Fel! Hittar inte referenskälla..** Etableringen av själva superdatorerna faller under infrastrukturpelaren. Fokus har varit på kraftfulla datorer av traditionellt snitt. Kvantdatorer var från början del av partnerskapets fokus, även om dessa initialt sågs som en avlägsen möjlighet. Idag är kvantdatorer en del av insatsportföljen, se nedan. Under 2026–2027 kommer EU:s fleråriga kvantsatsning, *Quantum Flagship*⁴⁷ att integreras med partnerskapet.

Figur 9: De sju verksamhetspelarna inom EuroHPC JU. (Källa: EuroHPC JU.)

Partnerskapet fått en ny dimension genom de senaste årens snabba tillväxt av applikationer baserade på artificiell intelligens (AI). Det beror på det kraftigt ökade behovet av beräkningskapacitet som utvecklingen av dessa applikationer kräver. Genom förordning 2024/1732⁴⁸ tillkom främjandet av europeiska nätverk för ekosystem baserade på AI-teknik i anknäring till superdatoranläggningarna ("*AI Factories*"), se nedan. Efterhand som nödvändig beräkningskapacitet skjutit i höjden har begreppsapparaten utvecklats till "*AI Giga Factories*", med motsvarande ökade finansieringsbehov.

⁴⁷ <https://qt.eu/>

⁴⁸ Förordning 2024/1732 om ändring av förordning (EU) 2021/1173 vad gäller ett EuroHPC-initiativ för uppstarts företag för att stärka det europeiska ledarskapet inom tillförlitlig artificiell intelligens

EuroHPC JU handlar alltså mycket om att etablera ett europeiskt nätverk av superdatorer, utveckla förmågan att använda dem samt finansiera Fol i anslutning till dem. Inom ramen för partnerskapet administreras också de deltagande ländernas tillgång till de anläggningar som etableras. Denna aspekt hanteras under avsnitt 4.2.4.

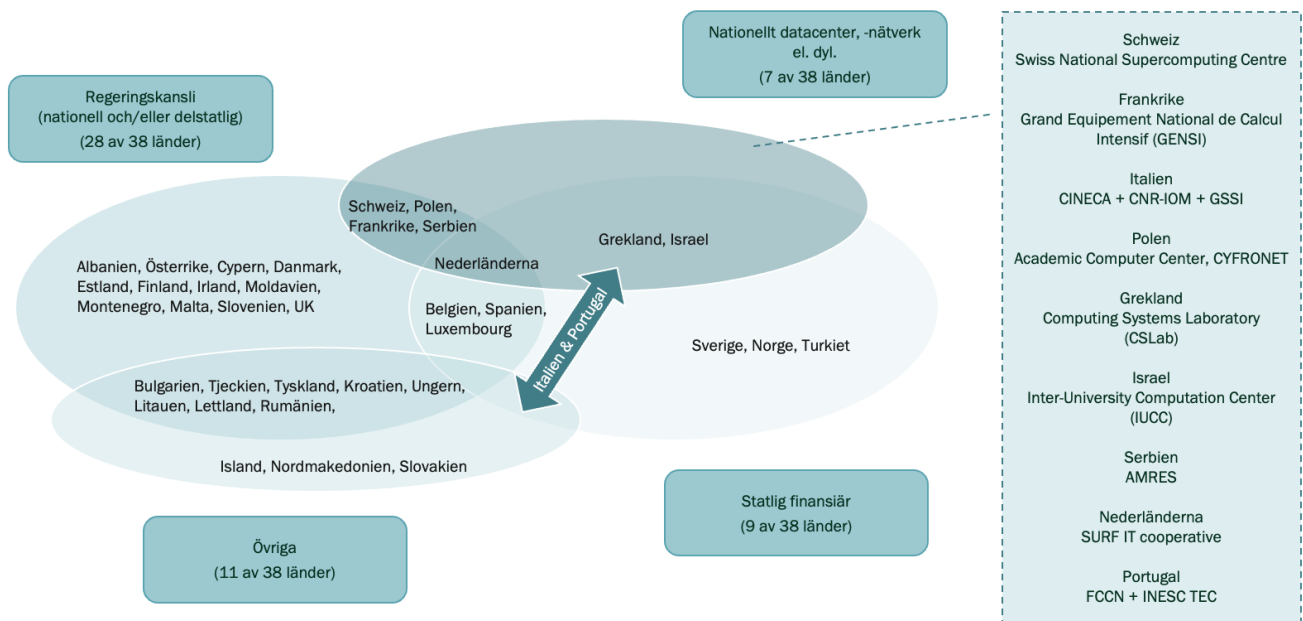
4.2.1 Governance av EuroHPC och Sveriges deltagande

EuroHPC JU leds av en styrelse (*Governing Board*), bestående av delegater från de 38 länder som deltar samt EU-kommissionen. Liksom i andra institutionaliserade partnerskap så håller EU-kommissionen 50 procent av röstetalet i styrelsen. Driften av partnerskapet leds av en verkställande direktör (*Executive Director*). Posten innehas i EuroHPC JU sedan 2020 av Anders Dam Jensen, en dansk civilingenjör med mångårigt förflutet som direktör för NATOs organisation för IT-stöd, ICTM.

Sverige representeras i styrelsen av Vetenskapsrådet. Därmed tillhör Sverige en liten minoritet av länder som i styrelsen inte representeras av delegat från landets regeringskansli, Figur 10. Sveriges nuvarande styrelseledamot⁴⁹ upplever att detta som regel inte hämmat Sveriges möjligheter att agera under partnerskapets historia, även om andra länders delegater från regeringskanslier ofta har ett mer direkt beslutsmandat. Det vill säga de har större befogenhet att fatta beslut i sittande möte. Den snabba utveckling som ägt rum kring partnerskapets AI-satsningar har emellertid i sig inneburit en påtaglig riktningsförändring och kortare beslutscykler. Dessvärre har beslutsunderlag stundtals också varit bristfälliga. Att det svenska Regeringskansliet då inte suttit med i styrelsen har lett till fördröjningar i det svenska beslutsfattandet⁵⁰. Att den snabba utvecklingen kring "AI (Giga) Factories" organisatoriskt hanterats inom ramen för de långsiktiga infrastrukturella satsningar som Euro HPC-partnerskapet bygger på har alltså inneburit såväl budgetmässiga som planeringsmässiga utmaningar.

⁴⁹ Malin Sandström, Vetenskapsrådet, personlig kommunikation

⁵⁰ Malin Sandström, Vetenskapsrådet, och Jeannette Spühler, Vinnova, personlig kommunikation

Figur 10: Översikt av nationell representation i EuroHPCs styrelse (*Governing Board*). (Källa: https://www.eurohpc-ju.europa.eu/about/governance_en samt Malin Sandström, personlig kommunikation.)

Utöver *Governing Board* finns en rådgivande *Industrial and Scientific Advisory Board*, bestående av två undergrupper; *Research and Innovation Advisory Group* (RIAG) och *Infrastructure Advisory Group* (IAG) i partnerskapet. Bägge har för närvarande (första kvartalet 2026) svenska medlemmar. Jeannette Nilsson från RISE är medlem i RIAG. I IAG deltar Hanifeh Khayeri från RISE och Göran Wendin från Göteborgs universitet och *Wallenberg Centre for Quantum Technology* (WACQT). Under 2026 kommer de bägge nuvarande grupperingarna att kompletteras med en *Quantum Advisory Group*.

Vetenskapsrådet har inrättat en nationell referensgrupp för att främja sina kontakter med svenska aktörer med intressen i EuroHPC JU. I arbetet ingår att förankra svenska prioriteringar som görs och beslut som fattas. Dialogen är viktig då det finns få eller inga dokument att luta prioriteringsarbetet mot. De nationella strategierna inom digitaliseringsområdet (framför allt AI-strategin och digitaliseringsstrategin⁵¹) ger endast översiktliga upplysningar om Sveriges relation till EU-samarbetet inom det aktuella området. Referensgruppen har 21 medlemmar, varav åtta från lärosäten (inkl. representation av NAISS⁵² och SWARMA⁵³), fyra från andra Fol-utförare (RISE och SciLifeLab), en från NAISS, en från AI Sweden och en från svenska *AI Factory* MIMER.

⁵¹ Sveriges regering (2026) och (2025a)

⁵² NAISS (Nationell akademisk infrastruktur för superdatorer i Sverige) är en centrumbildning med Linköpings universitet som värd. NAISS tillhandahåller storskaliga beräkningsresurser, lagring samt datatjänster för akademiska användare.

⁵³ SWARMA (Swedish Association for Research Managers and Administrators) är ett nätverk för erfarenhetsutbyte, samverkan och kompetensutveckling för forskningsadministratörer vid svenska lärosäten.

Dessutom kommer , två medlemmar i referensgruppen från Vinnova, en från Sunet, två från övriga myndigheter (PTS och DIGG) samt en från Ericsson AB. DIGG och PTS deltar i referensgruppen delvis i egenskap av ansvariga myndigheter för EU-instrumenten DEP respektive CEF. Ingen av dem organiserar egna nätverk avseende EuroHPC JU.

På samma sätt som i andra partnerskap är det även inom EuroHPC JU ytterst alltid enskilda Fol-aktörer som i konsortium ansöker om finansiering. De nationella finansiärerna har emellertid en särskild roll inom det trepartspartnerskap som EuroHPC utgör. I grunden innebär denna att svenska staten medfinansierar de projekt som finansieras enligt de regler som gäller under respektive program. I Sveriges fall gäller detta Vetenskapsrådet för ramprogramsdelen av partnerskapet. Ytterst är detta dels ett sätt att växla upp Fol-finansieringen ur EU-budgeten, dels ett sätt att säkra nationellt stöd för de initiativ som finansieras.

4.2.2 Översikt av finansiering under DEP och CEF

DEP-finansieringen inom EuroHPC består dels av upphandling av superdatorer, dels olika former av kompetensutveckling.

Sedan år 2021 har EuroHPC handlat upp sammanlagt tolv superdatorer med varierande beräkningskapacitet, Tabell 8. Därutöver har man upphandlat 19 stycken AI Factories i anslutning till befintliga eller nyetablerade superdatorer,

Tabell 9. Slutligen har partnerskapet upphandlat två kvantdatorsimulatorer och åtta anläggningar som kommer att bli värdar för kommande kvantdatorer.

Tabell 8: Superdatorer etablerade under EuroHPC-partnerskapet. (Källa: https://www.eurohpc-ju.europa.eu/supercomputers/our-supercomputers_en.)

Anläggning	Värdland	Startår	Storlek
MeluXina	Luxemburg		Peta
Karolina	Tjeckien		Peta
Discoverer	Bulgarien		Peta
Vega	Slovenien		Peta
Deucalion	Portugal		Peta
LUMI	Finland	2022	Pre-exa
Leonardo	Italien	2023	Pre-exa
MareNostrum5	Spanien	2024	Pre-exa
JUPITER	Tyskland	2025	Exa
Alice Recoque	Frankrike	2026	Exa
DAEDALUS	Grekland	2025	Peta
Arrhenius	Sverige	2026	Peta

Tabell 9: AI Factories etablerade under EuroHPC-partnerskapet. (Källa: https://www.eurohpc-ju.europa.eu/ai-factories_en.)

Anläggning	Värdland
LUMI AI Factory	Finland
Luxembourg AI Factory	Luxemburg
IT4LIA	Italien
MIMER AI Factory	Sverige
HammerHAI	Tyskland
JUPITER AI Factory	Tyskland
BSC AI Factory	Spanien
1Health AI	Spanien
Pharos	Grekland
AI factory France	Frankrike
Slovenian AI Factory	Slovenien
BRAIN++	Bulgarien
AI:AT Austria	Österrike
PIAST-AI Factory	Polen
Gaia AI Factory	Polen
Czech AI Factory	Tjeckien
LitAI Factory	Litauen
NLAIF	Nederländerna
RO AI Factory	Rumänien

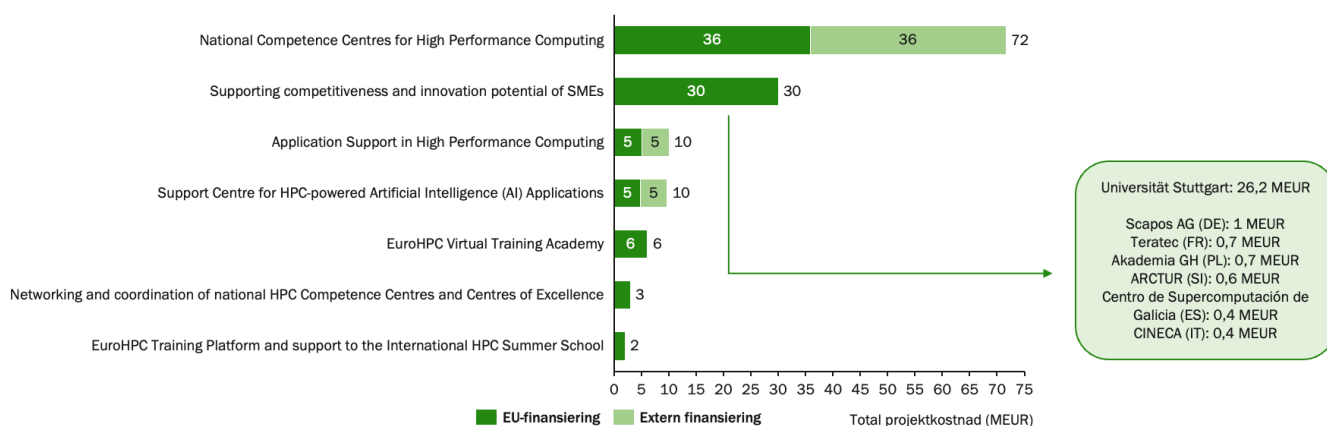
Sverige har inom ramen för EuroHPC följt två separata spår vad gäller anskaffning av superdatorkapacitet. Dels anslöt sig Sverige till det LUMI-konsortium som initierades av den finländska regeringen relativt tidigt under Horisont Europas programperiod. Bildandet av detta konsortium var med all sannolikhet en förutsättning för att en dator av LUMI:s storlek skulle kunna etableras i norra Europa⁵⁴. Dels ansökte Sverige i en senare utlysning i egen regi om EuroHPC-finansiering av en mindre superdator, Arrhenius, vid Linköpings universitet. I anslutning till denna upprättas nu, likaså i egen nationell regi, en AI Factory kring en ny superdator. Den går under beteckningen MIMER och ska placeras bredvid Arrhenius.

Sverige äger därför via Vetenskapsrådet en andel på 3,5% av LUMI-datorn, installerad på finländska CSC:s⁵⁵ lokaler i Kajana, Finland. Konsortiet som driver anläggningen har deltagare från, utöver Sverige, Finland, Belgien, Tjeckien, Danmark, Estland, Island, Norge, Nederländerna, Polen och Schweiz.

Insatserna för kompetensutveckling under DEP utgörs huvudsakligen av finansiering av nationella kompetenscentra, Figur 11. Därutöver omfattar en större post stödverksamhet för SMF som organiseras av Stuttgarts universitet.

⁵⁴ Jeannette Spühler, Vinnova, personlig kommunikation

⁵⁵ CSC (IT-centret för vetenskap) är ett finländskt statligt bolag som erbjuder datahantering och modellering för forskningsinstitutioner och näringsliv. <https://csc.fi/sv/>

Figur 11: Finansieringsfält under Digital Europe Programme (DEP) inom EuroHPC JU. (Källa: Projects profile-applikationen i Digital Europe Programme Dashboard samt egen bearbetning.)

Finansieringsvolymen för kompetenscentra inom EuroHPC fördelar sig tämligen jämnt mellan de medverkande länderna. Undantaget är Tyskland. I kraft av sin roll som koordinator av kompetenscentersatsningen mottar Tyskland en väsentligt större EU-finansiering och bidrar med motsvarande högre nationell medfinansiering. Sverige har för sitt nationella kompetenscentrum valt en modell baserad på samverkan mellan Linköpings universitet och RISE. Det svenska kompetenscentret ENCCS (*National Competence Centre Sweden*) etablerades som organisation för detta specifika syfte. I några andra länder fanns befintliga organisationer med motsvarande mandat och utarbetad förmåga som tilldelades uppgiften, exempelvis CSC i Finland, Sigma i Norge och SURF i Nederländerna.

Inom programmet *Connecting Europe Facility* (CEF)⁵⁶ har än så länge ett (1) projekt beviljats för att stödja genomförandet av EuroHPC JU. Projektet, "*EuroHPC Federation Platform*" med en finansiering ur EU-budgeten på närmare 20 miljoner euro, är emellertid centralt i partnerskapet. Dess syfte är att knyta samman de driftsatta superdatorerna och ge användare av datorerna en enda ingång till dem alla ("*single access point*"). Alla övriga beviljade projekt inom partnerskapet får nu i sina grant agreements inskrivna att de ska knytas till detta projekt. Finländska statliga CSC (IT-centret för vetenskap)⁵⁷ koordinerar projektet.

4.2.3 Fol-finansiering under Horisont Europa

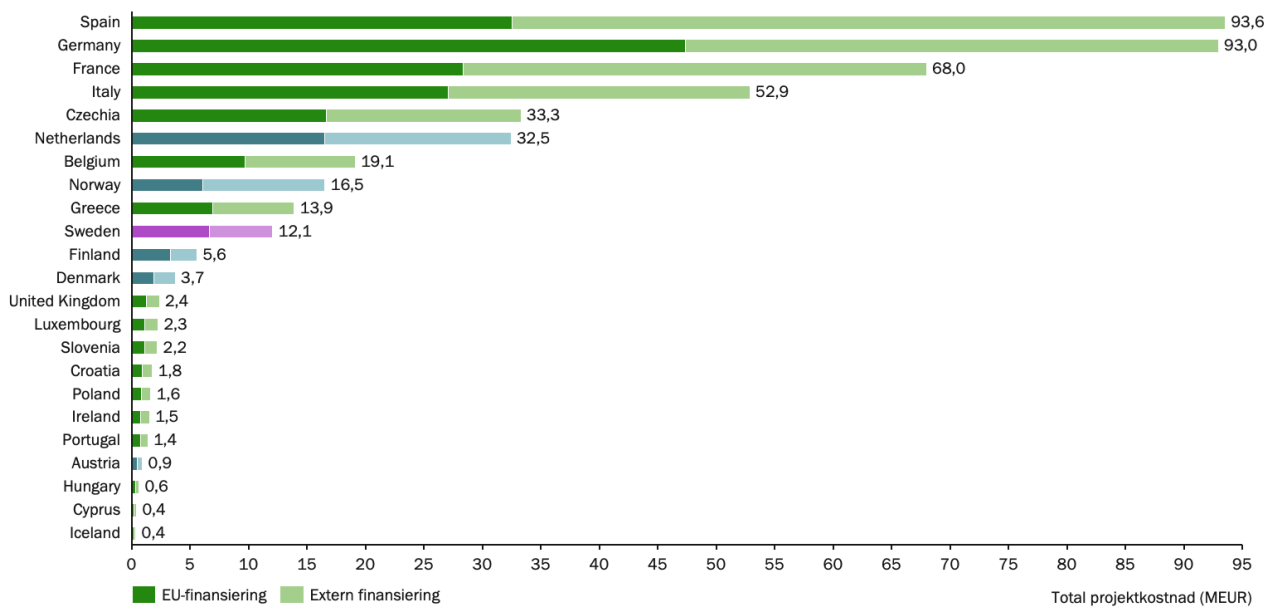
Hittills har tolv Fol-utlysningar genomförts inom Horisont Europa-delen av EuroHPC. Elva av dessa är avslutade och för tio finns projektdata tillgängliga. Utfallet av den tolfte (*Quantum Grand Challenge*) kommer att tillkännages efter att denna rapport blivit

⁵⁶ Post- och Telestyrelsen (PTS) är ansvarig myndighet för CEF i Sverige.

⁵⁷ <https://csc.fi/sv/>

publicerad. Sammanlagt har cirka 211 miljoner euro lyst ut i de tio första utlysningarna, Den totala budgeten ligger på 900 miljoner euro för hela programperioden. Sverige har i förhållande till landets befolkningsstorlek en andel av finansieringen i paritet med Nederländerna, Finland och Danmark. Norge ligger per capita påtagligt högre och Österrike motsvarande lägre,

Figur 12. Det starka norska deltagandet beror nästan uteslutande på företaget Numascales medverkan i projektet NET4EXA (*Network for European Exascale Systems*) vars syfte är att utveckla en ny generation av så kallade "interconnects" (länkar) mellan HPC-anläggningar.

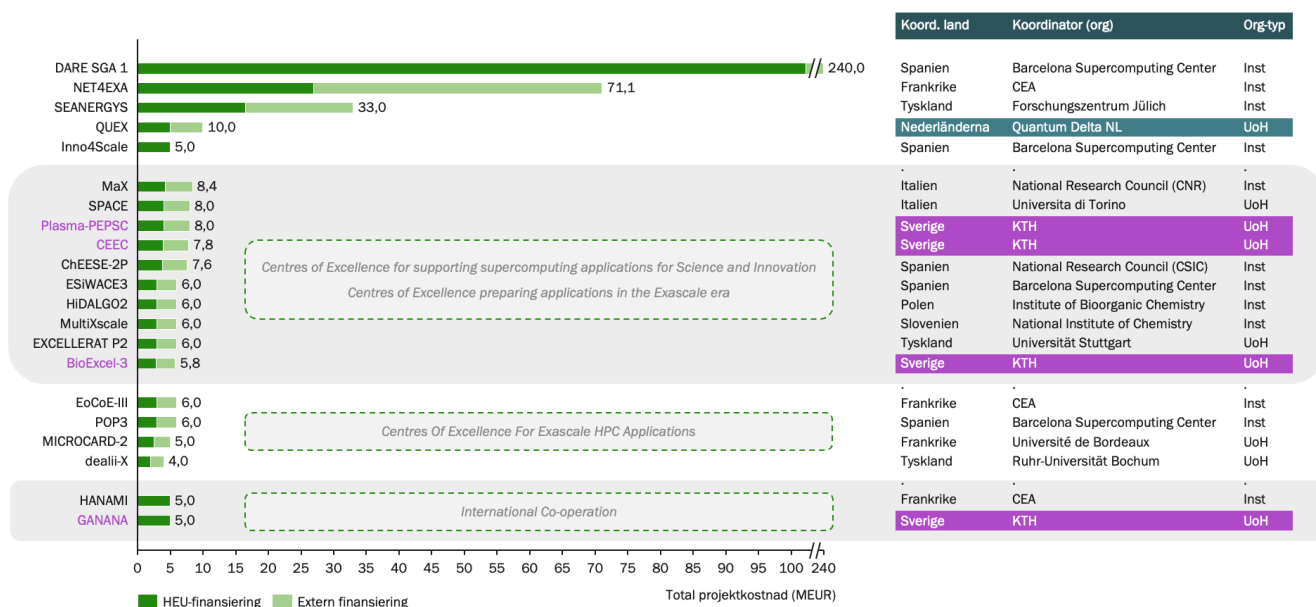
Figur 12: Nationell fördelning av Fol-medel utlysta under Horisont Europa inom EuroHPC år 2021–2024. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Ursprungligen arbetade Vetenskapsrådet på samma sätt som Vinnova i Chips JU. Genom dialog med svenska intressenter kunde man prioritera svensk medfinansiering mellan de utlysningar man visste skulle genomföras. Denna ansats gäller i princip fortfarande. Men sedan de omfattande AI-satsningarna inleddes inom partnerskapet har denna prioritering försvårats. Nya utlysningar har lanserats med kortare varsel och planerade utlysningar har försenats. Detta har inneburit att medel avsatta för medfinansiering inom en utlysning som ställts in blivit oanvändbara för det syftet ("brunnit inne") utan att gå att flytta över till nyinsatta utlysningar för vilka medel inte finns avsatta.⁵⁸

⁵⁸ Malin Sandström, personlig kommunikation

En betydande del av utlysningarna under Horisont Europa avser excellenscentra (*Centres of Excellence, CoEx*) för mjukvaruutveckling. Svenska forskare var framför allt framgångsrika i 2021 års CoEx-utlysning⁵⁹. Svenska forskare medverkar i hela fem av de sammanlagt tio beviljade projekten inom denna utlysning. Tre av dessa koordineras av KTH. Det starka svenska utfallet ledde till en bestående brist på medfinansiering då den svenska medfinansieringen hämtats närmast uteslutande ur medlen knutna till Regeringsuppdraget ”Datadriven forskning”. Konsekvensen blev också att KTH medfinansierade sitt deltagande i ett av centren ur egen budget.

Två utlysningar har avsett internationell samverkan utanför EU. Bägge har finansierat ett projekt vardera. HANAMI-projektet för EU-samverkan med Japan koordineras av franska CEA⁶⁰ med medverkan från bland annat KTH. GANANA-projektet för EU-samverkan med Indien koordineras av KTH.

Figur 13: Översikt av Fol-projekt inom EuroHPC JU finansierade under Horisont Europa. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Svenska aktörer medverkar också via Chalmers, RISE och KTH i det mycket omfattande projektet DARE SGA 1 (*Digital autonomy for European supercomputers and AI*), Figur 13. Projektet koordineras av Barcelona Supercomputing Center och har en total projektbudget på cirka 240 miljoner euro. Syftet med projektet är att ta fram halvledarchips baserade på RISC V-arkitekturen. Dessa kommer vara anpassade till

⁵⁹ HORIZON-EUROHPC-JU-2021-COE-01

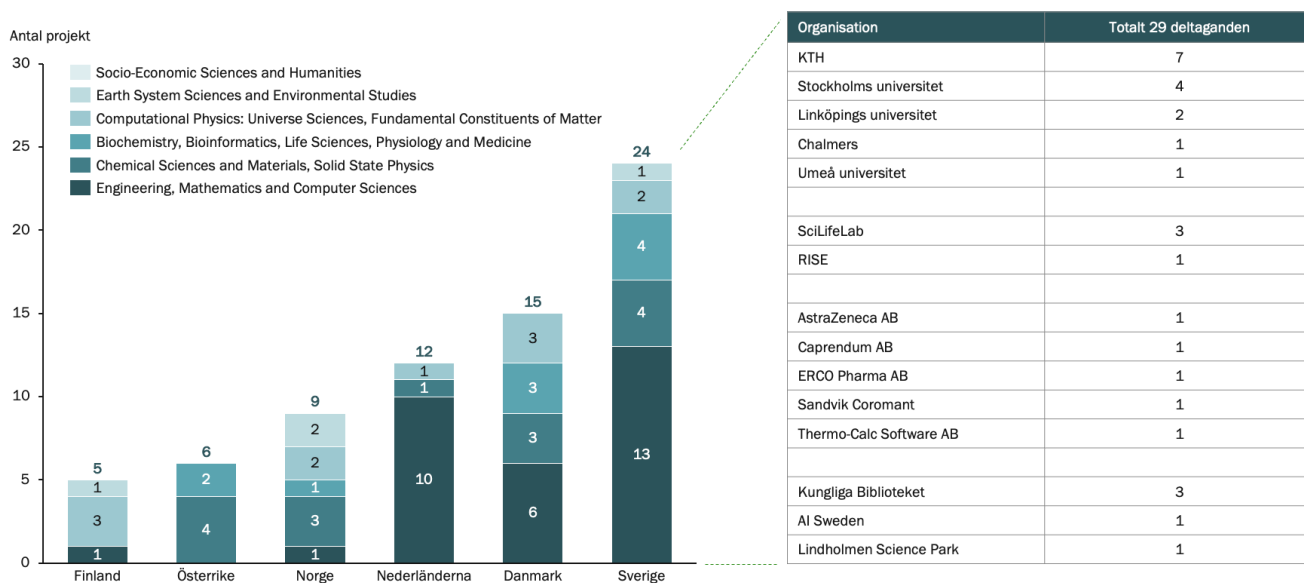
⁶⁰ *Commissariat à l'énergie atomique et aux énergies alternatives*, statligt franskt forskningsinstitut med bred inriktning

europiska superdatorer, produceras i Europa och därmed bidra till Europas digitala suveränitet. Projektet har på grund av sin storlek stor påverkan på budgeten inom EuroHPC.

4.2.4 Svenska Fol-aktörers användning av superdatorer

När en superdator är driftsatt står det forskargrupper fritt att ansöka om användartid för olika typer av beräkningar på dem. Sökande från länder som äger andelar i dem har emellertid företräde. Sökande från övriga länder ges tillgång i mån av fri tillgänglig kapacitet. Tillgången är differentierad. Ett större antal tilldelade projekt med begränsad omfattning lyses ut på månadsbasis (så kallade *Development Access Mode* och *Benchmark Access Mode*) som lyses ut på månadsbasis. Därutöver finns fem kategorier av mer omfattande projektformer: *AI & Data Intensive Applications Access*, *AI for Science and Collaborative EU Projects*, *AI Large Scale Access*, *Extreme Scale Access* och *Regular Access*.

Tilldelningsdata finns tillgänglig för de fem mer avancerade kategorierna. I januari 2026 hade sammanlagt 385 projektkonsortier tilldelats sådan tillgång. Av dessa har 24 haft svenskt deltagande, det vill säga cirka sex procent, Figur 14.

Figur 14: Översikt av projekt för användning av superdatorkapacitet tilldelade till analysens jämförelseländer. (Källa: https://www.eurohpc-ju.europa.eu/supercomputers/awarded-projects_en, avläst i januari 2026.)

Svenska aktörer har framför allt medverkat i projekt inom domänen "*Engineering, Mathematics and Computer Sciences*", Figur 14, vilken också är den största domänen totalt. Sammanlagt medverkar 15 olika svenska organisationer från akademi (5),

forskningsinstitut (2), företag (5) och övriga typer av aktörer (3). Sverige har därmed det största absoluta deltagandet bland jämförelseländerna, även om Danmark har en större medverkan i förhållande till befolkningsmängd. Sverige har också den största andelen deltagande från företag.

4.2.5 Översiktliga och sammanfattande observationer om uppnådda resultat inom EuroHPC JU

EuroHPC JU har uppenbarligen spelat en viktig roll i etableringen av ett paneuropeiskt nätverk av superdatorer. Sverige har kunnat skapa möjligheter för svenska Fol-aktörer att dra nytta av denna utbyggnad. Svenska myndigheter och Fol-aktörer har i detta avseende arbetat längs flera spår. Dels har Sverige skaffat tillgång till LUMI-datorn i Finland via ett nordeuropeiskt konsortium. Dels till en mindre dator i egen regi, nämligen Arrhenius-datorn i Linköping. Den sistnämnda kommer genom ett tillägg av MIMER-datorn att ha ett nationellt AI-ekosystem kopplat till sig. Sverige har alltså kunnat utnyttja partnerskapets grundtanke, det vill säga den att erbjuda kostnadsdelning för de omfattande investeringar som dessa anläggningar innebär. Samtidigt har man etablerat en nationell anläggning. Detta har också fördelar, exempelvis genom att nationella användarnätverk skapas, liksom lokalt etablerade stödfunktioner⁶¹.

Det finns också en betydande förmåga att använda och utnyttja superdatorer i Sverige. I huvudsak koncentreras detta kunnande till några större lärosäten med lång erfarenhet inom området. Via det svenska kompetenscentret ENCCS, finansierat via partnerskapet, har också ett uppskattat industrifokuserat användarstöd utgått⁶². Effekterna visar sig i både svenska framgångar inom partnerskapets Fol-utlysningar och ett i jämförelse med andra likartade länder frekvent utnyttjande av driftsatta anläggningar. Trots att svenska staten tvingats vara återhållsam med medfinansieringen av beviljade Fol-konsortier, och trots att det svenska deltagandet haft längre beslutsvägar än jämförbara länder, tycks alltså Sverige ha kunnat hålla en hög profil i förhållande till de resurser som satsats. Möjligen skulle tydligare och myndighetsgemensamma nationella strategier kunnat bidra till ytterligare större svenska mervärden. Prioriterade svenska datamängder vore exempelvis ett angeläget område⁶³.

Näringslivet deltar i lägre utsträckning EuroHPC JU än i flera av de andra institutionaliserade partnerskapen. Denna aspekt har inte varit möjlig att analysera inom arbetet med rapporten. Utöver att företag deltar i byggandet av anläggningar som finansieras via partnerskapet, så finns det huvudsakligen tre vägar för näringslivet att delta. Dels görs det insatser inom partnerskapet för att stärka små och medelstora företags förmåga att använda superdatorer. Företag kan också delta i satsningarna på kompetenscentra inom Digital Europe Programme, Fol-utlysningarna under Horisont Europa och i de konsortier som tilldelas kapacitet på någon av de driftsatta anläggningarna. Ansvarig handläggare på Vetenskapsrådet uppger att risker kopplade till

⁶¹ Jeannette Spühler, personlig kommunikation

⁶² Malin Sandström, personlig kommunikation

⁶³ ibid

dataskydd varit en faktor som påverkat näringslivet vilja att delta, men också att denna ständigt utvecklas i spåren av den snabba utvecklingen inom AI-området⁶⁴.

4.3 Europe's Rail och SESAR

Partnerskapen Europe's Rail och SESAR har ett gemensamt: de är "vanliga" institutionaliserade partnerskap, det vill säga inte av trepartsmodell, men i bägge medverkar statliga svenska myndigheter i styrelserna.

Syftet med Europe's Rail är att "accelerera användningen av integrerade, interoperabla och standardiserade tekniska innovationer nödvändiga för att stödja det gemensamma europeiska järnvägsområdet"⁶⁵. I dess styrelse ingår svenska Trafikverket. Det gör man tillsammans med motsvarande operatörer av järnvägsinfrastruktur i de flesta väst- och nordeuropeiska medlemsländer⁶⁶. Ingår gör också 18 tillverkningsföretag inom branschen och ett par forskningsinstitut. Föregångaren till Europe's Rail under Horisont 2020, Shift2Rail, initierades på initiativ av den europeiska tillverkningsindustrin. Motivet var att främja den europeiska industrins konkurrenskraft. Inspirationen kom från flygbranschens som sedan tidigare hade ett etablerat partnerskap i Clean Air⁶⁷. Ett motkrav från EU-kommissionen för att etablera Shift2Rail var att infrastrukturförvaltare skulle delta. Så kom svenska Trafikverket att tillsammans med brittiska Network Rail bli de enda sådana inom Shift2Rail, vid sidan av en handfull tillverkningsföretag. Följden blev ett påtagligt högt svenskt deltagande i en projektportfölj under Shift2Rail som Trafikverket bedömer som mycket framgångsrik⁶⁸. På grund av de goda resultaten blev andra medlemsländer också mer intresserade av att delta när Shift2Rail under Horisont Europa blev Europe's Rail. Partnerskapet har därför idag en bred representation bland Europas operatörer av järnvägsinfrastruktur, utöver medlemmar från tillverkningsindustrin.

Arbetet inom Europe's Rail utförs under två pelare. Under systempelaren adresseras de funktioner som bedöms som nödvändiga för att etablera ett gemensamt europeiskt järnvägsområde (*Single European Railway Area, SERA*). Under innovationspelaren utvecklas ny teknisk förmåga som har betydelse för detta gemensamma järnvägsområde. Nästan all Fol-finansiering som genomförs inom partnerskapet går under innovationspelaren. Medan arbetet under systempelaren är föremål för en del politiska låsningar, bedömer Trafikverket att samarbetet under innovationspelaren fungerar väl⁶⁹. Merparten av finansieringen under innovationspelaren ligger samlad under sju

⁶⁴ ibid

⁶⁵ https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/search-all-eu-institutions-and-bodies/europes-rail-joint-undertaking_en

⁶⁶ Bland medlemsländerna i Öst- och Mellaneuropa är det endast Polen och Tjeckien som deltar. Danmark och Finland deltar inte.

⁶⁷ Idag Clean Aviation, se avsnitt 4.4.

⁶⁸ Anders Carolin, personlig kommunikation

⁶⁹ ibid

flaggskeppsprojekt, Tabell 10. Målsättningarna med dessa omfattar bland annat digitalisering av godstrafik och utveckling av järnvägens framtida mobila kommunikationssystem. Trafikverket prioriterar flaggskeppsprojektet *Holistic and Integrated Asset Management for Europe's RAIL System* när verket fördelar sin arbetsinsats och budget. Detta projekt ligger närmast deras egen myndighetsuppgift kopplad till förvaltning av det svenska järnvägsnätet⁷⁰.

Tabell 10: Flaggskeppsprojekten inom Europe's Rail. (Källa: <https://rail-research.europa.eu/>, R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Flaggskepps-projekt	Fullständigt projektnamn	Syfte	Total projekt-kostnad (milj. euro)
FP1 - MOTIONAL	Mobility Management in a multimodal environment and Digital Enablers	Kapacitetsplanering och tågtrafikledning i Europa med stöd av delade digitala datasystem.	93
FP2 - R2DATO	Digital & Automated up to Autonomous Train Operations	Digitalisering av signalsystemet mot autonom tågdrift.	161
FP3 - IAM4RAIL	Intelligent & Integrated Asset Management	Automatiserad och digitaliserad tillgångsförvaltning .	107
FP4 - RaiI4EARTH	A sustainable and green rail system	Lösningar för ett hållbart och miljövänligt järnvägssystem.	95
FP5 – TRANS4M-R	Sustainable Competitive Digital Green Rail Freight Services	Integrerade och digitala godstrafiklösningar	95
FP6 - FUTURE	Innovative rail services to revitalise capillary lines	Minskade kostnader för regionala järnvägslinjer genom t.ex. digitalisering och automatisering.	33
FP2-MORANE-2	MOBILE radio for RAILway Networks in Europe 2	Verifiering av FRMCS (Future Railway Mobile Communication System). Samfinansierat av Europe's Rail och JU SNS.	13

Som medlem i partnerskapet deltar Trafikverket dels i styrelsemöten, som genomförs några gånger per år, dels i de närmast månatliga beredningsmötena inom *System & Innovation Pillar Programme Board*. Här fattas i praktiken besluten om SRIA och utformning av utlysningar. Besluten tas som regel i brett samförstånd mellan partnerskapets medlemmar. Medlemskollektivet utanför EU-kommissionen, som alltså håller 50% av röstetalet, har en mycket stor påverkan på de slutliga besluten. Under de två generationerna av partnerskap upplever Trafikverket emellertid att EU-kommissionen hävdar europeiska prioriteringar på ett något mer bestämt vis. Diskussionerna med

⁷⁰ Specifikt inom FoU-finansiering har Trafikverket emellertid en bredare myndighetsuppgift, vilket inom Europe's Rail speglas i att man deltar i projekt även utanför underhållsområdet.

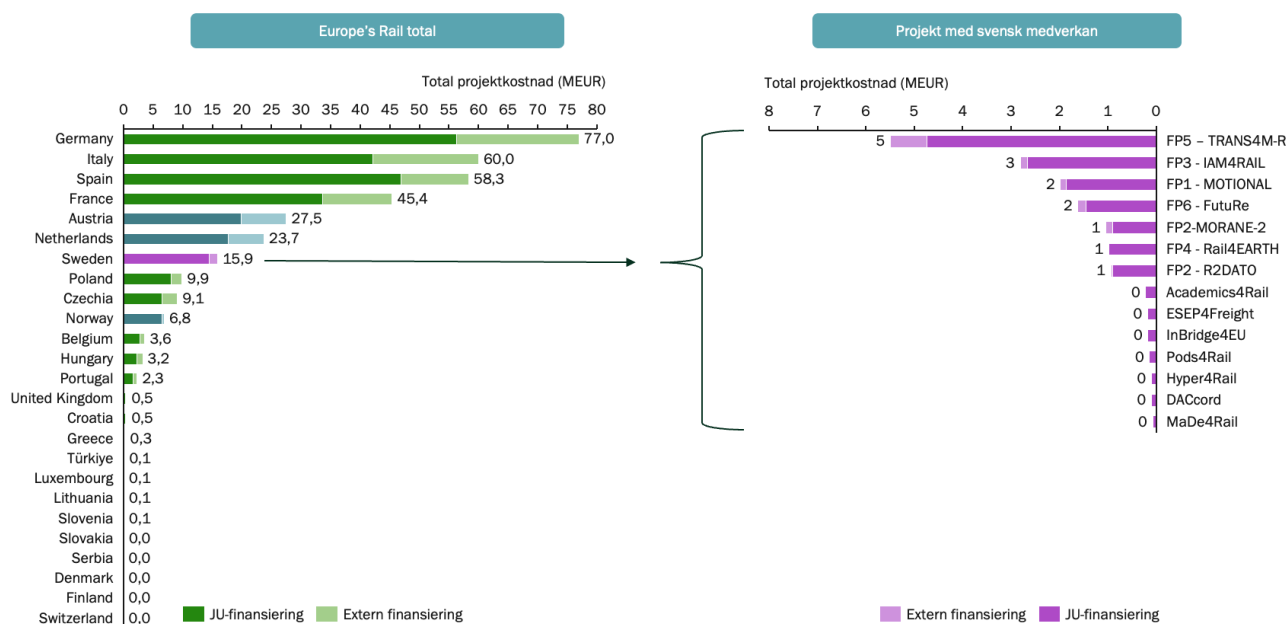
infrastrukturförvaltarna i partnerskapet ger då en nyttig resonansbotten för partnerskapssekretariatets slutliga utformning av utlysningar.

Sammantaget bedömer Trafikverket att projekten inom Europe's Rail lämnar ett väsentligt bidrag till kostnadsbesparingar när det gäller underhållet av Europas järnvägar. Liksom till att det på sikt skapas förutsättningar för det gemensamma järnvägsområdet inom Europa i en framtid där EU:s medlemsländer delar tekniska lösningar i större utsträckning än idag. Europe's Rail, och dess föregångare Shift2Rail, har också etablerat ett europeiskt nätverk av beställare och utförare av Fol kopplat till järnvägssektorn som inte existerade före Shift2Rail. Detta är viktigt, bland annat för kalibrering och validering av Fol-resultat i en tid då Fol-verksamheten är föremål för kostnadsbegränsningar⁷¹.

Svenska Fol-aktörer deltar i projektportföljen i tämligen hög omfattning i förhållande till landets storlek, Figur 15. Huvuddelen av deltagandet sker på uppdrag av Trafikverket. Knappt en tredjedel av det samlade svenska deltagandet utförs av företag, återstoden framför allt av Trafikverket självt samt lärosäten. Trafikverket har haft en uttalad ambition att engagera svenska Fol-institutioner inom partnerskapet och har i detta avseende kommit längre än flera andra deltagande länder⁷². Bland jämförelseländerna har Österrike ett högre deltagande i förhållande till befolkningsstorlek än Sverige. I både Österrike och Nederländerna kommer 80–90 procent av deltagandet från näringslivet. I bägge dessa länder finns ett flertal större tillverkningsföretag med strategiskt fokus på järnvägssektorn. Dessa är medlemmar i partnerskapet och de har en betydande egen Fol-verksamhet. Hit hör exempelvis österrikiska Voestalpine Railway Systems GmbH och nederländska Strukton Rail BV. Denna industri är inte lika framträdande i Sverige. I bägge länderna ingår också ett betydande deltagande från bolagiserade verksamheter under statliga järnvägsbolag. I Österrike finns exempelvis ÖBB Infrastruktur AG och Rail Cargo Austria AG och i Nederländerna ProRail BV.

⁷¹ Anders Carolin, personlig kommunikation

⁷² ibid

Figur 15: Sveriges deltagande i projektportföljen inom Europe's Rail i internationell jämförelse. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Partnerskapet SESAR (*Single European Sky ATM⁷³ Research*) initierades år 2005, det vill säga under det sjunde ramprogrammet, mot bakgrund av att USA och Kanada varit framgångsrika med att integrera det nordamerikanska luftrummet. Samtidigt lade Europas länder lade förhållandevis stora resurser på lösningar för att få olika system att fungera och kommunicera tillsammans (interoperabilitet) i stället för att integrera ländernas nationella system⁷⁴. Målsättningen med partnerskapet blev från början att succesivt etablera tekniska och kunskapsmässiga förutsättningar för ett gemensamt europeiskt luftrum (*Single European Sky*). Nuvarande partnerskap, SESAR3, är det tredje i ordningen.

Medlemmarna i SESAR är dels nationella flygledningsoperatörer (*Air Navigation Service Providers*, ANSP), operatörer av flygplatser, flygbolag, tillverkningsföretag inom sektorn samt forskningsinstitut med verksamhet inom det aktuella Fol-området. Från Sverige deltar Luftfartsverket som ANSP, Swedavia som flygplatsoperatör samt Saab AB. Att Luftfartsverket deltar som statlig myndighet, medan flera länder representeras av nationella bolagiserade flygledningsoperatörer, har ingen praktisk betydelse för driften av partnerskapet. ANSP:erna står nämligen ytterst alltid under någon form av statlig uppsikt eller kontroll. Luftfartsverket deltagande är ett självständigt myndighetsbeslut. Detta är fattat inom ramen för myndighetens uppgift att bedriva Fol som stöd för

⁷³ ATM = Air Traffic Management (dvs. flygledning)
⁷⁴ Gunnar Olsson, personlig kommunikation

huvuduppgiften att tillhandahålla en säker, effektiv och miljöanpassad flygtrafiktjänst för civil och militär luftfart.⁷⁵

Målsättningen med SESAR är att modernisera europeisk flygledning genom att leverera nya eller utvecklade teknologier och processer under rubriken ”*SESAR Solutions*”. För att kunna leverera dessa tar man inom partnerskapet fram ett planeringsverktyg i form av en *ATM Master Plan*. Utvecklingsområdena under masterplanen görs till föremål för en *SESAR Innovation Pipeline* som består av succesivt högre TRL-nivåer⁷⁶: *Exploratory Research*, *Industrial Research* och *Digital Sky Demonstrators*. Stegen i denna Innovation Pipeline bildar struktur för partnerskapets utlysningar. SESAR3 är centrerat kring nio flaggskeppsprojekt, Tabell 11. Slutligen har SESAR en mekanism för implementering av de lösningar som utvecklas inom ramen för SESAR, *SESAR Deployment*. En viktig leverabel är då bedömningar av vilka lösningar som förväntas bli lagstadgade i någon del av det europeiska luftrummet.

Tabell 11: SESAR3:s nio flaggskeppsprojekt. (Källa: <https://www.sesarju.eu/innovation-pipeline>.)

Flaggskeppsprojekt	Innehåll
Connected and automated ATM	Utveckling av ett uppkopplat och i hög grad automatiserat ATM-system där data delas i realtid mellan aktörer (luftfartyg, ANSP, flygplatser m.fl.) för att möjliggöra datadrivet beslutsstöd och ökad automatisering av trafikhanteringen.
Air-ground integration and autonomy	Fördjupad integration mellan luft- och marksegmentet med ökad autonomi i systemet, inklusive fördelning av funktioner mellan luftfartyg och marksystem samt stöd för mer självständiga operationer.
Capacity-on-demand and dynamic airspace	Dynamisk och flexibel luftrums- och kapacitetshantering där resurser kan skalas upp eller omfördelas i realtid baserat på efterfrågan och aktuella trafikflöden, inklusive gränsöverskridande optimering.
U-space and urban air mobility	Utveckling av U-space-tjänster och koncept för att möjliggöra säker, effektiv och skalbar integration av drönare och urbana luftfartyg i både kontrollerat och okontrollerat luftrum.
Virtualisation and cyber-secure data sharing	Virtualisering av ATM-tjänster genom att separera funktionalitet från fysisk infrastruktur, kombinerat med säker, tillförlitlig och cybersäkrad datadelning mellan distribuerade system och aktörer.
Multimodality and passenger experience	Integration av luftfarten i sömlösa, multimodala transportsystem med fokus på resenärflöden, informationsdelning och förbättrad helhetsupplevelse från dörr till dörr.
Aviation green deal	Omställning mot hållbar luftfart genom optimerade flygoperationer, minskade utsläpp, energieffektivitet samt integration av nya luftfartygstyper och energibärare.
Artificial intelligence (AI) for aviation	Användning av AI och maskininlärning för att möjliggöra prediktiva, adaptiva och mer autonoma ATM-funktioner, inklusive beslutsstöd, optimering och systemövervakning.
Civil/Military interoperability and coordination	Förbättrad samverkan, integration och interoperabilitet mellan civil och militär luftfart, inklusive gemensam användning av luftrum, informationsdelning och koordinerad planering av operationer.

⁷⁵ ibid

⁷⁶ TRL = Technology Readiness Level, ett sätt att uttrycka nivå av tillämpning inom FoU-verksamhet.

Bredvid sin roll som medlem i SESAR, och därmed med viss rådgivning över Fol-planeringen enligt ovan, så deltar Luftfartsverket i de konsortier som ansöker om finansiering under partnerskapet. Luftfartsverkets Fol-verksamhet finansieras då huvudsakligen via Trafikverkets Fol-anslag. Bägge formerna av medverkan ger möjlighet att påverka kommande lösningar för det svenska och europeiska luftrummet, se nedan. Deltagandet skapar också en bättre mottagarförmåga för de nya lösningar som implementeras via SESAR Deployment-mekanismen⁷⁷.

Luftfartsverkets Fol-verksamhet, både nationellt och inom ramen för SESAR, prioriteras i enlighet med myndighetens huvuduppgift. Så har exempelvis automation av flygledningssystem varit ett prioriterat område, inklusive AI-lösningar för ökad säkerhet och kostnadseffektivitet. Inom området automatiserad flygledning har SESAR tidigare visat sig vara en användbar arena för att på europeisk nivå vidareutveckla och skala upp lösningar som först utvecklats i anslutning till Luftfartsverkets svenska Fol-verksamhet. Inom projektet *Remote and Virtual Tower*⁷⁸ skapade verket europeisk acceptans för en lösning med fjärrstyrda flygledningstorn. Tekniken utvecklades ursprungligen i samverkan mellan Luftfartsverket och Saab AB.

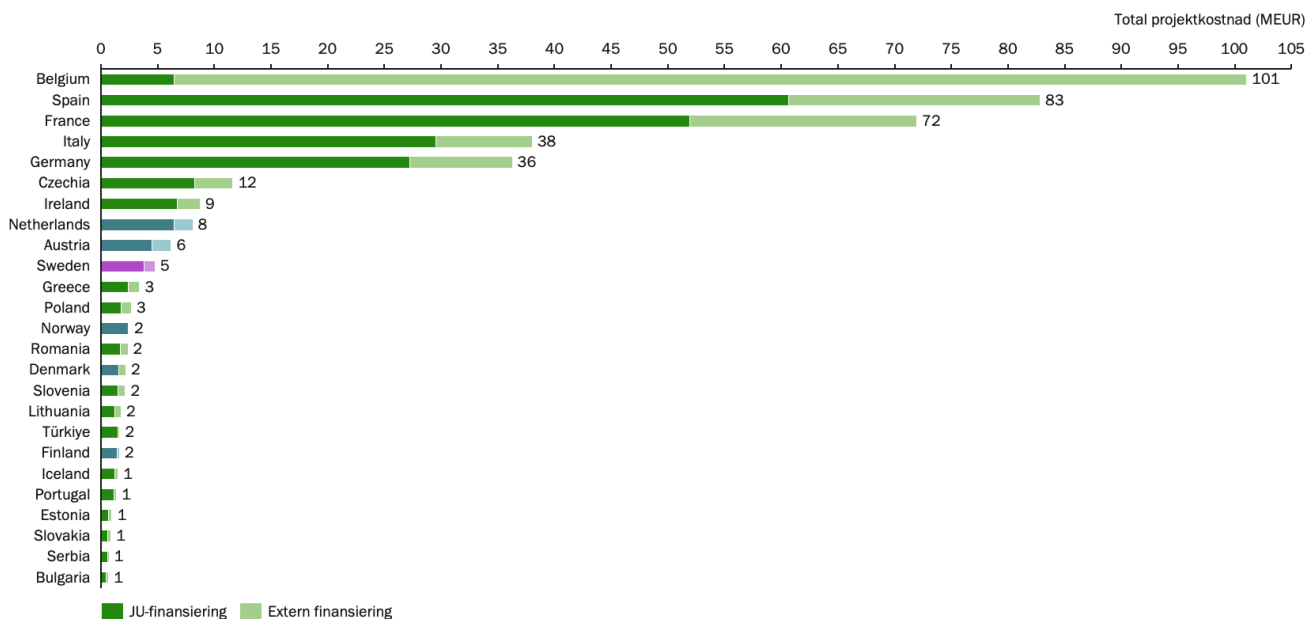
Luftfartsverket är ansvarig för flygledning i Sverige, ett land med ett tämligen glest trafikerat luftrum. Därför har verket under hela sin tid som medlem i SESAR arbetat med att genom allianser få större tyngd i diskussionen kring europeiska Fol-prioriteringar. Ursprungligen var man en del av NORACON (*NORth European and Austrian CONSortium*) vars fokus var att driva frågor av relevans för just perifera och/eller glest trafikerade luftrum. Därefter har Sverige istället engagerat sig i COOPANS-alliansen, en sammanslutning av länder som alla använder det Thales-konstruerade flygledningssystemet TopSky⁷⁹. Det ursprungliga syftet var då att effektivisera vidareutveckling av systemet genom kostnadsdelning. Men allianssamarbetet används också för att driva frågor av gemensamt intresse inom SESAR.

Sveriges deltagande i SESARs projektportfölj är i förhållande till befolkningsstorlek ungefär i paritet med jämförelseländerna, Figur 16. Österrike ligger något över. Det svenska deltagandet under SESAR3 är tämligen starkt koncentrerat till Luftfartsverket självt. Österrike och Danmark har en hög andel deltagande från företag, medan Finland, Norge och Nederländerna har ett högt deltagande från forskningsinstitut. Det totala projektdeltagandet är tämligen starkt koncentrerat till fem länder: Belgien, Spanien, Frankrike, Italien och Tyskland.

⁷⁷ Gunnar Olsson, personlig kommunikation

⁷⁸ https://www.sesarju.eu/sites/default/files/documents/solution/Sol71%207_Single_Remote_Tower_VALP.pdf?utm_source=chatgpt.com

⁷⁹ COOPANS = *Co-operation of Air Navigation Systems* (<https://www.coopans.com>)

Figur 16: Sveriges deltagande i SESAR3 (2022 och 2023 års utlysningar) i internationell jämförelse. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

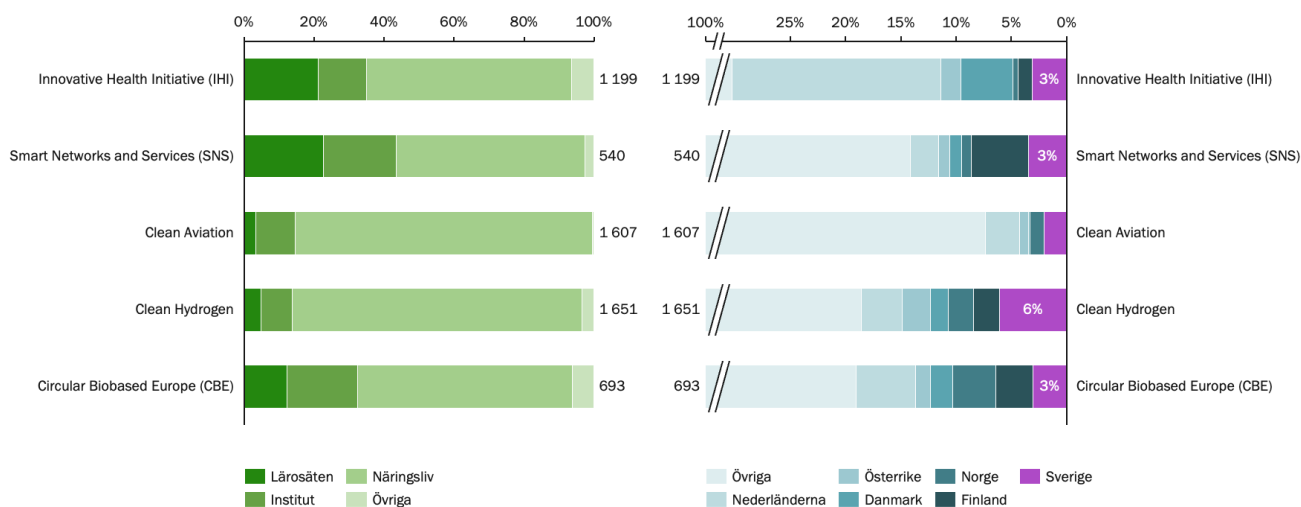
4.4 Övriga institutionaliserade partnerskap

Utöver de fyra ovan beskrivna partnerskapen har analysarbetet omfattat fem institutionaliserade partnerskap, som inkluderats på ett väsentligt mer översiktligt plan än de föregående fyra:

- Innovative Health Initiative, IHI (kluster 1)
- Smart Networks and Services, SNS (kluster 4)
- Clean Aviation (kluster 5)
- Clean Hydrogen (kluster 5)
- Circular Bio-based Europe, CBE (kluster 6)

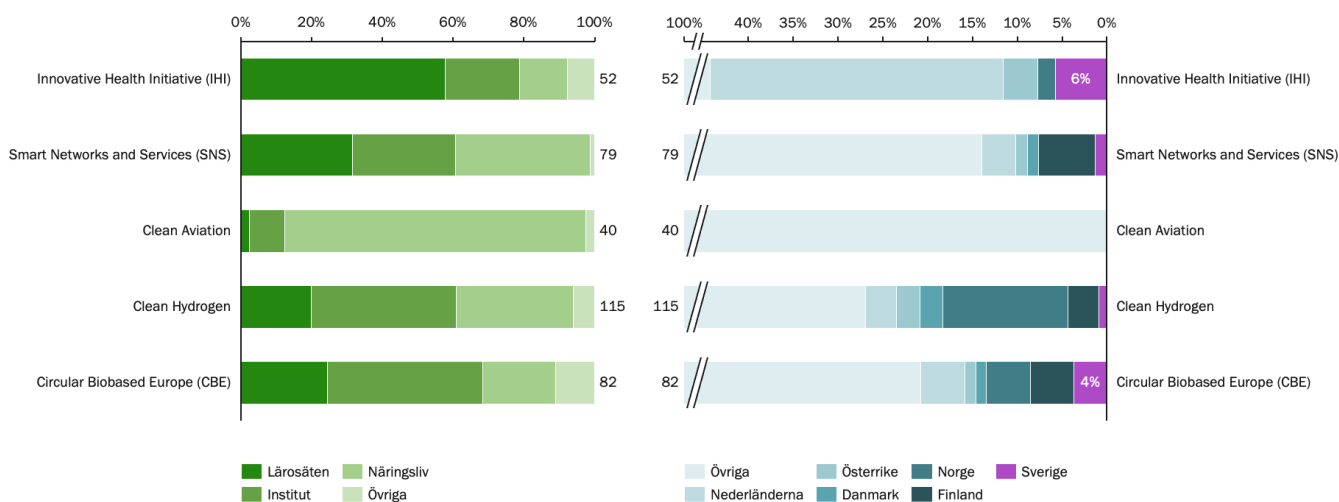
Dessa partnerskap organiseras alla på ett likartat sätt. Samtliga leds av en styrelse (*Governing Board*) bestående av representanter för EU-kommissionen och partnerskapens industriella medlemmar. Därutöver finns rådgivande organ i form av en medlemsstaternas representation (*State Representative Group*) samt tematiskt organiserade grupper på basis av partnerskapens agenda och målsättningar.

Svenska FoU-aktörers deltagande i dessa fem partnerskaps projekt varierar. I förhållande till Sveriges befolkning är det jämförelsevis starkt i Clean Hydrogen och mer måttligt i övriga fyra, Figur 17.

Figur 17: Fördelning av projektdeltagande (mätt som total projektkostnad) inom partnerskapen Innovative Health Initiative, Smart Networks and Services, Clean Aviation, Clean Hydrogen och Circular Bio-based Europe på aktörstyper och länder. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Det totala projektdeltagandet (mätt som total projektkostnad) utgörs inom alla fem partnerskapen till övervägande del av företag, Figur 17. Projektkoordineringen är mer jämnt fördelad mellan lärosäten, forskningsinstitut och företag i samtliga partnerskap förutom Clean Aviation där projektkoordinering av företag dominerar starkt, Figur 18.

Figur 18: Fördelning av projektkoordinering inom partnerskapen Innovative Health Initiative, Smart Networks and Services, Clean Aviation, Clean Hydrogen och Circular Bio-based Europe på aktörstyper och länder. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

5 Genomförande av samprogrammerade partnerskap och svenskt deltagande

De samprogrammerade partnerskapen hör alla till kluster 4 (Digitala frågor, industri och rymden) och kluster 5 (Klimat, energi & mobilitet). Utlysningar som utformats inom ramen för dem genomförs inom ramprogrammets ordinarie arbetsprogram och är öppna att söka för samtliga Fol-aktörer inom EU och länder associerade till Horisont Europa. (Se vidare avsnitt 1.4.) Deltagandet i dessa projekt kan därför beskrivas på samma sätt som projekt inom ramprogrammets ordinarie utlysningar. Orsaker till att projektdeltagandet ser ut som det gör överlappar rimligen i stor utsträckning med vad som gäller för motsvarande delar av ramprogrammet i stort.

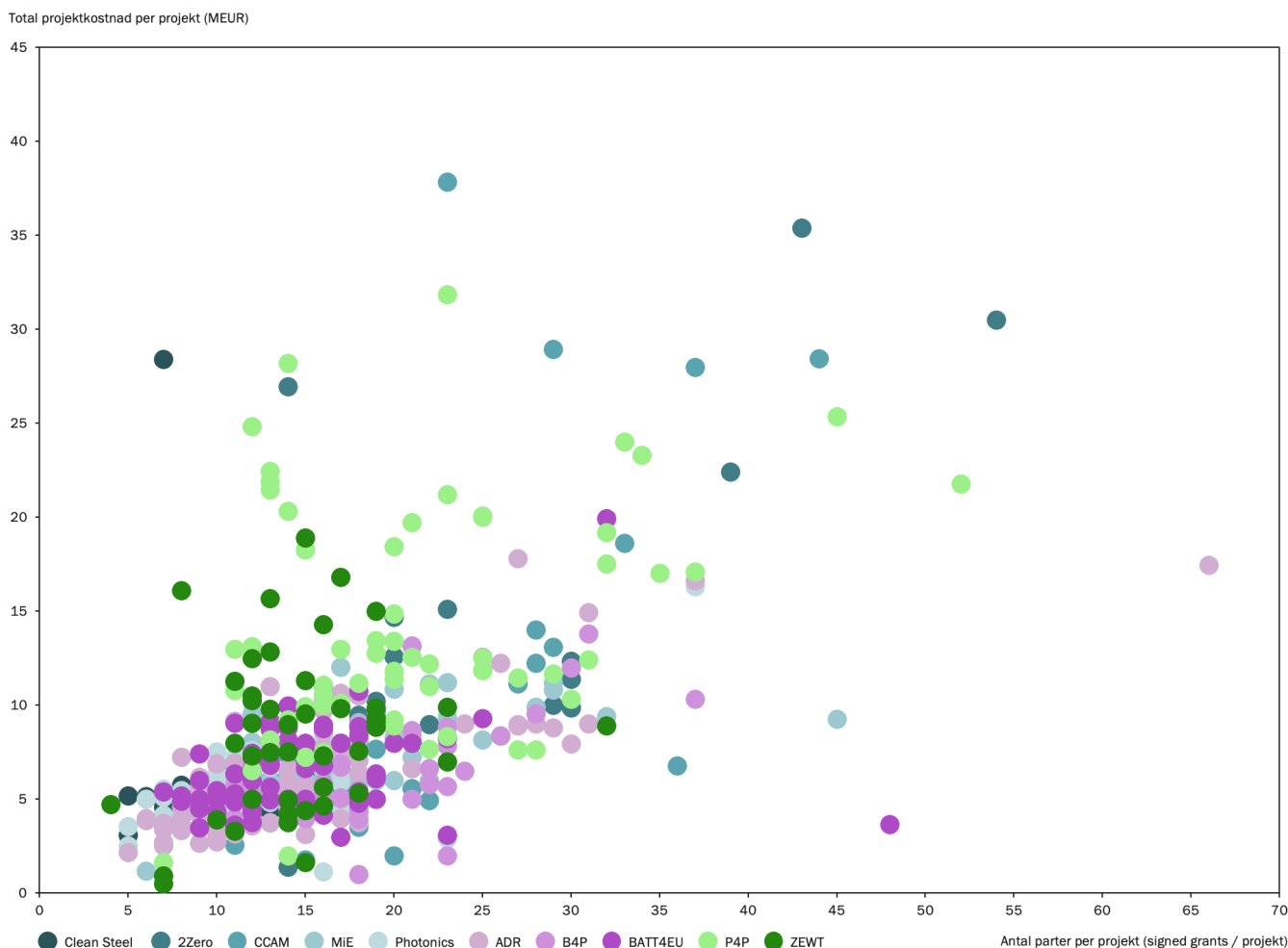
Ett grundläggande syfte med samprogrammerade partnerskap är emellertid att erbjuda det europeiska näringslivet och andra Fol-aktörer en möjlighet att påverka utlysningarnas utformning i utbyte mot engagemang inom det aktuella Fol-området. Viktiga mått på hur väl de samprogrammerade partnerskapen fungerar är i vilken utsträckning dessa aktörer medverkar, förutsättningarna för denna medverkan samt dess betydelse för de enskilda aktörerna. Inom ramen för analysarbetet har detta kunnat studeras i viss utsträckning. Resultaten redovisas i avsnitt 5.2. Naturligtvis påverkas intresset för att delta i dessa utlysningar av om det inom ett givet land finns företag, näringslivsrepresentanter och andra Fol-aktörer som engagerat sig i det aktuella partnerskapet. Såttillvida är deltagande i projektportföljen och engagemang i de samprogrammerade partnerskapen inte orelaterade.

5.1 Översikt av samprogrammerade partnerskap och svenska Fol-aktörers projektdeltagande

Analysen omfattar projekt finansierade inom ramen för något av de tio samprogrammerade partnerskap som i mars 2026 hade genomfört en utlysning vars projektdata gjorts tillgänglig i CORDIS. Detta omfattar partnerskapen AI, Data & Robotics, Photonics, Clean Steel, Made in Europe, Processes4Planet (P4P), BATT4EU, Built4People, CCAM, 2Zero och ZEWT. Dessa partnerskaps projektpopulationer kan avgränsas på två sätt. Antingen via de topics som i ramprogrammets arbetsprogram knyts till de aktuella partnerskapen eller via projektlister på partnerskapens hemsidor. I princip ska dessa avgränsningar vara identiska, men i praktiken är de inte alltid det. En

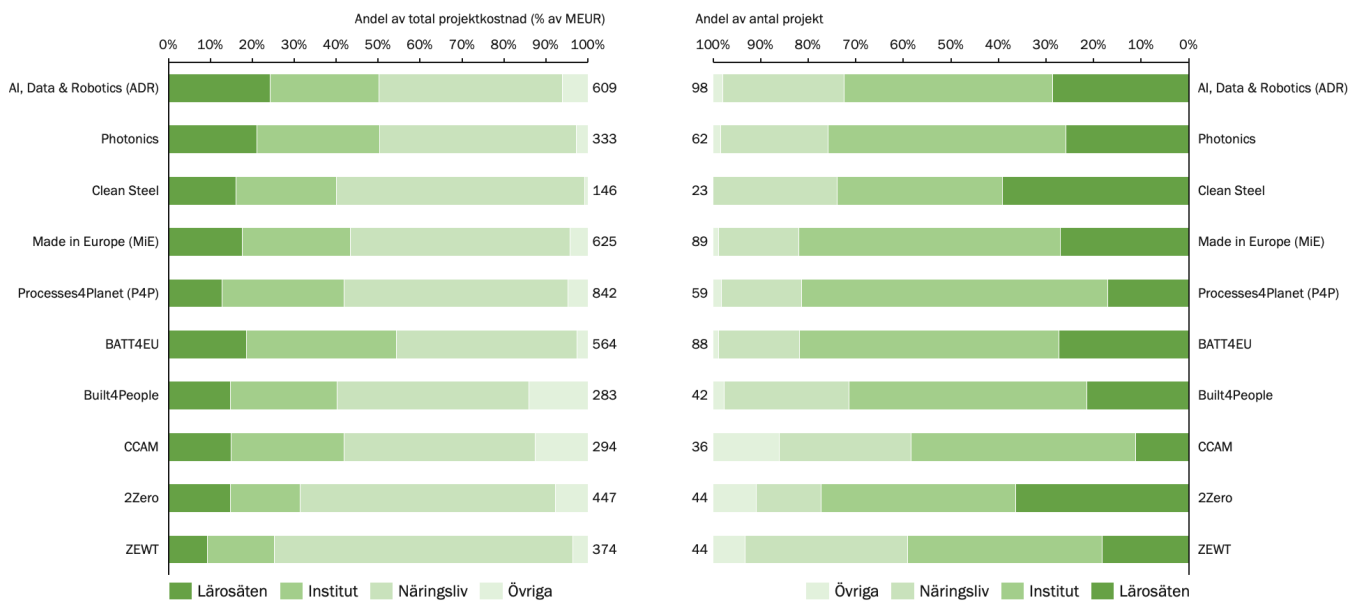
del efterforskningsarbete har därför varit nödvändigt. För respektive partnerskap anges i bilaga 3 vilka topics-koder som har använts för respektive datauttag.

I mars 2026 hade 561 projekt beviljats finansiering inom de tio aktuella partnerskapen. Det stora flertalet av dessa hade en projektstorlek mellan cirka två och femton miljoner euro. Inom partnerskapen Clean Steel, P4P, 2Zero och CCAM förekommer sammanlagt 22 projekt med en total projektkostnad som överstiger 20 miljoner euro, Figur 19 och Tabell 12.

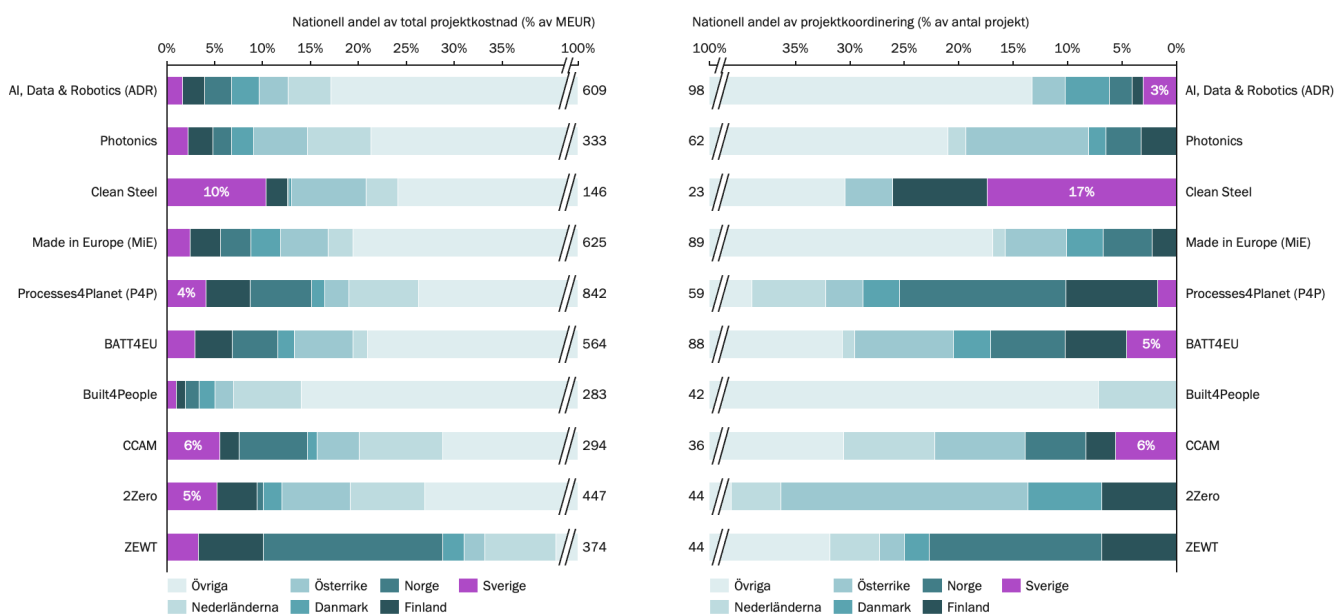
Figur 19: Fördelning av projektstorlek på de 561 projekt som i mars 2026 beviljats finansiering inom något av de tio samprogrammerade partnerskapen. Projekt som räknas till fler än ett partnerskap har i denna graf tillförts endast ett av dem för att undvika dubletter. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

I de samprogrammerade partnerskapens projekt är näringslivet den största deltagande aktörskategorin, mätt som andel av total projektkostnad (det vill säga inklusive näringslivets egen externfinansiering av projekten), medan flest projekt koordineras av forskningsinstitut, Figur 20.

Figur 20: Fördelning på aktörstyper av projektdeltagande (andel av total projektkostnad – staplar till vänster) och projektkoordinering (andel av antal projekt – staplar till höger). Projekt finansierade av utlysningar gemensamma för två partnerskap indikeras en gång vardera för respektive partnerskap. Data innehåller därför 24 projekt som förekommer i två partnerskap. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Svenska FoU-aktörer deltar i projekten i varierande omfattning. Mätt som andel av den totala projektkostnaden varierar det svenska deltagandet från cirka 1 procent i Built4People till cirka 10 procent i Clean Steel, Figur 21. Svenska aktörer koordinerar en lägre andel av projekten än i jämförelseländerna överlag. Andelen projekt koordinerade av svensk aktör varierar från noll i hälften av partnerskapen till 17 procent i Clean Steel, Figur 21. Bland projekten med en total projektkostnad som överstiger 20 miljoner euro saknas svenska projektkoordinatorer. Däremot återfinns ett antal koordinators från analysens jämförelseländer, Tabell 12.

Figur 21: Svensk andel av de samprogrammerade partnerskapens totala projektkostnad (staplar till vänster) och andel av koordinerade projekt (staplar till höger) i internationell jämförelse. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Tabell 12: Projekt inom samprogrammerade partnerskap med en total projektkostnad på 20 miljoner euro eller mer. Clean Steel-projekt finansierade via RFCS⁸⁰ ej inkluderade. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Projektkronym	Total projekt-kostnad (MEUR)	Partnerskap	Koordinator	Deltagande svenska organisationer (i fallande ordning av total projektkostnad)
ULTIMO	37,8	CCAM	Regionalbus Ostbayern GmbH (DE)	/
ZEFES	35,4	2Zero	Vrije Universiteit Brussel (BE)	Volvo Technology AB, Scania CV AB, CPAC Systems AB
H2GLASS	31,9	P4P	SINTEF Energi AS (NO)	/
EBRT2030	30,5	2Zero	UITP (BE)	Volvo Bussar AB, Scania CV AB, Trivektor Mobility AB, Lunds universitet
MOBILITIES FOR EU	28,9	CCAM/2Zero	Centro Tecnologico CARTIF (ES)	/
metaCCAZE	28,5	CCAM/2Zero	ERTICO (BE)	/
RecHycle	28,4	Clean Steel	ArcelorMittal Belgium (BE)	/
Plastics2Olefins	28,2	P4P	Repsol SA (ES)	/
MODI	28,0	CCAM	ITS (NO)	Einride AB, Volvo Technology AB, AstaZero AB, Lindholmen SP, Gothenburg Ro/Ro Terminal AB, Technolution AB, Trafikverket
EMPOWER	26,9	2Zero	AIT (AT)	/
United Circles	25,3	P4P	Centro Tecnologico CARTIF (ES)	/
HURRICANE	24,8	P4P	ArcelorMittal Belgium (BE)	/
HyInHeat	24,0	P4P	RWTH Aachen (DE)	Swerim AB, Linde Sverige AB, SSAB EMEA AB
IS2H4C	23,3	P4P	Universiteit Twente (NL)	/
THREADING-CO2	22,5	P4P	Fairbrics SAS (FR)	/
ESCALATE	22,4	2Zero	FEV Europe GmbH (DE)	/
ICO2NIC	21,9	P4P	SINTEF AS (NO)	/
Theseus	21,8	P4P	ICCS (GR)	RISE AB, Linköpings universitet, Malmö kommun
ELECTRO	21,5	P4P	Universiteit Gent (BE)	/
FLEX4FACT	21,2	P4P	SINTEF Manufacturing AS (NO)	/
Carbon4Minerals	20,3	P4P	VITO (BE)	/
ELECTRA	20,1	P4P	VTT (FI)	Heidelberg Materials Sweden AB, Kanthal AB, ABB AB, Chalmers, Stora Enso AB, Umeå universitet

⁸⁰ RFCS = Research Fund for Coal and Steel, se vidare avsnitt 1.4.1.

5.2 Genomförande av samprogrammerade partnerskap och svenska erfarenheter

Svenska organisationer finns företrädade inom samtliga samprogrammerade partnerskap, Tabell 13. Det har i analysen inte gått att genomföra någon heltäckande informationsinhämtning vad gäller förutsättningar för detta deltagande eller av vilken betydelse det har för dem att medverka.

Exempelvis går det inte att redogöra för i vilken utsträckning aktörerna engagerat sig aktivt i hur partnerskapen utformas. Anekdotisk evidens antyder att flera jämförbara EU-länder har ett mer aktivt deltagande än Sverige. I de samtal som förts inom ramen för analysarbetet har det vid några tillfällen framhållits att ett aktivt deltagande i partnerskapens utformning medför en ökad relevans för den engagerade organisationen och ett breddat kontaktnät inom området, vilket ökar deltagandets värde. Värdet i partnerskapen är med andra ord i någon utsträckning självskapat av de deltagande organisationerna.

Ett antal observationer av partnerskapens funktion och betydelse har varit möjliga, vilka redovisas nedan.

Tabell 13: Översikt av svenskt deltagande i de branschorgan som tecknar MoU med EU-kommissionen för genomförande av samprogrammerade partnerskap. (Källa: Respektive partnerskaps hemsida.)

Partnerskap / branschorgan	Deltagande svenska aktörer	Aktörstyp
AI, Sata & Robotics (ADR) / ADRA	ABB Robotics	Företag
	SICSAI AB	Företag
	RISE	Forskningsinstitut
	Linköpings universitet	Lärosäte
	AI Sweden	Initiativ för Fol-samverkan
Photonics / Photonics21	Cobolt AB	Företag
	Ericsson AB	Företag
	Magna Electronics Sweden AB	Företag
	SLF Svenska Laserfabriken AB	Företag
	RISE	Forskningsinstitut
Clean Steel / ESTEP	Jernkontoret	Branschorgan
	Swerim	Forskningsinstitut
	Luleå tekniska universitet	Lärosäte
	KTH	Lärosäte
Made in Europe / EFFRA	AB Volvo	Företag
	Teknikföretagen	Branschorgan
	Chalmers tekniska högskola	Lärosäte
	Mälardalens universitet	Lärosäte
	Luleå tekniska universitet	Lärosäte
	RISE	Forskningsinstitut

Partnerskap / branschorgan	Deltagande svenska aktörer	Aktörstyp
Processes4Planet (P4P) / A.SPIRE	KTH	Lärosäte
	Mälardalens universitet	Lärosäte
	Luleå tekniska universitet	Lärosäte
	IVL	Forskningsinstitut
	RISE	Forskningsinstitut
Batt4EU / BEPA	Swerim	Forskningsinstitut
	Enerpoly AB	Företag
	Excillum Aktiebolag	Företag
	Scania Sverige AB	Företag
	AB Volvo	Företag
	Luleå tekniska universitet	Lärosäte
	Uppsala universitet	Lärosäte
Built4People / ECTP	RISE	Forskningsinstitut
	Chalmers tekniska högskola	Lärosäte
	IQ Samhällsbyggnad	Intresseorganisation
Connected, Cooperative and Automated Mobility (CCAM) / CCAM Association	AB Volvo	Företag
	Volvo Cars	Företag
	Scania Sverige AB	Företag
	Chalmers	Lärosäte
	KTH	Lärosäte
	Högskolan i Halmstad	Lärosäte
	RISE	Forskningsinstitut
	VTI	Forskningsinstitut
	DRIVE Sweden	Strategiskt innovationsprogram
	Göteborgs stad	Kommun
	Transportstyrelsen	Statlig myndighet
Trafikverket	Statlig myndighet	
Towards zero-emission road transport (2Zero) / EGVIAfor2Zero	AB Volvo	Företag
	Volvo Cars	Företag
	Scania Sverige AB	Företag
	Chalmers	Lärosäte
	RISE	Forskningsinstitut
Zero-emission waterborne transport (ZEWT)	VTI	Forskningsinstitut
	RISE	Forskningsinstitut
	Sjöfartsverket	Statlig myndighet

5.2.1 Erfarenheter från genomförande av samprogrammerade partnerskap

Intervjuer och samtal med sammanlagt 16 Fol-utförare inom näringsliv (inklusive branschorgan), forskningsinstitut och lärosäten har genomförts. I stort sett samtliga vittnar om att de samprogrammerade partnerskapen i grunden är mycket användbara plattformar för dialog kring Fol-utformning inom sina respektive Fol-fält. Ett vanligt förekommande argument är att det i dessa partnerskap finns en direkt tillgång till de

sammanhang där utlysningar utformas. Dessa Fol-aktörer upplever att ett sådant direkt tillträde inte förekommer inom ramprogrammets övriga utlysningar. De senare hanteras i processer som kännetecknas av mer omfattande förarbete inom EU-kommissionen som vidareutvecklas genom inspel via representanter i tematiskt bredare kommittéer. De mest utförligt positiva omdömena om hur partnerskapen fungerar i detta avseende kommer från personer med ett mångårigt engagemang inom sina respektive Fol-fält. Dessa experter tycks ha väl utarbetade kontaktnät bland ansvariga handläggare och funktioner på EU-kommissionen. Det förekommer att EU-kommissionens handläggare söker upp dessa personer, snarare än det omvända.

Forskningsinstitutet RISE medverkar bland annat i det samprogrammerade partnerskapet BATT4EU, där institutet har ett tämligen omfattande deltagande. Detta engagemang är till stor del sprunget ur institutets långvariga engagemang inom svensk fordonsindustri. Experter inom institutet beskriver hur BATT4EU, och arbetsgrupperna i dess branschorgan BEPA, möjliggör initierade och sakkunniga diskussioner som starkt bidrar till utlysningarnas relevans. För institutets egen del innebär medverkan i arbetsgrupperna, utöver ett bidrag till partnerskapets genomförande, viktig kunskapsinhämtning. Det hjälper också RISE till framförhållning inför utlysningarnas genomförande. Möjligheterna ökar därigenom att bilda starka Fol-konsortier som med framgång kan söka Fol-finansiering⁸¹.

Forskningsinstitutet Swerim är engagerat i partnerskapen P4P och Clean Steel. Inom det senare har man hittills koordinerat två projekt (se också nedan). Inom ett av dessa, ProcTwin⁸², utvecklar ett europeiskt konsortium av Fol-aktörer en plattform för maskininlärningsbaserad modellering av stålframställningsprocesser. SSAB, en av de medverkande aktörerna, bedömer själva projektet som en viktig möjliggörare i utvecklingen av datadrivna arbetssätt och transparenta och snabba beslutsstöd⁸³.

Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI) medverkar regelbundet i projekt som finansieras genom ramprogrammet, bland annat ett flertal inom CCAM-partnerskapet. För VTI innebär deltagandet i dessa projekt värdefulla möjligheter att utveckla sin förmåga som inte vore möjlig på samma sätt i projekt finansierade av svenska offentliga Fol-finansiärer. De senare projekten är som regel väsentligt mindre till omfånget. Regler för statsstöd och offentlig upphandling innebär också snävare förutsättningar för privata aktörers deltagande och därför ett större behov av dessas medfinansiering. Projekt inom ramprogrammet blir därmed betydligt bättre plattformar för utveckling av såväl institutets förmågor som dess roll i det europeiska Fol-systemet. Projekten blir också till källor för kunskapsinhämtning om behov på den väsentligt större europeiska marknaden. Just de CCAM-projekt som VTI deltagit i har varit värdefulla för VTI såtillvida att de varit

⁸¹ Lars Fast, personlig kommunikation

⁸² <https://cordis.europa.eu/project/id/101178721>

⁸³ Orhan Gafurovic, personlig kommunikation

på något lägre TRL-nivå och därför varit bra avstamp för att senare också kunna dra lärdom av partnerskapets större pilotprojekt.⁸⁴

För AB Volvo utgör deltagandet i partnerskapen 2Zero och CCAM en viktig komponent i koncernens FoU-strategi. De internationella demonstrationsprojekt som utformas inom ramen för dessa partnerskap når en storlek och komplexitet som inte vore möjlig på nationell nivå. Motsvarande projekt genomförda i Sverige, exempelvis inom ramen för FFI-programmet⁸⁵, är typiskt sett mindre. Inom de senare projekten testas ofta tekniker ur Volvos utvecklingsportfölj under de något mer lätthanterliga förutsättningar som råder på nationell nivå. Vissa utvecklingsspår kan sedan väljas ut för test och demonstration på väsentligt mer komplex systemnivå inom ramen för europeiska partnerskap. En förutsättning för att nå framgång med detta är de samprogrammerade partnerskapens öppna dialogformat, liksom en välutvecklad relation till ansvariga inom EU-kommissionen. Inte sällan testas tekniker i växelspel mellan nationella och europeiska projekt i de komplexa utvecklingsresor som karakteriserar fordonsindustrins FoU-processer. Ett konkret exempel är hur lastbilars konvojkörning med hjälp av trådlös V2V-kommunikation (*vehicle to vehicle, V2V*) testats under verkliga förhållanden inom det FFI-finansierade projektet Sweden4Platooning⁸⁶ (2017–2019), Horisont 2020-projektet ENSEMBLE⁸⁷ (2018–2022) och för närvarande inom det snart avslutade CCAM-projektet MODI⁸⁸ (2022–2026). På motsvarande sätt korsbefruktar de parallellt genomförda projekten ECharge⁸⁹ (FFI-finansierat) och ZEFES⁹⁰ (2Zero-finansierat) varandra inom området elektrifierade transporter.⁹¹

Samtalen inom analysarbetet har också lyft fram några utmaningar med arbetet i samprogrammerade partnerskap. En industriföreträdare menade att partnerskapens tematiska avgränsningar, i kombination med att de forskningsinstitut som är engagerade i dem inte sällan är tämligen specialiserade, kan hämma benägenheten att nå sektorsövergripande lösningar. Som reaktion på dessa farhågor har EU-kommissionen uppmanat till gemensamma utlysningar⁹².

En annan utmaning som de samprogrammerade partnerskapen rimligen delar med mycket av den offentliga FoU-finansieringen är att hålla jämna steg med en ofta snabb teknikutveckling. En utlysning förbereds under upp till två års tid. Under den tiden kan utvecklingen inom flera FoU-områden ha hunnit långt. En möjlighet att parera detta är att göra utlysningarna tematiskt bredare och därför mindre preskriptiva kring vilken typ av lösningar som avses. En nackdel med detta framförd under analysarbetets gång är att

⁸⁴ Anna Anund, personlig kommunikation

⁸⁵ <https://ffisweden.se/>

⁸⁶ <https://www.vinnova.se/globalassets/mikrosajter/ffi/dokument/slutrapporter-ffi/trafiksakerhet-och-automatiserade-fordon-rapporter/2016-04233svenska.pdf>

⁸⁷ <https://cordis.europa.eu/project/id/769115>

⁸⁸ <https://cordis.europa.eu/project/id/101076810>

⁸⁹ <https://www.vinnova.se/en/p/e-charge-2---accelerated-transition-towards-emission-free-long-haul-truck-transport/>

⁹⁰ <https://cordis.europa.eu/project/id/101095856>

⁹¹ Mats Rosenquist, personlig kommunikation

⁹² Se exempelvis EU-kommissionen (2020)

antalet sökande riskerar att bli väsentligt större och beviljandegraden därmed lägre. En följd kan då bli att företag får svårare att motivera sitt deltagande i konsortier. Detta är helt enkelt en svår avvägning att göra.

Slutligen har det i ett flertal intervjuer och samtal under analysarbetet framkommit en tydlig frustration från svenska Fol-aktörer över att de fått allt svårare att få gehör på EU-kommissionen för inspel som de gör kring de samprogrammerade partnerskapens utformning. Bland utmaningarna ska finnas sena utskick av diskussionsunderlag och snävare urval av intressentgrupper jämfört med under Horisont 2020. Dessutom framhålls att utformningen av samprogrammerade partnerskap utgår mer från olika former av policydokument än den intressentdialog som var en grundbult när de ursprungligen etablerades. Denna typ av klagomål framfördes i olika sammanhang av sinsemellan oberoende personer. Några spekulerade om ifall detta var en utmaning begränsad till Fol-frågor, eller tecken på ett förändrat förhållningssätt inom EU-kommissionen generellt.

5.2.2 Koordinering av projekt inom samprogrammerade partnerskap

I flera av jämförelseländerna sker en betydande del av landets projektdeltagande inom samprogrammerade partnerskap i projekt som också koordineras av en inhemsk aktör. Svenska Fol-aktörer har i absoluta tal minst total projektkostnad i inhemskt koordinerade projekt, Figur 22. Svenska Fol-aktörer hade i mars 2026 koordinerat färre projekt inom samprogrammerade partnerskap än något av jämförelseländerna, Figur 23. Vilken typ av aktör som koordinerar projekt varierar mellan jämförelseländerna. I Österrike, Norge och Finland (som har det största antalet koordinerade projekt) dominerar forskningsinstitut bland projektkoordinatorerna. I Danmark och Sverige är det istället lärosäten. Nederländerna visar upp en tämligen blandad fördelning mellan lärosäten, forskningsinstitut, företag och övriga aktörstyper, Figur 23.

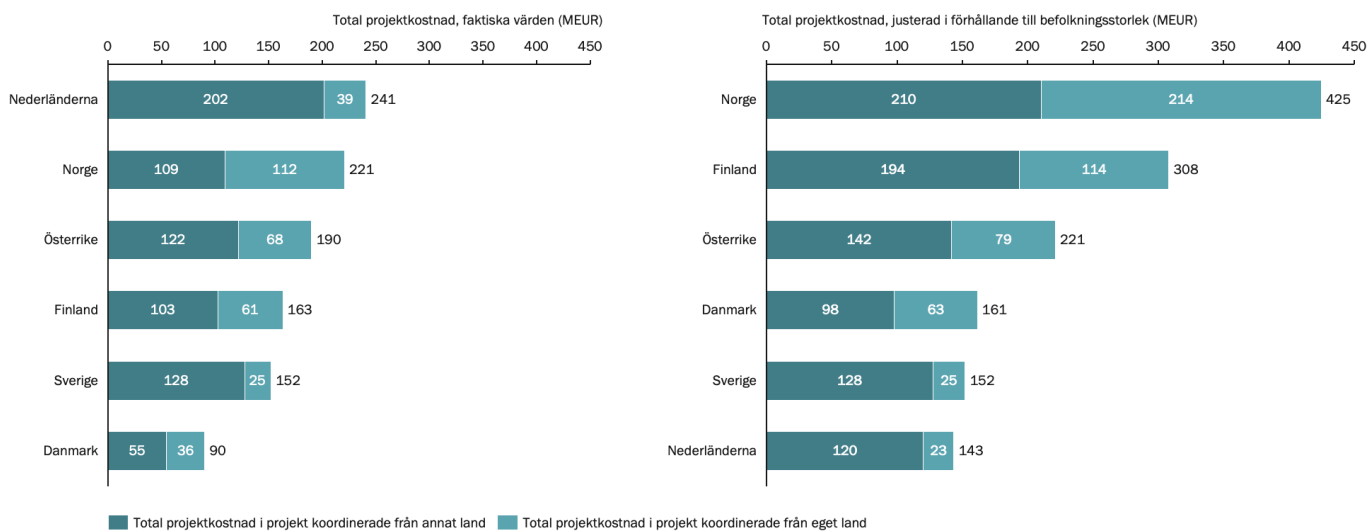
Att flera länder har en betydande del av sitt projektdeltagande inom samprogrammerade partnerskap i projekt med inhemsk koordinator är rimligen ett tecken på att förmåga att koordinera transnationella projektkonsortier är en viktig faktor för välfungerande nationella Fol-system. För den utförande organisationen är frågan emellertid mångbottnad, något som framgått i ett stort antal intervjuer och samtal inom analysen. Flera har pekat på det positiva i att projektkoordinatorn har större möjlighet att påverka projektets utformning. De anser också att koordinatoreorna kan få mer av den externa uppmärksamhet som ett framgångsrikt Fol-projekt kan medföra. Inte minst kan de väcka intresse inom ansvariga delar av EU-kommissionen. Flera bedömer att detta öppnar möjligheter för framtida projektfinansiering. Några framhöll dock att den upplevt minskade självständigheten för de samprogrammerade partnerskapen (se föregående avsnitt) reducerar värdet av dessa kontakter på EU-kommissionen. Rollen som projektkoordinator kräver också en betydande arbetsinsats som det ofta uppenbarligen inte går att få full ersättning för. I synnerhet inte som konkurrensen om Fol-finansiering tycks driva upp de åtaganden som görs i ansökningar om finansiering. Flera menade att i

rena ekonomiska termer är rollen som projektkoordinator för ett enskilt projekt inte försvarbar. Den bör istället ses som en investering i organisatorisk och individuell förmåga. Några pekade på att större Fol-projekt som regel också innehåller delansvar som kan vara både inflytelserika och utvecklande, utan att kräva den arbetsinsats som rollen som projektkoordinator innebär.

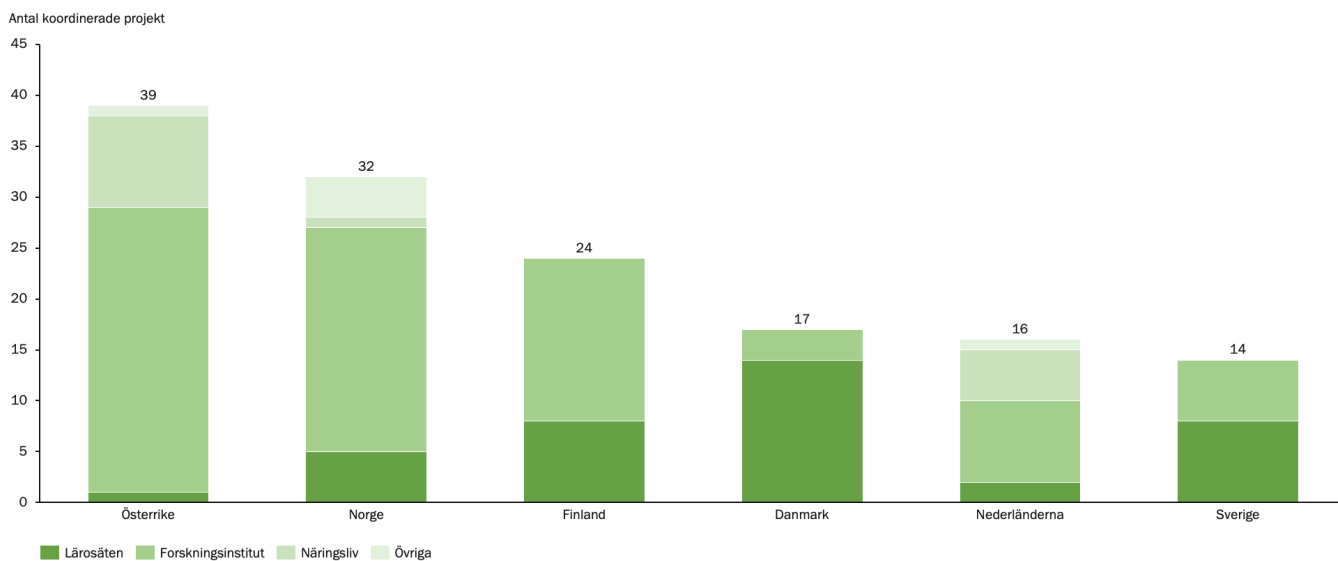
En representant för ett lärosäte menade att akademiska organisationer kan ha svårt att utveckla sina kärnkompetenser inom just projekt inom samprogrammerade partnerskap på grund av den högre tillämpningsnivå som ofta karakteriserar projekten där. Det aktuella lärosätet hade därför blivit mer selektivt med sina åtaganden. I ett annat sammanhang påtalades att små lärosäten är mer begränsade i att ta sig an rollen som projektkoordinator för större projekt. Personen i fråga menade att denna begränsning skulle innebära att Sveriges i internationell jämförelse små lärosäten kan vara hämmade i förmågan att ta sig an projektkoordinatorrollen. I ytterligare ett annat sammanhang menade en lärosätesrepresentant att små fakultetsmedel innebar att forskare och andra medarbetare på svenska lärosäten hade begränsad möjlighet att delta i alla former av aktiviteter för att utveckla ramprogrammets utformning. Detta upplevdes minska deras förmåga att använda engagemang i partnerskap som plattform för att främja sina organisationers strategier.

Representanter för några större industriföretag uttryckte att de har begränsade medel att själva koordinera projekt. De odlar därför ett kontaktnät av organisationer i Europa som har förmåga att ta på sig den rollen. I synnerhet tycks det finnas intresse för de stora demonstrationsprojekt där skalfördelarna på Europainivå är påtagliga, se föregående avsnitt. Omvänt är de aktuella företagen uppenbarligen del av dessa organisationers "kundkrets". De upplever tydligt att några av dessa på ett mycket professionellt vis upprätthåller något av en "pipeline" av potentiella projektkonsortier med inte sällan flera års framförhållning. För globalt aktiva bolag är närvaron av sådan förmåga inom Sveriges gränser inte avgörande. Deras räckvidd är väsentligt större än så. Viktigt är däremot en hög beviljandegrad i ansökningarna och ett professionellt – det vill säga resultatskapande – projektgenomförande. Någon uttryckte att "ett team av proffs måste hantera denna typ av projekt, för det är som att driva ett företag".

Representanter från lärosäten och forskningsinstitut efterfrågade bättre stöd inom sina organisationer för att individer och organisationer ska kunna utvecklas till framgångsrika projektkoordinatorer. De upplevde att organisationernas samlade förmåga i detta avseende i alltför stor utsträckning baserades på ett fåtal individers enskilda förmågor.

Figur 22: Fördelning av nationellt deltagande i samprogrammerade partnerskaps projekt ledda av utländska, respektive inhemska projektledare. I grafen till vänster redovisas faktiska värden. I grafen till höger har jämförelseländernas data justerats i förhållande till dessas befolkningsmängd relativt Sverige. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Figur 23: Projektledare inom samprogrammerade partnerskap per aktörstyp i internationell jämförelse. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

För att belysa förutsättningarna för svenska Fol-aktörer att koordinera projekt har samtal förts med sakkunniga med anknytning till elva av de 14 projekt som koordinerats av svensk aktör. I flera fall har detta varit projektledarna själva. I andra har det varit personer i ledande ställning och/eller ansvariga för att koordinera verksamheter inom respektive organisation. Tema för samtalen har varit motiv och förutsättningar för att ta sig an rollen som projektledare. De aktuella projekten är av gängse storlek. Det

betyder att den totala projektkostnaden ligger inom intervallet 2,5 till 13 miljoner euro. Samtalen har bidragit med ett antal observationer som kan ligga till grund för ett fortsatt analysarbete kring förutsättningarna för koordinering av projekt inom partnerskapen och ramprogrammet överhuvudtaget.

Samtliga organisationer uttryckte att det är en generell utmaning att få täckning för de fasta kostnader (overheadkostnader / OH-kostnader) som de ofta har i form av substantiell teknisk utrustning. En utmaning som de torde dela med de flesta organisationer i alla länder som genomför denna typ av projekt. En intervjuperson uttryckte att "kan man undvika koordinatorrollen och ändå nå den förmågeutveckling man är ute efter, så gör man det".

Det utgår lägre täckning för OH-kostnader i projekt som finansieras under ramprogrammet, exempelvis inom de samprogrammerade partnerskapen, jämfört med motsvarande finansiering från en statlig svensk finansiär. Incitamentet att söka sådan finansiering är därför ett samspel mellan olika faktorer som påverkar Fol-utförarna. Hit hör organisationens finansiella status, eventuella avkastningskrav från huvudmannen och förekomsten av eventuella nationella stimulansmedel. Attraktiviteten i den Fol som kan finansieras under det aktuella EU-instrumentet relativt alternativa finansieringskällor är också en viktig faktor. I de förda samtalen betonades ofta att projektkoordinatorrollen innebär en betydande extra arbetsinsats som ytterligare tynger den ekonomiska kalkylen. Till denna kostnadskalkyl kommer att EU-finansieringen upplevs som mer administrativt belastande än nationell svensk finansiering vad gäller rutiner för såväl ansökning som rapportering. Här var intervjupersonerna närmast samstämmiga i att detta är en viktig orsak till att så långt som möjligt undvika EU-finansieringen till förmån för andra finansieringskällor.

Intervjuerna belyser hur olika organisationer hanterar dessa utmaningar. Vad gäller den administrativa bördan, är individers och organisationers upparbetade förmåga att hantera dessa rutiner naturligtvis viktig. Därtill kan Fol-utförare upprätta dedikerade organisationer för att stötta forskare som söker extern finansiering. Sådana har många lärosäten idag. KTH har exempelvis genom sitt Research Support Office (RSO) i nuläget cirka fem års erfarenhet av denna typ av verksamhet. Den externa forskningsfinansieringsgruppen inom RSO består av 19 medarbetare, varav fyra har särskilt ansvar för att stötta forskare som koordinerar projekt finansierade inom EU:s ramprogram⁹³. De KTH-forskare som koordinerat projekt inom de samprogrammerade partnerskapen har alla uttryckt stark uppskattning för olika former av stöd de fått därifrån. Denna typ av stöd gör uppenbarligen positiv skillnad, men det är en utmanande arbetsuppgift som det tycks ta flera år att få full effekt av. Intervjuerna tyder vidare på att ju mindre utvecklat denna typ av internt stöd är, desto viktigare blir extern finansiering av ansökningsarbetet, exempelvis i form av planeringsbidrag. I synnerhet är det av stor betydelse om organisationen i fråga ställer krav på att medarbetare kan

⁹³ Anna Raask, personlig kommunikation

redovisa en viss andel debiterbara timmar. Under arbetets gång har anekdotisk evidens framkommit från andra länder om tidigare etablerade och mer utbyggda sådana satsningar vid lärosäten och institut där. Någon systematisk kartläggning av detta har inte genomförts inom ramen för analysarbetet.

Vad gäller den finansiella frågan så hanteras den på olika sätt bland de intervjuade organisationerna. Swerim har under Horisont Europa koordinerat två projekt inom Clean Steel. Institutet ägs till 80 procent av den svenska metallindustrin via Stiftelsen Svensk Järn- och Metallforskning samt Metallurgiska Forskningsbolaget i Luleå AB⁹⁴. Swerim har som en av sina arbetsuppgifter att säkra den svenska industrins deltagande i viktiga Fol-initiativ i syfte att utveckla förmågor som stärker uppdragsgivarnas konkurrenskraft. Detta medför att man återkommande tar på sig en koordinatorroll i projekt som finansieras via ramprogrammet, inklusive inom partnerskap som Clean Steel, även om detta innebär en nettokostnad för institutet. Engagemangen väljs ut med viss omsorg inom ramen för den löpande inriktningsdialog som Swerim har med sina industriella ägare⁹⁵.

Fem av de 14 projekten koordineras från KTH. Lärosätet har identifierat ett ökat deltagande i ramprogramsprojekt, inklusive ett ”ökat antal koordinerade samverkansprojekt inom pelare 2”, som en strategisk ambition⁹⁶. Man har därför avsatt närmare 60 mkr årligen för att KTH centralt ska kunna bidra till att täcka organisationens fasta kostnader utöver vad EU-finansieringen gör⁹⁷. Dessa medel står till förfogande för var och en som får ett projekt finansierat inom någon av EU:s insatsformer. Samtliga intervjuade KTH-forskare vittnar om att vetskapen om detta stöd avgjorde deras beslut att satsa på en ansökan⁹⁸. I vissa fall hade de ingen tidigare erfarenhet av EU-finansiering. Partnerskapen innebär helt enkelt en möjlighet att få forskning finansierad som låg i linje med deras ambitioner. KTH:s strategi öppnar alltså upp för att initiativ från forskarledet leder fram till en ansökan. Ansökningar som i flera fall uppenbarligen lett fram till att de aktuella forskarna kommit att engagera sig i partnerskapens fortsatta utveckling, inklusive förberedande av nya projektansökningar.

Både RISE och VTI använder en del av basfinansieringen de får från sin statliga huvudman till att täcka fasta kostnader för sina forskares deltagande i offentligt finansierade forskningsprojekt, bland annat inom EU:s ramprogram⁹⁹. På bägge instituten planeras volymen för detta i förväg för nästkommande budgetår. Detta skapar en viss utmaning med att dimensionera budgetreservationen, liksom en medvetenhet inom organisationerna om att anslaget för medfinansiering är begränsat. I bägge fallen har man emellertid hittills kunnat ge anslag till samtliga beviljade projekt. Som jämförelse kan konstateras att även den finländska Tekniska forskningscentralen VTT Ab

⁹⁴ <https://www.swerim.se/om-swerim/bolagsstyrning/agare>

⁹⁵ Paul Cobden, personlig kommunikation

⁹⁶ https://www.kth.se/polopoly_fs/1.1083514.1623672072!/Strategi-f%C3%B6r-deltagande-i-Horisont-Europa-2021-2027.pdf

⁹⁷ Anna Raask, personlig kommunikation

⁹⁸ Florian Pokorny, Christopher Hulme och Pawel Andrzej Herman, personlig kommunikation

⁹⁹ Åsa Aretun och Marie Pauli, personlig kommunikation

(VTT), som är starkt engagerad bland annat i samprogrammerade partnerskap, erhåller statsunderstödsfinansiering för forskningsverksamhet från statsbudgeten, vilken bland annat kan användas för medfinansiering av EU finansierade projekt. Finansieringen omfattar ett årligen varierande forskningsunderstöd samt en tilläggsdel avsedd för motfinansiering av EU-projekt. Tillsammans utgör dessa cirka 30 procent av institutets årliga budget, vilket relativt sett är en större andel än exempelvis för RISE. Tilläggsdelen baseras på antalet framgångsrika EU finansieringsansökningar under föregående år och fungerar därmed som ett incitament att ansöka om EU finansiering. VTT tillämpar en fullkostnadsmodell, baserad på påläggskalkylering, i all projektverksamhet (därmed direkt allokering av direkta kostnader och fördelning av indirekta kostnader via omkostnadspålägg). Projektkostnaderna är stödberättigande inom ramen för statsunderstödsfinansieringen. Statsunderstödsfinansieringen utgör således en mer betydande andel av VTT:s totala budget än exempelvis för RISE, och dess utformning skapar ett tydligt incitament för deltagande i EU program, projekt och initiativ.¹⁰⁰

Från de bägge andra intervjuade organisationerna har en bild framträtt av hur enskilda forskare som valt att satsa på en ansökan inom ett partnerskap nått en överenskommelse med en (i bägge fall välvilligt inställd) organisationsledning om att ersättning ska utgå som möjliggör ett eventuellt beviljat projekt¹⁰¹. För det enskilda projektet blir den ekonomiska effekten densamma som under exempelvis KTH:s mer systematiska ansats. Stimulans effekten i KTH:s stående erbjudande går emellertid inte att bortse ifrån.

¹⁰⁰ Mirka Gottberg och Anna Maria Nuutila, personlig kommunikation

¹⁰¹ Fredrik Heintz och Eren Erdal Aksoy, personlig kommunikation

6 Genomförande av samfinansierade partnerskap och svenskt deltagande

I mars 2026 hade 16 samfinansierade partnerskap fått sina konsortiegrundande COFUND-projekt beviljade av EU-kommissionen. Det vill säga, det var i drift. Av dessa hade 14 genomfört minst en utlysning. Utöver de 16 godkända partnerskapen fanns fem samfinansierade partnerskap i någon fas av förberedelse inför ett förväntat framtida godkännande av EU-kommissionen. Av de därmed totalt 21 samfinansierade partnerskapen återfinns 20 under pelare 2. Partnerskapet Innovative SMEs (där Sverige medverkar) sorterar under pelare 3 och ingår inte i analysen, se avsnitt 3.1. Merparten av de samfinansierade partnerskapen återfinns under den andra pelarens kluster 1 (Hälsa) och kluster 6 (Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö). Ansvariga svenska Fol-finansiärer har hittills valt att medverka i 18 av de sammanlagt 21 partnerskapen, Tabell 14.

Samtliga samfinansierade partnerskap fungerar enligt samma övergripande logik (avsnitt 1.5) och detta kapitel inleds därför i avsnitt 6.1 med en samlad översiktlig och kvantitativ redogörelse för det svenska deltagandet. Detta omfattar deltagandet i aktiva partnerskap, det vill säga partnerskap som genomfört minst en utlysning vid tiden då detta analysarbete slutfördes. Därefter följer i avsnitt 6.2 några mer kvalitativa observationer uppdelade per kluster.

Tabell 14: De 20 samfinansierade partnerskapen under Horisont Europas pelare 2. Tabellen omfattar inte det samfinansierade partnerskapet Innovative SMEs under pelare 3. (Källa: Respektive partnerskaps hemsida. I avsaknad av sådan, personlig kommunikation med myndighetshandläggare och/eller hemsidor knutna till tidigare generationer av partnerskap.)

Kluster	Partnerskap	Beviljat	Genomfört utlysning	Sverige deltar
1: Hälsa	Assessment of Risks from Chemicals (PARC).	JA	JA	JA
	Transforming Health and Care Systems (THCS)	JA	JA	JA
	European Partnership for Personalised Medicine (EP PerMed)	JA	JA	JA
	European Rare Diseases Research Alliance (ERDERA)	JA	JA	JA
	ERA4Health	JA	JA	JA
	OH Antimicrobial Resistance	JA	NEJ	JA
	BE READY (Pandemic Preparedness)	JA	NEJ	JA
	Brain Health	NEJ	NEJ	JA
2: Kultur, kreativitet och inkluderande samhällen	Resilient Cultural Heritage	NEJ	NEJ	OKLART
	Social Transformations and Resilience	NEJ	NEJ	OKLART
4: Digitala frågor, industri och rymden	Raw Materials Partnership for the Green and Digital Transition (RAMP)	JA	NEJ	JA
5: Klimat, energi och mobilitet	Driving Urban Transitions (DUT)	JA	JA	JA
	Clean Energy Transition Partnership (CETPartnership)	JA	JA	JA
	European Biodiversity Partnership (Biodiversa+).	JA	JA	JA
	Sustainable Blue Economy Partnership (SBEP).	JA	JA	JA
6: Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö	Water4All	JA	JA	JA
	EU Partnership on Animal Health and Welfare (EUPAHW)	JA	JA	JA
	AGROECOLOGY	JA	JA	JA
	European partnership for a sustainable Future of Food Systems (FutureFoodS)	JA	JA	JA
	Agriculture of data	JA	JA	NEJ
	Forests and forestry	NEJ	NEJ	JA

6.1 Översikt av det svenska deltagandet i samfinansierade partnerskap

Sverige deltar i 13 av de 14 partnerskap under pelare 2 som i mars 2026 hade genomfört minst en utlysning, Tabell 14. Endast 12 av dessa ingår i nedanstående redogörelse eftersom Sverige gick med i partnerskapet ERA4Health först vid årsskiftet 2025/2026. Svenska FoU-aktörer har alltså ännu inte haft möjlighet att ansöka om projektfinansiering inom detta partnerskap.

Data redovisas baserat på de projekt som beviljas av EU-kommissionen för att etablera respektive partnerskap. I dessa projekt ställer de deltagande länderna nationella medel till förfogande och beviljas sedan medel ur EU-budgeten i motsvarande omfattning. (Se vidare avsnitt 1.5.) Figurerna visar alltså inte det slutliga projektdeltagandet per land och partnerskap. Denna data finns endast tillgänglig distribuerat på partnerskapssekretariat, partnerskaps webbsidor och hos ansvariga nationella handläggare i tämligen skiftande format.

Vid läsning av nedanstående figurer är det viktigt att beakta att omfattningen på deltagandet av ett lands Fol-aktörer beror i hög utsträckning på vilken ambitionsnivå som landets Fol-finansiärer valt för det aktuella partnerskapet. (Förutsatt att de alls valt att gå med.) Det handlar då både om den totala volymen Fol-medel som ställs till partnerskapets förfogande och om prioriteringar som görs inom ramen för denna volym. Prioriteringarna av Fol-medlen kan handla om att välja bort deltagande i vissa utlysningar, eller att ge företräde åt en viss typ av forskning inom de utlysningar man väljer att delta i. Hur väl prioriteringarna motsvarar behov och förmågor inom nationella Fol-system påverkar vilka som i slutänden ansöker och antalet ansökningar som görs. Någon samlad bild av dessa prioriteringar har inte varit möjlig inom ramen för analysarbetet. Det är emellertid viktigt att förstå att nivån på deltagande i samfinansierade partnerskap är en effekt av en stor mängd Fol-politiska beslut. Ofta är det dessutom ett flertal Fol-finansiärer som fattar besluten.

Det slutliga utfallet ska alltså inte ses som uttryck för ett underliggande "objektivt" behov. Det gäller såväl i termer av antal ansökningar som slutligt projektdeltagande. Fol-aktörernas efterfrågan på finansiering inom ett partnerskap torde påverkas starkt av vilken ambitionsnivå som valts och aktörernas förväntan på ambitionsnivån. Flera länder, däribland Sverige, betalar också ut en extra ersättning till Fol-aktörer som tar på sig en roll som projektkoordinator. Därför blir även nationell fördelning av projektkoordinatorer i någon mån en effekt av policybeslut.

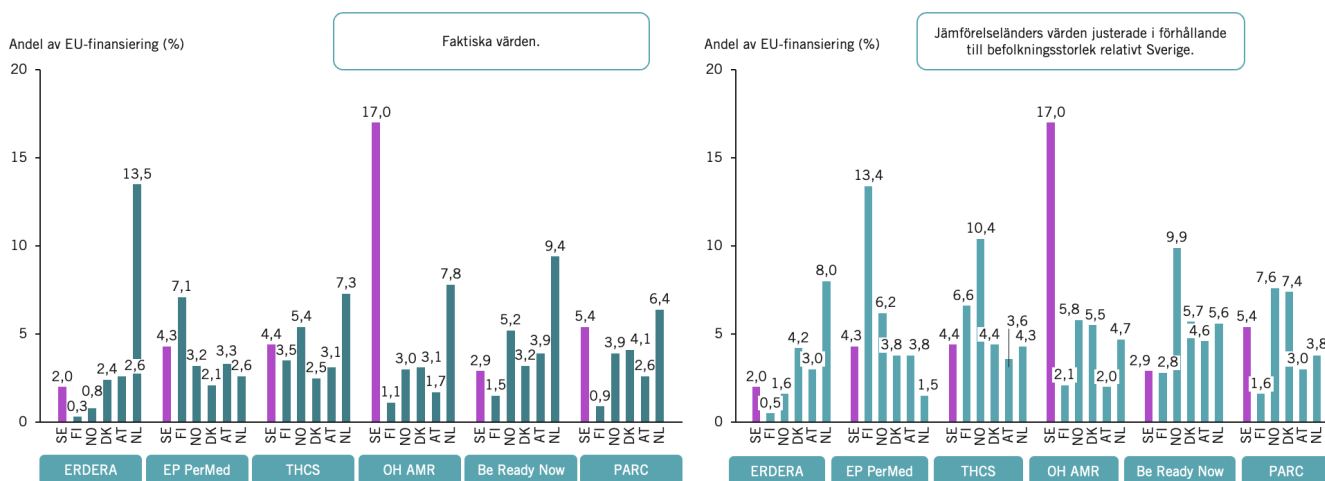
Vidare är dessa policybeslut i någon utsträckning beroende av nationell policyinriktning inom de Fol-områden som de olika partnerskapen representerar. Detta omfattar också inblandade aktörers uppfattning om vilken roll europeisk Fol-samverkan kan spela, se vidare nedan. Den jämförelse som redovisas i detta avsnitt kan därför inte ses som en illustration av nationell förmåga inom respektive Fol-område och partnerskap.

6.1.1 Svenskt deltagande i samfinansierade partnerskap under kluster 1 (Hälsa)

Sverige hade under första kvartalet valt att delta i sex av de sju samfinansierade partnerskapen under kluster 1. Dessa var:

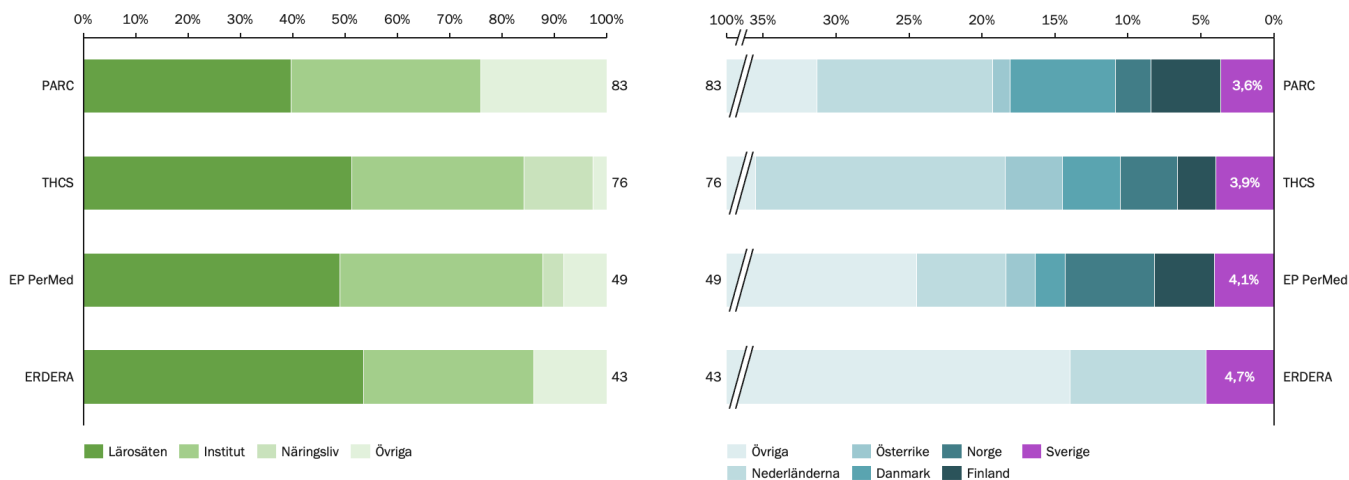
- European Rare Diseases Research Alliance (ERDERA)
- European Partnership for Personalised Medicine (EP PerMed)
- Transforming Health and Care Systems (THCS)
- One Health Antimicrobial Resistance (OH AMR)
- BE READY (pandemiberedskap)
- Assessment of Risks from Chemicals (PARC)

Därutöver fattade Vetenskapsrådet vid årsskiftet 2025/2026 beslut om att gå med i det sjunde etablerade partnerskapet ERA4Health. Deltagandet var överlag i paritet med de fem jämförelseländerna i såväl absoluta tal som i förhållande till befolkningens mängd, Figur 24. Enskilda länder hade ett påtagligt högre deltagande i några av partnerskapen än Sverige. Detta gällde Norges respektive Finlands deltagande i förhållande till befolkningens mängd i THCS respektive EP PerMed samt det nederländska i ERDERA i såväl absoluta som relativa termer.

Figur 24. Sveriges deltagande i samfinansierade partnerskap under kluster 1 i internationell jämförelse. Data utgörs av nationell andel av respektive partnerskaps COFUND-projekt och omfattar de sex partnerskap som Sverige anslutit till fram till årsskiftet 2025/2026. Vänsterpanelen visar faktiska värden. I högerpanelen har dessa värden justerats i förhållande till respektive jämförelselands befolkningsstorlek relativt Sverige. Data omfattar följande projektnummer: ERDERA 101156595, EP PerMed 101137129, THCS 101095654, OH AMR 101217154, BE READY 101226682 och PARC 101057014. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Fyra av partnerskapen hade under första kvartalet 2026 genomfört åtminstone en utlysning, Figur 25. Projekten som finansieras under de partnerskapen koordineras huvudsakligen av lärosäten och forskningsinstitut. Svenska FoU-aktörer koordinerar projekt inom THCS och ERDERA.

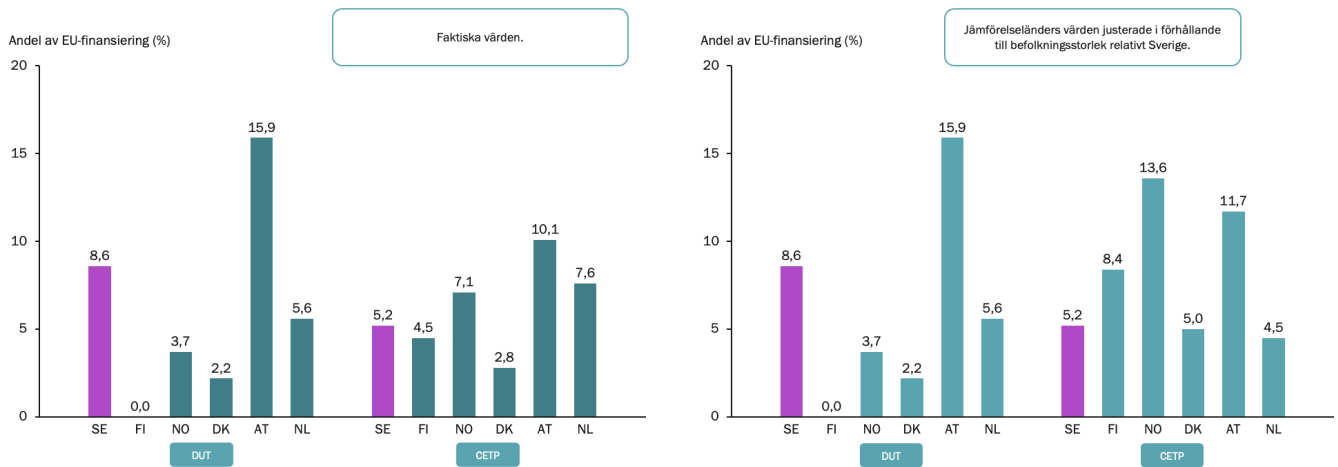
Figur 25: Fördelning av projektkoordinering mellan aktörstyper och länder bland de samfinansierade partnerskapen under kluster 1. Data omfattar projekt från följande utlysningar: THCS: JTC2023, JTC2024 & JTC2025, EP PerMed: JTC2024 & JTC 2025 och ERDERA: JTC2022, JTC2023 & JTC2025. För PARC har <https://www.eu-parc.eu/projects> lästs av den 23 mars 2026. (Källa: Respektive partnerskaps hemsida samt egen bearbetning.)

6.1.2 Svenskt deltagande i samfinansierade partnerskap under kluster 4 (Digitala frågor, industri och rymden) och kluster 5 (Klimat, energi och mobilitet)

Sverige har valt att gå med i alla tre samfinansierade partnerskap som etablerats under kluster 4 och 5:

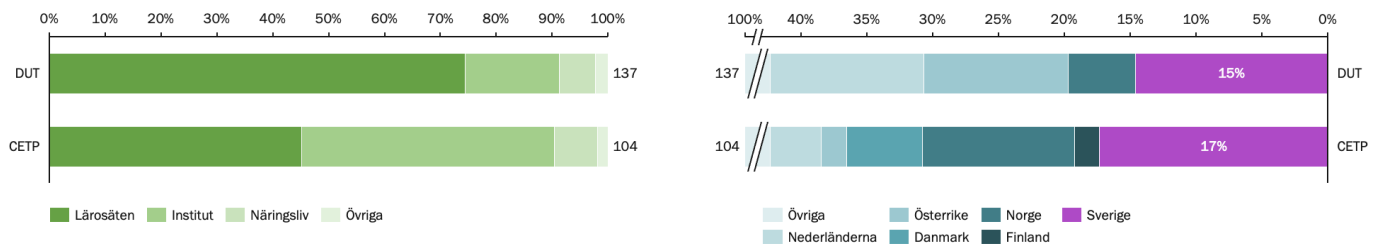
- Raw Materials Partnership for the Green and Digital Transition (RAMP).
- Driving Urban Transitions (DUT).
- Clean Energy Transition Partnership (CETPartnership).

I samtliga fall har Sverige tagit en central roll, se nedan. Sverige deltar på en hög nivå i DUT jämfört med de fem jämförelseländerna. Endast Österrike, som är partnerskapets koordinatör, deltar på en påtagligt högre nivå. Inom CETPartnership deltar Sverige på en mer måttlig nivå i förhållande till jämförelseländerna. (Se Figur 26 i bägge fallen.) För RAMP, som Sverige koordinerar, har en motsvarande jämförelse ännu inte varit möjlig då partnerskapets COFUND-projekt ännu inte hade slutredovisats vid tiden för rapportens färdigställande.

Figur 26: Sveriges deltagande i samfinansierade partnerskap under kluster 4 i internationell jämförelse. Data utgörs av nationell andel av respektive partnerskaps COFUND-projekt. Vänsterpanelen visar faktiska värden. I högerpanelen har dessa värden justerats i förhållande till respektive jämförelselands befolkningsstorlek relativt Sverige. Data omfattar följande projektnummer: DUT 101069506 & 101137614 och CETPartnership 101069750. RAMP:s COFUND-projekt är inte slutredovisat vid tiden för rapportens färdigställande. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Inom RAMP har ännu ingen utlysning av Fol-medel genomförts. Projekt som finansieras under DUT och CETPartnership koordineras huvudsakligen av lärosäten och forskningsinstitut. Svenska Fol-aktörer koordinerar en hög andel av projekten inom bägge partnerskapen, Figur 27.

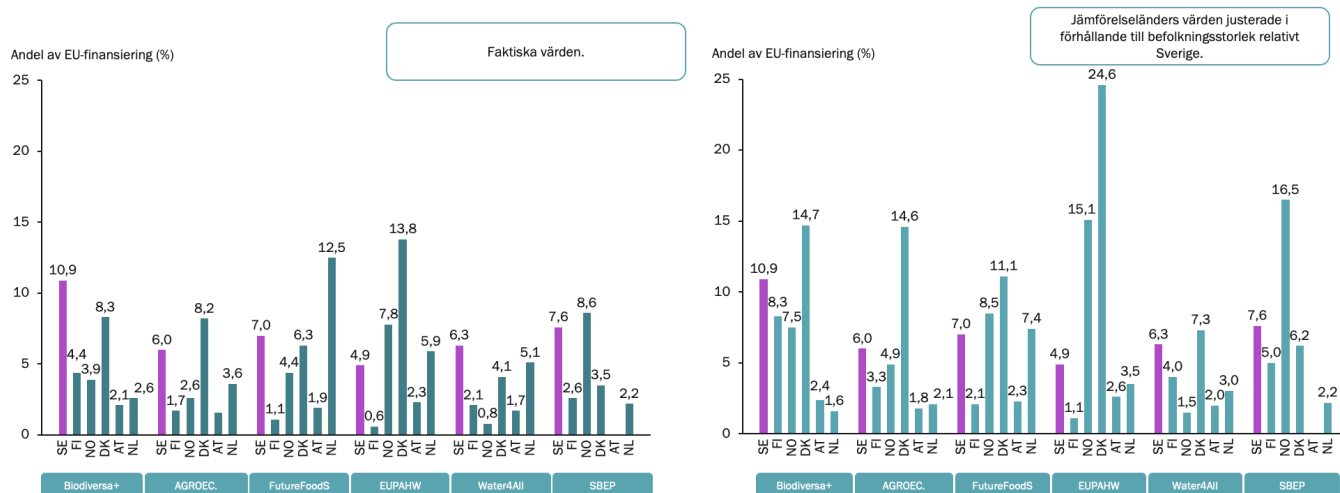
Figur 27: Fördelning av projektkoordinering mellan aktörstyper och länder bland de samfinansierade partnerskapen under kluster 5. Data omfattar projekt från följande utlysningar: DUT: 2022, 2023 & 2024, CETPartnership: 2022 & 2023. (Källa: Respektive partnerskaps hemsida samt egen bearbetning.)

6.1.3 Svenskt deltagande i samfinansierade partnerskap under kluster 6 (Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö)

Sverige hade vid utgången av år 2025 valt att delta i sex av sju samfinansierade partnerskapen under kluster 6. Dessa var:

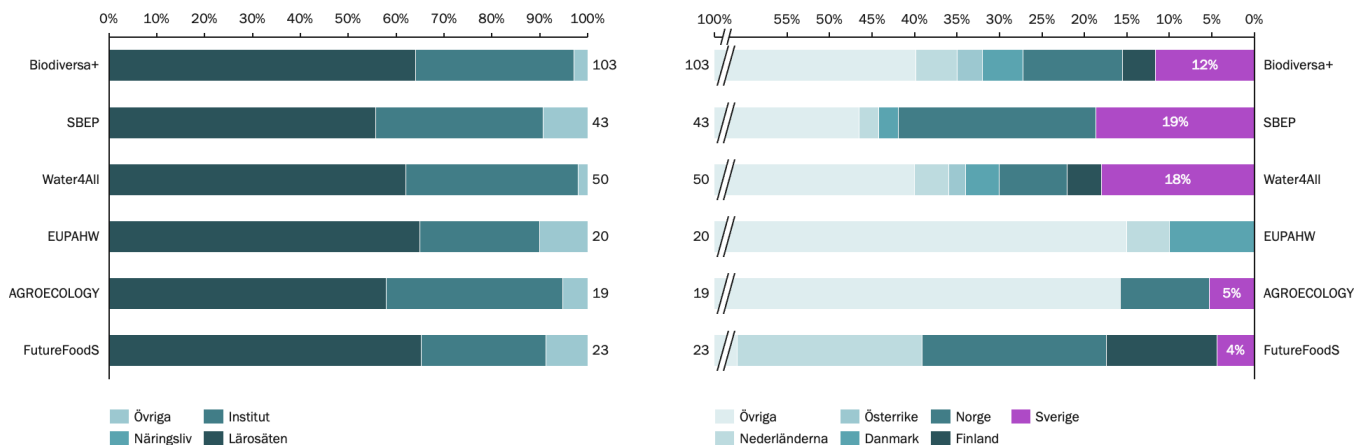
- European Biodiversity Partnership (Biodiversa+)
- AGROECOLOGY
- European partnership for a sustainable Future of Food Systems (FutureFoodS)
- EU Partnership on Animal Health and Welfare (EUPAHW)
- Water4All
- Sustainable Blue Economy Partnership (SBEP)

Sveriges deltagande i förhållande till de fem jämförelseländerna varierar, Figur 28. Medverkan ligger jämförelsevis högt, såväl i absoluta termer som i förhållande till befolkningsstorlek, i Biodiversa+, SBEP. Water4All och AGROECOLOGY. Det ligger något lägre i FutureFoodS, men fortfarande i paritet med övriga. Inom EUPAHW har framför allt Norge och Danmark ett tydligt högre deltagande i såväl absoluta termer som i förhållande till befolkningsstorlek.

Figur 28: Sveriges deltagande i samfinansierade partnerskap under kluster 6 i internationell jämförelse. Data utgörs av nationell andel av respektive partnerskaps COFUND-projekt och omfattar de sex partnerskap som Sverige anslutit till fram till årsskiftet 2025/2026. Vänsterpanelen visar faktiska värden. I högerpanelen har dessa värden justerats i förhållande till respektive jämförelselands befolkningsstorlek relativt Sverige. Data omfattar följande projektnummer: Biodiversa+ 101052342. AGROECOLOGY 101132349, FutureFoodS 101136361, EUPAHW 101136346, Water4All 101060874 och SBEP 101086379 & 101182418. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Projekten som finansieras under de sex partnerskapen koordineras huvudsakligen av lärosäten och forskningsinstitut, Figur 29. Svenska Fol-aktörer koordinerar en hög andel av projekten inom Biodiversa+, SBEP och Water4All, en lägre andel inom AGROECOLOGY och inga av projekten inom EUPAHW.

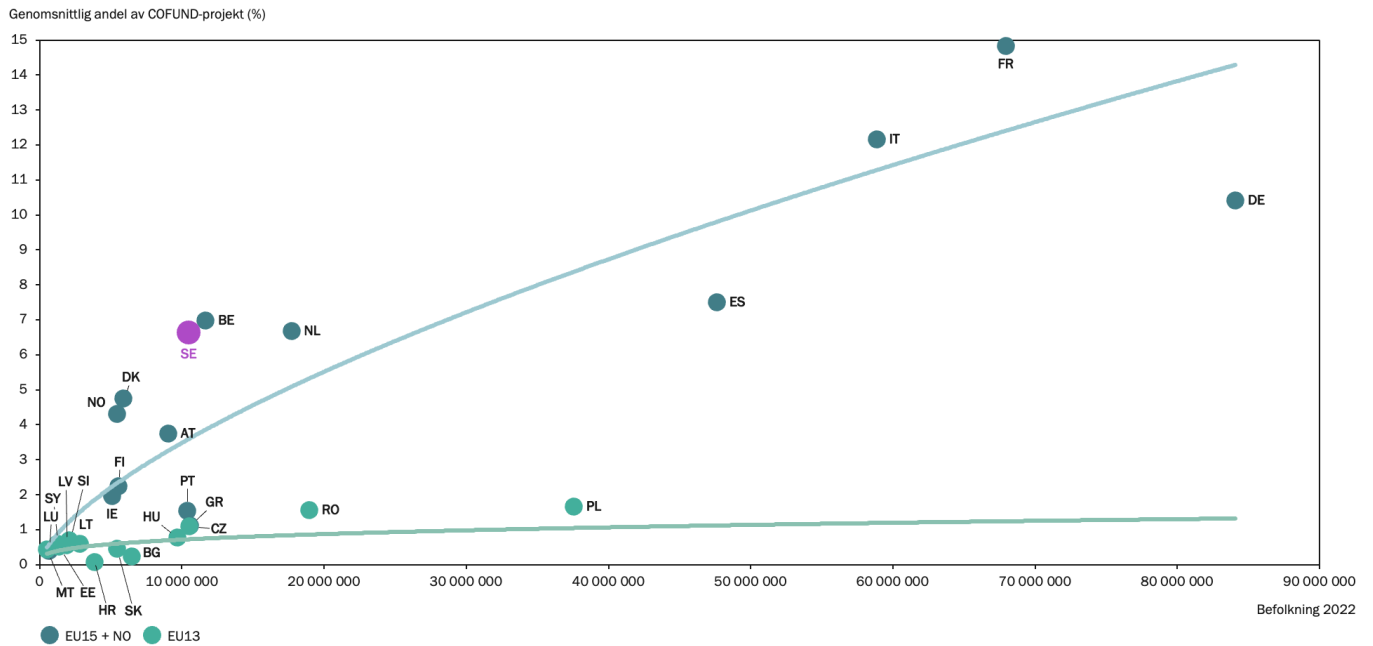

Figur 29: Fördelning av projektkoordinering mellan aktörstyper och länder bland de samfinansierade partnerskapen under kluster 6. Data omfattar projekt från följande utlysningar: Biodiversa+: 2021–2022 BiodivProtect, 2022–2023 BiodivMon & 2023–2024 BiodivNBS, SBEP: 2023 & 2024, Water4All: JTC2022 & JTC2023, EUPAHW: External call 1, AGROECOLOGY: 2024 och FutureFoodS: JTF2024. (Källa: Respektive partnerskaps hemsida samt egen bearbetning.)

6.1.4 Samlad översikt av det svenska deltagandet i samfinansierade partnerskap

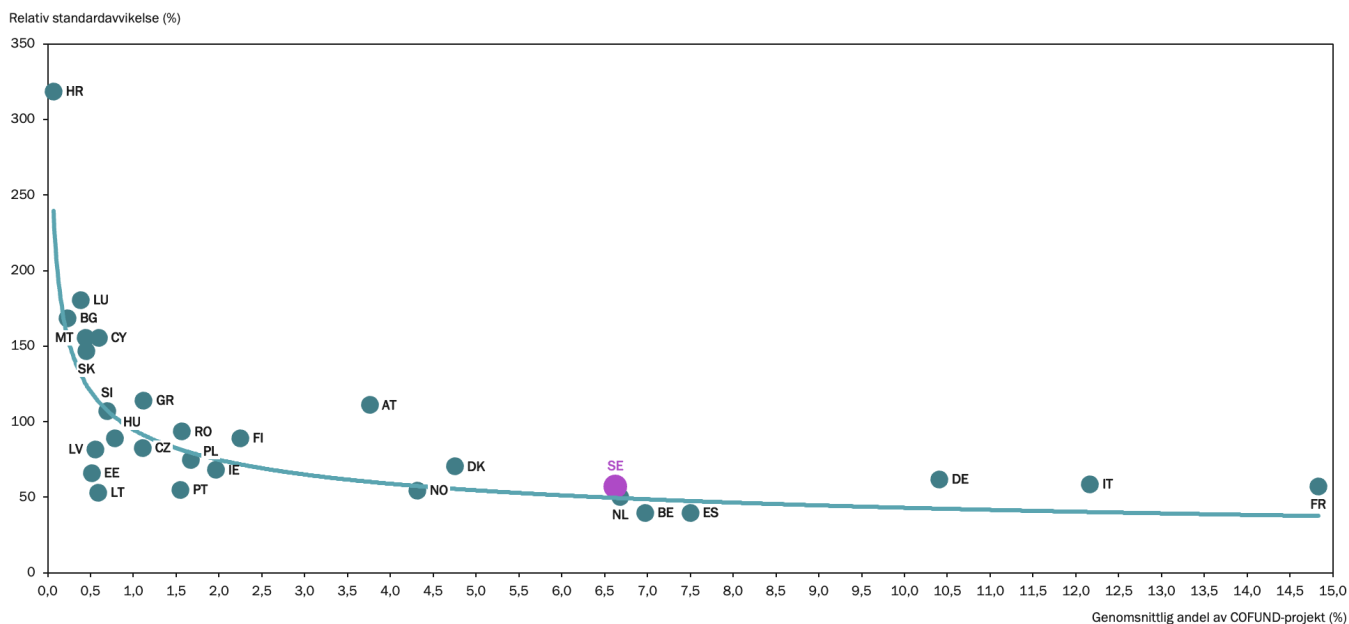
Det går att göra en bredare jämförelse av det svenska deltagandet i samfinansierade partnerskap än genom att enbart relatera till de fem jämförelseländerna. För att en sådan jämförelse ska bli överskådlig behöver man aggregera samtliga partnerskap till ett samlat måttetal.

Om respektive lands genomsnittliga deltagande i COFUND-projekten relateras till befolkningsstorlek framgår det att Europas länder huvudsakligen följer två trendlinjer i relationen mellan befolkningsstorlek och genomsnittlig andel av COFUND-projekten, Figur 30. Då blir en högre trend tydlig för de äldre medlemsländerna (EU15) samt Norge och en lägre för de nyare medlemsländerna (EU13). Sverige deltar i en omfattning något över vad som enligt denna jämförelse skulle motsvara Sveriges befolkningsstorlek och relativa välstånd.

Figur 30: Jämförelse av EU-länders (inklusive Norges) genomsnittliga deltagande i samfinansierade partnerskap i förhållande till befolkningsmängd. Genomsnittlig andel anges som det aritmetiska medelvärdet av nationell andel i de partnerskap som omfattas. Grafen innehåller två trendlinjer, en för EU15 + Norge och en för EU13. Data omfattar partnerskapen ERDERA, EP PerMed, THCS, BE READY, OH AMR, PARC, DUT, CETPartnership, Biodiversa+, FutureFoodS, AGROECOLOGY, EUPAHW, Water4All och SBEP. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Relaterar man sedan respektive lands variation kring sitt genomsnittliga deltagande (mätt som relativ standardavvikelse) framgår att länderna med ett högre totalt deltagande har en lägre variation än de med ett lägre totalt deltagande, Figur 31. Länder med ett lägre deltagande är i någon mån mer selektiva och har därför en större variation kring genomsnittet. Sveriges variation ligger på en nivå som enligt denna jämförelse ungefärligen motsvarar Sveriges samlade deltagande i samfinansierade partnerskap.

Figur 31: Jämförelse av variationen i EU-länders (inklusive Norges) samlade deltagande i samfinansierade partnerskap i förhållande till totalt deltagande. Variationen anges som relativ standardavvikelse kring det genomsnittliga deltagandet (se Figur 30). Data omfattar partnerskapen ERDERA, EP PerMed, THCS, BE READY, OH AMR, PARC, DUT, CETPartnership, Biodiversa+, FutureFoodS, AGROECOLOGY, EUPAHW, Water4All och SBEP. (Källa: R&I Projects-applikationen i EU-kommissionens Horizon Dashboard samt egen bearbetning.)

Analysen har också omfattat en översiktlig sammanställning av antalet arbetstimmar som svenska myndigheter, samt övriga aktörstyper med uppdrag från myndighet, använder för att genomföra samfinansierade partnerskap i Sverige, Tabell 15. Merparten av de upparbetade timmarna utgörs av arbetstid i något av de arbetspaket som utgör partnerskapets själva organisation och finansieras via partnerskapen. Sammantaget finansieras de samfinansierade partnerskapen till 30% ur EU-budgeten och till 70% ur de deltagande ländernas budgetar. Hur dessa bägge budgetkomponenter fördelas på partnerskapens kostnader varierar mellan partnerskap. Huvudsakligen används emellertid EU-budgeten till att finansiera konsortiemedlemmarnas arbetstid, vilket också framgår ur Tabell 15, medan deltagande länder finansierar sina forskares deltagande i finansierade Fol-konsortier.

Tabell 15: Översikt av arbetstimmar (uttryckt i procent av heltidstjänst) per myndighet samt övriga organisationer i genomförandet av samfinansierade partnerskap i Sverige. Tabellen omfattar de partnerskap som var aktiva i juni 2025. VR = Vetenskapsrådet, FS = Formas, VI = Vinnova, FE = Forte, EM = Energimyndigheten, RS = Rymdstyrelsen, ÖM = Övriga myndigheter, ÖA = Övriga aktörer. P = arbetstid bekostad av partnerskap, E = arbetstid bekostad av egen organisation. (Källa: Personlig kommunikation med ansvariga myndighetshandläggare.)

Partnerskap	VR		FS		VI		FE		EM		RS		ÖM*		ÖA**		TOT	
	P	E	P	E	P	E	P	E	P	E	P	E	P	E	P	E	P	E
ERDERA	35%	0%	/	/	20%	0%	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	55%	0%
THCS	/	/	/	/	30%	0%	20%	40%	/	/	/	/	/	/	/	/	50%	40%
EP PerMed	15%	0%	/	/	150%	0%	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	165%	0%
PARC	/	/	0%	5%	/	/	/	/	/	/	/	/	95%	82,5%	0%	7,5%	95%	95%
DUT	/	/	115%	25%	20%	0%	/	/	25%	0%	/	/	/	/	600%	0%	760%	25%
CETPartnership	/	/	/	/	/	/	/	/	300%	100%	/	/	/	/	/	/	300%	100%
Biodiversa+	/	/	25%	20%	/	/	/	/	/	/	5%	0%	65%†	35%†	/	/	95%	55%
SBEP	/	/	15%	15%	/	/	/	/	/	/	5%	0%	/	/	/	/	20%	15%
Water4All	/	/	50%	50%	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	5%	5%	55%	55%
EUPAHW	/	/	2,5%	2,5%	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	***	***	2,5%	2,5%
AGROECOLOGY	/	/	25%	15%	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	25%	15%
FutureFoodS	/	/	15%	5%	0%	25%	/	/	/	/	/	/	/	/	/	/	15%	30%
TOTAL	50%	0%	247,5%	137,5%	220%	25%	20%	40%	325%	100%	10%	0%	160%	117,5%	605%	12,5%	~1640%	~435%

* Omfattar Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och Livsmedelsverket inom PARC

** Omfattar Livsmedelsverket inom PARC (under Naturvårdsverkets anslagsbudget), IQ Samhällsbyggnad, RISE och SIP Viable Cities inom DUT, Naturvårdsverket och HaV-myndigheten inom Biodiversa+, Lunds universitet inom Water4All samt SLU och Statens veterinärmedicinska anstalt inom EUPAHW.

*** Arbete utförs på SLU samt Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) som inte kvantifierats inom ramen för projektet.

† Naturvårdsverkets siffror kunde satts högre om del av myndighetsverksamheten inom miljöövervakning, med angränsning till Biodiversa+, hade räknats in.

6.2 Genomförande av samfinansierade partnerskap i Sverige och observationer kring genomförande och utfall

Svenska Fol-finansiärer deltar i 18 av de 21 konsortier som genomför, eller förbereder, samfinansierade partnerskap, avsnitt 6.1. Det innebär att svenska Fol-aktörer kan ansöka om finansiering inom dessa partnerskaps utlysningar. Fol-finansiärernas motiv för att medverka i konsortierna varierar, men omfattar alltid ambitionen att möjliggöra för svenska forskare att delta i utlysningarna. Samtliga medverkande Fol-finansiärer har i sina instruktioner också uppdraget att främja internationellt deltagande. Det råder stor samstämmighet bland ansvariga myndighetshandläggare och intervjuade Fol-aktörer att de samfinansierade partnerskapen erbjuder en attraktiv möjlighet för svenska forskare att delta i internationella projektkonsortier, jämfört med finansiering som utgår direkt från ramprogrammet. Ett belägg som framförs är att projekten som finansieras är mindre till storleken (genomsnittlig projektstorlek är cirka 1–2 miljoner euro) och därför enklare att genomföra. Ett annat är att finansieringen genomförs från nationella Fol-finansiärer under deras ordinarie processer och finansieringsregler. Det senare anses allmänt innebära en enklare administration, liksom en mer förmånlig täckning av Fol-aktörers fasta kostnader ("overhead-kostnader").

Utöver att öppna möjligheter för svenska Fol-utförare har det i analysarbetet framkommit att det finns en relativt stor bredd i motiv och ambitioner bland Fol-finansiärer och partnerskap. Ingen Fol-finansiär, eller annan deltagande myndighet, har dokumenterade motiv eller strategier för sitt deltagande i samfinansierade partnerskap, varken generellt eller för enskilda partnerskap. Det har därför inte funnits någon bakomliggande motivstruktur att forma intervjuer efter. Inte heller för att strukturera de observationer som gjorts. Nedanstående redogörelse är därför ojämnt fördelad mellan partnerskap. Däremot faller flertalet observationer inom ett begränsat antal kategorier. Dessa kommer att bilda struktur för rapportens avslutande analys och slutsatser, kapitel 7.

Övergången under Horisont Europa till samfinansierade partnerskap från olika tidigare typer av partnerskap har genomgående inneburit en breddning av såväl uppgifter som målsättningar, liksom vilka typer av aktörer som deltar. Huvudsakligen har detta inneburit att föregångarnas fokus på Fol-finansiering har kompletterats med ambitioner inom exempelvis tillämpning, policypåverkan och policysamverkan. I inget av partnerskapen tycks detta ha varit enkelt för något av de deltagande länderna. Det finns emellertid en bred samstämmighet kring att partnerskapsformatet möjliggör dialog kring målsättningar och arbetsformer på ett sätt som andra finansieringsformer inte klarar. Samtalen har också pekat på vissa baksidor. Till att börja med innebär samverkan naturligtvis kompromisser. Möjlighet att främja egna intressen i en bredare europeisk kontext innebär att svenska myndigheter också måste anpassa sig till andras behov och ambitioner. Det ligger i sakens natur. Partnerskapsformatet innebär emellertid också vissa utmaningar med budgetdimensionering. Partnerskapen sträcker sig över flera år medan Fol-finansiärers budget i första hand planeras årsvis, med översiktlig

flerårsplanering. Till det kommer en utmaning som inte finns inom nationell finansiering som är osäkerheten kring om beviljade konsortier med svenskt deltagande kommer ha tillräcklig finansiering från andra länders finansiärer. Överlag upplevs emellertid utmaningarna som hanterliga. Den samlade projektvolymen är begränsad och hittills har det funnits tillräcklig buffert i anslagsbudget för att finansiera beviljade konsortier¹⁰².

Nedanstående informationsinhämtning är i stor utsträckning baserad på intervjuer och samtal med myndighetsrepresentanter. En mer omfattande dialog med Fol-utförare, liksom med andra typer av aktörer, hade möjliggjort bredare perspektiv på de frågeställningar som illustreras.

6.2.1 Samfinansierade partnerskap under kluster 1 (Hälsa)

Samtliga samfinansierade partnerskap under kluster 1 adresserar människors hälsa och välfärd i något avseende. Fem partnerskap har i dagsläget genomfört åtminstone en utlysning av Fol-medel, nämligen ERDERA, EP PerMed, THCS, ERA4Health och PARC¹⁰³. Partnerskapen OH AMR, Brain Health och BE READY har inlett sina respektive verksamheter, men ännu inte genomfört någon utlysning. Texten nedan omfattar observationer från samtliga partnerskap, förutom det nystartade Brain Health samt ERA4Health. I det senare gick svenska Vetenskapsrådet med först i januari 2026.

6.2.1.1 ERDERA

Partnerskapet ERDERA adresserar sällsynta sjukdomar. Detta är ett område där förtjänsterna av europeisk samverkan uppmärksammades tidigt eftersom det ofta bara är ett begränsat antal patienter¹⁰⁴ som drabbas av denna typ av sjukdomar¹⁰⁵.

Partnerskapet har en historia som sträcker sig tillbaka tre generationer av ERA-NET-partnerskap, med start 2006, samt under Horisont 2020 ett partnerskap i EJP-format¹⁰⁶, EJP RD, 2019–2023. I det nuvarande ERDERA deltar från Sverige Vetenskapsrådet och Vinnova som Fol-finansiärer tillsammans med Region Skåne, Region Stockholm och Uppsala universitet.

Tidigare generationer av partnerskap fokuserade på utlysning av Fol-medel för utveckling av exempelvis diagnos och behandling av sällsynta sjukdomar. Denna finansiering har fortsatt under ERDERA, men har nu också kompletterats med mer praktiskt orienterad samverkan kring hur diagnos och behandling bör utformas. Likaså har datadelning på Europeanivå tillkommit som målsättning. Partnerskapet förväntas bidra till att etablera ett europeiskt hälsodataområde¹⁰⁷. Denna typ av samverkan har varit utmanande för samtliga deltagande länder. Bland annat beroende på EU:s begränsade mandat inom hälso- och sjukvård, men också för att området av förstäligen skäl är föremål för en

¹⁰² Joanna Franzén, personlig kommunikation

¹⁰³ Observera att PARC har en särskild procedur för utlysning av Fol-medel, se avsnitt 6.2.1.6.

¹⁰⁴ Definitionen på ett sällsynt hälsotillstånd är att den förekommer hos färre än 5 av 10 000 personer.

¹⁰⁵ Louise Rügheimer och Anna-Carin Christoffersson, personlig kommunikation

¹⁰⁶ En tidigare partnerskapsform, se <https://www.era-learn.eu/support-for-partnerships/cofunded-p2p/european-joint-programme-cofund-ejp-cofund>

¹⁰⁷ https://health.ec.europa.eu/ehealth-digital-health-and-care/european-health-data-space-regulation-ehds_en

omfattande reglering. Sverige tar för närvarande fram en nationell strategi för sällsynta sjukdomar. Socialstyrelsen lämnade ett förslag till regeringen i maj 2025¹⁰⁸. Enligt ansvariga handläggare ger förslaget emellertid liten ledning vad det gäller vilken roll just Fol kan spela för att förenkla diagnos och behandling av sällsynta sjukdomar. Detta då den svenska strategins i stället utgår från utmaningar och behov som patienter med sällsynta hälsotillstånd möter i kontakt med hälso- och sjukvården. Flera kontinentaleuropeiska länder har strategier som inkluderar mer forskning, men dessa liknar snarare en svensk handlingsplan. Det vill säga de är mer konkreta, men kräver också mer frekventa uppdateringar.¹⁰⁹

Vetenskapsrådet och Vinnova har upprättat den nationella spegelgrupp (*national mirror group* - NMG) som ERDERA föreskriver för att främja kontakt mellan nationella och europeiska initiativ. Gruppen ska också koordinera nationella insatser. Från partnerskapets sida har det uttryckliga önskemålet varit att dessa spegelgrupper bemannas på ministernivå för att säkra effektivast möjliga policykoordinering. Detta har emellertid inte varit möjligt inom ramen för Sveriges förvaltningsmodell och dess självständiga myndigheter. Dessutom har ingen av de deltagande svenska Fol-finansierarna något tydligt mandat utanför Fol-finansiering.¹¹⁰

6.2.1.2 EP PerMed

Även forskningsområdet precisionsmedicin drar stor nytta av internationell samverkan. Precisionsmedicin handlar om att med hjälp av förbättrad patientkaraktärisering och utvecklade behandlingsmetoder så långt som möjligt individanpassa prevention, diagnos och vård. För att åstadkomma detta kombineras landvinningar inom avancerad biologi (exempelvis helgenomsekvensering och cell- och genterapi), avancerad dataanalys (exempelvis med hjälp av AI) med teknologier för mer träffsäkra diagnos, behandling och preventiva insatser. Området är mycket teknikintensivt och kännetecknas av utmaningar kopplade till teknikutvecklingen i sig, liksom till frågor kring datatillgång, etik, lagstiftning och hälsoekonomi. De flesta länder har likartade utmaningar, trots olikheter i vårdsektorns struktur. Detta skapar starka drivkrafter för internationell samverkan.

Begreppsbildningen inom området kan ge upphov till viss förvirring och är av och till föremål för debatt inom forskarsamfundet¹¹¹. För denna rapport räcker det med att konstatera att det i Sverige vanligen används begreppet "precisionsmedicin" i stort överlappar engelskans *personalised medicine*, som är det vanligaste begreppet där. Det är den engelska benämningen som har gett partnerskapet dess namn, *European partnership for personalised medicine*, EP PerMed.

¹⁰⁸ <https://www.socialstyrelsen.se/contentassets/d4b91be39b9e4ea7be3e9a7023d10210/2025-3-9488.pdf>

¹⁰⁹ Louise Rügheimer och Anna-Carin Christoffersson, personlig kommunikation

¹¹⁰ *ibid*

¹¹¹ Casper Ullsten-Wahlund, personlig kommunikation

Precisionsmedicin är ett prioriterat forskningsfält i Sverige¹¹² och intar en framträdande plats i 2019 års svenska Life Science-strategi¹¹³. Området var också föremål för ett särskilt regeringsinitiativ hösten 2025¹¹⁴. Vinnova har engagerat sig starkt i partnerskapet, bland annat genom att samleda ("co-lead") arbetspaketet för innovation. Både Vinnova och Vetenskapsrådet finansierar svenska forskare i partnerskapets utlysningar. Vetenskapsrådet fick i 2025 års regleringsbrev¹¹⁵ i uppdrag att inrätta ett nytt forskningsprogram inom life science med fokus på precisionsmedicin. Ansvarig handläggare på Vetenskapsrådet bedömer att detta kommer förbättra Sveriges förutsättningar att engagera sig i partnerskapet¹¹⁶. För Vinnovas del finns det ett särskilt motiv för deltagandet i att det endast är Vinnova som kan finansiera företag. Ansvariga handläggare uttrycker att engagemang från två finansiärer har fördelar, så tillvida att möjligheterna ökar att det för varje partnerskapsutlysning alltid finns en svensk finansiär med budgetmässiga förutsättningar att delta.

Inom EU inleddes förberedelserna för ett partnerskap med att EU-kommissionen beviljade ett CSA-projekt år 2013. Arbetet inom detta projekt ledde fram till att det under åren 2017–2023 genomfördes ett partnerskap i ERA Net-format, ERA PerMed. Nuvarande EP PerMed är därför andra generationens partnerskap och koordineras av tyska DLR Projektträger. Partnerskapets SRIA betonar vikten av att utvecklingen inom precisionsmedicin sker parallellt inom både forskning, innovation och implementering. Med det sagt, så är EP PerMed mer forskningsinriktat än exempelvis ERDERA, inte minst beroende på den omfattande tekniska utveckling som ännu kännetecknar området¹¹⁷.

Ansvariga myndighetshandläggare bedömer att Vetenskapsrådet och Vinnova hittills har varit framgångsrika i EP PerMed, både vad gäller att stimulera svenskt projektdeltagande och att koppla samman svenska aktörer med europeiska nätverk. Tidigare nationella insatser har spelat stor roll. På Vinnovas initiativ har ett nyskapande utlysningsformat¹¹⁸ tagits fram inom EP PerMed. Detta baseras på lärdomar från Vinnovas nationellt genomförda systemdemonstratorer för nyttiggörande av vårdens och omsorgens data¹¹⁹. Preliminära resultat från den första genomförda utlysningen i detta format¹²⁰ pekar på ett stort intresse, inte minst från svensk sida, och ett påtagligt deltagande från näringslivsaktörer¹²¹. De svenska Fol-finansiärerna har också kunnat introducera personer och organisationer inom svensk forskning och vård till EP PerMed. Exempelvis

¹¹² ibid

¹¹³ <https://www.regeringen.se/contentassets/35c583afb8e24cb9b75edf884f6bbe0b/en-nationell-strategi-for-life-science-2019.pdf>

¹¹⁴ <https://www.regeringen.se/artiklar/2025/10/regeringen-samlar-aktorer-for-att-starka-arbetet-med-precisionshalsa-i-sverige/>

¹¹⁵ Sveriges regering (2025b)

¹¹⁶ Abraham Mellkvist-Roos, personlig kommunikation

¹¹⁷ Casper Ullsten-Wahlund, personlig kommunikation

¹¹⁸ Research Innovation Technology Call (RITC)

¹¹⁹ <https://www.vinnova.se/e/systemdemo-och-halsoanalys/systemdemonstrator-for-nyttiggorande-av-2023-00298/>

¹²⁰ Utlysningen stängde i januari 2026 och inga slutliga resultat föreligger ännu.

¹²¹ Casper Ullsten-Wahlund, personlig kommunikation

sitter avdelningschefen för strategi och samhällskontakter på Lif (De forskande läkemedelsföretagen¹²²), Jenni Nordborg, i expertpanelen för arbetspaket Innovation. Hösten 2024 träffade representanter för partnerskapet och EU-kommissionen Region Stockholm, Region Halland, Region Örebro samt samverkansinitiativet Genomic Medicine Sweden¹²³ i Stockholm. I maj 2026 kommer ett nordiskt rundabordsamtal med svensk medverkan att hållas i Köpenhamn med fokus på den privata sektorn och med sikte på att bidra till de nordiska ländernas inspel till den fortsatta utvecklingen av partnerskapets SRIA¹²⁴.

6.2.1.3 THCS

Partnerskapet THCS (*Transforming Health and Care Systems*) har initierats mot bakgrund av de utmaningar inom vård och omsorg som stora delar av världen står inför. Bland utmaningarna finns bland annat ökande kostnader för en tekniskt alltmer sofistikerad vård, åldrande befolkning med påföljande ökande behov av vård och omsorg samt personalbrist inom sektorn, till del orsakat av pensionsavgångar. Även om EU:s medlemsländer organiserar sin vård och omsorg på olika vis, liknar ländernas grundläggande utmaningar varandra.

Politiska och förvaltningsmässiga reformer kommer med stor sannolikhet att bli nödvändiga. Inom forskarkretsar och Fol-policyinstitutioner gjordes på 2010-talet bedömningen att man kunde underlätta dessa reformer med samlade europeiska forskningsinsatser. Bland motiven fanns då möjligheten till erfarenhetsutbyte, gemensamma och framåtriktade tankeprocesser samt en poolning av tillgängliga Fol-resurser. Detta ledde fram till att ett CSA-projekt, TO-REACH¹²⁵, genomfördes 2016–2021 under ledning av det italienska forskningsinstitutet *Istituto superiore di sanità*. Sverige tog aktiv del i projektarbetet och bidrog substantiellt till att en strategisk Fol-agenda (SRIA) togs fram för ett kommande partnerskap.

THCS inledde sin verksamhet 2023 och har hittills genomfört tre utlysningar av Fol-medel under 2023, 2024 och 2025. Forte och Vinnova medverkar från Sverige. Vinnova har än så länge endast medverkat i den första utlysningen. Ett viktigt motiv för Vinnovas deltagande har varit att öppna för företags deltagande och i ett av de så långt tre Vinnova-finansierade projekten har detta varit möjligt¹²⁶. Sverige har överhuvudtaget valt att hålla en måttlig profil inom partnerskapet och tar exempelvis ingen ledande roll inom något av dess arbetspaket. Men samme medarbetare på Forte som var drivande bakom det svenska engagemanget i det tidigare TO-REACH-projektet är fortfarande ansvarig handläggare. Detta borgar för ett gott grundläggande inflytande på hur partnerskapet kommer bedrivas framöver¹²⁷.

¹²² <https://www.lif.se/>

¹²³ <https://genomicmedicine.se/>

¹²⁴ Casper Ullsten-Wahlund, personlig kommunikation

¹²⁵ <https://cordis.europa.eu/project/id/733274>

¹²⁶ Anna-Carin Christoffersson, personlig kommunikation

¹²⁷ Staffan Arvidsson, personlig kommunikation

Aktuella händelser påverkar inriktningen på Fol-finansieringen. Exempelvis ledde covid-pandemin till en förskjutning av prioriteringar i en SRIA som vid tiden för pandemin redan befann sig i ett avancerat stadium inom TO-REACH. THCS har ingen motsvarighet i det svenska nationella finansieringssystemet. Däremot betyder bredden i partnerskapets aktiviteter att det återkommande dyker upp nationella initiativ som på något sätt har beröring med THCS. Detta medför en viss interaktion mellan nationell Fol-finansiering och Fol-finansierarnas engagemang i partnerskapet. Ett exempel är det regeringsuppdrag som Forte fick i den forskningspolitiska propositionen (2024/25:60), att genomföra en forskningssatsning för att stödja omställningen mot en god och nära vård. Samma tema hade THCS utlysning 2025, vilket gav synergier i flera led¹²⁸.

Den ansvarige handläggaren på Forte bedömer att hela det frågekomplex som THCS adresserar är brett, dynamiskt och överhuvudtaget just komplext. Med sin erfarenhet från initiativ att reformera svensk vård och omsorg känner vederbörande väl till de hinder detta möter i form av exempelvis organisatoriska brandväggar och strikt budgetstyrning och ger uttryck för ödmjukhet inför förutsättningarna inom THCS. Lösningen inom partnerskapet har varit ett starkt fokus på lärande och nyttiggörande på basis av genererade insikter. Det återstår att se var gränserna går för vad som kan åstadkommas i den breda internationella samverkan som ett partnerskap innebär. Vårdsektorns transformation kommer att kräva många innovativa grepp. Frågan är hur konkreta effekter man kan få av det lärande som sker inom ramen för ett europeiskt partnerskap¹²⁹.

6.2.1.4 OH AMR

Antimikrobiell resistens (AMR) är ett starkt svenskt forskningsområde. Sverige agerade tidigt och förbjöd antibiotika som tillväxtfrämjare i djurhållning 1986. Sverige införde 1995 också världens första nationella program för att begränsa antibiotikaanvändning. Regeringen Reinfeldt gjorde frågan till en politisk prioritering under det svenska EU-ordförandeskapet år 2009.¹³⁰

Vid tiden för det svenska ordförandeskapet förberedde EU-kommissionen, efter förslag från ERAC-kommittén¹³¹, etableringen av en ny partnerskapsform, *Joint Programming Initiative (JPI)*¹³². AMR identifierades tidigt som ett lämpligt område för medlemsländerna att samarbeta inom. Sverige erbjöd sig att koordinera processen för att skapa ett JPI AMR under 2010–2011 och Vetenskapsrådet blev koordinatör för ett förberedande CSA-projekt. Detta följdes först av koordinering av ytterligare ett CSA-projekt och därefter koordinatörrollen för två ERA Net-projekt under åren 2012–2025.

¹²⁸ ibid

¹²⁹ ibid

¹³⁰ Patriq Fagerstedt, personlig kommunikation

¹³¹ <https://www.consilium.europa.eu/en/council-eu/search-the-list-of-council-preparatory-bodies/european-research-area-and-innovation-committee-erac/>

¹³² JPI är en av flera föregångsformer till dagens samfinansierade partnerskap, se exempelvis EU-kommissionen (2016)

Detta har möjliggjort att 3-4 heltidstjänster på Vetenskapsrådet har kunnat finansieras via JPI AMR under de aktuella åren.¹³³

Inför övergången från Horisont 2020 till Horisont Europa koordinerade Vetenskapsrådet ännu ett CSA-projekt. Syftet var nu att förbereda etableringen av ett europeiskt partnerskap för utökad forsknings- och innovationssamarbete kring AMR som efterträdare till JPI AMR. Under 2024 utlystes EU-medel för det nya partnerskapet (*One Health Antimicrobial Resistance*, OH AMR) och ett konsortium bestående av 53 partners med Vetenskapsrådet som koordinator beviljades finansiering i juni 2025. Det nya partnerskapet hade sin första utlysning av Fol-medel under vintern 2025–2026 och ansökningarna är för närvarande under beredning.

En övergripande målsättning med det tidigare partnerskapet JPI AMR var att samla Europas då tämligen splittrade AMR-forskning kring en gemensam europeisk forskningsagenda. Fokus låg på bakteriella infektioner och svampinfektioner hos människor och djur, det vill säga partnerskapet hade ett One Health-perspektiv. Aktiviteterna omfattade tematiska utlysningar kring behandling, diagnostik, övervakning, smittspridning, miljöfaktorer för uppkomst och spridning av antimikrobiell resistens samt preventiva åtgärder för att hindra smittspridning. Det nyinrättade OH AMR har ett bredare fokus på patogener. Det ska också i högre grad inkludera stöd till samhällsvetenskaper och innovationsprojekt med sikte på kunskapsöverföring till nytta för industri och policyutveckling. Än så länge är Vetenskapsrådet den enda svenska myndigheten i OH AMR. Under JPI-tiden medverkade såväl Formas, Vinnova som Sida i varierande omfattning i delar av partnerskapets insatser.

Parallellt med den ledande rollen i europeiska partnerskap har Vetenskapsrådet ansvar för ett nationellt forskningsprogram om antibiotikaresistens¹³⁴. Detta har varit viktigt för att upprätthålla Sveriges starka position inom forskningsområdet. För Vetenskapsrådet har det också inneburit en naturlig relation till svenska forskargrupper inom området. Finansieringen av det svenska deltagandet i först JPI AMR och sedan OH AMR, har också administrerats via det nationella programmet. Detta har borgat för viss förutsägbarhet och transparens i finansieringen¹³⁵.

Ansvarig handläggare på Vetenskapsrådet bedömer att det omfattande svenska engagemanget inom de bägge partnerskapen har gett flera indirekta fördelar, utöver möjligheten för svenska forskare att ingå i högkvalitativa internationella forskningsprojekt med tillgång till resurser, data och patienter. Genom att koordinera stora europeiska forskningsprojekt har Sverige och Vetenskapsrådet kunnat ta del av och påverka prioriteringar och former för europeiskt forskningssamarbete inom AMR-området. Man har därmed kunnat utöva inflytande på den europeiska forskningsagendan

¹³³ Patriq Fagerstedt, personlig kommunikation

¹³⁴ <https://www.vr.se/uppdrag/framja-och-finansiera-forskning/forskning-om-antibiotika-och-antibiotikaresistens/nationellt-forskningsprogram-om-antibiotikaresistens.html>

¹³⁵ Patriq Fagerstedt, personlig kommunikation

inom ett område där Sverige är starkt och som uthålligt prioriterats av nationella politiska beslutsfattare.

6.2.1.5 BE READY

I juli 2025 godkände EU-kommissionen ansökan om finansiering av ett projektkonsortium för att genomföra ett samfinansierat partnerskap med målsättningen att stärka Europas pandemiberedskap. Partnerskapet hade förberetts i spåren av covid-pandemin. Ambitionen att Europa skulle bli bättre på att på ett koordinerat sätt förutsäga och reagera på nya hot från smittsamma sjukdomar. Partnerskapet inledde sin verksamhet i januari 2026 under namnet BE READY och med det franska institutet Inserm (*Institut national de la santé et de la recherche médicale*) som koordinator. Partnerskapet hade sedan 2022 föregåtts av två förberedelseprojekt i CSA-format¹³⁶ (Be Ready och Be Ready Plus), som bägge koordinerats av Inserm.

Vetenskapsrådet tog en aktiv roll inom de två förberedande CSA-projekten, bland annat i utveckling av den strategiska Fol-agendan. Myndigheten planerar att delta i flera arbetspaket inom det nystartade partnerskapet. Bland annat inom ett som handlar om forskningsbidrag, liksom i det arbetspaket som kommer att fortsätta utveckla Fol-agendan. Det senare kommer att ha ett utåtriktat fokus i syfte att lyfta fram de forskningsprioriteringar som ingår agendan och nå ut med dessa till forskarsamhället i och utanför Europa.

Parallellt med engagemanget i BE READY är Vetenskapsrådet sedan 2021 ansvarig myndighet för det nationella forskningsprogrammet om virus och pandemier. Programmet är en del av den svenska regeringens långsiktiga strategi och handlingsplan för att motverka och minska virusutbrott och pandemier¹³⁷. Enligt uppdraget förväntas forskningsprogrammet utgöra en naturlig länk till internationella forskningsprogram såsom deltagande i BE READY vilket ger synergier mellan det nationella programmet och den europeiska arenan. Den nationella strategiska forskningsagendan som tagits fram inom det nationella programmet är väl förankrad i det svenska forskarsamhället och har varit vägledande för de prioriteringar som Vetenskapsrådet gör i sitt arbete inom partnerskapet.¹³⁸ Partnerskapsmodellen upplevs här ha en tydlig fördel. Exempelvis anses utlysningar inom partnerskapen ofta vara enklare att delta i jämfört med arbetsprogrammets utlysningar. Partnerskapen ger också större möjlighet att påverka de prioriteringar som görs på Europisk nivå inom området¹³⁹.

Arbetet med forskningsagendan för BE READY har kännetecknats av en såväl bilateral som multilateral dialog mellan medlemsländers sektorsmyndigheter och andra aktörer i ländernas Fol-system. Från att de initiala CSA-projekten hade ett svenskt deltagande via Vetenskapsrådet har nu även andra myndigheter och organisationer gått med i

¹³⁶ CSA = Co-ordination and Support Activity

¹³⁷ <https://www.vr.se/uppdrag/framja-och-finansiera-forskning/forskning-om-virus-och-pandemier.html>

¹³⁸ Maria Starborg, personlig kommunikation

¹³⁹ ibid

partnerskapet. Dessa är Folkhälsomyndigheten, Action Sweden¹⁴⁰, vars representant kommer från Karolinska institutet, och SciLifeLab¹⁴¹, representerat av Uppsala universitet. Partnerskapets bidrag i denna breda samverkan blir att fokusera på konkreta behov och förutsättningar inom pandemiberedskap i såväl medlemsländerna som i Europa i stort. Inom programkommittéerna tenderar motsvarande dialoger att få ett bredare tematiskt fokus. Flera av de deltagande aktörerna har själva roller inom sina respektive nationella förvaltningar och kommer därför ha förutsättningar att omsätta partnerskapets resultat i praktik. Även EU-kommissionen deltar aktivt i utvecklingen av partnerskapet. Kommissionen har då visst fokus på det paneuropeiska system av kliniska prövningsenheter, inklusive länkar mellan dem, som är en av partnerskapets målsättningar. Vetenskapsrådet är för närvarande den enda deltagande svenska Fol-finansiären. Det finns därför inte möjlighet att finansiera svenska företag, något som kräver deltagande från Vinnova.¹⁴²

BE READY förväntas genomföra sin första utlysning under 2026.

6.2.1.6 PARC

Partnerskapet PARC har varit i drift sedan 2022 och har sitt ursprung i EU:s gemensamma kemikaliepolitik. En viktig komponent av denna är REACH-förordningen från 2006¹⁴³. En annan är EU:s kemikaliestrategi för en mer hållbar och giftfri miljö från 2020¹⁴⁴. REACH etablerade ett EU-övergripande system för registrering, utvärdering, tillståndsgivning och begränsning av kemikalier, liksom EU:s kemikaliemyndighet, ECHA (*European Chemicals Agency*)¹⁴⁵. EU:s kemikaliestrategi syftar till att stärka kemikalielagstiftningen i EU för att hantera miljö- och hälsorisker. Under Horisont 2020 gjordes för första gången kemikaliepolicy till föremål för ett Fol-partnerskap genom *Human Biomonitoring Initiative* (HBM4EU) år 2017, då i EJP Cofund-format. HBM4EU förde en regelbunden policydialog med ansvariga EU-myndigheter, exempelvis ECHA och avslutades 2021¹⁴⁶.

PARC-konsortiet fick sin ansökan godkänd av i EU-kommissionen i maj 2022. De övergripande målsättningarna för PARC är att utveckla den vetenskapliga förmågan inom kemikaliesäkerhet, förse organisationer ansvariga för riskbedömning med den data, de metoder och de verktyg dessa behöver för sitt uppdrag samt stärka nätverken mellan dessa organisationer. Det finns en uttalad ambition inom partnerskapet att regleringsmyndigheters behov av forskningsbaserad kunskap ska vara styrande för vilka projekt som finansieras¹⁴⁷. Det gäller då både de nationella regleringsmyndigheterna, såsom svenska Kemikalieinspektionen, och deras europeiska motsvarigheter, exempelvis

¹⁴⁰ <https://forening.sls.se/actionsweden>

¹⁴¹ <https://www.scilifelab.se/pa-svenska/>

¹⁴² Maria Starborg, personlig kommunikation

¹⁴³ 1907/2006

¹⁴⁴ COM(2020)667

¹⁴⁵ <https://echa.europa.eu/>

¹⁴⁶ <https://www.hbm4eu.eu/what-we-do/science-to-policy/>

¹⁴⁷ Emma Westerholm, personlig kommunikation samt https://www.eu-parc.eu/sites/default/files/2024-05/A4_leaflet_se_screen.pdf

Europeiska myndigheten för livsmedelssäkerhet (*European Food Safety Authority*, EFSA) och ECHA. ECHA:s sammanfattar sina prioriterade forskningsbehov i den årliga sammanställningen av *Key Areas of Regulatory Challenges* (KARC), vilket ger viktig input till PARC¹⁴⁸.

Förberedelserna inför PARC inleddes under 2019 med återkoppling av erfarenheter från det då ännu pågående HBM4EU och planering inför ett utvidgat partnerskap. Berörda aktörer i Sverige engagerade sig tidigt och ett nätverk initierades mellan Formas, Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Folkhälsomyndigheten och Livsmedelsverket. Eftersom partnerskapsmodellen för PARC är något annorlunda jämfört med övriga samfinansierade partnerskap (avsnitt 1.5) skiljer sig även rollfördelningen inom det svenska nätverket åt. Inom PARC sker inga öppna konkurrensutsatta utlysningar. Projektportföljen bestäms i stället genom ett granskningsförfarande där nationella myndigheter och EU-myndigheter deltar. Beslut fattas sedan i PARC:s styrande organ. Denna lösning motiverades av att ett betydande antal länder i EU har anslagsfinansierade och myndighetsnära forskningsinstitut inom det aktuella området. Sverige saknar i stor utsträckning en sådan struktur.

Med den valda partnerskapsformen har Formas inte fått den naturligt centrala roll i nätverket som en statlig Fol-finansiär annars skulle få. Istället spelar sektorsansvariga myndigheter - Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket och Livsmedelsverket - nyckelroller för engagemanget i PARC. Naturvårdsverket är nationell avtalstecknare (*Grant signatory*) och axlar i det närmaste den roll som en forskningsfinansiär oftast har. Livsmedelsverket är kontaktpunkt för den *national hub* som PARC föreskriver för de deltagande länderna i syfte att säkra en strukturerad intressentdialog. I denna deltar det svenska myndighetsnätverket, svenska forskare aktiva inom i PARC och andra intressenter. Enligt ansvariga handläggare fungerar detta nätverk idag mycket väl och lyfts återkommande fram på EU-nivå som ett gott exempel på effektiv myndighetssamverkan¹⁴⁹.

Sverige har tagit en aktiv roll i PARC, bland annat genom att Kemikalieinspektionen är ansvarig för arbetspaketet *Innovation in Regulatory Risk Assessment* (WP6). Som ledare av arbetspaketet deltar myndigheten i PARC:s operativa styrgrupp. För att Kemikalieinspektionen skulle kunna axla rollen som nav i det svenska myndighetsnätverket genomförde Formas en insats för kompetensutveckling som syftade till att utveckla Kemikalieinspektionens förmåga att agera i EU-partnerskap. Kemikalieinspektionens engagemang har ett grundläggande stöd i Sveriges sedan länge höga ambitionsnivå kopplat till miljö kvalitetsmålet "Giftfri miljö". PARCs målsättningar är till betydande del överlappande med detta mål¹⁵⁰. Ett konkret exempel där PARC-deltagandet har betydelse är det pågående paradigmskiftet inom kemikaliepolicy i

¹⁴⁸ Se exempelvis

https://echa.europa.eu/documents/10162/17228/key_areas_regulatory_challenge_2025_en.pdf/da33bf25-2b75-1fe9-c308-53043f9b9a28?t=1749466525527

¹⁴⁹ Therese Woodhill och Emma Westerholm, personlig kommunikation

¹⁵⁰ Emma Westerholm, personlig kommunikation

riktning mot testmetoder som är fria från djurförsök. Här har Sverige exempelvis fått gehör inom partnerskapet för nationella målsättningar vad gäller validering av testmetoder¹⁵¹.

Svenska myndigheter som deltar i PARC ser ett mycket stort mervärde i den europeiska plattform för dialog mellan vetenskap och policy som partnerskapet har utvecklats till. Engagemanget genom det svenska myndighetsnätverket ses också som viktigt för att säkra relevans för alla berörda ansvarsområden. Deltagandet från ansvariga myndigheter medför en direkt koppling till deras praktiska myndighetsarbete¹⁵².

Att Kemikalieinspektionen inte har en forskningsverksamhet som är integrerad med myndigheten innebär vissa utmaningar för Kemikalieinspektionen. Det är exempelvis svårare att säkra ett svenskt deltagande i prioriterade forskningsinsatser när myndigheten inte har tillgång till en egen forskningsorganisation. Naturvårdsverket kan förvisso finansiera vissa forskningsprojekt, men medlen räcker inte alltid till. PARC-portföljen överlappar heller inte helt med medlens föreskrivna syfte. I dessa lägen är svenska myndigheter hänvisade till att svenska lärosäten har möjlighet, och även vilja, att finansiera deltagande via sina basanslag. Alternativt kan aktuella forskare få finansiering till forskning inom PARC som del av forskningsprojekt inskickade till forskningsrådets ordinarie konkurrensutsatta utlysningar. Dessa utmaningar innebär också att det blir svårare att internalisera den forskning som faktiskt utförs inom Sverige än vad det annars skulle varit. Svårigheterna förutsågs redan under förberedelsearbetet inför PARC och ledde till att Sverige i förhandlingarna förordade den gängse modellen för samfinansierade partnerskap¹⁵³. En sådan lösning hade förvisso inte gjort internaliseringen enklare, men hade medfört konkurrensutsatta utlysningar och transparens. Det hade förenklats för ett svenskt forskningsråd och regering att finansiera inom partnerskapet. Svenskt deltagande inom samtliga delar av PARC hade därmed underlättats. Det finns, å andra sidan, nackdelar för de länder som har myndighetsnära forskningsinstitut om deras PARC-deltagande endast utgår från den forskande delen av verksamheten. Kopplingen till policyformulering kan då bli svag. Fördelen för Kemikalieinspektionen är att man har kortare väg till att omvandla PARCs kunskapsutveckling till policy¹⁵⁴.

6.2.2 Samfinansierade partnerskap under kluster 4

I januari 2026 beviljade EU-kommissionen ansökan om finansiering av ett konsortium lett av Vinnova för att genomföra partnerskapet RAMP (*Raw Materials Partnership for the Green and Digital Transition*). Fram till dess hade inga samfinansierade partnerskap etablerats under Horisont Europas kluster 4. Under tidigare ramprogram hade emellertid en sekvens av tre ERA-net-partnerskap genomförts inom råmaterial och gruvdrift, ERA-

¹⁵¹ ibid

¹⁵² Therese Woodhill och Emma Westerholm, personlig kommunikation

¹⁵³ Se exempelvis positionspaper från SWACCS (2020)

¹⁵⁴ Emma Westerholm, personlig kommunikation

MIN 1–3. När Portugal, som koordinerade partnerskapen 2 och 3, inte hade möjlighet att koordinera en ny generation av partnerskap gick frågan till Sverige och Vinnova.

Sverige har en mycket stark industriell position inom tillverkning av utrustning för gruvdrift, en industrigren med betydande erfarenhet av att använda EU:s finansieringsinstrument för att främja Fol-strategiska prioriteringar¹⁵⁵. Sverige är dessutom ett av ett fåtal EU-länder med en betydande gruvdrift inom landet¹⁵⁶. Det fanns därför ett starkt inhemskt intresse för att Sverige skulle ta en ledande roll inom det blivande partnerskapet¹⁵⁷. Detta omfattade också Regeringskansliet, som i 2024 års Fol-proposition sköt till medel specifikt för att Sverige skulle kunna ta en aktiv roll i det förväntade partnerskapet¹⁵⁸. Sverige har med sin starka profil inom gruvnäringen en inte obetydlig tyngd i utformningen av motsvarande europeisk Fol-policy. För närvarande är exempelvis det svenska branschorganet SweMin¹⁵⁹ ordförande i den europeiska teknikplattformen ETP SMR (*European Technology Platform on Sustainable Mineral Resources*)¹⁶⁰.

Parallellt har EU:s lagstiftande myndigheter förstärkt sitt fokus på försörjning av kritiska råmaterial och beslutade år 2024 om en förordning för att underlätta försörjningen av dem, *Critical Raw Materials Act*, CRMA¹⁶¹. Den ansökan om partnerskapsfinansiering som godkändes av EU-kommissionen i januari 2026 delar i viktiga avseenden målsättningar med CRMA, men går också längre¹⁶². Exempelvis har fokus breddats inom resurseffektivitet, liksom vad gäller frågor kopplade till social hållbarhet, kompetensförsörjning och policyutveckling. Samtliga dessa frågor har länge främjats genom succesiva svenska Fol-agendor inom exempelvis det strategiska innovationsprogrammet (SIP) Swedish Mining Innovation¹⁶³. Detta arbete har haft stark koppling till motsvarande agendaprocesser på EU-nivå¹⁶⁴. Ett vidgat fokus växte naturligt fram ur förberedelsefasens systematiska arbete med partnerskapets effektlogik. Med en bred övergripande målsättning för partnerskapet som är hållbar försörjning och användning av råmaterial ledde detta arbetssätt närmast tvångsmässigt till en bredd av aktiviteter som kunde bidra till målet. Följden blev också att partnerskapet därmed blev attraktivt även för länder utan en betydande inhemsk industri för utvinning och bearbetning av råmaterial. Detta i sin tur låg väl i linje med EU-kommissionens ambition att bygga breda allianser för att säkra Europas försörjning av råmaterial¹⁶⁵.

RAMP har ännu inte genomfört någon utlysning av Fol-medel.

¹⁵⁵ Se exempelvis <https://www.vinnova.se/m/strategisk-omvarldsanalys/med-sikte-pa-framtidens-gruvdrift/>

¹⁵⁶ Se exempelvis PiiA (2020)

¹⁵⁷ Tobias Kampmann, personlig kommunikation

¹⁵⁸ Sveriges regering (2024)

¹⁵⁹ <https://www.svemin.se/>

¹⁶⁰ <https://www.etpsmr.org/>

¹⁶¹ Förordning 2024/1252

¹⁶² <https://www.vinnova.se/publikationer/strategic-research--innovation-agenda-sria/>

¹⁶³ <https://www.swedishmininginnovation.se/>

¹⁶⁴ <https://www.vinnova.se/m/strategisk-omvarldsanalys/med-sikte-pa-framtidens-gruvdrift/>

¹⁶⁵ Tobias Kampmann, personlig kommunikation

6.2.3 Samfinansierade partnerskap under kluster 5

Sverige deltar i bägge de samfinansierade partnerskap som etablerats under kluster 5, DUT och CETPartnership.

6.2.3.1 DUT

Vad gäller DUT hade Sverige ett omfattande deltagande redan under partnerskapets föregångare under Horisont 2020, JPI Urban Europe¹⁶⁶. Den höga ambitionsnivån inom partnerskapet bygger på ett starkt nationellt fokus på hållbar stadsutveckling, vilket för svensk del exempelvis manifesteras i *Klimatkontrakt 2030*. Detta är en avsiktsförklaring om framtida klimatneutralitet som idag 48 svenska kommuner skrivit under sedan år 2020, tillsammans med det Strategiska Innovationsprogrammet (SIP) Viable Cities och sex nationella myndigheter¹⁶⁷.

Under JPI-tiden representerades Sverige i partnerskapet av de tre myndigheterna Vinnova, Energimyndigheten och Formas samt organisationen IQ Samhällsbyggnad¹⁶⁸. Den sistnämnda finansierades av Vinnova för att samordna deltagande svenska Fol-aktörer. Inför nystarten av partnerskapet i form av DUT föll det sig naturligt för alla tre myndigheterna, tillika SIP-finansiärer, att engagera sig i det nya partnerskapet med mer än endast finansiering. Alla tre valde då att i högre utsträckning än under JPI Urban Europe lägga in mer egen medarbetartid i genomförandet av partnerskapet. Skälen till detta utökade engagemang var att enklare kunna internalisera insikter från partnerskapet i myndigheternas övriga verksamhet, inte minst vad gäller att stärka informationsflödet till relaterade initiativ på nationell och internationell nivå. Genom utökade åtaganden ville man i högre grad också kunna påverka problemformuleringen i den löpande utvecklingen av partnerskapet.¹⁶⁹ Medarbetartiden finansieras till betydande del via partnerskapet, Tabell 15.

DUT:s verksamhet och insatslogik är centrerad kring tre huvudsakliga axlar (*transition pathways*) som gemensamt ska stötta europeiska städers omställning i en mer hållbar riktning¹⁷⁰. Dessa tre är *Positive Energy Districts* (med syfte att främja energieffektiva och energiflexibla urbana distrikt), *Circular Urban Economies* (främja cirkulära resursflöden och förbättrad stadsgrönka) samt *15-minute City* (främja icke-motordrivna transporter genom exempelvis stadsplanering). Huvudelement i insatslogiken är att främja lokala, nationella och internationella kunskaps- och erfarenhetsutbyten kring urbana utmaningar, genomförande av Fol-projekt och nyttiggörandearbete kopplat till dessas resultat, samt informationsspridning och policypåverkan¹⁷¹. Arbetsfördelningen mellan de tre Fol-finansiärerna föll sig delvis naturlig genom att Energimyndigheten för

¹⁶⁶ JPI = Joint Programming Initiative, en föregångsform till dagens samfinansierade partnerskap.

¹⁶⁷ Dessa sex myndigheter är de tre SIP-finansiärerna Vinnova, Energimyndigheten och Formas samt Tillväxtverket, Naturvårdsverket och Trafikverket.

¹⁶⁸ IQ Samhällsbyggnad är en medlemsorganisation för företag och organisationer i samhällsbyggnadssektorn, etablerad 2010, som arbetar utifrån visionen om en internationellt stark samhällsbyggnadssektor i framkant.

¹⁶⁹ Björn Wallsten, Björn Svensby Kurling och Emina Pasic, personlig kommunikation.

¹⁷⁰ DUT Partnership (2025)

¹⁷¹ ibid

svenskt vidkommande tog ansvar för *Positive Energy Districts*, Formas gjorde motsvarande för *Circular Urban Economies* och Vinnova för *15-minute City*. Formas är dessutom koordinator för *Circular Urban Economies* och innehar rollen som Strategic Collaboration and Funding Officer för partnerskapet i sin helhet, vilket till stor del förklarar myndighetens större arbetsinsats, Tabell 15. De tre finansiärerna upprättade under 2025 en skriftlig överenskommelse för att förtydliga formerna för hur myndigheterna ska samverka inom DUT-arbetet¹⁷².

Svenska Fol-utförares intresse att delta i DUT:s utlysningar har varit stort¹⁷³. Svenska aktörer koordinerar dessutom en relativt stor andel av de finansierade projekten,

Figur 27. Den nationella budgeten för medfinansiering har succesivt ökats. Sverige har starka Fol-miljöer inom hållbar stadsutveckling. Dessutom har ansvariga handläggare på Fol-finansiärerna, i kraft av lång erfarenhet och starka internationella nätverk (se också nedan), kunnat agera proaktivt i att främja ett starkt svenskt intresse för utlysningarna. Handläggarna vittnar själva om att den starka svenska kompetensen inom partnerskapets tematiker medfört en ”positiv stress” att upprätthålla en hög nationell förmåga. Svenska Fol-aktörer är attraktiva konsortiepartners, både i termer av sin förmåga och sin kompetens. De backas upp med en jämförelsevis generös nationell finansiering¹⁷⁴.

DUT:s insatslogik och Sveriges engagemang har också gett resultat utanför partnerskapet. Ansvariga myndighetshandläggare vittnar om hur DUT, inklusive svenska representanter genom ledande roller, haft möjlighet att delta i exempelvis utvecklingen av EU:s Agenda for Cities på ett sätt som annars inte hade varit möjligt¹⁷⁵. Detsamma gäller för den globala Mission Innovation¹⁷⁶. En annan policykoppling är det sätt på vilket arbetet inom *Positive Energy Districts* kunnat utformas i linje med EU:s *Strategic Energy Technology Plan (SET)*¹⁷⁷. Här är Energimyndigheten ansvarig svensk myndighet. Påverkan från SET har fortplantats till lokal svensk nivå genom SIP:arna RE:Source och Viable Cities engagemang i partnerskapet. Omvänt har erfarenheterna från dessa SIP:ars verksamhet i Sverige kunnat förmedlas till det europeiska samarbetet inom DUT.¹⁷⁸

Lokala fora och arenor för kunskapsutbyte och erfarenhetsutväxling främjas också genom aktiviteter på partnerskapsnivå. Ett exempel på detta är årliga *City Panels*. Detta är dialogevent som främst riktar sig till de medverkande städerna i DUT:s finansierade projekt. I denna typ av dialogforum diskuteras lokala utmaningar som därigenom fått möjlighet att forma partnerskapets utlysningar. Ett exempel på hur fokus har utvecklats inom partnerskapets utlysningar kommer från medelhavsområdet. Utgångspunkten hade varit miljöproblem kopplade till turismen. Men utlysningen förändrades till att istället adressera turismens positiva och negativa effekter för europeiska städer i en bredare

¹⁷² Dnr 2023-004923 (Energimyndigheten), Dnr 2021-02588 (Formas) och Dnr 2023-1641 (Vinnova)

¹⁷³ Björn Wallsten, Björn Svensby Kurling och Emina Pasic, personlig kommunikation

¹⁷⁴ ibid.

¹⁷⁵ https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/communication/2025-cities-agenda/2025-cities-agenda-communication.pdf

¹⁷⁶ <https://mission-innovation.net/>

¹⁷⁷ https://energy.ec.europa.eu/topics/research-and-technology/strategic-energy-technology-plan_en

¹⁷⁸ Björn Wallsten, Björn Svensby Kurling och Emina Pasic, personlig kommunikation.

geografisk bemärkelse. Det finns också fall där svenska städer använt sig av DUT som plattform för att stärka sin egen förmåga kring hållbar stadsutveckling. DUT har också använts för att bygga internationella nätverk, både genom dialog i City Panels och projektdeltagande.

Några andra faktorer som haft betydelse för DUT i Sverige är värda att lyfta fram. SIP Viable Cities ingår via KTH i partnerskapet som "tredje part"¹⁷⁹ till Energimyndigheten och IQ Samhällsbyggnad är direkt medlem i partnerskapskonsortiet. Bägge har väletablerade svenska aktörsnätverk inom hållbar stadsutveckling och upplevs ha hög trovärdighet bland dessa. Samverkansevent och kommunikationsinitiativ i deras regi tenderar att vara välbesökta.¹⁸⁰

Den breda aktörskonstellationen av myndigheter, institut och sektorsorganisationer som finns i den nationella spegelgrupp som de svenska Fol-finansiärerna organiserar ("DUT Team Sweden") gör det också enkelt att sprida information. Exempelvis att rigga inspels- och konsultationsprocesser, som bland annat kan inkludera Rådet för levande städer¹⁸¹. Genom detta skapas en myndighetskoppling till exempelvis Folkhälsomyndigheten, Boverket och Brottsförebyggande rådet. Ett konkret mervärde av detta är en ännu vidare svensk myndighetsförankring, exempelvis kopplat till de tre nämnda myndigheterna.

Det svenska myndighetsengagemanget i DUT har inte flankerats av någon form av nationell ambitionsförklaring, utöver myndighetsöverenskommelsen med syfte att säkra mesta möjliga projektdeltagande, se ovan. Österrike, koordinator av DUT-partnerskapet, har en form av nationell ambitionsförklaring¹⁸². Ansvariga myndighetshandläggare bedömer emellertid att den svenska genomförandemodellen, har varit väl så framgångsrik. Inte minst tack vare att den svenska modellen i stor utsträckning karakteriseras av bred aktörssamverkan också utanför myndighetslandskapet, ett starkt engagemang och en hög kompetens i sakfrågorna. En hög nivå av tillit bland svenska aktörer är också en viktig komponent. Här upplevs Sverige (tillsammans med några andra länder) ha en tydlig fördel jämfört med länder där det möjligen råder mer av en konkurrenssituation mellan deltagande aktörer.

En stor andel av projekten inom DUT koordineras av lärosäten, Figur 27. Men ett betydande antal företag deltar också i de projekt som genomförs, möjligen i en större omfattning än i övriga samfinansierade partnerskap. DUT har, som tidigare nämnts, levererat påtagliga mervärden bortom de Fol-projekt som finansierats. Med ambitionen att ytterligare främja denna resultatspridning så har de svenska konsortieparterna sett anledning att initiera en "Additional Call Task Force". Syftet med denna har varit att utveckla de årliga utlysningarnas innehåll för att bättre passa aktörer utanför akademien och/eller införa ytterligare utlysningar med ökat nyttiggörandefokus utöver de årliga

¹⁷⁹ En juridisk person, ej underleverantör, bunden till organisation som undertecknat *grant agreement* utan att själv ha undertecknat detta.

¹⁸⁰ Björn Wallsten, Björn Svensby Kurling och Emina Pasic, personlig kommunikation.

¹⁸¹ <https://www.regeringen.se/contentassets/436ea1d73933410884f966a6c1805781/fortsatt-arbete-for-radet-for-hallbara-stader-och-uppdrag-till-myndigheter-att-bista-radet.pdf>

¹⁸² Se exempelvis <https://www.bmimi.gv.at/en/topics/innovation/Climate-Neutral-City.html>

utlysningarna. Tillsammans med Sverige har framför allt Österrike, Nederländerna och Frankrike också engagerat sig i frågan.

Slutligen har engagemanget inom DUT också skapat interna mervärden hos de Fol-finansiärer som medverkar. Detta omfattar exempelvis värdefulla nätverk med myndighetskollegor i andra EU-länder. Det har också gett en djupare förståelse för själva Fol-området hållbar stadsutveckling och för samarbetsländernas förutsättningar och motiv. Denna typ av djupförståelse har ett stort värde även utanför det aktuella Fol-området, exempelvis i förhandlingarna inför kommande ramprogram (FP10). Framgångsrika förhandlingar kräver allianser som i sin tur möjliggörs av nätverk och roller som förmår att översätta internationella lärdomar till nationella sammanhang och vice versa. Den internationella uppkopplingen är också viktig för myndigheternas trovärdighet i det nationella arbetet inom hållbar stadsutveckling. Så skapas positiv växelverkan mellan en hög ambitionsnivå på både nationell och europeisk nivå¹⁸³.

6.2.3.2 CETPartnership

CETPartnership är det andra samfinansierade partnerskapet under kluster 5. Partnerskapet tar ett tämligen heltäckande grepp på energirelaterad Fol. Fokusområdena omfattar såväl teknik för energiproduktion, energianvändning inom byggnader som styrning och integrering av system för energiförsörjning, både regionalt och inom industrin. Partnerskapets SRIA definierar sju tematiska områden som adresseras inom sju *Transition Initiatives* (TRIs):

- TRI 1: Integrated Net-zero-emissions Energy System
- TRI 2: Enhanced zero emission Power Technologies
- TRI 3: Enabling Climate Neutrality with Storage Technologies, Renewable Fuels and CCU/CCS
- TRI 4: Efficient zero emission Heating and Cooling Solutions
- TRI 5: Integrated Regional Energy Systems
- TRI 6: Integrated Industrial Energy Systems
- TRI 7: Integration in the Built Environment

CETPartnerships effektlogik bygger på att främja såväl teknisk utvecklingsnivå som samhällelig och kommersiell upptagningsförmåga¹⁸⁴. Utmärkande för CETPartnership är att partnerskapet samlar nationella och regionala Fol-finansiärer från de flesta EU-länderna liksom länder associerade till Horisont Europa. Täckningen är alltså bred. Partnerskapet samlar också Fol-finansiärer från tredje land, vilket har möjliggjorts genom partnerskapets samarbete med organisationen Mission Innovation samt DUT-partnerskapet (se avsnitt 6.2.3.1). Projekt kan också inkludera partners från ett deltagande eller tredje land som inte finansieras genom en nationell eller regional myndighet i sitt land, om de har egen finansiering.

¹⁸³ Björn Wallsten, Björn Svensby Kurling och Emina Pasic, personlig kommunikation.

¹⁸⁴ https://cetpartnership.eu/sites/default/files/documentation/CETP_exploitation_guidelines_2024.pdf

Energimyndigheten deltar i partnerskapets projektkonsortium för svensk räkning. Som sektorsansvarig myndighet inom energiområdet, med uppdrag att finansiera forskning och innovation i nära samverkan med övriga energipolitiska insatser, är myndigheten välplacerad att göra partnerskapet till ett integrerat instrument inom svensk energipolitik¹⁸⁵. För nationell Fol-finansiering driver Energimyndigheten ett tiotal kompetenscentra och närmare 20 forskningsprogram¹⁸⁶, i vissa fall i samverkan med andra statliga finansiärer. Ett flertal av dessa interagerar med CETPartnership, både genom att delta i utformningen av utlysningar och genom att avsätta Fol-anslag från egen programbudget¹⁸⁷. För detta finns en etablerad intern process med programansvariga handläggare på myndigheten. I processen ingår inspel för att bidra till utformningen av CETPartnerships utlysningar samt dialog kring avsättning av budget per program till utlysningarna. Här ingår också granskning av inkomna ansökningar och beredning av projekt för beslut. Denna process kommer också framöver att kunna användas för andra delar av myndighetens verksamhet. För att främja tillämplad forskning ställer Energimyndigheten som krav att det i det svenska konsortiet för ett beviljat projekt ska finnas minst en "icke-forskande" aktör. Det kan då röra sig om företag, offentlig organisation eller någon annan typ av aktör.

CETPartnership fyller en viktig funktion för Energimyndigheten. Partnerskapet gör det möjligt för svenska Fol-aktörer att nå samarbeten inom transnationella Fol-konsortier. Genom att partnerskapet är samfinansierat kan myndigheten påverka förutsättningarna för detta på ett sätt som inte skulle ha varit möjligt inom ramen för andra partnerskapsformer, eller om utlysningarna skulle skett inom ramprogrammets ordinarie arbetsprogram. Deltagandet knyts också närmare Energimyndighetens egna program och insatser. Det sker både genom att myndigheten kan påverka innehållet i utlysningarna och genom själva finansieringen av de svenska aktörernas deltagande. Utanför ramprogrammet finns det andra liknande möjligheter för transnationellt projektdeltagande. Det kan gälla till exempel utlysningar under Nordisk Energiforskning (NEF) eller deltagande i projekt under Internationella energibyråns (*International Energy Agency, IEA*) tekniksamarbeten. Processerna för aktörers deltagande och Energimyndighetens finansiering i dessa ser dock annorlunda ut.

Inom vissa specifika teknikområden har deltagandet i CETPartnerships utlysningar varit särskilt värdefullt. Det gäller bland annat området "Integration i den bebyggda miljön". Sverige har inom detta område inte haft särskilt högt söktryck eller beviljats så många projekt i ramprogrammets ordinarie utlysningar (vare sig i Horisont 2020 eller Horisont Europa). Det har heller inte funnits något liknande samarbete mellan forskningsfinansiärer där sökanden haft erfarenhet av gemensamma projekt. Nu finns dock svenskt deltagande i flera transnationella projekt finansierade inom

¹⁸⁵ Lisa Lundmark, personlig kommunikation

¹⁸⁶ <https://www.energimyndigheten.se/forskning-och-innovation/forskning/>

¹⁸⁷ Lisa Lundmark, personlig kommunikation

CETPartnership. Den ansvarige handläggaren på Energimyndigheten ser detta som en mycket positiv utveckling¹⁸⁸.

6.2.4 Samfinansierade partnerskap under kluster 6

Liksom under kluster 1 återfinns även under kluster 6 ett större antal samfinansierade partnerskap. Partnerskapen Biodiversa+, SBEP, Water4All, AGROECOLOGY, FutureFoodS och Agriculture of Data har alla genomfört minst en utlysning var under Horisont Europa. Sverige deltar i samtliga förutom Agriculture of Data. Därutöver lämnade ett konsortium av medlemsländer in en ansökan om EU-finansiering av ett samfinansierat partnerskap inom skogsvård och skogsbruk i september 2025, med Sverige som ett av de deltagande länderna. Texten nedan omfattar observationer från partnerskapen Biodiversa+, SBEP, Water4All, AGROECOLOGY, FutureFoodS och Agriculture of Data.

6.2.4.1 Biodiversa+

Partnerskapet Biodiversa+ omfattar Fol kopplad till miljöövervakning av biologisk mångfald samt skydd och återställande av biologisk mångfald. Biodiversa+ har föregåtts av tre partnerskap i ERA-Net-format sedan det sjätte ramprogrammet (FP6) år 2005. Inför starten av den senaste generationen av partnerskapet (Biodiversa+) integrerades också verksamhet från arbetsgrupper kopplade till EU:s tidigare strategi för biologisk mångfald¹⁸⁹. Dessa verksamheter hade finansierats inom ramprogrammet. Naturvårdverket och Formas har deltagit i partnerskapets olika faser sedan 2005. Rymdstyrelsen deltar sedan starten av Biodiversa+ år 2021. Havs- och vattenmyndigheten blev medlemmar 2023. Svenska myndigheter har ett omfattande engagemang inom partnerskapet och både Naturvårdverket och Formas har centrala och ledande roller för partnerskapet i sin helhet. Ett huvudfokus för Rymdstyrelsen är att främja ett adekvat användande av satellitbaserad miljöövervakning¹⁹⁰, Tabell 11.

Efter flera generationer av genomförda partnerskap är idag de europeiska och nationella nätverken av Fol-finansiärer, andra nationella myndigheter och Fol-utförare idag väletablerade¹⁹¹. EU:s strategi för biologisk mångfald¹⁹² refererar mer eller mindre uttryckligen till partnerskapet genom att slå fast att "[EU-kommissionen kommer att främja] särskilda partnerskap för biologisk mångfald för att slå en bro mellan vetenskap, politik och praktisk verksamhet och göra naturbaserade lösningar till verklighet".

Svenska myndigheter är framför allt aktiva inom fyra av partnerskapets arbetspaket. Det första, *Research & Innovation programs and projects* (WP1) hanterar partnerskapets Fol-utlysningar där Formas, Naturvårdverket och Rymdstyrelsen deltar. Det andra, *Transnational biodiversity monitoring* (WP2), omfattar miljöövervakning där

¹⁸⁸ ibid

¹⁸⁹ Se exempelvis <http://www.esmeralda-project.eu/>

¹⁹⁰ Selima Ben Mustapha och Ernesto Gutierrez, personlig kommunikation

¹⁹¹ Magnus Tannerfeldt, Hannah Östergård Roswall och Neda Farahbakhshazad, personlig kommunikation

¹⁹² COM(2020)380, sid 18.

Naturvårdsverket har sin största insats. Det tredje, *Connecting R&I programs, results and experts to policy* (WP4) stödjer vetenskapsbaserat beslutsfattande i policy och genomförande. WP4 leds av Naturvårdsverket för hela partnerskapets räkning. Här deltar även Formas genom att organisera årliga seminarier på europeisk nivå inom området *Science to policy*. Det fjärde, *Partnership vision and strategy* (WP8) är det arbetspaket som leder partnerskapets strategiska arbete och övergripande samordning. Här deltar Formas i en central roll i ledningen av arbetspaketet (*chairs team*). Tre heltidstjänster inom Naturvårdsverkets bredare uppdrag inom miljöövervakning finansieras inom ramen för partnerskapet. Dessutom bemannar Naturvårdsverket en och en halv tjänst inom partnerskapets kansli (*operational team*).

I avsaknad av ett nationellt forskningsprogram inom biologisk mångfald fyller Biodiversa+ en viktig och samlande roll nationellt. Sverige har starka forskningsmiljöer inom området¹⁹³ och Formas har succesivt expanderat sin allokering av medel till partnerskapet. De svenska medlemmarna i partnerskapet har formerat en samverkansgrupp, Biosam, för att stärka den nationella samordningen inom biodiversitet. Denna grupp möts två gånger per månad för att diskutera synergier, stärka det ömsesidiga lärandet och för att samordna svenska inspel och nomineringar inom partnerskapet. Havs- och vattenmyndigheten är också mottagare av resultat från Naturvårdsverkets Fol-finansiering. Ansvarig handläggare på Formas bedömer det som positivt eftersom biologisk mångfald i akvatiska miljöer därmed kan inkluderas bättre. Formas och Naturvårdsverket har genom samverkan, och i kraft av sin långa erfarenhet inom partnerskapet, kunnat stötta Rymdstyrelsens förmåga att delta i partnerskapet, något som förbättrat förutsättningarna för användning av satellitbaserad miljöövervakning¹⁹⁴.

Även på europeisk nivå fyller partnerskapet en liknande roll. Ansvarig handläggare på Formas anser att den policykontext som generationer av partnerskap har kunnat etablera via både strategiska forskningsagendor och praktisk samverkan inom partnerskapet inte hade varit möjlig genom ramprogrammets ordinarie utlysningssamhet¹⁹⁵. På EU-nivå bedriver Biodiversa+ en omfattande verksamhet för att stärka de vetenskapliga underlagen för policy inom biologisk mångfald. Här ingår alltså en betydande svensk myndighetsinsats inom ramen för partnerskapet. Arbetet omfattar en regelbunden och nära dialog med ansvariga delar av EU-kommissionen på både DG RTD¹⁹⁶ och DG ENV¹⁹⁷ för att utforma partnerskapets verksamhet i linje med europeiska policybehov. Detta omfattar större och tematiskt fokuserade arrangemang, såsom ovan nämnda fora för science-policy, eller i anslutning till andra sammankomster inom ramen för EU:s policyprocess. Dialogen sker genom månatliga avstämningar mellan partnerskapet och EU-kommissionen, genom löpande dialog med berörda tjänstemän utifrån behov, samt

¹⁹³ Magnus Tannerfeldt, personlig kommunikation

¹⁹⁴ ibid

¹⁹⁵ ibid

¹⁹⁶ Generaldirektoratet för forskning och innovation

¹⁹⁷ Generaldirektoratet för miljö

vid årliga avstämningar mellan partnerskapets högsta dialogorgan (*Steering Committee*) med företrädare för EU-kommissionen och dess berörda generaldirektorat och myndigheter¹⁹⁸. Tillsammans bidrar dessa aktiviteter till en löpande dubbelriktad dialog mellan partnerskapet och EU:s policyprocess. Biodiversa+ har också ett strategiskt samarbete med BioAgora¹⁹⁹. Detta är ett projekt som utvecklar EU-kommissionens blivande "Science Service for Biodiversity", en kunskapsplattform som kopplar samman forskning om biologisk mångfald med behoven i EU:s policyutveckling. Samarbetet omfattar samverkan och kunskapsutbyte, utveckling av vägledningar samt samordnad kommunikation.

Inom partnerskapet ordnas också öppna arrangemang, såväl breda Science to Policy-konferenser som mindre och tematiskt avgränsade *dialogue events*. I verksamheten ingår också publikation av både mer omfattande kunskapsöversikter och resultatsammanställningar från genomförda Fol-utlysningar i form av tematiska policy briefs. Biodiversa+ publicerar också guider och handböcker, exempelvis om hur företag kan mobilisera biodiversitetsdata till naturpositiva åtgärder. Utöver detta informerar man om forskning genom projektdatabaser, animerade filmer och sociala medier. Allt är samlat inom ramen för ett strategiskt kommunikationsprogram.

Biodiversa+ bidrar också till att stärka de vetenskapliga underlagen för policyutveckling i Sverige. Formas organiserar exempelvis dialoger med beslutsfattare och samhällsaktörer²⁰⁰. Ansvariga handläggare på Naturvårdverket vittnar om hur deras blotta medverkan i partnerskapet starkt bidrar till kunskapsförmedling²⁰¹. Därutöver bedriver Naturvårdsverket strukturerade och löpande samtal med de svenska forskare som deltar i partnerskapsprojekt för att systematiskt stärka forskningsunderlagen för policyutveckling²⁰². Ett exempel på hur Fol, utvecklad miljöövervakning och policydialog kan ge konkreta positiva effekter i Sverige kommer från Biodiversa+-projektet GINAMO (Genetic Indicators for NATure MOnitoring)²⁰³. Forskare från Stockholms universitet och Luleå tekniska högskola som medverkar i projektet har kunnat samla svenska forskare och myndighetsrepresentanter till nationell och lokal policydialog kring övervakning av genetisk mångfald, på samma sätt som på EU-nivå. Denna del av miljöövervakningen är i stort behov av kunskapsinhämtning för att möta lagkrav och policymålsättningar inom biologisk mångfald på både nationell, europeisk och global nivå²⁰⁴.

6.2.4.2 AGROECOLOGY

Partnerskapen AGROECOLOGY och FutureFoodS adresserar bägge i någon utsträckning livsmedelssystem, främst inom EU men även globalt. Formas deltar i AGROECOLOGY i två arbetspaket. Det ena organiserar partnerskapets övergripande ledning. Det andra tar

¹⁹⁸ Utöver nämnda DG RTD och DG ENV, även DG INTPA, DG AGRI, DG MARE, JRC, EEA och REA.

¹⁹⁹ <https://bioagora.eu/>

²⁰⁰ Magnus Tannerfeldt, personlig kommunikation

²⁰¹ Hannah Östergård Roswall och Neda Farahbakhshazad, personlig kommunikation

²⁰² ibid

²⁰³ <https://ginamo.org/>

²⁰⁴ Hannah Östergård Roswall och Neda Farahbakhshazad, personlig kommunikation

fram och vidareutvecklar partnerskapets årliga arbetsplaner samt dess SRIA. Dessa ligger till grund för bland annat utlysningar.

AGROECOLOGY:s verksamhet är centrerad kring fyra kärnteman:

1. *Redesigning agroecosystems* – hållbart lantbruk
2. *Redesigning agroecology value chains* – livsmedelsförsörjningens värdekedjor och spårbarhet inom dessa
3. *Agroecology Living labs and Research Infrastructures* – plattformar för att utveckla nya förhållningssätt och arbetssätt inom lantbrukssektorn genom samskapande
4. *Enablers of agroecology transition* – aktörsamverkan och utveckling av beslutsstöd för policy

Det övergripande motivet bakom AGROECOLOGY är att öka takten i omställningen av lantbrukssystem till att bli mer motståndskraftiga, klimatanpassade, produktiva, välmående och platsanpassade. Partnerskapet adresserar därmed den hållbara utvecklingens tre dimensioner: den ekologiska, sociala och ekonomiska och är en del i att stärka den europeiska livsmedelsberedskapen. En konkret aspekt av detta, och ett av många illustrativa exempel, är lantbrukets generationsväxling som är en utmaning för alla Europas länder. Partnerskapets SRIA bygger på antagandet att ett ekologiskt anpassat lantbruk är mer attraktivt för en yngre generation lantbrukare. På så sätt förväntas miljöanpassning också underlätta generationsväxling och därigenom även bidra till en stärkt europeisk livsmedelsberedskap²⁰⁵.

AGROECOLOGY bygger vidare på ett flertal Horisont 2020-partnerskap, nämligen JPI FACCE (*Agriculture, Food Security and Climate Change*), EJP SOIL samt ERA-NET-partnerskapen CORE Organic Cofund och SUSFOOD 2. I jämförelse med dessa föregångare så har fokus expanderat från främst Fol-finansiering till att omfatta väsentligt mer av aktörsamverkan och policyskapande (*science to policy dialogue*). Detta omfattar bland annat en löpande policydialog med EU-kommissionen, främst Generaldirektoratet för jordbruk och landsbygdsutveckling (DG AGRI). Kännetecknande för AGROECOLOGY är också dess fokus på transdisciplinärt samskapande i så kallade *living labs*. Ett *living lab* karakteriseras av att det involverar flera aktörer i ett tidigt stadium kring en gemensam utmaning. Tillsammans utvecklar de lösningar i verklighetsnära miljöer. Dessa *living labs* drivs under längre tid i partnerskapet än de enskilda Fol-projekten som är begränsade till tre år. I vissa fall går deras historia även längre bak i tiden än nuvarande partnerskap i sig.

Centralt för partnerskapet är ambitionen att involvera relevanta aktörer i arbetet med omställning mot ett mer hållbart lantbruk. Det är också en av anledningarna till att DG AGRI lägger stor vikt vid partnerskapets aktiviteter. Ansvariga myndighetshandläggare på Formas upplever att man i Sverige ännu inte har kunnat mobilisera ett lika stort

²⁰⁵ Eléonore Fauré och Susanne Johansson, personlig kommunikation

nationellt intresse för dessa policyförberedande initiativ som exempelvis i Frankrike, Tyskland och Spanien. Många europeiska länder baserar sitt starkare engagemang på en eller flera komponenter. Bland dessa finns medverkan från sektorsansvariga myndigheter, i vissa fall aktivt uppmanade till detta av ansvariga delar av ländernas regeringskanslier. Här återfinns också starka forskningsmiljöer med lång tradition av forskning inom agroekologi och i arbetsformen *living labs*. I vissa länder finns en nationell Fol-agenda eller -strategi inom området ²⁰⁶. I Sverige finns den nationella livsmedelsstrategin²⁰⁷. Formas koordinerar det nationella forskningsprogrammet för livsmedel²⁰⁸, som delvis är utformat för att stötta genomförandet av denna. Den svenska livsmedelsstrategin har dock ett tydligt nationellt fokus. Den har sin tyngdpunkt längre upp i livsmedelssystemet, jämfört med partnerskapet som har mer fokus på primärproduktion och jordbruk²⁰⁹. Det svenska Regeringskansliet deltar inte i något partnerskap. Inte heller Jordbruksverket eller Landsbygdsnätverket²¹⁰, med kansli på Jordbruksverket, har haft möjlighet att engagera sig i partnerskapet hittills. Ansvariga handläggare märker dock ett ökande intresse och svenska forskare har varit framgångsrika i partnerskapets utlysningar.

6.2.4.3 FutureFoodS

FutureFoodS, liksom AGROECOLOGY, adresserar livsmedelssystem. FutureFoodS fokuserar emellertid på förädling, distribution och konsumtion av livsmedel, det vill säga "nedströms gården". Två partnerskap under Horisont 2020 var föregångare till FutureFoodS, JPI Healthy Diet for a Healthy Life och ERA-net-partnerskapet SusFood. De första dialogerna om ett nytt partnerskap hölls inom SCAR-kommittén²¹¹ i slutet av Horisont 2020:s programperiod. Ett CSA-projektet, FoodPathS, genomfördes under åren 2022–2025²¹². Projektet leddes av franska ANR²¹³ som också koordinerade det konsortium som sedan beviljades finansiering för ett samfinansierat partnerskap i september 2023. FutureFoodS kunde inleda sin verksamhet i juni 2024 och öppnade sin första utlysning i november 2024.

Från Sverige medverkar både Formas och Vinnova. För Formas är ambitionen att partnerskapet bland annat ska komplettera satsningar som görs inom ramen för det nationella livsmedelsforskningsprogrammet²¹⁴ som Formas är ansvarig myndighet för. Ansvarig handläggare på Formas för partnerskapet är också samordnare för det nationella forskningsprogrammet²¹⁵. Vinnovas motiv utgår från myndighetens erfarenheter på nationell nivå med innovativa ansatser för hållbar omställning av matsystem. Dessa kännetecknas av missionsorienterade och experimenterande arbetsätt i samverkan

²⁰⁶ ibid

²⁰⁷ <https://regeringen.se/regeringens-politik/en-livsmedelsstrategi-for-jobb-och-hallbar-tillvaxt-i-hela-landet>

²⁰⁸ <https://formas.se/samarbete-och-samverkan/nationella-forskningsprogram/livsmedel.html>

²⁰⁹ Eléonore Fauré och Susanne Johansson, personlig kommunikation

²¹⁰ <https://www.landsbygdsnätverket.se/>

²¹¹ <https://scar-europe.org/>

²¹² <https://cordis.europa.eu/project/id/101059497>

²¹³ Agence nationale de la recherche, <https://anr.fr/>

²¹⁴ <https://formas.se/samarbete-och-samverkan/nationella-forskningsprogram/livsmedel.html>

²¹⁵ Alexandre Dubois, personlig kommunikation

mellan aktörer i matsystem, exempelvis skolkök²¹⁶. Ambitionen är att inom FutureFoodS stimulera och vidareutveckla innovativa arbetsätt och insatser på EU-nivå. En övergripande målsättning för såväl Formas som Vinnova är att partnerskapet ska möjliggöra för svenska Fol-aktörer inom livsmedelsområdet att hitta Fol-konsortier på EU-nivå²¹⁷.

En utlysning har slutförts inom FutureFoodS och en andra genomförs för närvarande. När det gäller den avslutade utlysningen, samverkade Formas och Vinnova för att i möjligaste mån påverka både utformning och genomförande. Exempelvis kommunicerade myndigheterna gemensamt gentemot svenska Fol-aktörer. Tillsammans kunde de påverka den genomförda utlysningens utformning så att den rönne ett påtagligt intresse bland svenska Fol-aktörer och i slutändan till ett stort antal finansierade svenska Fol-aktörer²¹⁸. Formas deltar även i den andra utlysningen inom partnerskapet. Ansvarig handläggare bedömer att myndigheten hade möjlighet att bidra till utlysningens utformning och inriktning²¹⁹.

FutureFoodS befinner sig fortfarande i en relativt tidig fas av genomförandet. Ansvariga handläggare på Vinnova har upplevt det något utmanande att främja nya och innovativa arbetsätt, men bedömer det också som alltför tidigt att avgöra vad som kan åstadkommas inom ramen för den breda internationella samverkan som ett partnerskap utgör. Partnerskapet omfattar ett stort antal aktörer som under en uppstartsfas ska lära känna varandra och varandras prioriteringar och arbetsätt. Samtidigt som man behöver förhålla sig till tidsplan och planerad budget.²²⁰

6.2.4.4 EUPAHW

Även partnerskapet om djurhälsa och djurvälstånd EUPAHW (*European Partnership on Animal Health and Welfare*) har bäring på jordbruksfrågor. Formas deltar i partnerskapet som Fol-finansiär. Därutöver deltar Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA) och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) som forskningsutförare. Hittills har partnerskapet genomfört två interna utlysningar, tillgängliga endast för partnerskapskonsortiets medlemmar, samt en extern utlysning tillgänglig för alla Fol-utförare från de deltagande länderna. Den andra öppna utlysningen öppnade i januari 2026.

SVA har forskning som del av sin myndighetsinstruktion och bedömer sitt deltagande i EUPAHW som mycket värdefullt. Forskare från myndigheten har deltagit i alla tre utlysningar som genomförts, framför allt inom de bägge interna. Man har inom myndigheten kunnat skapa en välfungerande länk mellan partnerskapet och myndighetens arbete med djurhållning och djurhälsa. Ett illustrativt exempel är den kunskapsutveckling som uppnåddes inom projektet "*Immune mechanism to African swine fever*". I detta fokuserade man på förutsättningarna för att utveckla vacciner mot

²¹⁶ Se exempelvis <https://www.vinnova.se/nyheter/2023/11/atta-innovationsplattformar-for-hallbara-matsystem/>

²¹⁷ Camilla Sjörs, Erika Ax och Alexandre Dubois, personlig kommunikation

²¹⁸ ibid

²¹⁹ Alexandre Dubois, personlig kommunikation

²²⁰ Camilla Sjörs och Erika Ax, personlig kommunikation

afrikansk svinpest. Denna typ av europeiskt kunskapsutbyte gör att svenska aktörer står bättre rustade när sjukdomar dyker upp som är nya för Sverige. Så var fallet när ett utbrott av afrikansk svinpest skedde i Västmanland 2023. I detta fall kunde Sverige förklaras fritt från sjukdomen cirka ett år senare²²¹.

6.2.4.5 Water4All och SBEP

De bägge partnerskapen Water4All och SBEP adresserar bägge skydd och användning av vattenresurser. Formas deltar i bägge partnerskapen och är samtidigt ansvarig för det svenska nationella forskningsprogrammet om hav och vatten²²². Detta möjliggör synergieffekter. Exempel på detta är att forskningsprioriteringar kan kombineras, kompletterande Fol-projekt finansieras i respektive format och forskningsresultat från bägge korsas med varandra i policydialogen. Huvudfokus för Formas har varit att skapa möjlighet för svenska forskare att delta i europeiska konsortier inom sina forskningsfält²²³.

Water4all är inriktat på sötvattentillgångar samt kustnära marina ekosystem enligt principen "från källflöde till hav". Partnerskapets strategiska forskningsagenda tar upp frågor kring värdering och skötsel av vattentillgångar, cirkulär ekonomi, infrastruktur, hälsa och internationella samarbeten. Partnerskapet har en tydlig policykoppling med avstamp i ramvattendirektivet²²⁴ (*Water Framework Directive, WFD*) vars målsättning är en god ekologisk status för Europas vattenförekomster. Water4All bidrar till genomförandet av WFD genom att ta fram kunskap, verktyg och innovativa lösningar för policy och förvaltning. Partnerskapet integrerar WFD-målen i ett systemperspektiv ("nexusperspektiv") som inkluderar frågor relaterade till såväl vatten som energi, livsmedel och ekosystem. Detta för att stärka policysamordning och bidra till att påverka på vatten beaktas i alla relevanta områden av EU-policy. Water4All bidrar också till att implementera EU:s strategi för vattenresiliens (*Water Resilience Strategy, WRS*). Här ligger fokus på frågor kring skydd och återställande av akvatiska kretslopp, bland annat via utveckling av kunskap och verktyg samt styrning genom adaptiva lösningar. Sammantaget ser partnerskapet som sin uppgift att genom Fol bidra till ett snabbare och mer samordnat genomförande av EU:s vattenlagstiftning, där ramvattendirektivet och WRS utgör grundpelare. Inom partnerskapets utlysningar finns ett uttalat krav på att ansökningar om Fol-finansiering ska visa hur projekten kan bidra till hur EU och dess medlemsländer kan införa dessa policymålsättningar²²⁵ i lagstiftning.

Tillsammans med italienska ISPRA leder Formas arbetspaketet *Support Science-Policy-End-users Interface*. Här ligger fokus just på att identifiera kunskapsluckor i samband med att ramvattendirektivet införs. Återföring av kunskap genererad inom partnerskapet

²²¹ Karin Artursson, personlig kommunikation

²²² <https://formas.se/samarbete-och-samverkan/nationella-forskningsprogram/hav-och-vatten.html>

²²³ Osman Tikansak, personlig kommunikation

²²⁴ 2000/60/EG

²²⁵ Osman Tikansak, personlig kommunikation

sköts bland annat genom policydokument, dialog- och nätverksevenemang och andra kapacitetshöjande aktiviteter. Formas stöder spridningsprocessen genom ett eget kommunikationsteam för att säkerställa att svenska aktörer har tillgång till den senaste kunskapen. Därutöver koordinerar Formas ett svenskt intressentnätverk, där bland annat Havs- och vattenmyndigheten, Sweden Water Research (SWR)²²⁶, Impact Innovation-programmet Water Wise Societies²²⁷ och Regeringskansliets grupp för samordning av vattenfrågor ingår. Att skapa detta nätverk krävde en hel del arbete och tid. Nu upplever emellertid ansvarig handläggare att det starkt bidrar till det svenska genomförandet av Water4All. Ett tecken på förankring är att SWR under 2026 avser att bli medlem i Water4All-konsortiet²²⁸.

Partnerskapet SBEP (*Sustainable Blue Economy Partnership*) är strukturerat efter havsmiljödirektivet (*Marine Strategy Framework Directive, MSFD*)²²⁹. Det innebär bland annat att aktiviteter inom partnerskapet organiseras i de fem havsbassänger som direktivet definierar. Liksom Water4All utformar även SBEP sin verksamhet för att genomföra EU:s havspolitik. I detta fall gör partnerskapet det genom att upprätthålla en SRIA som uttryckligen stödjer genomförandet av MSFD i EU och dess medlemsländer. Detta omfattar även havsplaneringsdirektivet (*Maritime Spatial Planning Directive, MSPD*)²³⁰, den gemensamma fiskeripolitiken (*Common Fisheries Policy, CFP*) och EU-missionen "Restore our Ocean and Waters"²³¹. Även inom SBEP skapar man strukturerade gränssnitt mellan vetenskap och policy, exempelvis med hjälp av *policy briefs*, för att säkra systematisk återkoppling och stöd till EU: policyprocess.

Formas deltar i några mindre arbetspaket, det vill säga i betydligt mindre omfattning än i Water4All²³². Formas roll i dessa arbetspaket inkluderar revidering av SRIA och organisering av synergiworkshopar med finansierade projekt för samarbete kring gemensamma forskningsresultat. Även Rymdstyrelsen bidrar till finansieringen av SBEP:s internationella utlysningar.

²²⁶ SWR är ett FöI-bolag ägt av tre sydsvenska kommunala vatten- och avloppsbolag:

<https://swedenwaterresearch.se/>

²²⁷ <https://impactinnovation.se/program/water-wise-societies/>

²²⁸ Osman Tikansak, personlig kommunikation

²²⁹ 2008/56/EG

²³⁰ 2014/89/EU

²³¹ https://maritime-forum.ec.europa.eu/theme/research/mission-ocean-and-waters_en

²³² Osman Tikansak, personlig kommunikation

7 Analys och slutsatser

Så långt denna analys har kunnat bedöma, fyller partnerskapsinstrument sitt grundläggande syfte att öppna upp för intressentdeltagande i utformningen av EU:s Fol-finansiering. Det finns naturligtvis utmaningar i detta för samtliga partnerskap. Inte minst tvingas de alla tvingas väga samman komplexa och ibland motstridiga intressen. Vissa partnerskap tycks fungera bättre i detta avseende än andra. Det tycks också finnas bekymmersamma tendenser till att EU-kommissionen vill försöka snäva in den dialog som är en grundprincip för partnerskapens existens. Detta har framför allt rapporterats från de samprogrammerade partnerskapen. På det hela taget tycks partnerskapen emellertid fungera ungefär som avsett.

Bakom denna rapport ligger en omfattande och stundtals komplex analys. Ändå är den genomlysning av partnerskapsinstrumentet ur svensk synvinkel som var syftet långt ifrån fullständig. Analysen har täckt ett stort antal partnerskap (37 stycken) av tre huvudsakliga typer och det förekommer specialvarianter inom alla tre. Tematiskt spänner dessa partnerskap över en mycket stor del av svenska Fol-finansiärers samlade ansvarsområden. Ett motsvarande stort antal svenska Fol-aktörer har i princip varit berörda av analysen, men endast ett begränsat antal av dem har kunnat tillfrågas under arbetets gång. Analysarbetet har heller inte omfattat intervjuer inom Regeringskansliet. En lika heltäckande belysning av partnerskapen har sannolikt inte genomförts under senare år i Sverige, om alls. Slutresultatet är ändå endast ett steg i en kontinuerlig kunskapsutveckling kring det svenska deltagandet i EU:s ramprogram. Rapporten kan ses som ett underlag för fortsatt dialog.

Analysen har dels omfattat en inre kärna av kvantitativ analys av svenska Fol-utförarens deltagande i projekt finansierade inom partnerskapen. Dels har den bestått av en mer kvalitativ analys av såväl förutsättningar för detta deltagande som resultatet av det. Det finns då en viss slagsida i hur de olika partnerskapstyperna har kunnat observeras. Denna beror på att det för de samfinansierade partnerskapen i stor utsträckning saknas enkelt tillgängliga projektdata. Istället har analysen haft direkt tillgång till ett stort antal kunniga och engagerade myndighetshandläggare. Effekten har blivit en mindre heltäckande kvantitativ analys av dessa partnerskap, men en desto fylligare kvalitativ sådan. Bägge analysmomenten har erbjudit intellektuellt stimulerande men tidskrävande arbetsuppgifter. För de samprogrammerade och institutionella partnerskapen finns däremot rikliga och heltäckande projektdata. Men tiden har blivit alltför knapp för att ge dessa partnerskapsformer också den kvalitativa genomlysning de egentligen hade förtjänat.

Det är analysens bedömning att det relativt starkare innehållsmässiga fokuset på de samfinansierade partnerskapen tämligen väl speglar svenska Fol-finansiärers samlade medarbetarfokus på de olika partnerskapstyperna. Detta bekräftas av den kartläggning av arbetstimmar per partnerskapstyp som genomförts inom ramen för analysarbetet, avsnitt

7.2.4. Att de samfinansierade partnerskapen är mest utrymmeskrävande i Fol-finansiärernas verksamhetsplanering ligger i sakens natur. Likaså att analysens disposition delvis speglar detta förhållande. Det finns emellertid anledning att vara vaksam på om det högre antalet arbetstimmar i samfinansierade partnerskap också leder till ett oproportionellt stort fokus på dem när det kommer till Fol-finansiärernas roll som expertmyndigheter inom svensk Fol-policy.

De kommande tre avsnitten sammanställer analysens observationer per partnerskapstyp, avsnitt 7.1. De gör också gör en samlad analys av dessa observationer med utgångspunkt i valda delar av svensk Fol-policy, avsnitt 7.2, och lämnar några avslutande rekommendationer för såväl svensk Fol-policy som för ett fortsatt analysarbete, avsnitt 7.3.

7.1 Samlade observationer per partnerskapstyp

Detta avsnitt redogör på ett sammanfattande vis för de viktigaste observationerna per partnerskapstyp. Dessa utgör grund för de övergripande slutsatser som dras i avsnitt 7.1 och 7.2. Några inledande och översiktliga observationer är emellertid på sin plats redan här.

En sådan observation är att finansieringsvolymen via de tre partnerskapstyperna varierar påtagligt. Under Horisont Europa förväntas de institutionaliserade partnerskapen tillsammans förmedla cirka 30 miljarder euro, de samprogrammerade cirka 20 miljarder euro och de samfinansierade drygt nio miljarder euro. En annan iakttagelse är att genomsnittlig projektstorlek varierar påtagligt från de samfinansierade partnerskapens typiska projektvolym på 1–2 miljoner euro till väsentligt större projekt inom de andra bägge partnerskapstyperna. De tre partnerskapstyperna fungerar naturligtvis också på olika sätt. Viktiga skiljelinjer är att syfte och huvudsaklig output varierar. Nationella Fol-finansiärer har olika typ och nivå av ansvar, framför allt beroende på i vilken utsträckning nationella Fol-anslag används för medfinansiering. Förutsättningarna för nationella Fol-institutioner att medverka varierar i motsvarande utsträckning.

Slutligen finns det förstås också en viss logik bakom att man för ett givet Fol-fält väljer den ena eller andra partnerskapsformen. Denna logik har dock gränser. Som framgick i kapitel 1 etableras de olika partnerskapstyperna vid olika tidpunkter i förhållande till cykeln för EU:s flerårsbudget och ramprogrammets genomförande. Valet av partnerskapstyp påverkas också av tidigare generationers typ av partnerskap.

Det är därför vanskligt att jämföra samtliga partnerskap på samma premisser. Alla har som huvudsakligt verktyg att utlysa Fol-medel, men karaktären på den form av samverkan de bygger på varierar. Helt klart är att partnerskapens värde behöver mätas på långt fler sätt än i volymen fördelade Fol-medel.

7.1.1 Institutionaliserade partnerskap

De institutionaliserade partnerskapen, varav nio inkluderats i denna analys, representerar ett brett spektrum av Fol-områden med några sinsemellan delvis olikartade organisationsformer. Övergripande observationer och slutsatser är därför lite mer vanskliga att göra för dessa jämfört med övriga partnerskapstyper. Projektstorleken inom dessa institutionaliserade partnerskaps hittills 494 finansierade projekt²³³ fördelas så att 19 procent av projekten har en total projektkostnad på under tre miljoner euro och 34 procent på över tio miljoner euro.

Svenska Fol-aktörer medverkar i någon utsträckning i samtliga institutionaliserade partnerskap. Dialog har förts med åtminstone någon svensk representant från sex av partnerskapen. I samtliga fall har det framkommit en överlag positiv bild av partnerskapens syfte och målsättning liksom av svenska deltagares möjlighet att påverka deras utformning. I några av fallen gav samtalen en bild av att EU-kommissionen har blivit mer benägen att utnyttja det 50-procentiga röstetal den har i styrelsen för alla institutionaliserade partnerskap. Det är viktigt att inom partnerskapen samarbeta med andra medlemsländer som har likartade intressen som Sverige. Fokus i analysen har varit på de två partnerskapen av trepartsmodell, det vill säga Chips JU och EuroHPC JU, samt på Europe's Rail och SESAR.

Trafikverket och Luftfartsverket bedömer att de bägge partnerskapen Europe's Rail och SESAR lämnar viktiga bidrag till arbetet med att genomföra det gemensamma europeiska järnvägsområdet, respektive det gemensamma europeiska luftrummet.

Insatsportföljerna för de bägge trepartspartnerskapen Chips JU och EuroHPC JU är komplexa. Den största finansieringskällan utgörs av medfinansieringen från deltagande länder. Finansiering som utgår från EU-budgeten omfattar i bägge fall också instrument utanför Horisont Europa. Det nationella svenska deltagandet är starkt avhängigt nivån på den svenska offentliga medfinansieringen. Det är tydligt att EuroHPC JU varit avgörande för etableringen av ett paneuropeiskt system av superdatorer. Svenska lärosäten och Vetenskapsrådet har proaktivt använt partnerskapet för att säkra tillgång till detta nätverk för svenska Fol-aktörer. Dessa är i internationell jämförelse flitiga användare av datorer som hittills driftsatts. Svenska forskargrupper har också varit framgångsrika i de Fol-utlysningar som genomförts. Emellertid har den nationella medfinansieringen, finansierad via regeringsuppdraget "Datadriven forskning", i någon mån varit begränsande. Det har förekommit att ett lärosäte som blivit beviljat medel fått skjuta till medfinansiering ur egen budget.

Inom det andra institutionaliserade partnerskapet av trepartstyp, Chips JU, har Sverige haft en något mer avvaktande hållning. Sverige deltar förvisso i satsningen på kompetenscentra som Chips JU initierat och svenska myndigheter bedömer att det är

²³³ Omfattar för Chips JU och EuroHPC JU endast Fol-utlysningar inom ramprogrammet. Inkluderas även de projekt som finansieras eller upphandlas med finansiering från DIGITAL-programmet och Connecting Europe Facility (CEF) stiger den genomsnittliga projektstorleken.

framgångsrikt. Svenska myndigheter har emellertid valt att inte medfinansiera svenskt deltagande i de pilotlinor för utveckling av halvledarframställning som etablerats. Det deltagande som sker i en av dem har istället finansierats av deltagande svenska lärosäten. Sverige medverkar heller inte i den designplattform som partnerskapet har etablerat. Sveriges medfinansiering inom partnerskapets Fol-utlysningar är måttlig i internationell jämförelse. Anekdotisk evidens antyder att några jämförbara länder med en större bemanning från ansvariga myndigheter kan agera mer proaktivt inom partnerskapets komplexa insatsportfölj.

Inom övriga fem institutionaliserade partnerskap är det framför allt företag som deltar i projekten. Samtliga aktörstyper representeras tämligen jämnt bland koordinatörerna i de flesta av partnerskapens projekt. Svenska aktörer deltar överlag på två till tre procents andel av partnerskapens totala projektkostnad. Undantaget utgörs av Clean Hydrogen där svenska aktörer hittills står för sex procent av den totala projektkostnaden, vilket också en tydlig ökning jämfört med tidigare generationer av partnerskapet. Två till tre procent är förvisso lägre än det mål som det svenska Regeringskansliet satt för Sveriges totala andel av EU-finansieringen. I förhållande till befolkningsstorlek placerar det oss emellertid sammantaget i paritet med likartade länder.

Svenska Fol-finansiärer lägger, utanför de bägge partnerskapen av trepartsmodell, en mycket begränsad arbetsinsats på de institutionaliserade partnerskapen. Detta ligger i linje med att de inte har samma naturliga roll i dessa som i samfinansierade partnerskap och i institutionaliserade partnerskap av trepartsmodell. Däremot lägger Trafikverket respektive Luftfartsverket betydande arbetsinsats i partnerskapen Europe's Rail och SESAR.

7.1.2 Samprogrammerade partnerskap

De svenska Fol-utförare och näringslivsrepresentanter som analysen varit i kontakt med bedömer att de samprogrammerade partnerskapen huvudsakligen utgör viktiga plattformar för utformning och genomförande av Fol-finansiering inom respektive Fol-område. Samtidigt har andra uttryckt frustration över att EU-kommissionen under de senaste åren snävat in dialogen väsentligt, framför allt jämfört med hur den var utformad under Horisont 2020. Utlysningarna inom dessa partnerskap genomförs inom ramprogrammets ordinarie arbetsprogram. Därmed har EU-kommissionen i slutändan samma rådighet över deras utformning som över ramprogrammets utlysningar i övrigt. Hittills är 565 projekt finansierade inom de samprogrammerade partnerskapen. Storleken på dessa fördelas så att fyra procent av projekten har en total projektkostnad på under tre miljoner euro och knappt 20 procent är på 10 miljoner euro eller mer, det vill säga merparten av projekten har en storlek på mellan tre och tio miljoner euro.

Partnerskapen omfattar forskning, innovation och demonstration inom huvudsakligen tekniskt, infrastrukturellt och industriellt orienterade Fol-områden. Samtliga samprogrammerade partnerskap har etablerats under kluster 4 (Digitala frågor, industri och rymden) och kluster 5 (Klimat, energi och mobilitet). Framför allt är det

forskningsinstitut som koordinerar projekten och företag som utgör den huvudsakligen deltagande aktörstypen. Samprogrammerade partnerskap är inte självständiga juridiska personer, utan är baserade på en icke-bindande avsiktsförklaring mellan EU-kommissionen och ett europeiskt branschorgan. De har därför inte lika brett handlingsutrymme som de institutionaliserade partnerskapen. Analysen visar på flera fall där projekt finansierade inom samprogrammerade spelat en viktig roll för deltagande organisationers Fol-strategier.

Samtliga europeiska branschorgan som tecknar avsiktsförklaringar med EU-kommissionen har svenska Fol-aktörer som medlemmar. I vilken utsträckning aktörerna aktivt utnyttjar sitt medlemskap till att bidra till partnerskapens utformning har inte kunnat kartläggas inom ramen för analysen. Anekdotisk evidens pekar på ett i flera fall måttligt svenskt engagemang.

Svenska Fol-aktörer deltar i de flesta fall i de samprogrammerade partnerskapens projekt på en måttlig till låg nivå jämfört med likartade länder. Vad gäller orsakerna bakom detta erbjuder analysarbetet framför allt anekdotisk evidens, utöver det faktum att i flera jämförbara länder spelar inhemsk projektkoordinering en väsentligt större roll för det samlade nationella deltagandet än vad det gör i Sverige. I detta avseende begränsas det svenska deltagandet uppenbart av att potentiella svenska koordinatörer (framför allt lärosäten och forskningsinstitut) har högre fasta kostnader än vad ramprogrammet ger ersättning för. Det sker bland dessa organisationer en intern om disponering av basanslag, när sådana finns, till att täcka delar av skillnaden mellan faktiska kostnader och EU:s ersättning. Några av dem uttrycker emellertid att dessa omständigheter begränsar deras handlingsutrymme. Åtminstone Finland har valt annan kompensationsmodell än Sverige.

Förekomst (eller inte) av nationella projektkoordinatörer ger emellertid endast ett begränsat förklaringsvärde. Flera kontinentaleuropeiska länder har ett utbrett deltagande i samprogrammerade partnerskapsprojekt utan att koordinera en särskilt stor andel av dem. Samma sak gäller i viss utsträckning för Sverige inom de bägge fordonsinriktade partnerskapen CCAM och 2Zero. Här är svenska Fol-utförare uppenbarligen attraktiva konsortiepartners. Vilken roll inhemska Fol-utförare kan spela för att mobilisera intresse och förmåga i nationella Fol-system för denna typ av internationell Fol-samverkan bör därför analyseras vidare.

Svenska Fol-finansiärer lägger en mycket begränsad arbetsinsats på de samprogrammerade partnerskapen. Detta ligger i linje med att de inte har samma naturliga roll i dessa som i samfinansierade och vissa institutionaliserade partnerskap. Att Vinnova nyligen valt att gå med i det branschorgan som tecknar en avsiktsförklaring med EU-kommissionen för det samprogrammerade partnerskapet *Innovative Advanced Materials for Europe* (IAM4EU) förtjänar därför viss uppmärksamhet. Motivet bakom medlemskapet är att bidra till mobiliseringen av svenska Fol-aktörer inom ett viktigt Fol-område för Sverige.

7.1.3 Samfinansierade partnerskap

Svenska Fol-finansiärer och andra deltagande myndigheter har en mycket positiv bild av de samfinansierade partnerskapen. Inom ramen för de projektkonsortier som beviljas finansiering ur ramprogrammet för att genomföra samfinansierade partnerskap har de genomförande konsortierna, huvudsakligen bestående av nationella myndigheter, stor rådighet över partnerskapens utformning. Samfinansierade partnerskap upplevs som enklare att påverka än exempelvis ramprogrammets missions-instrument. Finansieringen av dessa partnerskap kommer till (överlag) 70 procent ur nationella Fol-budgetar och inte ur EU-budgeten. Den genomsnittliga storleken på projekten är påtagligt mindre än för övriga partnerskapstyper. Total projektstorlek inom de samfinansierade partnerskapen ligger huvudsakligen på mellan en och två miljoner euro.

De flesta samfinansierade partnerskap har etablerats under kluster 1 (Hälsa) och kluster 6 (Livsmedel, bioekonomi, naturresurser, jordbruk och miljö). Projekten koordineras huvudsakligen av lärosäten. Svenska Fol-aktörer koordinerar påtagligt fler projekt bland de samfinansierade partnerskapen jämfört med övriga partnerskapstyper. Någon heltäckande analys av projektdeltagandets fördelning på länder och aktörstyper har däremot inte varit möjlig. Tämmligen omfattande anekdotisk evidens från de intervjuer som genomförts med myndighetshandläggare tyder emellertid på att det svenska deltagandet är ett framgångsrikt. Utöver Fol utförd inom projekten är policyrådgivning en huvudsaklig output. Flera av partnerskapen står i tät dialog med policyförberedande myndigheter inom aktuella ansvarsområden. Inom några finns också välutvecklade format för en bredare samhällelig intressentdialog.

Flera partnerskap har ambitioner som går utöver kunskapsutveckling, policyrådgivning och intressentdialog. Det kan exempelvis handla om bidrag till datadelning inom EU eller mer handfast förändring i de system som partnerskapen adresserar. Samfinansierade partnerskap är inte självständiga juridiska personer, utan är baserade på ett avtal mellan EU-kommissionen och partnerskapskonsortiet. Därmed har de inte lika brett handlingsutrymme som de institutionaliserade partnerskapen.

Svenska Fol-finansiärer uttrycker i flera fall att de ser engagemanget i partnerskapen som viktiga plattformar för att främja nationella Fol-prioriteter. Detta inkluderar svenska Fol-aktörers möjlighet till internationell uppkoppling. Viktiga uttryck för dessa nationella prioriteringar är förekomst av nationella forskningsprogram, Fol-agendor, regeringspolitiska vägval eller en mer eller mindre tydlig koppling mellan partnerskapet och deltagande av myndigheter utanför kretsen av Fol-finansiärer.

Analysen visar på ett påtagligt värde av att myndigheter aktivt deltar i samfinansierade partnerskap inom ramen för sina respektive myndighetsuppgifter. Analysen visar på flera fall av påtagligt policyvärde i resultaten av projekt genomförda inom samfinansierade partnerskap. Bland de som dragit nytta återfinns exempelvis Kemikalieinspektionen, Naturvårdsverket, Statens veterinärmedicinska anstalt och Energimyndigheten. Även för aktörer bortom de som själva deltar i partnerskapen uppstår uppenbarligen nyttor, även

om utmaningarna med kunskapsspridning då är större. Resursbrist är då naturligtvis en huvudfaktor, liksom att policystrategier ofta är otydliga med vilken roll Fol kan spela. I flera fall har referensgrupper ("nationella spegelgrupper") en viktig funktion för att stärka policykopplingen. Analysen visar också på vikten av deltagande av andra typer av intressenter, exempelvis strategiska innovationsprogram och intresseorganisationer. Dessa kan spela en viktig roll som förmedlare av information och för att mobilisera aktörer i Fol-system.

Sveriges finansieringsåtaganden inom de samfinansierade partnerskapens konsortier är höga i europeisk jämförelse, men i paritet med flera jämförbara länder. Finansieringen av dessa partnerskap är alltså huvudsakligen nationell. Det finns därför ett behov att avsätta medel ur Fol-finansiärernas budgetar för att täcka det nationella deltagandet. I flera fall står det svenska deltagandet i nära samspel med genomförandet av de nationella forskningsprogram som framför allt hanteras via Vetenskapsrådet, Formas och Energimyndigheten. Nationella program kan både ge ledstänger för vad Sverige förordar innehållsmässigt i partnerskap och vara en kanal för att avsätta finansiering. Det finns emellertid också exempel på hur avsaknad av ett nationellt forskningsprogram bidragit till att den ansvariga svenska finansiären har ökat sin ambitionsnivå.

Svenska Fol-finansiärer lägger betydligt mer tid på de samfinansierade partnerskapen än på de övriga bägge partnerskapstyperna, arbetstid som i betydande omfattning finansieras ur EU-budgeten. Denna höga arbetsinsats är naturlig, givet att de flesta av dem adresserar nationellt prioriterade Fol-områden och att partnerskapsmodellen bygger på samverkan mellan nationella Fol-finansiärer. Den höga svenska ambitionsnivån står också i paritet med den positiva uppfattning som medverkande svenska myndigheter har om värdet av att delta i partnerskapen. Det finns också ett påtagligt intresse bland svenska Fol-aktörer att Sverige medfinansierar dessa partnerskap. Detta eftersom finansieringen via dem är ekonomiskt fördelaktigare än i ramprogrammet i och med en högre täckning av fasta kostnader. Samtidigt upplever Fol-aktörer att det är enklare att delta i dessa partnerskaps projekt än inom andra EU-instrument på grund av att projekten är mindre och administrationen enklare.

7.1.3.1 Om behov av och förutsättningar för utökad datakontroll inom samfinansierade partnerskap

Vad gäller de samfinansierade partnerskapen fanns det i analysens ursprungliga övergripande ansats en ambition att nå motsvarande datakontroll av projektpopulationen som finns via CORDIS för de institutionaliserade och de samprogrammerade partnerskapen. Idealt skulle detta omfattat såväl finansieringsvolym per part för beviljade projekt som data om ansökningar och deras betyg på både steg 1- och steg 2-nivå i dessa partnerskaps utlysningar. Syftet med den förra målsättningen vore bland annat att förenkla direkta jämförelser mellan denna partnerskapstyp och övriga. Med den

andra att skapa förutsättningar för att delvis styra fördelningen av de medel för medfinansiering som sker via EU-sam till forskningsfält på basis av efterfrågemått²³⁴.

Detta visade sig, trots en omfattande arbetsinsats, inte genomförbart inom ramen för projektiden. Utöver att denna typ av datasammanställning är arbetskrävande, och egentligen beroende av att arbetssätt och dokumentationsformat harmoniseras mellan de samfinansierade partnerskapen, så finns det anledning att förhålla sig något försiktig till att styra allokering av medel för medfinansiering efter dessa mått. Antalet ansökningar till samfinansierade partnerskaps utlysningar är inte en oberoende variabel utan, på samma sätt som för de flesta finansieringsinstrument, avhängig de insatser för att mobilisera intresse bland Fol-aktörer som gjorts av framför allt nationella Fol-finansiärer.

7.2 Analys och slutsatser kring partnerskapen i svensk och europeisk Fol-policy

Analysarbetet har inneburit ett stort antal samtal med sakkunniga inom samtliga partnerskapstyper och med samlad erfarenhet från ett flertal av det totala antalet partnerskap. Såttillvida får analysarbetets täckningsgrad anses vara god. Naturligtvis blir ett urval av samtalspartners aldrig fullständigt rättvisande och den samlade bild de ger upphov till blir aldrig fullständigt objektiv. I denna rapport finns det anledning att vara tydlig med att behovsägare utanför myndighetssfären är sparsamt representerade. Med undantag för de samprogrammerade partnerskapen härrör dessas perspektiv huvudsakligen från ansvariga myndighetshandläggare. En övergripande prioritet har nämligen varit att få en så fullständig som möjlig täckning av de samfinansierade partnerskapens ansvariga myndighetshandläggare. I de fall dessa sitter på myndigheter utanför de rena Fol-finansiärerna så finns där också viktiga behovsägare. I dialog med projektets styrgrupp, har rapportförfattaren låtit det myndighetsperspektiv som härigenom blivit förhärskande för de samfinansierade partnerskapen, också få genomslag bland de institutionaliserade partnerskapen. Där har fokus lagts på de bägge stora partnerskapen av trepartstyp, Chips JU och EuroHPC JU, där Fol-finansiärer har en nyckelroll, samt på Europe's Rail och SESAR. I de bägge sistnämnda har Trafikverket respektive Luftfartsverket ledande svenska roller.

Ovanstående begränsningar till trots, framkommer det ur analysresultaten en tydlig bild av att partnerskapen överlag tjänar sitt grundläggande syfte, det att vara plattformar för intressenters medverkan i europeisk Fol-finansiering. Rimligen finns det då också exempel på dysfunktion inom partnerskap som inte kommit till analysens kännedom. Möjligen skulle denna till och med kunna vara av sådan dignitet att man skulle kunna ifrågasätta enskilda partnerskaps existens. I så fall skulle det ändå inte ändra på det faktum att för samtliga partnerskapstyper har det framkommit tillräckligt mycket evidens

²³⁴ Framför allt förekomst av högt betygsatta ansökningar som på grund av brist på medel för medfinansiering inte beviljas finansiering.

för att analysen ska kunna konkludera att den grundläggande modellen med partnerskap skapar påtagliga mervärden.

7.2.1 Om mervärden från partnerskap och vikten av behovsägares deltagande

Vilka är då dessa mervärden och hur uppstår de? Till att börja med skiljer sig mervärdena påtagligt åt mellan de tre partnerskapstyperna. Delvis framgår skillnaderna redan ur partnerskapstypernas olika projektstorlekar. Genomsnittlig projektstorlek är avsevärt mycket större inom de institutionaliserade och samprogrammerade partnerskapen. Bland de större projekten hos dessa återfinns bland annat infrastrukturella projekt och storskaliga demonstrationsprojekt av en typ som hittills inte finansierats inom de samfinansierade partnerskapen. För de institutionaliserade partnerskapen tillkommer också att de i egenskap av självständiga juridiska personer exempelvis även kan genomföra upphandlingar.

De institutionaliserade och de samprogrammerade partnerskapen är i högre grad tekniskt orienterade än de samfinansierade. Bägge partnerskapstyperna delar i betydande utsträckning bakgrund i de europeiska teknikplattformarna (*European Technology Platforms*, ETP). Detta var en tidig, men ännu aktiv, partnerskapsform initierad redan under det sjätte ramprogrammet (FP6) under 2002–2006²³⁵. Analysarbetet har förvisso inte kunnat göras lika heltäckande för institutionaliserade och samprogrammerade partnerskap som för de samfinansierade, men viktiga mervärden har ändå kunnat konstateras, se nedan. De yttersta behovsägarna återfinns i flera fall inom näringslivet, men långt ifrån alltid. Bägge partnerskapstyperna bygger också till betydande del på näringslivets engagemang i utformning, genomförande och finansiering.

Analysarbetet visar att både Trafikverket och Luftfartsverket har kunnat göra sitt engagemang inom Europe's Rail respektive SESAR till integrerade delar av sina Fol-uppdrag. Bägge myndigheterna bedömer att partnerskapen utgör viktiga verktyg för såväl deras övergripande myndighetsuppdrag som för integrationen av europeisk kommunikationsinfrastruktur. Bägge partnerskapen erbjuder tydliga exempel på betydelsen av att ha med behovsägare när partnerskap genomförs.

För de bägge institutionaliserade partnerskapen av trepartsmodell (Chips JU och EuroHPC JU) är också medlemsländernas vilja och förmåga att medfinansiera beviljade projektkonsortier av avgörande betydelse. Detta sätter staten i en särskild roll. I bägge fallen utövas den huvudsakligen av nationella Fol-finansiärer. Bägge partnerskapen genererar resultat av infrastrukturell och kompetensfrämjande karaktär, samtidigt som bägge också finansierar Fol-projekt. Deltagande länder har möjlighet att välja ambitionsnivå inom samtliga typer av projekt. I bägge partnerskapen har ansvariga handläggare gett uttryck för frustration över att svenska anslagsmedel inte räcker till för att fullt ut medfinansiera svenska Fol-aktörer. I EuroHPC JU når svenska Fol-aktörer emellertid en framträdande position inom projektportföljen. I Chips JU är den mer

²³⁵ Vinnova (2024a)

måttlig och i förhållande till befolkningens mängd tydligt under Finlands och Österrikes. Vad gäller de infrastrukturella satsningarna har Sverige agerat tämligen proaktivt inom EuroHPC JU, men mer återhållsamt inom Chips JU.

Analysresultaten ger inte underlag för en normativ uppfattning om huruvida svenska staten borde agerat mer proaktivt gentemot de infrastrukturella satsningarna inom Chips JU, men konstaterar att flera jämförbara länder har haft en högre ambitionsnivå. Vinnova har emellertid haft utmaningar med att kunna avsätta egna anslagsmedel för medfinansiering av Fol-utlysningarna inom partnerskapet²³⁶. Etableringen av partnerskapet har ägt rum parallellt med att en allt större andel av myndighetens anslagsbudget bundits upp i fleråriga, ofta aktörsdrivna, program. Dessa aktörsdrivna program kan rimligen inte förväntas att själva bidra till medfinansieringen inom partnerskap med de anslag de fått beviljade av Vinnova. Detta då de själva, eller de aktörer som står bakom dem, inte kan delta i bedömningsprocesser och annat förberedelsearbete som föregår partnerskapens beviljande av projekt. Däremot har de alla potential att bidra till ett aktivt svenskt deltagande i partnerskapen. De skulle också kunna åläggas att över tid öka sin egen finansiering därifrån (liksom från andra externa källor), med målsättningen att gradvis minska deras andel av Vinnovas anslagsbudget. Så har exempelvis skett inom Irlands satsning på nationella excellenskluster²³⁷.

De samprogrammerade partnerskapens mervärden omfattar, likartat som för de institutionaliserade partnerskapen, till stor del tämligen tekniskt och/eller industriellt orienterad output. Här sker utveckling och demonstration av lösningar inom flera av de transformativa processer som omdanar system för exempelvis industriell tillverkning och transporter. Bland exemplen finns koldioxidfri stålframställning, elektrifierade transporter och avancerade material. Flera av analysens intervjuer har pekat på värdet av den intressentdialog som lägger grunden för partnerskapens utformning. Här spelar såväl industriella aktörer som Fol-utförare deltagande i partnerskapen en avgörande roll.

De samfinansierade partnerskapens mervärden ligger dels i att de erbjuder attraktiva möjligheter för svenska Fol-aktörer att delta i transnationella Fol-projekt. Andra viktiga mervärden är att de levererar betydelsefulla bidrag till att praxis, policyformulering och myndighetsutövning inom exempelvis skydd av biologisk mångfald, lantbrukets omställning eller behandling av sällsynta sjukdomar så långt som möjligt baseras på vetenskapliga underlag. Samverkan med berörda myndigheter inom aktuella policyfält är därför mycket viktiga.

7.2.2 Om svenska aktörsdrivna program och uppgifter relaterade till EU:s partnerskap

En viktig framgångsfaktor för alla tre partnerskapstyper är alltså att behovsägare deltar aktivt i såväl utformningen av partnerskapet som i tillämpningen av dess resultat. Värdet av behovsägares medverkan i genomförande av partnerskap är en av analysens viktigaste slutsatser. Denna medverkan kan naturligtvis ofta ske i form av Fol-aktörers och Fol-

²³⁶ Adela Saavedra Granholm och Lars Gustafsson, personlig kommunikation

²³⁷ Se exempelvis Science Foundation Ireland (2015) och Science Foundation Ireland (2021)

finansiärers dialog med behovsägare, men analysen visar också på värdet av behovsägares direkta deltagande i genomförandet av partnerskap. Det sistnämnda gäller även om analysen också kunnat visa på exempel där ett utlokaliserat ansvar inneburit att Fol-finansiärer upplevt sig tappa problemformuleringsförmåga och initiativkraft. På det hela taget är det dock analysens uppfattning att sådana risker är randfenomen att vara uppmärksam på, snarare än egentliga invändningar.

Att behovsägare deltar i utformning av Fol-finansiering är sedan länge en grundbult i nationell svensk Fol-policy. Svenska Fol-finansiärer främjar aktivt deras deltagande genom att förlägga en betydande del av den samlade anslagsbudgeten i aktörsdrivna program. Dessa program är alltså ett tungt budgetåtagande för Vinnova och andra Fol-finansiärer, se ovan. Programmen kan emellertid också spela en viktig roll för det svenska deltagandet i partnerskap genom att utgöra plattformar för svenska behovsägares bidrag till utformning av partnerskap. Analysen erbjuder flera exempel på detta. Här återfinns exempelvis agendaarbetet inom ramen för det samfinansierade partnerskapet RAMP, där det strategiska innovationsprogrammet (SIP) Swedish Mining Innovation lämnat betydelsefulla bidrag. SIP Smartare elektroniksystem har aktivt främjat svensk elektronikindustris deltagande i Chips JU och dess föregångare (avsnitt 4.1). Vidare har SIO Grafen spelat en viktig roll under förberedelserna för det samprogrammerade partnerskapet IAM4EU²³⁸. Ytterligare exempel är Viable Cities roll i DUT-partnerskapet, vilken är utförligt beskriven under avsnitt 6.2.3.1. Svensk fordonsindustris aktiva deltagande i såväl svenska FFI som i de samprogrammerade partnerskapen CCAM och 2Zero har tydligt främjat en innehållsmässig koppling mellan Fol-finansiering på nationell och europeisk nivå av påtaglig betydelse för svensk fordonsindustri, avsnitt 5.2. Svenska aktörsdrivna program har alltså återkommande haft betydelse genom att skapa mervärden för svenska Fol-system i partnerskap. Detta är mycket positivt. På basis av ett flertal samtal under analysarbetets gång, är det analysens bedömning att detta hänger samman med att svenska Fol-aktörer är duktiga på tvärssektoriell samverkan, har en hög grad av självständighet och en välutvecklad förmåga till självorganisering. Bland dessa aktörer återfinns inte minst svenska myndigheter.

Likväl finns här några förhållanden att vara observant på. För det har snarare varit undantag än regel att dessa aktörsdrivna program givits ett tydligt uppdrag att samverka också inom ramen för EU:s Fol-policy. Det internationella perspektivet lyfts förvisso fram som viktigt i de utlysningar och de beslut som lett fram till deras etablering. Dock görs detta aldrig så tydligt att det skulle kunna medföra att svenska myndigheter säkert kan räkna med de aktörsdrivna programmen i något avseende vis-a-vis partnerskapen. Några av dem har ett utpräglat fokus på att stärka nationell förmåga i syfte att underlätta internationell samverkan, dock utan att det specificeras på vilket sätt. Några program har ålagts att redogöra för vad EU-samverkan innebär för dem, dock utan någon närmare

²³⁸ Vinnova (2024b)

riktningsangivelse än så. I ytterligare andra fall är det internationella perspektivet tämligen vagt formulerat överhuvudtaget.

För FFI-programmet²³⁹ reglerades det internationella perspektivet ursprungligen i det avtal²⁴⁰ som upprättades mellan svenska staten (i form av Vinnova och Energimyndigheten) och fem företag ur den svenska fordonsindustrin²⁴¹ i samband med programmets etablering år 2009. Detta avtal föreskriver att samverkansprogram som upprättas inom ramen för FFI tydligt ska bidra till "att främja internationell forsknings- och innovationsverksamhet där förutsättningar för och medverkan i EU:s ramprogram och annan internationell forsknings- och innovationssamverkan noga värderas." FFI gavs alltså ingen specifik roll beträffande det fordonsrelaterade partnerskap, Green Car, som var en föregångare till dagens samprogrammerade partnerskap 2Zero. Ett nytt samverkansavtal upprättades 2024 som inte innebar någon ändring avseende EU-samverkan²⁴². FFI:s senaste färdplan från år 2024²⁴³ tar ett renodlat tekniskt perspektiv på programmets målsättningar. Likväl har FFI uppenbarligen haft en viktig roll för svensk fordonsindustris position inom de fordonsrelaterade partnerskapen, avsnitt 5.2. Det är analysens bedömning att detta beror på att företagen som deltar har ett tydligt eget intresse av att agera proaktivt på både nationell och europeisk nivå. Både FFI och de aktuella partnerskapen ligger i linje med detta intresse. För närvarande utarbetas en internationaliseringsstrategi inom FFI-programmet²⁴⁴.

De strategiska innovationsprogrammen (SIP)²⁴⁵ är Sveriges hittills mest omfattande satsning på aktörsdrivna program. Satsningen byggdes succesivt ut under 2013–2016 och omfattar idag 17 program. Parallellt med ett ambitiöst utvärderingsprogram fick dessa program därefter stegvis förnyad finansiering fram till år 2026 då den sista förnyelsen sker²⁴⁶. Men inte i någon av de utlysningar²⁴⁷ som ursprungligen etablerade strategiska innovationsprogram, föreskrevs en uppgift att de skulle samverka med aktörer på EU-nivå. Inte heller gavs någon sådan instruktion i besluten som etablerade programmen²⁴⁸. Som framgick ovan har likväl några av de strategiska innovationsprogrammen haft betydande roller gentemot några av partnerskapen. Det är analysens bedömning att detta delvis beror på att programkontor identifierat EU-samverkan som en viktig del av det systemutvecklingsuppdrag som var en grundtanke med SIP-modellen. Rimligen påverkades det också av att utvärderingarna av SIP-satsningen återkommande kritiserat brister i arbetet med internationell uppkoppling²⁴⁹.

²³⁹ <https://ffisweden.se/>

²⁴⁰ 2009-00163 (<https://www.vinnova.se/globalassets/mikrosajter/ffi/dokument/samverkansavtal-for-ffi.pdf>)

²⁴¹ AB Volvo, FKG – Fordonskomponentgruppen AB, Saab Automobile AB, Scania CV AB och Volvo Personvagnar AB.

²⁴² Dnr 2024-00542

²⁴³ https://ffisweden.se/wp-content/uploads/2024/12/VINO-0023_FFI_Fardplan_241219-1.pdf

²⁴⁴ Christina Kvarnström, personlig kommunikation

²⁴⁵ <https://www.vinnova.se/m/strategiska-innovationsprogram/>

²⁴⁶ SIP Viable Cities förväntas, efter att ha nioårsutvärderats under 2025, att lämna in sin sista ansökan om förlängd finansiering under 2026. Programmet kommer enligt plan att bli det sista som iverksamställs år 2030.

²⁴⁷ Se utlysningar från mars 2013, oktober 2013, juni 2014 och mars 2016.

²⁴⁸ Se exempelvis dnr 2013-01767, 2014-01331 och 2016-01686

²⁴⁹ Se exempelvis Technopolis (2021)

Slutligen genomförs de strategiska innovationsprogrammen av organisationer som ofta haft ett eget intresse av att främja ett aktivt svenskt deltagande i exempelvis EU:s partnerskap.

Inte heller Avancerad Digitalisering, initierat 2021, har fått någon uppgift kopplad till EU-samverkan. Vare sig i Vinnovas ursprungliga beslut att inrätta programmet²⁵⁰, i de regeringsuppdrag som sedan utökats²⁵¹ eller i programmets eget framtagna färdplan²⁵².

Däremot har Impact Innovation-programmen fått ett tydligare EU-uppdrag. I 2022 års utlysning av förberedelseprojekt²⁵³ slås fast att program ”ska integrera strategiska satsningar för stärkt internationell samverkan både inom EU och globalt som ger tydligt positiva effekter till de missions som formuleras”. Det föreskrevs också att de aktuella förberedelseprojekten skulle genomföra analyser som omfattade ”Hur internationell kraftsamling ska åstadkommas genom finansiering och samverkan inom EU och med länder utanför EU”.

De beviljade Impact Innovation-programmen svarar i sina ansökningar alla i någon utsträckning upp mot dessa krav. Samtliga identifierar EU-policy som en viktig drivkraft inom sina respektive ansvarsområden. Programmet *Net Zero Industry* talar i sin ansökan²⁵⁴ om att en förutsättning för att finansiera avsedd systemomställning är ”*Leveraging industrial, EU and public investments to enhance impact solutions*”. Där sägs också att programmet avser att mobilisera policynätverk på internationell nivå, exempelvis det samprogrammerade partnerskapet Made in Europe och dess branschorgan EFFRA. *SustainGov* identifierar i sin ansökan²⁵⁵ EU-finansiering som en viktig finansieringskälla som bör påverkas, men identifierar inte något partnerskap som en möjlig arena för sitt uppdrag. *Metals & Minerals* är utförligare i sin ansökan²⁵⁶ och identifierar sju relevanta finansieringsinstrument på EU-nivå, däribland RAMP-partnerskapets föregångare ERA-MIN. Därutöver listar ansökan relevanta europeiska fora för policyformulering som programmet ska interagera med, exempelvis ESTEP och Clean Steel-partnerskapet. *ShiftSweden* identifierar i sin ansökan²⁵⁷ DUT-partnerskapet som en viktig vektor för programmets verksamhet. Slutligen lyfter *Water Wise Societies* i sin ansökan²⁵⁸ fram flera europeiska policyfora som kommer vara viktiga för deras programverksamhet. Däribland finns A.SPIRE, organet bakom det samprogrammerade partnerskapet Processes4Planet (P4P), liksom de samfinansierade partnerskapen Water4All, Biodiversa+ och DUT. I vilken utsträckning dessa programåtaganden har

²⁵⁰ Dnr 2021-00971

²⁵¹ Dnr 2023-00873 och 2024-04265_3

²⁵² <https://www.avanceraddigitalisering.se/uppdaterad-fardplan-finns-nu-tillganglig/>

²⁵³ <https://www.vinnova.se/e/forberedelseprojekt/forberedelseprojekt-nasta-generation-2022-01693/>

²⁵⁴ Dnr 2023-03593

²⁵⁵ Dnr 2023-03607

²⁵⁶ Dnr 2023-03594

²⁵⁷ Dnr 2023-03608

²⁵⁸ Dnr 2023-03599

inneburit ett större engagemang gentemot EU:s finansieringsinstrument, inklusive partnerskapen, har inte följts upp i analysen.

De senaste i raden av aktörsdrivna program är alltså också de som mest utförligt kommit att adressera EU-samverkan som viktiga arenor för policyutveckling. Inte minst lyfts partnerskapen fram. Likväl är det olyckligt att det saknas tydliga uppgifter inom EU-samverkan för de aktörsdrivna programmen. Dessa aktörsdrivna program skulle alla tydligare kunna ges incitament att söka medel från något av EU:s instrument, inte endast från partnerskapen, genom att deras statliga svenska finansiering successivt trappas ned. Så har alltså skett inom Irlands satsning på nationella excellenskluster. På så vis skulle svenska Fol-finansiärers egen budget parallellt öppnas upp för andra åtaganden. Just partnerskapen har emellertid en särställning bland EU:s finansieringsinstrument. De ger för det enskilda medlemslandet primärt inte en möjlighet att "hämta hem pengar från EU-budgeten" utan handlar om att tillsammans med övriga medlemsländer samskapa såväl europeisk Fol-policy som mer handfasta mervärden. När svenska Fol-finansiärer utlokaliserar viktiga delar av svensk policyformulering till aktörsdrivna program, utan att definiera vilken roll de har i förhållande till partnerskapen, reducerar de samtidigt värdet för Sverige av partnerskapen som plattformar för svensk och europeisk Fol-policy. Det finns angelägna skäl till att den svenska ramprogramsstrategin identifierar EU-relaterade mål i svenska nationella program som en viktig åtgärd för att stärka det svenska deltagandet i ramprogrammet:

"Alla nationella program behöver inkludera mål om att interagera med relevanta program på EU-nivå för att deltagarna ska kunna dra nytta av samarbetet för den egna verksamheten." ²⁵⁹

7.2.3 Om andra ledstänger för genomförande av partnerskap

Att behovsägare deltar i partnerskap är alltså centralt för att öka dessas relevans och för att skapa mesta möjliga användning av uppnådda resultat. För såväl ansvariga svenska Fol-finansiärer som övriga Fol-aktörer är detta sedan länge en central del av att genomföra partnerskap. Att ge svenska aktörsdrivna program tydligare uppgifter vis-a-vis EU-samverkan överhuvudtaget, och partnerskapen i synnerhet, vore endast ytterligare ett steg i samma riktning.

Analysen visar på flera andra viktiga aspekter som vägleder genomförandet av partnerskap i Sverige och som förtjänar att lyftas fram. Till att börja med ska naturligtvis nämnas den samlade individuella och organisatoriska kunskap som ackumulerats hos svenska Fol-aktörer under de drygt 20 år sedan de första partnerskapen etablerades. Denna kunskap är tydligt en god och mycket viktig ledsagare för svenska Fol-aktörer när de medverkar i partnerskap. Rapportförfattaren kan vittna om djupet av den samlade insikt om vad partnerskap är och hur de bäst genomförs som finns bland exempelvis

²⁵⁹ Sveriges regering (2021b)

ansvariga myndighetshandläggare, Fol-ansvariga i det svenska näringslivet, projektkoordinatorer hos svenska Fol-utförare och hos många andra.

Genomförandet underlättas naturligtvis när det finns någon form av riktningsgivande och/eller innehållsmässiga ledstänger att förhålla sig till. Renodlade strategier spelar emellertid på sin höjd en underordnad roll. Det tycks inom svenska myndigheter inte finnas dokumenterade strategier för vare sig partnerskapsinstrumentet i stort eller för något enskilt partnerskap. I vilken utsträckning strategier finns inom andra organisationer har inte kunnat undersökas. Analysen visar också på att policystrategier inom närliggande policyfält, exempelvis inom digitalisering eller inom vårdsektorn, återkommande är alltför vaga kring just Fol-prioriteringar för att ge en tydlig vägledning för partnerskap. Det finns i och för sig en nationell ramprogramsstrategi²⁶⁰, något som även är vanligt förekommande bland lärosäten²⁶¹. Dessa tjänar emellertid andra och mer övergripande syften. Det ligger i sakens natur att de är författade på en alltför hög abstraktionsnivå för att vara tillämpliga för enskilda partnerskap.

Analysen visar dock på att ett flertal andra ledstänger stöttar svenska Fol-aktörers agerande. Det kan då handla om exempelvis mandat när dessa tar på sig ledande roller eller om innehållsmässiga prioriteringar. Utöver att behovsägare deltar, finns bland dessa ledstänger exempelvis nationella forskningsprogram inom det aktuella området, nationella strategiska Fol-agendor och regeringspolitiska vägval. Konkreta observationer har exempelvis gjorts inom partnerskapet OH AMR. Det starka svenska engagemanget där har sitt ursprung i regeringen Reinfeldts val att göra antimikrobiell resistens till en svensk profilfråga inom EU. Vetenskapsrådets roll underbyggs av myndighetens ansvar för det nationella forskningsprogrammet om antibiotikaresistens. Ett annat exempel är Energimyndighetens målorienterade agerande inom partnerskapen DUT och CETPartnership. Bägge har en tydlig koppling till myndighetens ansvar för hållbara energisystem, liksom till ett flertal nationella forskningsprogram.

Ur ett litet antal observationer framgår att det uppstår såväl möjligheter som utmaningar när det saknas tydliga ledstänger. Å ena sidan öppnas utrymme för att driftiga organisationer och individer får möjlighet att främja sina ambitioner och generera resultat. Å andra sidan finns det naturligtvis en risk att ansvarsutkrävande och därmed legitimitet blir lidande. På sätt och vis finns ett tecken på just detta problem i det faktum att denna rapport inte kunnat genomföras på basis av mål och strategi för det svenska deltagandet i partnerskap. Otydliga mål och strategier kan också bli en fråga om arbetsmiljö där den enskilde medarbetaren ställs inför stora frihetsgrader i sitt beslutsfattande. För vissa upplevs detta positivt, för andra blir det till en stressfaktor. Den relativa bristen på tydliga strategier för svenska myndigheters agerande inom partnerskapen är i och för sig förståelig. Frågeställningarna är mycket breda och komplexa och antalet engagerade aktörer motsvarande stort. I valet mellan en dåligt

²⁶⁰ Sveriges regering (2021b)

²⁶¹ Vinnova (2023)

förankrad strategi och ingen alls, där ansvariga handläggare och behovsägare ges stort handlingsutrymme, är valet inte självklart.

Ingen tydlig slutsats är därför möjlig, likväl är frågan viktig. De involverade myndigheterna har något olika utgångsläge i detta avseende. Vinnova har inga nationella forskningsprogram av de slag som exempelvis finns hos Formas när det gäller livsmedel eller som Vetenskapsrådet har för antibiotikaresistens. Vinnova har heller inget sektoriellt myndighetsansvar, som exempelvis Energimyndigheten utövar för hållbara energisystem och Kemikalieinspektionen för hälso- och miljörisker med kemiska produkter. Återkommande motiveras Vinnovas deltagande i partnerskap dessutom av att andra Fol-finansiärer inte har möjlighet att finansiera kommersiella aktörer. Vinnova sätter också höga målsättningar för sitt deltagande. Myndigheten vill stimulera innovativa arbetssätt hela vägen till att främja systemtransformation. Detta underlättas inte alltid av partnerskapens stundtals breda konstellationer av aktörer. Behovet att placera partnerskapen i sin strategiska kontext ser därför olika ut per myndighet, men är i grund och botten ett delat myndighetsansvar. Därför är det också en utvecklad gemensam myndighetsansats som krävs där varje partnerskap förses med en begränsad, men tydligare, målbild och strategi för det svenska genomförandet. Viktiga underlag är då exempelvis erfarenheter från nationella insatser, identifierade behov utöver vad dessa nationella insatser adresserar, liksom förutsättningarna i det enskilda partnerskapet.

Avslutningsvis kan analysen emellertid konstatera att Sverige inte är ensamt om att ha problem med det komplexa samspelet mellan nationell Fol-policy och samverkan inom EU:s ramprogram, exempelvis partnerskapen. Likartade länders ramprogramstrategier är förvisso i flera avseenden mer konkreta än den svenska²⁶². Likväl konstaterade Finlands statliga revisionsverk år 2024 att styrningen av Finlands deltagande i ramprogrammet sker enligt (alltför) decentraliserade principer i en mycket komplex miljö och utan någon väldefinierad modell för genomförandet²⁶³. Revisionsverket identifierade bland annat behov av förtydligade uppgifter för inblandade aktörer och stärkt informationshantering.

7.2.4 Om myndigheternas fördelning av arbetstid (och fokus) mellan partnerskapstyperna

Svenska Fol-finansiärer, liksom myndigheter överhuvudtaget, fördelar sin medarbetartid ojämnt mellan de tre partnerskapstyperna. Detta är fullt naturligt eftersom de har tämligen olika uppgifter relaterat till de olika typerna. Nationella myndigheter har som regel inte någon framträdande roll när det kommer till att genomföra de samprogrammerade partnerskapen. Svenska Fol-finansiärer lägger också begränsad personaltid på dem. De lägger emellertid en betydligt större personalinsats på de bägge trepartspartnerskapen, Chips JU och EuroHPC JU, där de har del av genomförandeansvaret. I bägge fallen har i och för sig ansvariga handläggare pekat på utmaningar med att hantera dessa expanderande partnerskap med den personalstyrka som finns. På övriga institutionaliserade partnerskap lägger svenska Fol-finansiärer ett

²⁶² Vinnova (2023)

²⁶³ <https://vtv.fi/sv/2024/05/22/nya-ramprogram-komplicerar-utgangspunkterna-for-utnyttjandet-av-eus-fui-finansiering/>

begränsat antal persontimmar. Inom SESAR och Europe's Rail utför Luftfartsverket och Trafikverket däremot betydande arbetsinsatser. Svenska Fol-finansiärer lägger klart mest tid på de samfinansierade partnerskapen. Detta är rimligt, givet att de flesta av dessa adresserar nationellt prioriterade Fol-områden samt att partnerskapsmodellen bygger på samverkan mellan nationella Fol-finansiärer.

Sammantaget konstaterar följaktligen analysen att svenska Fol-finansiärer fördelar sin medarbetartid ojämnt mellan de olika partnerskapstyperna och det av förklarliga skäl. Inom de samfinansierade partnerskapen har de en central operativ uppgift och den klart största arbetstiden läggs där. Den arbetstid de lägger på att genomföra dessa bekostas till största delen ur EU-budgeten just i syfte att klara detta uppdrag. Utöver förmedling av Fol-medel innebär engagemanget en mycket viktig internationell kontaktyta för finansiärernas medarbetare. Här skapas erfarenhet och insikter med värde för svensk och europeisk Fol-policy långt bortom de enskilda partnerskap där de uppstod.

Det kan emellertid finnas skäl i att också vara vaksam på vad denna ojämnt fördelade arbetsinsats innebär för myndigheternas samlade bild av partnerskapsinstrumentet i stort. Det är analysens uppfattning att denna bild starkt präglas av finansiärernas operativa ansvar inom de samfinansierade partnerskapen. Åtgärdsbehovet är då inte att uppnå en jämn fördelning av arbetstiden, eftersom myndigheternas roll inom de olika partnerskapstyperna skiljer sig åt väsentligt. Däremot skulle någon form av förstärkning av det analysarbete som i enlighet med Vinnovas instruktion redan utförs i anslutning till ramprogrammet kunna bidra till en djupare strategisk förståelse av partnerskapsinstrumentet. Detta vore i så fall ett behov som i princip delas av samtliga deltagande svenska myndigheter.

7.3 Avslutande reflektioner kring möjliga utvecklingsbehov

Partnerskapen fyller en mycket viktig funktion i Sveriges och EU:s policylandskap. Rapportens viktigaste slutsats är att när Sverige medverkar i genomförandet av partnerskap så bör deltagande Fol-aktörer, inklusive myndigheter, säkra mesta möjliga deltagande av berörda behovsägare.

Denna slutsats kan appliceras på såväl Sveriges engagemang i partnerskap, svenska Fol-finansiärers övriga programverksamhet som på förutsättningarna för myndighetssamverkan och bred aktörssamverkan i Sverige överhuvudtaget. Rapportens konkreta förslag har begränsat sig till att svenska Fol-finansiärer bör ge aktörsdrivna nationella Fol-program tydligare incitament och bättre förutsättningar för EU-samverkan. Här har viss fördjupad analys varit möjlig inom ramen för uppdraget. Fortsatt analys behövs emellertid.

Rapporten lämnar inget konkret förslag för hur starkare medverkan från behovsägare kan stimuleras när det gäller vilka partnerskap Sverige väljer att engagera sig i, eller för hur dessa genomförs. Sådana skulle kunna utvecklas i samråd med berörda Fol-finansiärer.

Det finns tydliga behov av mer strategisk myndighetssamverkan än vad som varit fallet hittills, inte minst mellan Fol-finansiärer och sektorsmyndigheter. Det är i det sammanhanget viktigt att utforma effektiva myndighetsgemensamma processer för utveckling av policystrategier, utöver de processer för samverkan som finns kopplade till Fol-program. Hur sådan strategisk samverkan bör utformas förutsätter en närmare analys. Här skulle exempelvis den här genomförda analysen kunna kompletteras med en fördjupad analys av svenska policystrategier utanför Fol-området som har bäring på Sveriges deltagande i EU:s olika partnerskap. En annan analys som skulle kunna ge viktiga insikter för hur myndighetsgemensamma strategier för svenskt EU-deltagande skulle kunna stärkas vore att göra en fördjupad internationell utblick kring hur denna typ av policykoordinering fungerar i andra länder.

Under analysarbetets gång har också framkommit behov att effektivisera genomförandet av partnerskap. De flesta observationer har gjorts relaterat till de samfinansierade partnerskapen. Överlag skulle genomförandet kunna förenklas om alla partnerskap i större utsträckning använde samma format för exempelvis ansökningar och rapportering. För att bättre kunna följa upp projektdeltagandet i dessa partnerskap behövs också en bättre datasamordning på EU-nivå. Det pågår ett sådant initiativ inom EU-kommissionen och Sverige bör driva på för att detta arbete prioriteras. Det finns också relativt enkla grepp att ta i Sverige för att skapa en bättre myndighetsövergripande bild av det samlade svenska deltagandet i projekt inom de samfinansierade partnerskapen. Ett sådant initiativ skulle kräva ett tydligt gemensamt syfte med uppföljningen liksom gemensamt beslutade format för datasammanställning.

Därutöver visar denna rapport på behov av ytterligare analysinsatser. Bland annat bör samtliga samprogrammerade och institutionaliserade partnerskap ges samma utförliga kvalitativa beskrivning och analys som gjorts för de samfinansierade partnerskapen. Ett frågekomplex som analysen kom att beröra, men inte fullständigt omfatta, är svenska Fol-institutioners finansiella förutsättningar att delta i ramprogrammet. Denna analys gav några ytterligare pusselbitar, men ett större samlat grepp behövs, inklusive en djupare internationell jämförelse. Analysen omfattade heller inte samtliga partnerskap. Flera partnerskap som hade kunnat tas med exkluderades i stället. Ett sådant är det samfinansierade partnerskapet Innovative SMEs. En rekommendation är därför att hela det internationellt organiserade stödet för Fol-intensiva små och medelstora företag (SMF) görs till föremål för en samlad analysinsats.

Avslutningsvis finns det behov av att förstärka det analysarbete av svenskt deltagande i ramprogrammet som utförs i enlighet med Vinnovas instruktion. Arbetsuppgifterna skulle kunna omfatta både uppföljningsarbete, exempelvis av projektportföljer inom de samfinansierade partnerskapen, och mer riktade analysinsatser inom ett brett spektrum av angelägna frågekomplex.

8 Referenser

Aksoy, Eren Erdal, Halmstad högskola, universitetslektor, personlig kommunikation 2025-09-10

Anund, Anna, Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), forskningsledare, personlig kommunikation i augusti 2025 och mars 2026

Aretun, Åsa, Statens väg- och transportforskningsinstitut (VTI), stabsdirektör (ställföreträdande generaldirektör), personlig kommunikation 2026-03-25

Artursson, Karin, Statens veterinärmedicinska anstalt (SVA), vetenskaplig chef, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Arvidsson, Staffan, Forte, forskningssekreterare samt nationell koordinator för THCS-partnerskapet, personlig kommunikation 2026-03-19

Ax, Erika, Vinnova, ansvarig handläggare för partnerskapet FutureFoodS, personlig kommunikation 2025-09-12

Ben Mustapha, Selima, Rymdstyrelsen, handläggare jordobservation och rymddataexploatering samt ansvarig handläggare för partnerskapet SBEP, personlig kommunikation 2025-09-12

Carolin, Anders, Trafikverket, Programansvarig för europeiskt och svenskt samarbete inom järnvägsområdet, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Christoffersson, Anna-Carin, Vinnova, ansvarig handläggare för partnerskapen ERDERA och THCS, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Cobden, Paul, Swerim AB, forskningsledare, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Dubois, Alexandre, Formas, forskningssekreterare och handläggare för partnerskapet FutureFoodS, personlig kommunikation 2025-09-18

DUT Partnership (2025), "Roadmap"

<https://dutpartnership.eu/news/dut-updates-its-strategic-direction-new-roadmap>

ERA-Learn (2026) "ERA-LEARN GUIDE on co-funded European Partnerships - An essential introduction for newcomers"

https://www.era-learn.eu/documents/era-learn_newcomers_guide.pdf

EU-kommissionen (2016), "Evaluation of Joint Programming to Address Grand Societal Challenges"

https://www.era-learn.eu/documents/ec-publications/jp_evaluation_final_report.pdf

EU-kommissionen (2020), "Coherence and Synergies of candidate European Partnerships under Horizon Europe"

https://research-and-innovation.ec.europa.eu/document/download/846561ef-7696-4957-802a-69d19ea6b739_en?filename=ec_rtd_coherence-synergies-of-ep-under-he.pdf

European Parliamentary Research Service (2017a) "European Technology Platforms"

[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA\(2017\)603935](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_ATA(2017)603935)

European Parliamentary Research Service (2017b) "EU framework programmes for research and innovation - Evolution and key data from FP1 to Horizon 2020 in view of FP9"

[https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA\(2017\)608697](https://www.europarl.europa.eu/thinktank/en/document/EPRS_IDA(2017)608697)

Fagerstedt, Patriq, Vetenskapsrådet, forskningssekreterare i kanslierna för partnerskapen JPIAMR och OHAMR, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen april 2025 till mars 2026

Farahbakhshazad, Neda, Naturvårdsverket, forskningssekreterare på enheten för forskning och innovation samt arbetspaketledare inom partnerskapet Biodiversa+, personlig kommunikation 2026-02-18

Fast, Lars, RISE Research Institutes of Sweden AB, forskare, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen april 2025 till mars 2026

Fauré, Eléonore, Formas, forskningssekreterare samt ansvarig handläggare för partnerskapen AGROECOLOGY och EUPAHW, personlig kommunikation 2025-10-07

Franzén, Joanna, Vinnova, enhetschef internationella avdelningen, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen mars 2025 till april 2026

Gafurovic, Orhan, SSAB, processingenjör, personlig kommunikation 2026-03-31

Gottberg, Mirka, Tekniska forskningscentralen VTT Ab, Manager International Affairs, Policy and Strategy, personlig kommunikation 2026-04-09

Gustafsson, Lars, Vinnova, Nationell Expert Horisont Europa och Sveriges huvudrepresentant i styrelsen för Chips JU, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen oktober 2025 till april 2026

Gutierrez, Ernesto, Rymdstyrelsen, handläggare innovation och samhällsnytta samt ansvarig handläggare för partnerskapet Biodiversa+, personlig kommunikation 2025-09-12

Heintz, Fredrik, Linköpings universitet, professor, personlig kommunikation 2025-09-09

Herman, Pawel Andrzej, Kungliga tekniska högskolan, universitetslektor, personlig kommunikation 2025-09-16

Hulme, Christopher, Kungliga tekniska högskolan, universitetslektor, personlig kommunikation 2025-09-11

Johansson, Susanne, Formas, forskningssekreterare och ansvarig handläggare för partnerskapet AGROECOLOGY, personlig kommunikation 2025-10-07

Kampmann, Tobias, Vinnova, ansvarig handläggare och partnerskapsdirektör för partnerskapet RAMP, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen oktober 2025 till mars 2026

Kvarnström, Christina, Vinnova, f.d. ansvarig handläggare för FFI-programmet, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen i mars och april 2026

Lundmark, Lisa, Energimyndigheten, internationell koordinator för forskning och innovation samt Co-coordinator och ansvarig handläggare för CETPartnership, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Mellkvist-Roos, Abraham, Vetenskapsrådet, tf enhetschef samordning och koordinering samt ansvarig handläggare för partnerskapet EP PerMed, personlig kommunikation 2025-10-29

Nuutila, Anna Maria, Tekniska forskningscentralen VTT Ab, Vice President Group Finance and Treasury, personlig kommunikation 2026-04-09

Olsson, Gunnar, Luftfartsverket, gruppchef vid enhet forskning och innovation, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Pasic, Emina, Energimyndigheten, programansvarig samt ansvarig handläggare för DUT-partnerskapet, personlig kommunikation 2025-09-12

Pauli, Marie, RISE Research Institutes of Sweden AB, Forskningsrådgivare Grants Office, personlig kommunikation 2025-10-27

PiiA - Processindustriell IT och Automation (2020), " Digitaliseringens konsekvenser på Digitaliseringens konsekvenser på råvaru- och processindustrin"

<https://www.sip-piia.se/wp-content/uploads/2020/08/Gruvindustrin2020.pdf>

Pokorny, Florian, Kungliga tekniska högskolan, universitetslektor, personlig kommunikation 2025-08-19

Raask, Anna, Kungliga tekniska högskolan, forskningsrådgivare, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen september 2025 till april 2026

Rosenquist, Mats, AB Volvo, Specialist Leader Public Projects, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen juni 2025 till mars 2026

Rügheimer, Louise, Vetenskapsrådet, koordinator för medicin och hälsa samt ansvarig handläggare för partnerskapet ERDERA, personlig kommunikation, 2025-10-24

Saavedra Granholm, Adela, Vinnova, ansvarig handläggare för partnerskapet Chips JU samt ställföreträdande ordförande i Chips JU Public Authorities Board, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen oktober 2025 till april 2026

Sandström, Malin, Vetenskapsrådet, forskningssekreterare e-infrastruktur samt Sveriges delegat till EuroHPC JU Governing Board, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen oktober 2025 till april 2026

Science Foundation Ireland (2015), "SFI Research Centres Programme 2016 - Call for Submission of Proposals"

Science Foundation Ireland (2021), " SFI Research Centres Phase 2 Programme 2021 (BiOrbic, CONFIRM, FutureNeuro, I-Form and VistaMilk)- Call for Submission of Proposals"

Sjörs, Camilla, Vinnova, ansvarig handläggare för partnerskapet FutureFoodS, personlig kommunikation 2025-09-12

Starborg, Maria, Vetenskapsrådet, forskningssekreterare samt ansvarig handläggare för partnerskapet BE READY, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen april 2025 till mars 2026

Spühler, Jeannette, Vinnova, nationell kontaktperson för Horisont Europa kluster 4, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen oktober 2025 till april 2026

Svensby Kurling, Björn, Vinnova, ansvarig handläggare för partnerskapet DUT, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj till oktober 2025

Sveriges regering (2021a), "Regleringsbrev för budgetåret 2021 avseende Verket för innovationssystem"

<https://www.statskontoret.se/statsliggaren/regleringsbrev/index?rbid=22666>

Sveriges regering (2021b), "En nationell strategi för svenskt deltagande i Horisont Europa 2021–2027"

<https://www.regeringen.se/informationssystem/2021/10/en-nationell-strategi-for-svenskt-deltagande-i-horisont-europa-20212027/>

Sveriges regering (2024), "Prop. 2024/25:60 - Forskning och innovation för framtid, nyfikenhet och nytta"

<https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/proposition/2024/12/prop.-20242560>

Sveriges regering (2025a), "Sveriges digitaliseringsstrategi 2025–2030"

<https://www.regeringen.se/rapporter/2025/05/sveriges-digitaliseringsstrategi-20252030/>

Sveriges regering (2025b), "Regleringsbrev för budgetåret 2025 avseende Vetenskapsrådet"

<https://www.statskontoret.se/statsliggaren/regleringsbrev/?RBID=26110>

Sveriges regering (2026), "Sveriges AI-strategi"

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2026/02/sveriges-ai-strategi/>

SWACCS – Swedish Academic Consortium on Chemical Safety (2020), "PM: Vikten av svenskt deltagande i EU:s partnerskapsprogram PARC"

<https://www.swaccs.se/parc>

Tannerfeldt, Magnus, Formas, ansvarig handläggare för biodiversitet samt Co-chair för partnerskapet Biodiversa+, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen september 2025 till mars 2026

Technopolis (2021), "Metautvärdering av tredje omgången strategiska innovationsprogram efter sex år"

<https://www.technopolis-group.com/wp-content/uploads/2021/12/metautvardering-av-tredje-omgangen-strategiska-innovationsprogram-efter-sex-ar-min.pdf>

Tikansak, Osman, Formas, EU-Projektledare samt nationell koordinatör för partnerskapen Water4All och SBEP, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Ullsten-Wahlund, Casper, Vinnova, ansvarig handläggare EP PerMed-partnerskapet, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen mars till april 2026

Vinnova (2023), "Mervärdet av att delta i EU:s ramprogram"

<https://www.vinnova.se/publikationer/mervarden-av-att-delta-i-eus-ramprogram/>

Vinnova (2024a), "Sviktande svenskt deltagande i EU:s program för forskning och innovation"

<https://www.vinnova.se/publikationer/sviktande-deltagande-i-eus-program-for-forskning-och-innovation/>

Vinnova (2024b), "Svenskt deltagande i ramprogramfinansierad materialforskning"

<https://www.vinnova.se/publikationer/svenskt-deltagande-i-ramprogramfinansierad-materialforskning/>

Vinnova (2025), "Horisont Europa – årsbok 2024. Svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och innovation"

<https://www.vinnova.se/publikationer/horisont-europa-arsbok-2024/>

Vinnova (2026), "Horisont Europa – årsbok 2025. Svenskt deltagande i EU:s ramprogram för forskning och innovation"

<https://www.vinnova.se/publikationer/horisont-europa-arsbok-2025/>

Wallsten, Björn, Formas, forskningssekreterare samt Strategic Collaboration and Funding Officer i DUT-partnerskapet, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen maj 2025 till mars 2026

Westerholm, Emma, Kemikalieinspektionen, utredare samt ansvarig handläggare för partnerskapet PARC, personlig kommunikation vid ett flertal tillfällen april 2025 till mars 2026

Woodhill, Therese, Formas, forskningssekreterare och Formas representant i myndighetsgruppen för partnerskapet PARC, personlig kommunikation 2025-09-18

Östergård Roswall, Hannah, Naturvårdsverket, forskningssekreterare på enheten för forskning och innovation samt arbetspaketledare inom partnerskapet Biodiversa+, personlig kommunikation 2026-02-18

Bilaga 1: Deltagare i referensgrupp

Statliga Fol-finansiärer

Lisa Lundmark, Energimyndigheten

Fredrik Lundström, Energimyndigheten

Karin Perhans, Formas

Osman Tikansak, Formas

Björn Wallsten, Formas

Tove Hammarberg, Forte

Iris Lee Thomson, Rymdstyrelsen

Patriq Fagerstedt, Vetenskapsrådet

Maria Starborg, Vetenskapsrådet

Lars Gustafsson, Vinnova

Dobril Petkov, Vinnova

Övriga statliga myndigheter

Emma Westerholm, Kemikalieinspektionen

Gunnar Olsson, Luftfartsverket

Karin Artursson, Statens veterinärmedicinska anstalt

Anders Carolin, Trafikverket

Näringslivet

Johan Lööf, GKN Aerospace Sweden AB

Anna Sandström, AstraZeneca

Cecilia Warrol, Teknikföretagen (del av projekttiden)

Mats Rosenquist, AB Volvo

Lärosäten

Holger Wallbaum, Chalmers tekniska högskola

Linus Jönsson, Karolinska institutet (KI)

Jerker Delsing, Luleå tekniska universitet

Thomas Randrup, Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)

Forskningsinstitut

Jeannette Nilsson, RISE

Lars Fast, RISE

Paul Cobden, Swerim

Bilaga 2: Call ID:s inom ramprogrammet använda för avgränsning av projektpopulationer inom institutionaliserade partnerskap

Partnerskap	Call ID
Innovative Health Initiative (IHI)	HORIZON-JU-IHI-2022-01-single-stage
	HORIZON-JU-IHI-2022-02-two-stage
	HORIZON-JU-IHI-2022-03-single-stage
	HORIZON-JU-IHI-2023-04-two-stage
	HORIZON-JU-IHI-2023-05
	HORIZON-JU-IHI-2024-07-single-stage
	HORIZON-JU-IHI-2024-07-single-stage
	HORIZON-JU-IHI-2024-08-two-stage
	HORIZON-JU-IHI-2025-09-single-stage
Chips JU	HORIZON-JU-Chips-2023-RIA-CPL
	HORIZON-JU-Chips-2024-1-IA
	HORIZON-JU-Chips-2024-2-RIA
	HORIZON-JU-Chips-2024-3-RIA
	HORIZON-Chips-2024-RIA-CPL-5
	HORIZON-JU-Chips-2025-CSA-1
	DIGITAL-programmet, specifikt för figur 5 & 7:
	DIGITAL-JU-Chips-2023-SG-CPL-1
	DIGITAL-JU-Chips-2023-SG-CPL-2
	DIGITAL-JU-Chips-2023-SG-CPL-3
	DIGITAL-JU-Chips-2023-SG-CPL-4
	DIGITAL-Chips-2024-CSA-CCC-2
	DIGITAL-Chips-2024-SG-CCC-1
	Tidigare partnerskap, specifikt för figur 8:
	ARTEMIS-2008-1
	ARTEMIS-2009-1
	ARTEMIS-2010-1
	ARTEMIS-2011-1
	ARTEMIS-2012-1
	ARTEMIS-2013-1
	JU-ENIAC-2008-1
	ENIAC-2009-1
	ENIAC-2010-1
ENIAC-2011-1	
ENIAC-2011-2	
ENIAC-2012-1	
ENIAC-2012-2	
ENIAC-2013-1	
ENIAC-2013-2	
ECSEL-2014-1	
ECSEL-2014-2	
H2020-ECSEL-2015-1-RIA-two-stage	
H2020-ECSEL-2015-2-IA-two-stage	
H2020-ECSEL-2016-1-RIA-two-stage	
H2020-ECSEL-2016-2-IA-two-stage	

Partnerskap	Call ID
	H2020-ECSEL-2017-1-IA-two-stage H2020-ECSEL-2017-2-RIA-two-stage H2020-ECSEL-2018-1-IA-two-stage H2020-ECSEL-2018-2-RIA-two-stage-1 H2020-ECSEL-2018-3-CSA-Industry4E-one-stage H2020-ECSEL-2018-4-CSA-MobilityE-one-stage H2020-ECSEL-2019-1-IA H2020-ECSEL-2019-2-RIA H2020-ECSEL-2019-3-CSA-Health-E-one-stage H2020-ECSEL-2020-1-IA-two-stage H2020-ECSEL-2020-2-RIA-two-stage H2020-ECSEL-2020-4-CSA H2020-ECSEL-2020-3-RIA-IMI-ECSEL HORIZON-KDT-JU-2021-1-IA HORIZON-KDT-JU-2021-2-RIA HORIZON-KDT-JU-2021-3-CSA HORIZON-KDT-JU-2022-1-IA HORIZON-KDT-JU-2022-2-RIA HORIZON-KDT-JU-2023-1-IA HORIZON-KDT-JU-2023-2-RIA HORIZON-KDT-JU-2023-3-CSA-IA HORIZON-EUROHPC-JU-2021-COE-01 HORIZON-EUROHPC-JU-2022-ALG-02 HORIZON-EUROHPC-JU-2022-INCO-04 HORIZON-EUROHPC-JU-2023-COE-01 HORIZON-EUROHPC-JU-2023-COE-03 HORIZON-EUROHPC-JU-2023-ENERGY-04 HORIZON-EUROHPC-JU-2023-INCO-06 HORIZON-EUROHPC-JU-2023-INTER-02 HORIZON-EUROHPC-JU-2023-QEC-05 HORIZON-EUROHPC-JU-2024-DARE-SGA-04 DIGITAL-programmet, specifikt för figur 11: DIGITAL-EUROHPC-JU-2022-NCC-01 DIGITAL-EUROHPC-JU-2024-NCC-02
EuroHPC JU	
Smart Networks and Services (SNS)	HORIZON-JU-SNS-2022 HORIZON-JU-SNS-2023 HORIZON-JU-SNS-2024
SESAR	HORIZON-SESAR-2022-DES-ER-01 HORIZON-SESAR-2022-DES-IR-01 HORIZON-SESAR-2023-DES-ER-02
Europe's Rail	HORIZON-ER-JU-2022-01 HORIZON-ER-JU-2022-02 HORIZON-ER-JU-2024-01 HORIZON-JU-ER-2023-01
Clean Aviation	HORIZON-JU-Clean-Aviation-2022-01 HORIZON-JU-Clean-Aviation-2023-01 HORIZON-JU-Clean-Aviation-2025-01 HORIZON-JU-Clean-Aviation-2025-01F
Clean Hydrogen	HORIZON-JTI-CLEANH2-2022-1 HORIZON-JTI-CLEANH2-2022-2 HORIZON-JTI-CLEANH2-2023-1 HORIZON-JTI-CLEANH2-2024

Partnerskap	Call ID
Circular Bio-based Europe	HORIZON-JU-CBE-2022 HORIZON-JU-CBE-2023 HORIZON-JU-CBE-2023-2 HORIZON-JU-CBE-2024

Bilaga 3: Topic codes använda för avgränsning av projektpopulationer inom samprogrammerade partnerskap

Partnerskap	Topic code
AI, Data & Robotics	HORIZON-CL4-2021-DATA-01-01
	HORIZON-CL4-2021-DATA-01-03
	HORIZON-CL4-2021-DIGITAL-EMERGING-01-09
	HORIZON-CL4-2021-DIGITAL-EMERGING-01-10
	HORIZON-CL4-2021-DIGITAL-EMERGING-01-11
	HORIZON-CL4-2021-HUMAN-01-01
	HORIZON-CL4-2021-HUMAN-01-02
	HORIZON-CL4-2022-DATA-01-04
	HORIZON-CL4-2022-DIGITAL-EMERGING-02-05
	HORIZON-CL4-2022-DIGITAL-EMERGING-02-07
	HORIZON-CL4-2022-HUMAN-02-01
	HORIZON-CL4-2023-DATA-01-02
	HORIZON-CL4-2023-DATA-01-04
	HORIZON-CL4-2023-DIGITAL-EMERGING-01-01
	HORIZON-CL4-2023-DIGITAL-EMERGING-01-02
	HORIZON-CL4-2023-HUMAN-01-01
	HORIZON-CL4-2023-HUMAN-01-02
	HORIZON-CL4-2023-HUMAN-01-03
	HORIZON-CL4-2023-HUMAN-01-04
	HORIZON-CL4-2025-03-DATA-13
	HORIZON-CL4-2025-04-DATA-02
	HORIZON-CL4-2025-04-DATA-03
	HORIZON-CL4-2025-03-DIGITAL-EMERGING-07
	HORIZON-CL4-2025-03-DIGITAL-EMERGING-09
	HORIZON-CL4-2025-04-DIGITAL-EMERGING-04
	HORIZON-CL4-2025-04-DIGITAL-EMERGING-05
	HORIZON-CL4-2025-04-DIGITAL-EMERGING-07
	HORIZON-CL4-2025-03-HUMAN-15
HORIZON-CL4-2025-03-HUMAN-18	
Photonics	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-03
	HORIZON-CL4-2021-DIGITAL-EMERGING-01-06
	HORIZON-CL4-2021-DIGITAL-EMERGING-01-07
	HORIZON-CL4-2022-DIGITAL-EMERGING-01-03
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-02
	HORIZON-CL4-2023-DIGITAL-EMERGING-01-51
	HORIZON-CL4-2023-DIGITAL-EMERGING-01-53
	HORIZON-CL4-2023-DIGITAL-EMERGING-01-57
	HORIZON-CL4-2023-DIGITAL-EMERGING-01-56
	HORIZON-CL4-2024-DIGITAL-EMERGING-01-54
	HORIZON-CL4-2024-DIGITAL-EMERGING-01-55
	HORIZON-CL4-2025-04-DIGITAL-EMERGING-01
Clean Steel	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-18
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-19
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-19
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-19
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-22
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-13
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-13
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-16
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-16
HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-16	

Partnerskap	Topic code
Made in Europe	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-43
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-43
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-45
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-45
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-45
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-45
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-44
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-44
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-44
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-46
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-46
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-46
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-46
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-46
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-37
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-39
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-01
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-02
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-05
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-34
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-01
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-02
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-03
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-05
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-07
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-08
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-01
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-02
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-03
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-04
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-06
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-07
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-02
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-04
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-07
	HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-08
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-03
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-05
	HORIZON-CL4-2021-RESILIENCE-01-01
	HORIZON-CL4-2021-RESILIENCE-01-03
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-14
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-16
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-17
	HORIZON-CL4-2021-TWIN-TRANSITION-01-21
	HORIZON-CL4-2022-RESILIENCE-01-01
	HORIZON-CL4-2022-RESILIENCE-01-02
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-10
	HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-11
HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-15	
HORIZON-CL4-2022-TWIN-TRANSITION-01-17	
HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-31	
HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-33	
HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-36	
HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-37	
HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-40	
HORIZON-CL4-2023-TWIN-TRANSITION-01-42	
HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-32	
HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-34	
HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-35	

Partnerskap	Topic code
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-38
	HORIZON-CL4-2024-TWIN-TRANSITION-01-41
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-31
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-32
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-33
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-34
	HORIZON-CL4-2025-05-TWIN-TRANSITION-35-two-stage
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-36
	HORIZON-CL4-INDUSTRY-2025-01-TWIN-TRANSITION-39
	HORIZON-CL5-2021-D2-01-01
	HORIZON-CL5-2021-D2-01-02
	HORIZON-CL5-2021-D2-01-03
	HORIZON-CL5-2021-D2-01-04
	HORIZON-CL5-2021-D2-01-05
	HORIZON-CL5-2021-D2-01-06
	HORIZON-CL5-2021-D2-01-07
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-01
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-02
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-03
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-04
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-05
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-06
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-07
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-08
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-09
	HORIZON-CL5-2022-D2-01-10
	HORIZON-CL5-2021-D5-01-04
	HORIZON-CL5-2023-D2-01-01
	HORIZON-CL5-2023-D2-01-02
	HORIZON-CL5-2023-D2-01-03
	HORIZON-CL5-2023-D2-01-04
	HORIZON-CL5-2023-D2-01-05
	HORIZON-CL5-2023-D2-02-01
	HORIZON-CL5-2023-D2-02-02
	HORIZON-CL5-2023-D2-02-03
	HORIZON-CL5-2024-D2-01-01
	HORIZON-CL5-2024-D2-01-02
	HORIZON-CL5-2024-D2-01-03
	HORIZON-CL5-2024-D2-01-05
	HORIZON-CL5-2024-D2-02-01
	HORIZON-CL5-2024-D2-02-02
	HORIZON-CL5-2024-D2-02-03
	HORIZON-CL5-2023-D5-01-02
	HORIZON-CL5-2026-01-D2-01
	HORIZON-CL5-2025-01-Two-Stage-D2-02
	HORIZON-CL5-2025-02-D2-03
	HORIZON-CL5-2026-01-D2-04
	HORIZON-CL5-2026-01-D2-05
	HORIZON-CL5-2025-02-D2-06
	HORIZON-CL5-2021-D4-02-01
	HORIZON-CL5-2021-D4-02-02
	HORIZON-CL5-2021-D4-02-03
Built4People (B4P)	HORIZON-CL5-2022-D4-02-01
	HORIZON-CL5-2022-D4-02-02
	HORIZON-CL5-2022-D4-02-03
	HORIZON-CL5-2022-D4-02-04
	HORIZON-CL5-2022-D4-02-05
	HORIZON-CL5-2023-D4-02-01

Partnerskap	Topic code
	HORIZON-CL5-2023-D4-02-02
	HORIZON-CL5-2023-D4-02-03
	HORIZON-CL5-2023-D4-02-04
	HORIZON-CL5-2023-D4-02-05
	HORIZON-CL5-2024-D4-02-01
	HORIZON-CL5-2024-D4-02-02
	HORIZON-CL5-2024-D4-02-03
	HORIZON-CL5-2024-D4-02-04
	HORIZON-CL5-2024-D4-02-05
	HORIZON-CL5-2026-02-D4-03
	HORIZON-CL5-2026-02-D4-05
	HORIZON-CL5-2021-D6-01-01
	HORIZON-CL5-2021-D6-01-02
	HORIZON-CL5-2021-D6-01-03
	HORIZON-CL5-2021-D6-01-04
	HORIZON-CL5-2021-D6-01-05
	HORIZON-CL5-2021-D6-01-06
	HORIZON-CL5-2022-D6-01-01
	HORIZON-CL5-2022-D6-01-02
	HORIZON-CL5-2022-D6-01-03
	HORIZON-CL5-2022-D6-01-04
	HORIZON-CL5-2022-D6-01-05
	HORIZON-CL5-2023-D6-01-01
	HORIZON-CL5-2023-D6-01-02
	HORIZON-CL5-2023-D6-01-03
	HORIZON-CL5-2023-D6-01-04
	HORIZON-CL5-2023-D6-01-05
	HORIZON-CL5-2024-D6-01-01
	HORIZON-CL5-2024-D6-01-02
	HORIZON-CL5-2024-D6-01-03
	HORIZON-CL5-2024-D6-01-04
	HORIZON-CL5-2024-D6-01-05
	HORIZON-CL5-2025-04-D6-01
	HORIZON-CL5-2025-04-D6-02
	HORIZON-CL5-2026-01-D6-03
	HORIZON-CL5-2026-01-D6-04
	HORIZON-CL5-2026-01-D6-05
	HORIZON-CL5-2026-01-D6-06
	HORIZON-CL5-2021-D5-01-01
	HORIZON-CL5-2021-D5-01-02
	HORIZON-CL5-2021-D5-01-03
	HORIZON-CL5-2021-D5-01-04
	HORIZON-CL5-2022-D5-01-08
	HORIZON-CL5-2022-D5-01-09
	HORIZON-CL5-2022-D5-01-10
	HORIZON-CL5-2023-D5-01-01
	HORIZON-CL5-2023-D5-01-02
	HORIZON-CL5-2023-D5-01-03
	HORIZON-CL5-2023-D5-01-04
	HORIZON-CL5-2023-D5-01-05
	HORIZON-CL5-2023-D5-01-06
	HORIZON-CL5-2024-D5-01-01
	HORIZON-CL5-2024-D5-01-02
	HORIZON-CL5-2024-D5-01-03
	HORIZON-CL5-2024-D5-01-04
	HORIZON-CL5-2024-D5-01-05
	HORIZON-CL5-2024-D5-01-06
	HORIZON-CL5-2024-D6-01-13
CCAM	
2Zero	

Partnerskap	Topic code
ZEWT	HORIZON-CL5-2025-04-D5-01 HORIZON-CL5-2025-04-D5-02 HORIZON-CL5-2025-04-D5-03 HORIZON-CL5-2025-04-D5-04 HORIZON-CL5-2025-04-D5-05 HORIZON-CL5-2025-04-D5-06
	HORIZON-CL5-2021-D5-01-07 HORIZON-CL5-2021-D5-01-08 HORIZON-CL5-2021-D5-01-09 HORIZON-CL5-2021-D5-01-10 HORIZON-CL5-2021-D5-01-11 HORIZON-CL5-2021-D5-01-12 HORIZON-CL5-2021-D5-01-13 HORIZON-CL5-2021-D5-01-14 HORIZON-CL5-2022-D5-01-01 HORIZON-CL5-2022-D5-01-02 HORIZON-CL5-2022-D5-01-03 HORIZON-CL5-2022-D5-01-04 HORIZON-CL5-2023-D5-01-11 HORIZON-CL5-2023-D5-01-12 HORIZON-CL5-2023-D5-01-13 HORIZON-CL5-2023-D5-01-14 HORIZON-CL5-2024-D5-01-11 HORIZON-CL5-2024-D5-01-12 HORIZON-CL5-2024-D5-01-13 HORIZON-CL5-2024-D5-01-14 HORIZON-CL5-2024-D5-01-15 HORIZON-CL5-2024-D5-01-16 HORIZON-CL5-2024-D5-01-17 HORIZON-CL5-2025-04-D5-10 HORIZON-CL5-2025-04-D5-11 HORIZON-CL5-2025-04-D5-12 HORIZON-CL5-2025-04-D5-13 HORIZON-CL5-2025-04-D5-14 HORIZON-CL5-2025-04-D5-15